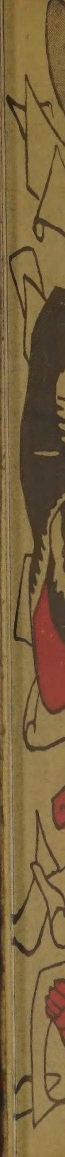

Calendari 1908
Metralla
2 ralets

593

Calendari
1908
Metralla

Calendari pera 1908

Metralla

Baix de St. Pere, 2, bis, 1.er pis

Any I de sa publicació

Es propietat

J. Horta, impressor
Méndez Núñez, 3
Telephon 2326
— BARCELONA —

Judici de l'any

Considerantme METRALLA
home de judici clar
(per tenir—mal m'está'l dirho—
molt més judici que rals),
m'ha confiat el Judici,
sens prejudici, de l'any.
Jo, que tot ho poso en tela
de judici ab ulls de pam,
(puig lo que'm fá més respecte
es sempre un judici oral
i per aixó no faig judicis
temeraris molt temps ha),
—¿cóm ho farás, Pep, (vaig dirme)
per fê un judici com cal?...
Després de rumiar la mostra
com a cosa de mitj quart,
—¡ja ho tinch! (vareig contestarme);
ja sé com ferho; ja está.
Com que ha estat un any de bombes;
m'also ab la bomba, (com fán,
han fet i farán moltíssims
anant tant mal com tot vá)
i desde dalt, hont no arriven
els prejudicis humans,
descobreixo altres esferes;
veig nous horitzons socials,
i, ab una clarividencia
que dona l'está enlairat
he vist a sota del *globo*
una atmósfera especial,
espessa, de color negre,
i ab carácters colossals

s'hi veian dugues paraules
ab lletres fetes de llamps
que sols deian «*¡Pobre Patria!...*»
(Ja deian prou... ¿veritat?)
Donchs, com si l'aital llegenda
fos l'anatema infernal
que demunt d'aquella atmósfera
surava, tot navegant
per l'espai inmens, fosch, tétrich,
que feia fredat mirar,
vaig provar de desxifrarla
pel següent significat:

«Com que la Patria, la nostra,
té un mal que no's pot curar
perqu'es crónich, (¡es dir, crónich!
es un mal lleig, mal donat,
el qual mentres no's retorni
als que li varen donar,
será un mal fixo, per causa
d'have'l prés... ¡aquí está'l mal!);
siguent crónich, donchs, com deia,
resulta que, passant anys,
va prenent peu, va extenentse
per tot el cos patri tant,
que si l'any passat passava
(com talment ja va passar)
els set cálzers d'amargura
i pujá un Calvari llarch,
l'any present el mal de Patria
arrivará a un extrem tal
que será precís ¡no'l metje!
sino un bon cirurgiá.
El «*¡Pobre Patria!*» dels núvols,
que vaig llegir desde dalt
de la bomba que va durme
sol per aqueixos espais,
vol dir que l'any que comensa
(si no fem l'ull viu) vindrán
noves intriges i farses,
nous Prudencis, nous Clodoalds,
peró moltes menys amenasses
i més grans promesas que ans...;
rateres de nous sistemes,
més enganyosos paranys...

Per lo tant, no us en fieu gaire,
gens, ni mica, d'aquest any;
perque será un *gata-Maura*,
gata-maula... ¡Bé es igual!»

***

Ja ho sabeu, donchs, *metrallaires*;
tot l'any esteu al aguait
i no perdeu el judici
deixantvos entabanar
per metjes ni curanderos,
que sols fan allargâ'l mal.
La Patria sols tindrá cura
si's troven bons cirurgians.

PEPET DEL CARRIL

Anant pel món

El rellotje de l'aristocrátich Colegi soná pausadament cinch vegades, i al poch una munió de nois sortí barroerament per l'ample portalada que comunicava 'l jardí.

I aquest que poch avants reposava en el silenci, s'omplená de sobte d'una alegría riallera, esbojarrada, una riallera frissosa de fruir de la llibertat tant anyorada en les llargues hores d'obligat silenci.

I l'alegre mainada comensá a esplairse ab llurs jochs infantívols. Uns, jogant seriosament a les bitlles, altres, ab el front amarat corrent darrera una grossa pilota de Foot-Ball; aquí, jogant al tir de fletxa i seguint el joch ab grans riallades, enllá, gronxantse ab trapecis... tots jogant, tots fruint plascevolment dels dolsos moments d'esbarjo.

De prompte per la polsosa carretera que borejava'l jardí, n'apareixé un bordegás de nou o deu anys habillat estranyament, un gech ample, llarguíssim, un gech d'homenás que li arribava als genolls, li donava l'aire d'un home petit ridicolment estrany. Un barret vell, descolorit, d'ales amplíssimes, mitj amagava un rostre colrat pel sot, un rostre casi negre del que semblaven volguer fugir dos ulls més negres encare, dos ulls grossos, brillants, plens d'una espressió fondament estranya. La boca ample, generalment mitj oberta, reguinyava un pam de dents petites, blanques, ben arrenglerades, una dentadura que hauría causat enveja a la més hermosa damisela.

El rostre d'aquell bailet no era pas el d'un xicot de llur edat, donchs hi mancava aquella espressió, aquell reflex de l'infantesa que's transparenta al defora ab ingenua candidesa... Per lo contrari, semblava un home esquifit; el colrat rostre's veia envellit avants d'hora, el front dibuixava llargues arrugues, i la boca, aquella boca generalment mitj oberta, se contreia a voltes ab marcat gest d'ironía, potser d'escepticisme.

El petit personatje que avensava poch a poch, carretera amunt, s'aturá enfront del jardí atret per la cridoria dels colegials. I els esguardá curiosament, i llurs ulls admirats semblaren esguardar ab amable fruició els jochs de l'alegre mainada. I llur esguart passejantse arreu del jardí, se fixá admirat en el trapeci que's gronxava suament; aquell va-i-ve dols, acompassat, el seduía, el tenía encantat.

De prompte, l'ample boca del xicot s'obrí tant i tant que per un moment semblá com si se li haguessin esquinsat les galtes, i esclatá ab una gran riallada. La pilota, aquella hermosa pilota de Foot-Ball rodolava per la llisa planuria del jardí, unes voltes magestuosament, altres empesa per forta batzegada botava enlaire pera tornar prompte a caure, i revotar altre volta, i altre volta correr lleugera, magestuosa...

... Per l'estreta reixa del castell centralista, no poden passarhi els *presents* de l'Autonomía, de la Justicia, del Dret, de la Raó...

JORDI.

Recorts

ASSALT A

Primera part.

El regidor *obrero* Zurdo de Olivares *visitant* nostra Redacció y demanantnos, en actitut pacífica, l'ampolla d'aiguardent que li havíam ofert. (15 de Mars de 1907).

Inconscientment el bordegás s'apropá frech a frech a l'hermosa reixa que tancava'l jardí; semblava talment com si estés enganxat. A voltes, i quan la pilota rebía una forta batzegada, el rostre del bordegás reflexava una fonda emoció i llur esguart la seguía ansiosament com si temés per ella... A esser seva no l'hauría pas batzegada d'aquella manera; ell l'hauría guardada

de l'any
"METRALLA"

Segona part.
«El Sr. Zurdo bajó pausadamente las escaleras...»
(D'*El Progreso* del día 16 de Mars.)

---

com a un rich tresor, l'hauría acaronada com a cosa volguda, fins l'hauría estimada...

I al pensar això, llensá un sospir sortit de l'ánima. Ell no'l posseiría mai aquell bé de Deu, aquell tresor incomparable; ell era pobre, més que pobre, era un miserable captaire que ni dret tenía a somniar tal cosa, Ell no era pas com aquells senyo-

rets que la batzegaven furiosament, ell no tenía pares ni germans, a n'ell no l'estimava ningú... que feia la seva vía pel món com aquella pobre pilota, a batzegades...

I per les galtes del trist infant relliscaren dues grosses llágrimes, i sens esma per anarsen restá mirant com a travers d'un somni a la pilota que per una evolució del joch s'allunyava enllá del jardí.

De sobte, una gran riallada i després una altre, un veritable chor de rialles, feriren vivament les orelles de l'infant fentlo tornar a la realitat. Una munió de colegials s'habíen acoblat al seu devant i reien sorollosament.

—Goita, quina cara;—deia l'un—sembla'l mapa de l'Africa!

—Oh, i sembla que se li hagi mort la dida—cridá un altre esclatant a riure bojament.

El bordegás que'ls esguardava com espantat s'apartá bruscament.

—Ei tu, senyor de la casaca;—cridá un altre—vina home, vina...

I tots a una aixecaren una tempestat de rialles.

El bordegás s'aturá de sobte, i els seus ulls semblaren de venir més grossos, més i més sortits, com si ab un altre esfors haguessin de sortir de les conques. Una exclamació brollá dels seus llabis.

—¡Maleits..., maleits!—mormolá clouent els punys ab forsa.

—¡Nyiebit, nyiebit, trinxeraire!—cridá l'alegre mainada rient encare més sorollosament.

El petit captaire's redressá com una fera i semblá que anava a abraonarshi en tant els colegials més propers a la reixa s'apartaven espaorits. Per un moment regná silenci. El bordegás abaixá'ls punys closos i ab gest de fástich, de despreci, emprengué camí.

Refets de la sorpresa i potser avergonyits, altre volta'ls colegials l'emprengueren ab sos crits.

—¡Nyiebit, trinxeraire!

El petit infant s'aturá encare un instant i aixecá'l cap iradament. Una llágrima li relliscava cara avall.

—¡Maleits, maleits siau!—cridá ab veu tonanta.

I al allunyarse avall de la polsosa carretera, un crit de fera s'escapá del seu pit, els ulls li brillaren terriblement i aixecant els closos punys ab gest d'irada protesta, de suprema amenassa, els dirigí arreu com si el seu odi fos més gran, més inmens, tant inmens com el món que trepitjava.

I qui sab, potser ab el temps aquell odi arribaría a donar fruits terribles.

METRALLAIRE.

Fortalesa es llibertat

La fortalesa del individuu a la societat esdevé sempre de la perfecció de la vida. Cada home i cada poble la tenen la llur vida, i es deure elemental enrobustirla, millorarla, i ferla ascendir a l'estat de normal actuació, a la colectivitat. Es endebades parlar de progrés i d'avens i de transformacions socials, no atenent a desenrotllar la manera d'esser natural dels homes i dels pobles. L'esclavatje, individual i colectiu, es sostingut més que per les tiraníes, per l'inferioritat del esser dels homes i de les societats. Les deslliurances i la llibertat positiva, no son jamai determinades per les soles rebeldíes dels inconscients. L'instrucció i l'educació, la civiltat, la dignificació del esser enderroquen sempre les opresions. Els homes qui malparlen, els qui frueixen ab les grolleríes i ordinarieses, els qui cerquen els oprobissos goigs de les bestialitats que afebleixen la vida, morirán esclaus. A les societats futures se lluitará fermament contra el rebaixament humá. Com més els homes son concients i més poques anormalitats tenen a la llur vida, més son ells mateixos. Els homes i els pobles que no son ells mateixos, no son homes, ni son pobles; res aporten a l'avens de l'humanitat. En el món s'hi es sols posseint fortalesa i acció en lo propi, i això es llibertat. Renunciar, abdicar de la propia naturalesa, es no esser res, i això es esclavatje. A la pau i a l'amor entre'ls homes, al regnat de la justicia i a la germanor universal s'hi va per la vía de la llibertat natural, i no pel calvari de les opresions qui violenten l'ésser natural dels homes i dels pobles.

D. Martí i Juliá

La Reina captaire

Si no es, ha estat
i pot tornar a esser.

Pels més grans carrers d'Europa
i enfront sos millors palàus,
una vella hermosa encara,
vestida ab quatre parrachs,
el peu nú, blanca la testa,
ab veu feble vá implorant:
—Pobles richs, daume una almoina
de justicia i llibertat!

Dins d'un palau giravoltan
els balladors sens parar,
en altre trinquen els beires,
en altre s'ouen grans cants,
i del carrer no hi arriba
la veu que vá pidolant:
—Pobles richs, daume una almoina
de justicia i llibertat!

Pels carrers vá atrafegada
la gent, no's para a escoltar;
qui corre li done empentes,
qui passeja el sort li fa,
o si's digna d'aturarse
se mofa de son trist plany:
—Pobles richs, daume una almoina
de justicia i llibertat!—

I potsé'ls qui aixís la tracten
son sos nets, fills o germans:
qu'ella fou comtesa i reina,
mestressa de terra i mar,
devant de qui tremolaven
els qui avui li son ingrats.
Pobles richs: dauli una almoina
de justicia i llibertat!

Jove i rica fou un día
si avui vella i sens cabals;
reis ab reis se barallàren
pe'l sonrís del seu esguart;
si fou respectada en terra,
ses lleis serva encare'l mar.

Pobles richs: dauli una almoina
de justicia i llibertat!

Si no hagués volgut casarse
no hauría d'aná a captar:
els fills de l'amistansada
a la esposa han destronat;
richs joiells qu'ella tenía
més d'un bort rumbejará.
Pobles richs: dauli una almoina
de justicia i llibertat!

Topacis de ses palmeres
i l'or de son fruiterar
Valencia li n'oferia,
Nápols rubins del volcá,
Sicilia les seves perlès
i l'*Illa d'or* ses corals.
Pobles richs: dauli una almoina
de justicia i llibertat.

Sardenya li entrelligava
relicaris i collars,
planures esmeragdines
li dava'l Mitjorn gavaig,
i l'Aragó en prometatje
li posá anell de diamants.
Pobles richs: dauli una almoina
de justicia i llibertat!

Si més joiells desitjava,
més sos fills n'hi van donar
de son amor en penyora,
i'ls richs tresors esflorant
de son sí, la Mar llatina
li dugué, com un esclau.
Pobles richs: dauli una almoina
de justicia i llibertat!

De záfirs i d'amatistes
son blanch front van coronar,
al pondres son sol, les serres
que'l bres li habíen guardat,
mentres la nit li extenía
immens dosser de brillants.
Pobles richs: dauli una almoina
de justicia i llibertat.

Dauli, que'ls richs tornen pobres,
com també'ls xichs tornen grans:

si avui nadeu en riqueses,
qui sab que sereu demá!
Vostra soca'ls corchs rosegan...!
Hi ha un Deu i una eternitat!
Pobles richs: dauli una almoina
de justicia i llibertat!

M. ROCAMORA.

Premiada ab l'*Englantina d'or* en els Jochs Florals de Badalona de 1905.

Costums de la terra

Els xiquets de Valls

Barcelona vella

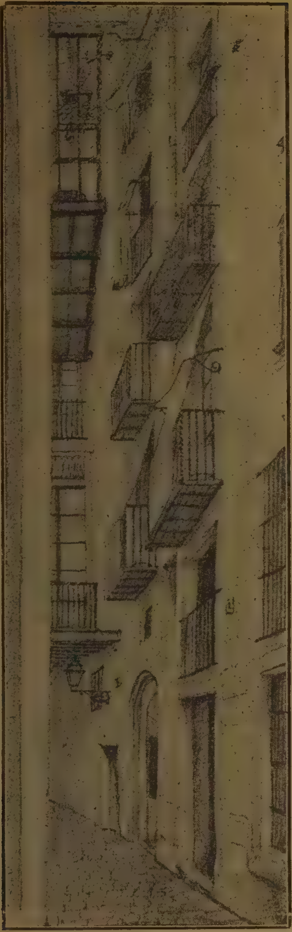

Carrer d'en Civader.
(Dibuix al llapis per J. Casals.)

Esperansa

El bon temps tornará
allunyant la tristesa
i ofrenes ens fará
que'l cor agraira.

Ofrenes de bon sol
i de belles florides,
de cants de rossinyol
i fruites preferides,

de recatats perfums
i fresques matinades,
de colorits vesllums
i serenes vesprades,

dels mitjorns estivals
pausats i silenciosos
plens d'arómes frescals
i flaires sanitosos.

Vindrán les quietes nits
d'estels d'argent cobertes,
d'encants jamai sentits...
... de misteri rublertes...

El bon temps tornará
allunyant l'hivernada
i el goig que'ns portará
ens rejovenirá.

JOAN MARQUET.

Nova etapa

Quatre mots.

Me demaneu unes ratlles pel Calendari de METRALLA. Jo, ab el desitj de satisfer l'honrosa encomanda me disposo a fer quelcom aproposit pel carácter de la publicació en que deuen insertarse les pobres ratlles que poden sortir de la meva ploma. Tinch al devant les blanques quartilles i als dits la ploma sucada per deixarla correr sobre d'aquestes expressant un petit pensament que guardo en les meves notes íntimes. Me disposo donchs, a escriurer un article literari, quan sobtadament me sento pres d'una repugnancia pel treball que vaig a empendre. ¿Qué m'ha passat?... ¡Ah, sí! vaig prenent, per moments, més plena conciencia del *meu cas.* Sento repugnancia per això de *fer literatura.* Ja sé que aquesta repugnancia es, en gran part, deguda al convenciment que tinch de la meva inferioritat per aquest género; peró no ignoro que hi ha encare un motiu més poderós: el de l'estat a que ha arribat entre nosaltres aquesta branca del renaixament nacional de Catalunya.

I ja que aquesta suspensió, en el treball del meu primer propósit, me provoca un altre assumpto, que'm mereix molta simpatía, no titubejo gens en parlar d'aquest, malgrat sigui sintéticament tota vegada que'l temps i l'espai no'm permeten lo contrari.

Tots sabém que durant molt temps hem incensat la propagació i l'éxit que les aficions literaries disfrutaven entre 'l nostre poble. Repetidament les senyalavem com a comprobació del triomf que ha de conseguir la nostra causa. Donchs bé: crech que es arribada l'hora de comensar una campanya en sentit oposat. Hi han massa literats, ó gent que s'en diuen; hi ha massa afició a les noveles i a les ratlles curtes. I aquestes abundancies porten un perill gros, un perill inminent. Si seguím aixís la literatura ofegará el triomf de Catalunya.

No vull pas dir que un excés de literatura sigui un mal per un poble. El mal está en les males literatures. I penseu que, com ha dit molt bé en Pompeu Gener, les malaltíes de les literatures igualment neixen de l'arrel de que son filles que de l'atmósfera que les envolta. Hem de pensar axó perque la nostra literatura actual te un sistema de malaltía deguda a les dues causes a la vegada.

Al procedirse a la reconstrucció de tots els diversos elements del nostre poble s'acudí avans que tot a la literatura i després als que tenen ab ella una afinitat més directa ó una relació d'ordre més íntima. Tots aquest elements varen crear l'ánima, l'esperit, el sentiment de la nostra somniada Patria. Entretant els enemichs protestaven del nostre desvetllament retraient-

nos el característich sentit práctich de la nostra rassa en forma d'insult groller i ens titllaven de *mercanchifles* i de materialistes en els moments precisos en que erem més lírichs i més romántichs. Sempre els mateixos! sense entendrens mai! I nosaltres, allavors, pera repelir l'agresió, ens afirmárem més i més en la nostra evolució sentimental. I d'aquí nasqué el que els comensaments del nostre reintegrament fossin tant puerils, tant inofensius i tan febles, qu'are, al arribar els moments de fer coses práctiques ens trobem en el cas de que no disposem d'una forsa positiva.

No tenim positivament el poble al costat nostre. Parlem ab sinceritat. Hi han triomfs que son ficticis. I no'l tenim el poble perque encare no hem entrat fins a la seva entranya; perque encare *literaturisém* massa; perque teorisém massa; perque sentím —entenguéula bé aquesta paraula—massa. I el poble es práctich, es materialista, es mercantilista, si voleu. I nosaltres no més disposém d'un esperit, d'una ánima, d'un sentiment, que no té com qui li dongui vida veritable i fecunda. Si no'ns preocupém de fementar la terra i enfortir l'atmósfera, aquesta flor de la nostra literatura se decantará molt més cap a la seva corrupció i no será llunyá el día en qu'empesti mortíferament la terra catalana.

PERE B. TARRAGÓ.

Treball

Les terres enfebrades 's conmouhen
al intensíssim goig de fecondar,
pletóriques de vida que s'exala
bullint ab remor sorda de fornals.
Les aigües de blavors inmaculades
destrenen el misteri de les naus
ab rissos d'or d'esteles lluminoses
que marcan els incógnits caminals.
Retruny un crit de vida per les serres
pels llogarets perduts terres enllá,
i com una alenada s'hi agombola
un núvol de fumera triomfal
qu'envolta somniadors i anyoradissos
als sers perduts per conques i per valls;
la máquina ha passat; la foradada
l'engola com a cerp el negre cau.
Fumejan alteroses xemeneies
i el monstre del vapor empresonat
remou el laberinte d'engranatjes
la forsa renovant a cada instant;
corren desesperades les corretjes
fent bátrer els talers adelerats
i naix ab formes planes i sobtades
pel ritme'l bell objecte somniat.
I en tant que fecondant assaonades
les terres ofereixen nostre pa,
i tornan, aurenetes amatentes,
les naus que'ns fan conéixer mes germans
i escampa arreu el tren la vida nova
ab xiscles i alegrois de tendre infant,
plaentes van passant les llargues hores
per entre'l bullidor bruit del treball.
Enteres serva'l bras les energíes
qu'ha sabut el cervell encomanar
al cech enginy d'abonos i palanques
que crean i productan com per encant;
l'home ha devingut home per la forsa
per la virtut potenta del treball
que gruny al sotraqueig sech de les rodes
com un lleó sotmés, com un esclau.
¡Treball! per ton alé reviu la vida
la vida fecondanta, universal
emanació d'aquella vida tendre
qu'als cors sensiblement fa bategar;

Recorts de l'any.—Festa Catalana del Corpus

«Juramos que no saldrá la bandera de «Metralla» por las calles...»
(De qualsevol libelo lerrouxino.)

Els kabilenys i rebeldes cumplint (?) la paraula

covats per ton escalf los esprits s'alçan
donant a llurs afectes dols esplai
sentint com en un somni'l frech dels llavis
qu'ardits a frech dels seus esclataría
en un petó roent de vassallatje
quan entrin atulsits en son casal.
Qui un cop ha conegut l'amor d'esposa,
qui ha vist un propi fill llagrimejar
i'ls nirvis ha sentit que s'extremíen
en el moment suprem d'un goig capdal
petites trovará les grans desgracies
ab que'l món 'ns fereix a cada pas;
serán curtes del jorn les llargues hores,
petit compás d'espera per estimar,
desert per la regió de prometensa
que de bon demati havem deixat
que trovarem curulla d'alegríes
al vespre quan fineixen 'ls jornals.

Pere Barnils Giol.

"Sortida de pagés"

A cert ball aristocrátich
conduí un senyor *d'altura*
al masover de ses finques
que havia vingut de Mura.
Preguntat qué li semblava
de les dones l'hermosura,
(totes plenes de potingues
i pintades sens' mesura),
va contestâ'l masover
ab molts modos i finura:
—Perdonará, *mi siñó*,
que jo no entench en pintura.

Pepet de la Garriga.

Llibres de memories

A una dona galant.

Les onades que joganeres besan la platja varen esser els muts testimonis de nostra voluptuositat.

¿T'en recordes?

Si en aquells moments que junts fruíam a pler dels gois que proporciona l'estimar, dignes coronaments d'ansiosos desitjos i de nit de febre, tu m'haguessis dit que eran vils els teus besos, falses les teves caricies i interessades les tevés paraules, jo no sería un desgraciat com ara que visch del teu recort, atormentantme follament les hores passades en aquella platja, devant del mar blau que corejava les ardentes paraules que t'escorría a flor de boca i que tu escoltaves.

¡Fals el teu posat, mala dona!

La fatlera sensual qu'es el goig d'un moment passa desseguida, passa i deixa tant poch rastre que prompte'l temps l'esborra; aixís te passará a tu.

Quiscuna vegada 'm recordarás ab una mitja rialla compassiva, ¿veritat? i díes enllá't preguntarás: ¿qué's deu haver fet?

Jo't veig altívola, senyorial: passejant la teva esbelta figura pel mitj de les gales de la ciutat, dirigint cínicament el teu esguart, als pobres d'esperit que't volten, desitjant les teves carícies que pagan a pes d'or i que tu avara o conscient els hi dones de poch en poch.

I com més penso en tu i'm figuro en el món del vici que't trobes, més veig el somriure compassiu en els teus llabis sensuals recordant aquella aventura de dona entramaliada presentada per la teva part com a passió verdadera.

¡T'odio, mala dona!

Jo t'asseguro que'm guariré la ferida que va obrir en mon cor el teu amor passat ja, i temps a venir seré digne d'estimar i ser estimat altre volta.

En quant al teu pervindre's cambiará completament la decoració. La teva bellesa's marcirá i més depressa que la de les altres com flor toquejada i que sovint s'en aspira'l perfum. ¿Qué serán de les esculpturals formes, de les espléndides carns i d'aquests ulls de sirena? La cort brillant de cavallers que arrastraven l'honor i la dignitat i alfombraven la teva cambra de riqueses per gaudir d'un somriure, d'un bes teu que'ls apagués la set de plaer que'ls abrasava? Ni un ne restará.

Tots haurán desfilat, darrera d'altres dones que portarán la joventut qu'encen l'alegría.

¡Tu'ls veurás passar, marcida i oblidada com els teus bons temps!

¡Pobre flor esfullada!...

. . . .

. . . .

En les meves hores de temps futurs si quiscuna vegada revius en mí també diré: ¿qués deu haver fet? i afegiré pietosament ¡Pobre noia!

***

A una verge.

... i en un moment de sorpresa, de sorpresa que ha vingut plácida i natural t'he tingut als meus brassos, estrenyente fortament i nostres llabis s'han trobat junts...

¡Oh hermós moment de la vida!

¡Tants petons impurs que he estampat en el transcurs de la meva joventut, sense sentir la bella sensació que ha sotragat tot el meu esser al besarte, oh verge!

Vaig comensar a besar, aquella nit que la cremor dels meus llabis sentiren la teva, voltat de la fosca protectora de nostra passió...

I els teus ulls enigmátichs, brillaren ab lluissors d'aubada, a travers de les ombres i se tancaren dolsament entre'ls meus brassos.

He buscat l'ocasió de tornarte a trovar, preparantla ab perseverancia i l'éxit ha coronat els meus desitjos.

¡T'he tornat a tenir!

Els teus llabis de foch han sentit altre vegada la cremor dels meus i tremolant encés de passió, fortament, bojament t'he apretat contra'l meu pit i t'he besat molts cops, ¡oh dona gentil, bell joiell que ha alegrat el meu trist viure!

Més lo que hauría d'esser goig etern foren curts instants de nostra existencia.

No n'estich tip dels teus petons, dona meva, els sento a flor de llabi encare i en desitjo molts i molts, sabs?

¿I per qué't van despatxar?

—Perque l'amo va trobarme jogant ab sa filla, i va preguntarme si'm donava el sou per fer alló.

—¿I que li vas contestar?

—Que no; qu'alló ho feia de franch.

El cap se m'obra al escriure aquestes notes i el cor me bat.

Sento dintre'l meu esser el teu *sí* ardorós que'm conmou i esgarrifances de fret passan per el meu cos en aquesta nit que soch lluny de tu...

... No puch més, la ploma nirviosament se m'escorra dels dits...

... Vull tenirte meva, besarte i que cloguis aquests ulls tant hermosos, lassa de passió, agafada a mi, tu que sents tant i'm comprens...

¡Dona meva, vina, sigues aont sigues!

J. Barbós.

La familia Valldeperas

Lema: *Qüestió de garrofes.*

Tinch el gust de presentalshi
la familia Valldeperas;
persones molt distingides,
dintre'l ram de fils i betes.
Se compon la tal familia
de Don Pau, diguemlí'l *quefa*;
que si per *Pau* res li falta,
per Don, li sobra... miseria.
Vé després la seva esposa
que soltera's deia Pepa,
i are's diu Donya *Papita*,
quan no's diu Donya *Cusefa*.
Pro Don Pau es bon subjecte,
mes ¡ai! la dona'l goberna
i a casa seva, resulta
tan sols un zero a l'esquerra.
Tenen un fill, l'*Ahtoñitu*,
i una filla, la Lucrecia;
tots dos cursis com sa mare;
si l'un tonto, l'altre bleda.
El xicot, quan té tabaco,
fuma ab pipa; *fá* comedies;
escriu versos plens de ripis,
i ostenta llargues *melenas*.
La noia, qu'es bastant lletja
i d'aquestes neurasténiques,

sense veu, canta romanses
i llegeix moltes noveles.
A més d'aixó, ¡pobre noia!
la dominen altres *sebes.*
De postals, coleccionista,
ja'n te prop... d'una dotzena;
car a tothom, en demana
de la seva coneixensa.
Ab tot, lo que la capfica
fentla viure molt frenética,
es quan veu no passa *un alma*
que li digui una finesa,
i aixó molt la desespera
donques ja passa dels trenta.
Mes el *tinglado* qui'l porta,
fent lo que millor li sembla,
i ficant moltes vegades
tots dos peus a la galleda,
sense que se'n preocupi,
ja se sab: es la mestressa.
Per aixó no fá gaires díes
reunida en assamblea
la familía, va engegarlos
les adjuntes bestieses:
—«En virtut de que la llengua
Catalana es de tal mena,
que no *vesteix* al que l'usa,
ni resulta tan poética
com la llengua d'en Cervantes;
Calderón; *Lopas de Pega;*
Don *Quicota de la... Barca*
i altres moltes eminencies:
Considerant que nosaltres,
parlant la llengua farrenya
que petits van ensenyarnos
si mengém, es ab prou feines:
Si's te en compte que'l *Toñitu,*
per més que *fa moltes lletres,*
ningú menciona ses obres,
ni en part del mon les hi estrenen:
En vista de que la noia,
(que per cert es poch *desperta,*)
per més que busca, no trova
qui la vulgui per parella;
I considerant que jo ocupo
aquest lloch de presidencia:
Vinch a proposá i demano,
que tal com dich, se cumpleixca:
En primer lloch, que no's parli

Els enemichs de les llibertats Patries, ab l'alegre maridatje d'un fi comú, accentúen sos atachs.

Catalunya els perdona a tots i una ratlla en les planes de sa historia els hi dedica: «No vos recordeu de mí, tant com jo vos oblido».

a casa, cap altre llengua
que la del gran *Lagarticu;*
d'en *Muret,* i en *Canalecas.*
Tu noi, no fassis més drames;
si algun profit ne vols treure
de lo qu'escríus, *fes* revistes
de toros, o d'altres besties.
I tu Lucrecia, no cantis
romansos ni coses series;
més val que cantis *matxitxes;*
tangos, i cansons flamenques.
Si ho fas aixís, potser pesquis,
si no t'ho prens a la fresca,
un *Pau,* com la teva mare...
—¿Dius alguna cosa, Pepa?
digué Don Pau, despertantse
de la dormida que feia.
—Dich que'ns apreta la gana;
que han sufert les subsistencies
molta puja, i que'ns fan falta...
perras, perras... i més perras.»
Desd'aquell día solemne,
la familia Valldeperas
en catalá ja no hi parla;
en cambi parla una gerga...
¡que'l dimoni que'ls entengui!
I a pesar de tals molesties,
encare, ¡ves qui ho diría!
no van tips, ¡ni de mongetes!

Lluis G. Salvador

(Concurs del Calendari. Accéssit al premi II.)

Endressa (1)

Les mirades son sagetes de l'Amor,
son les flors de la Vida,
son bálsam del Dolor.

Mirant, ens adoném que'ls altres viuen,
no estem sols en el Mon.
Mirant els cors somriuen,
l'odi's destría i la tristesa's fon.

Mirant, ens consolém i escapém alegría
i el plor aixuguém dels homes i els infants.
Mirant, fem de la Vida un etern día
d'alborades i postes triomfants.

Miremnos sempre, sempre, mai abaixém l'esguart,
que sigui la mirada el nostre Deu-vos-guart.

Miremnos sempre i ens sentirem germans.

I. de L. Ribera i Rovira

(1) Del llibre *Esguarts*, próxim a publicarse.

Els richs

Vols saber, pobre Genoveva, el perqué t'estimo tant; el perqué tota l'indiferencia que't tenía avants s'ha convertit avui en mi en exaltada simpatía? T'ho esplicaré francament i del millor modo que puga, donchs te será a tu més facil compéndrem que no pas a mi esplicartho. Para una mica d'atenció.

Vaig venirte a veuret un matí, ignorant la teva desgracia. La disort feia temps que a mi també'm perseguía, i aquell día, día ploviscós, rúfol i trist, com si's condolés de les congoixes d'abdós, el passárem junts, contantnos mutuament la realitat de nostres desventures. ¿T'en recordes? ¡Si'n va esser de llarch aquell dia! La realitat aclaparadora d'un día sense pa per ningú, ni per tu, ni per els teus fillets, ni per mi, que encare tenía prou braó i prou forces per, a tenir feina, guanyarlo per tots, no era un somni: era una cosa positiva que ha d'omplir d'indignació a aquell qu'ho passa.

Al arribar a entrada de fosch decidirem, desesperats, llensarnos, no sé a qué, per els carrers de la ciutat: nostres paidors adolorits per no haverhi entrat res en tot el día, ens incitaven a sortir a fora per cercar un bocí de pa ab que omplirlos; la teva canalleta que plorant te demanava'l menjar que no tenies, gaire be'ns hi obligava. I els carrers de la ciutat, ab ses nombroses balconades, me semblaven tristos com els carrers de ninxos d'un cementiri; la gent que'n ells se bellugava la veia trista i callada com no l'había vista mai; l'aspecte dels sumtuosos edificis era per mi el de monumentals i fatídiques tombes i tot el conjunt que'ns rodejava tancava una melangía aclaparadora. Hi ha qui diu que les desgracies fan veure les coses ab uns tons més negres, i res deu esser més cert, perque les meves penes, aumentades ab la relació de les teves després de la mort del teu marit, que tu'm notificares aquell día, vestiem ab el mateix dol que jo portava a l'ánima.

Al trencar una cantonada tu'm vas fer adonar d'un café nou; d'un café que aquell mateix día havíen inaugurat. I varem aturantshi.

Era, mirat desde fora, sorprenent, enlluernador. Iluminat ab profusió de llums, l'or dels adorns i les aranyes, relluía com espill; i les llunes, quins reflexes enviaven sa claror, ab mil encreuaments, de l'un a altre cantó de la sala, semblava que l'aixemplessin, enmirallant per tots costats la gran gentada asseguda al vol de les taules, assaborint ab calma satisfeta tota mena de delicioses begudes. ¡Que sarcástich per nosaltres resultava tal vessament de riquesa!

Dret, al peu de la porta, tenint el teu noi gran agafat per una ma, a l'altre bras el petit i tu al meu derrera, vaig quedarme contemplant aquella suntuositat i aquell luxo exorbitant, plena l'ánima d'indignació, bategant a n'el meu cor un odi concentrat; odi

i indignació que varen aumentar de punt, al adonarme qu'entre la fastuosa concurrencia que omplía'l local hi había un meu conegut del poble assegut al costat d'una dona que no era la seva, acariciantla continuament, delectantse'ls dos ab la rica beguda que tenien al devant i que no's podíen acabar. Era ell un pobre treballador, quina cursilería i afany de grandesa li feien fer tota mena de tonteríes; ella ¡que sé jo qui era!

I miraven tots dos al carrer... Llurs cares restaven satisfetes; i aquells quatre ulls, llensant ab ses mirades esquitxos de tonta vanitat, se clavaven sobre nostre, com demostrantnos que'ls miressim ab enveja.

A tu no't van veure, Genoveva; pero a mi sí, mes no sé si me van coneixer. Ell semblava dir ab la mirada: ¿Oi qu'es rich i qu'es bonich el local que freqüento? ¡Qui ho dirá que jo no soch un gran burgés, que llensa'ls diners a mans plenes pera qu'es puguin adornar els llochs aont vull concorre ab l'ostentació i el luxo d'aquest! I les d'ella: ¿Qué hi fan aquestos pobrets aturats aquí'l devant? ¿per qué no'ls treuen?

Una vegada vaig llegir no recordo a quin llibre, que la miseria, portada al darrer estrem, enardía les males passions i encenía flamejant l'odi en els cors. I resulta veritable això. Perque no sols me van indignar les provocadores mirades d'aquells dos sinó que vaig sentir pena i vergonya que un company meu de classe portat de la vanitat i la luxuria s'hagués deixat per elles arrastrar fins aquell lloch, per l'efímer goig d'aparentar devant de qui'l mirés, i per un curt moment, un dels tants richs explotadors que allá dintre derrotxaven els fruits de la seva explotació de carn humana. I allavors tú vas tocarme, Genoveva; i vaig mirar els teus ulls, pera descobrirhi lo que'm volíes dir que tú seguíes callant. I quan en els teus ulls negres, quina vibrant expressió no havía sigut per mí mai compresa, no hi cercava altre cosa que una pobre vulgaritat, vaig trobarhi una llampeguejant mirada d'indignació com la per mí sentida, i'l reflexe d'un ideal gran, generós, altruista, que't va engrandir a presencia meva i que vas sintetisar tú ab aquestes paraules:

—¡Anémsen, anémsen d'aquí! Aquestos richs, ab els seus superbs despilfarres m'indignen sobremanera. Sembla que tractin tant sols d'insultar a la miseria, de desafiar al reste de la humanitat, que creuen ha sigut creada no més que per el seu goig i servei.

I allí, en aquell moment, comensa l'historia de l'afecte intens que per tú sento. Perque, amor ó simpatía, interés viu o atracció intensa, jo vaig sentir per tú un no sé qué que no't puch explicar; una cosa, estimada Genoveva, que m' acosta a tú cada día més.

Ramón Monet i Puig.

Preludi

Quan els bons temps arriben
i fugen les tristors de l'hivernada,
les aus, xisclant alegres, revoltejen
els negrosos teulats de nostre casa.

Aurenetes vindrán de Morería
i ens dirán les cansons que allá han apreses,
tot refent el seu niu de roja argíla,
al llindá revellit de la finestra.

Ja han finit les vetllades platxerioses
que propers a la llar habém passades,
remembrant bells bocins del festeig nostre
i allunyades tristeses i frisances.

Ara quan vagi el sol cap a la posta
sortirém a sentir son tebi escalf,

Recorts de l'any

METRALLA *a Valencia*

Grupo d'excursionistes a l'estació de Vilanova.

sortirém a voltar lo terrer nostre
passejant entre mitj dels fruiterars.

Els fruiterars, vessant de floridera,
llurs branques extendrán sobre'l teu front;
i jo't diré les esperances meves
nascudes recordant nostres amors.

Tú no l'envejarás la Primavera?
Tú no l'anhelarás son bell esclat?
Quan sa blancor tos negres ulls fereixi,
qué pensarás, Amor, qué pensarás?

Entretindrás ton pensament placivol,
fruint ja'l goig qu'esperen nostres cors?
. . . .
I... digam, Amor meva,
es molt llunyana encar la Primavera
que fará esclatá en flors el nostre amor?

MANEL VILÁ

Recorts de l'any

METRALLA *a Valencia*

A l'Alameda de Valencia.

Entre mossegues

—¿ Sabs en *Verdissa* ? L'acabo de veure, Rambla avall, ab dos de la secreta.

—¿ Vols dir? Mira que no'ls podía tragar...

—Oh! veurás; es que'l portaven lligat.

¡Olé, la finura!

«Vergonya eterna, als que despreciant l'idioma propi alaben el dels altres».—DANT

—*El dialecto catalán es muy grosero.*—Deia continuament, donya Josepha Buey del Corral, una viuda ab dugues pessetes diaries de renta, i ab tres noies casaderes a perpetuitat.

—*Y muy basto.*—Afegía la ja madura filla gran, que semblava l'as de bastos vivent.

—*Hace muy ordinario.*—Deia la segona.

—*No hay lengua como la castellana.*—Corroborava la petita, que tenía una llengua més llarga que la solitaria.

—Pero, ¿qué no son catalanes vostés? —Preguntá un día un veí, cansat de sentir sempre la mateixa cantarella.

—*Sí y no;*—replicá la vella posantse bé les gafes,—*porque si bien yo nací en la calle de San Pedro más alto, en cambio mi abuelo estuvo quince años en Madrid de portero mayor del Palacio de los Barones de la Garrofa, y mi abuela de parte de madre, era descendiente por linea directa, de un yerno del paje favorito de D.ª Urraca de Castilla...*

—¿Peró, i les noies?

—*¿Las niñas? Menos catalanas que yo. Cándida, la mayor, nació en la calle del Pie de la Cruz, pero como si no, porque estuvo cinco años á dida en la provincia de Huesca. Por eso le pusimos Can-dida. La Pura, nació en Tortosa, un día que el Ebro se había salido de madre, pero fueron padrinos suyos unos parientes lejanos de don Cristóbal Colón.*

—¿Y la Francisqueta tampoch es catalana?

—*La Paquita, menos que ninguna; porque la tuve sobre el tren; en el kilómetro 169, entre las estaciones de Almacellas y Tamarite.*

—¿En el tren? Si qu'es particular.

—*No es nada extraño, pues como mi señor, que al cielo sea, estaba empleyado en la Compañía de Ferrocarriles del Norte, yo á veces iba á verle.*

—Que potser era gefe d'alguna estació.

—¡Ca! *no señor. Era mozo de gran velocidad. Y que por cierto, murió mientras estaba de servicio. Cogió una pasa, que corría por aquella línea, y se fué al cajón en ocho horas y diez minutos... ¡Pobre Filiberto! ¡Como me debes añorar!*

Y la senyora Buey del Corral, se posa a plorar a llágrima viva, i a xisclar com una locomotora del carril del Nort.

Ses filles hi corren a auxiliarla, mentres el veí aprofita la confusió pera desapareixer.

—¡Ay *que á mamá le viene la vasca!*—Fa la que va venir al mon en tren.

—Mamita, no se trastorne así, por la muerte de Dios,—diu aconsolantla la Pura.—*Cándida,*—afegeix—*ves mientras tanto á buscar una palangana de vinagre y una tovallola.*

La gran fá l'orni, perque sab de sobres, que més be li faría una xicra de Xerés, que un cubell de vinagre.

—¿Vol que li porti aigua-naf, senyora Pepa?—Pregunta servicial la minyoneta (té tretze anys), que acaba de compareixer tota espantada.

La senyora se refá de sobte i ab els ulls vermells de rabia aborda a l'infelís mosseta.

—¿Señora Pepa? *¿Qué quiere decir esto? No consiento que ninguna niña de servicio me moteje.*

—Peró si jo...

—Nada, que no lo consiento y que sea la última vez que me diga así. Dígame señora Pepita, doña Josefa ó señorita á secas, pero guárdase como de escaldarse, el decirme nunca más, señora Pepa. ¿Donde se ha visto? Deje este lenguaje para el populacho. Las personas finas y bien educadas no lo hablan nunca. ¡Vea V., nosotras mismas...

La petita criada, moixa com si hagués romput la mitja dotzena de plats que componen tota la «batería de cocina» d'aquella casa, va pera anársen, quan la deté la senyoreta Paquita.

—Ves a câl *adroguero á comprar ensalada y si aquel coven que nos dió agua bendecida á misa el domingo último, te dá una carta, me la entregas.*

La noia va a câl adroguer i torna al cap de poch rato.

—¿Qué llevas?

—La cansalada i que per cert es molt viada.

—¿Cansalada? Si yo te he dicho ensalada, «ensiám» *que dice la quente baja. Si era para un cataplasma para mamá...!*

—Val més que li fregeixi la cansalada, que li fará més bé.

—¿Y qué no llevas ninguna carta?

—De carta no me n'han donat cap, pero porto aquest paper.

Lances ***d'honor***

En Claveguera va a desafiarse i no pot amagar la seva por.

—¡Valor!—li diu un dels padrins.—Les condicions son iguals.

—No senyor que no ho son; jo tinch més por que'l meu contrari.

Recorts tristos

L'INUNDACIÓ A LLEIDA

Antich pont de pedra mitj enderrocat per la violencia de les aigues

---

—Dámelo, á ver que dice.

—Es la llista de lo que's deu al adroguer, i diu que no cal pas que anem a buscarhi res més, si primer no la paguem.

—¿Sientes mamá?

—Sí. ¡Que descaro!

—¡Que catalanote tan mal educado!

—Aún es peor que el procurador.

—¡Vaya que otro!

—Esta, la Pura, que se pensava que venía para verla á ella, y venía por los recibos...

—Que, por los recibos...! ¡Por los cuartos venía!

—El taberner també ha dit que no donará un raig més de ví, si no anem ab el ral als dits?

—¿Qué rondina esta muchacha?

—Ca'l *tabernero* m'ha *dicho* ca no donará un *rayo más de vino* si no *anemos con el real á los dedos.*

—¡Vino, ray, *que nos en podemos estar!*

En aquest moment truquen a la porta. Totes s'amaguen darrera els portiers, menys la minyona que surt a obrir.

—Si demanda el procurador ó el fornero, digas que no hay ninguno.

—Es una carta pera la senyoreta Paca.

L'aludida surt corrents de l'amagatall, seguida de les demés, desclou frisosament la carta.

—¡Ah! *Me pensava...*

—¿Qu'es?

—*Una invitación para una so-i-ré íntima, de las de Quimenez de Castro.*

—*¿Las de Quimenez de Castro? No caigo...*

—*Sí, aquellas innumerables de Soria, que se pasean tanto por la calle de Fernando; son aquellas abonadas á las cadiras vecinas á las nuestras del Paseo de Gracia, las noches del veraneo pasado.*

—*¿Aquellas niñas tan carrinclonas y cursis, también hacen soireses? ¿A santo de qué?*

—*La invitación no más dice que es un acontecimiento de familia.*

—*Será que la señora va á tener otra nueva hija ó que la mayor cumple los cuarenta años.*

—*La invitación dice que habrá «lunche».*

—*Así ya es otra cosa ¿Para cuando es?*

—*Para sábado que viene, á dos cuartos de diez de la noche. ¿Iremos?*

—*Todas no puede ser, sería abusar.*

—*Miras muy delgado, mamá.*

—*Es que tampoco tenemos ropa todas.*

Pero yo sí que tengo de venir—diu la Paquita—, *porque la invitación va dirijida á mí.*

—*Porque eres la más pequeña.*

—*Y porque los señores de Castro tienen un sobrino, aspirante á oficial de Correos, que siempre que me ve, me hace el ojito, y el domingo mismo me dió agua bendecida á Santa Ana.*

—*Bueno,*—diu la mare,—*si es así iremos tú y yo. ¡Quién sabe! A veces... Vosotras dos, ya iréis otro dia; quedaos á casa, que ya os llevaremos postres y cosas...*

En efecte, el dissapte següent, la casa de les Buey del Corral semblava un idem.

Tot estava trasbalsat: les cadires i sillons plens de refajos, fandilles i mitjes de totes époques i colors; les taules curulles de sabates, sombreros i cotilles modernistes.

Les dugues invitades, ajudades per les altres dugues, s'anavan emprovant pesses i més pesses, sense trovarne cap que les hi vingués completament bé.

Ja eran les nou de la nit que encara estaven de la mateixa manera. Al sentir tocar les hores, tot foren presses i desesperos, arreglantse com pogueren.

La mamá, portava la cotilla de sa filla gran, quan va pendre la primera comunió, una sabata seva i una altre de la Pura. De roba interior, no'n parlem, perque quasi bé tota había pertenescut al seu difunt espós, el factor del carril del Nort.

La Paquita s'habia posat una prenda de cada mena i de diferenta propietaria. Pero en lo que habia esmersat més temps, fou en dissimular, baix una dotzena de fandilles velles i dugues de tovallons foradats, l'ausencia absoluta de ses formes.

Entre ella i sa mare, en mitj de l'admiració i enveja de les altres, gastaren per la toilete, una pastilla de savó del Congo de ral, una capsa de polvos i un litro d'essencia de patxulí.

Com que no'ls hi provava l'anar en cotxe, se dirijiren a peu al lloch de la festa, sense haber sopat, pera poder aixís honrar millor el «lunch» que'ls hi serviríen.

La seva entrada al menjador—arreglat pera saló de la soirée,—fon un aconteixement.

—Les senyores Corral del Buey.—Anunciá per equivocació la portera, que feia d'introductora d'invitats.

Les senyores, sentades arrán les parets, saludaren ceremoniosament ab el cap, i els senyors—tres, contanthi un vell que patía d'un empatx de sanch blava, el «Señor Maximiliano Gimenez de Castro»—, anaren a oferir les llurs cadires, pera que no s'estessin dretes.

—*Gracias, caballeros, gracias.*—Responíen elles alhora.

La mestressa de la casa ab una bata de color de coca ensucrada, i ab un monyo com la torre Eiffel, s'atansá magestuosament a saludarles.

—*Señoras Bueyes del corral, están ustedes en su casa y nos honran mucho con su grata visita.*

—*Las honradas, somos nosotras.*

—*Tanto honor me confunde.*

Mentrestant, la noia buscava ab la vista, al jove de Soria que estava fent de clonw en mitj d'un rotllo de senyoretes, que reien sorollosament.

La Paca, ab la seva rápida investigació visual, reparà que ell duia el bigoti tenyit, les dents postisses i que era guenyo.

Aquest últim detall principalment, li va fer caure l'ánima als peus.

—Vetaquí,—va pensar,—que are no sé a qui mirava quan me trovaba. Si a mi o a la minyona: m'hi fixaré.

—*Señores!*—cridá ab aquestes, l'amo de la casa, aixecant sa veu de xantre per sobre de totes.—*Señores, sean Vdes. bienvenidos á estos salones, que por un momento cobijan bajo su techo, a la nobleza de los blasones y á la aristocracia de los pergaminos. Va á dar principio á la suaré.*

—*Niña,*—digué la mestressa a una de les seves moltes filles, —*ves al piano y tócanos algo de lo mucho que tu sabes.*

Una nena (!) de vint anys, ab els cabells deixats anar i vestida encare de curt, s'atansá a un ermatoste ab tecles i tocá els primers compassos d'un wals.

Els tres homes buscaren parella, ab relació inversa a la seva edat i se posaren a ballar desenfrenadament. Les noies sobreres,

s'agarraren elles ab elles, mentres en un recó, olvidades de tothom, restaven les de Buey.

—Mamá, ¿bailemos?—Digué la filla.

—Pero ¿con quien?

—Nosotras dos por no ser dicho.

Y les dugues ballaren entre mitj de les parelles de joves i de senyoretes, donant empentes a tort i a dret.

—Ustedes dispensen,—deien,– *como esto es tan pequeño y nosotras estamos acostumbradas á bailar tan anchas...!*

—No hay de que. Ya es moda.—Responien, disculpantles, peró interiorment se burlaven d'aquell «ceceo» i d'aquelles castellanades.

Un ballador preguntá a la seva parella:

—¿Pero esas terneras, son catalanas ó no?

—Como si no, porque se avergüenzan de serlo y no pueden ver á sus paisanos. Ni al casero pagan, porque dicen que es catalanista.

—¡Que gente más ridícula!

Mes elles fent el fi, parlant l'armoniosa i ballant modernista, creien que tothom les considerava descendentes del patje de Donya Urraca de Castilla.

Bona per márfegues

—¿Qué féu aquí, bon home?
—Oh, miro l'auto que s'ha aturat i no pot arrencar.
—¿Per qué no li doneu una pastilla del doctor Andreu?

Després d'aquell wals, vingueren uns rigodons, un minué i ns llanceros.

A la Paquita si volgué ballar, no li quedá més remei que fer 'home, ab la carrossa de sa mare.

—*¡Que modo de divertirnos!*—Anaven dient a cada giravolta.

—*Si nos viesen tus hermanas como nos envejarían...*

En un quadro de llanceros, se trovaren front a front, la petita 3uey i el parent de Don Maximiliá.

—Sembla que tan mateix me mira a mi.—Pensá ella, aflui:antse'ls devants del cós.

S'acabá la primera part.

Are venía el *lunch,* o refresch aristócrata.

Aquella meteixa portera d'abans, ab devantal blanch, compaegué portant a una má un cantiret i a l'altre una safata ab pasilles de café ab llet, uns quants carquinyolis i una dotzena de galetes «Gloria».

Passá la safata de má en má, ab tal calma, que quan tocá el orn a les senyores Buey, sols hi quedava un carquinyoli, que amistosament se repartiren mare i filla.

El canti, seguí el meteix camí que'ls dolsos, peró ab més pressa i més sort, puig arribá plé del tot a mans de la Francisqueta, que equivocadament va agafar el broch gros pêl xich mullantse com un peix tot el vestit.

La presencia d'un nou jove al extrem de la sala, aprop la porta de la cuina, va atreure l'atenció dels convidats.

—*Señores,*—va dir l'amo presentantlo,—*un joven vecino del quinto piso, que hará juegos de prestidigitación y de magnetismo, en honor á tan distinguida concurrencia.*

El jove, va fer un quants jochs de mans vulgaríssims, ab cartes i monedes falses, peró el que va cridar més l'atenció, fou el de demanar deu carquinyolis i engolírsels tots deu, sense mastegar.

—*¡Muy bien! ¡Bravo!*—Deien al públich.

—¡Vaja quin mérit, també ho faría jo!—Pensa la grossa Buey.

El prestigitador, després del tip de carquinyolis, se vá despedir anantsen a fer la digestió.

Un jove menut, pujá a sobre una cadira coixa i recitá uns versos més coixos que la cadira i en Romanones junts.

Uns quants entusiastes, anaren en pés a felicitarlo i l'aixecaren a pés de brassos, pera que'l veiés tothom.

Després, una altre filla de la casa, cantá una romansa italiana, que meresqué'ls honors de la repetició, peró a la segona vegada no pogué acabar, perque ja no s'enrecordava.

Peró en cambi comensá a entonar ella tota sola, el «Duo de los Patos»:

—*Yo soy el pato.*
Yo soy la pata...

—*Mamá, ¿qué quiere decir la pata?*—Preguntá la Paca.

—Pero hija que aturada te vuelves, ¿No sabes que es ficar la pata?

—Sí; la pierna.

—Pues eso mismo.

—... Que en el estanque
Suelen nadar.
Ven acá, ingrato.
Ven acá, ingrata.
Nada que nada
Sin descansar.
Cara cuá cuá,
Cuá, cuá...

Y els concurrents tots, sentintse ánechs, coronaren el bestialístich cant de *género chico:*

—... Cara cuá cuá,
cuá cuá...

Una grandiosa ovació, dels meteixos coristes, doná fí a tan armoniós número.

No s'habíen esbargit del tot els picaments de mans, que avensantse fins aprop del piano, l'anfitrió Don Maximiliano Giménez de Castro, imposá imperiosament silenci ab sa sorollosa veu:

—Señoras y caballeros: antes de dar por terminada esta tan agradable á la par que aristocrática fiesta, les quiero dar una grata sorpresa, que mi corazón no puede disimular por más tiempo.

Tot foren orelles.

—Are vindrá el gran tiberi.—Pensaven molts i moltes.

El senyor de Castro se posá els lentes d'or que guarda pera les grans solemnitats, i ab la má, crida al seu nebot, que s'acosta tivat, refilantse'l bigoti.

—La sorpresa,—continúa—*el objeto de la presente velada; no es otro, que el de presentar á ustedes, al futuro esposo de mi hija mayor Rigoberta, á mi joven y elegante sobrino Don Pancracio Gutiérrez de Castro, aspirante á oficial tercero de la Estafeta de Correos, y de muchas aspiraciones y gran porvenir en la política nacional...*

No pogué acabar aquell discurs, que feia deu anys que portava estudiat, perque d'un recó de la sala sortí un crit:

—¡Traidor! ¡Oh!...

A la Paquita, fora de sí, l'hi acabava de venir un atach de nirvis i no había caigut de cap a l'escupidera, mercés als camalicans brassos de sa mare, que l'aguantaren a temps.

La gent acudí a auxiliarla. Els uns la ventaven per un cantó, i els altres per un altre, i el senyor de la casa, li aguantava'ls brassos pera que no pegués a ningú.

Mentrestant, la portera li descordava'l cós, pera afluixarli la cotilla. De sopte ses mans grosseres toparen ab uns farsells de roba gens fina.

Catalunya flajellada per sos enemichs.

¡Redréssat Catalunya!

—¡Ai, uíx! ¿Qué dimoni es aixó?—Digué treientli draps i més draps.

—¡Sembla mentida! ¡Si aixó habia estat un servei de tovallons! ¡Qualsevol fa goig aixis...!

La Paca, al sentir palparse'ls tovallons, se vá refer, dient ab aristócrata dignitat.

—*¡Poca vergüenza!*

—Val més tenirne poca que gens.

—*Ordinaria, más que ordinaria... Estas catalanotas son más mal educadas...*

—La mare, vermella com un pebrot d'escalivar, l'agafá pel bras, enduentsela cap a fora, en mitj de les rialles dels concurrents.

—*Vamos, niña, no te sofoques. Déjalo estar, que tan descarada es esta mujer, como las personas que la consienten.*

Y sortiren al carrer, saltant els graons de quatre en quatre.

Un guindilla que ab la seva calma tradicional se passejava per l'acera, al veure aquelles dugues dones ab un aire tan desenvolt, les hi digué:

—*¡Adiós, ricas! ¡Que catalanas tan simpáticas!*

—*¿Catalanas nosotras? Nos toma por otras, caballero.*

—*Ustedes dispensen, niñas. ¡Olé la finura! ¡Viva la gracia!*

Se perderen en la fosca, carrer avall.

—*¡Que vergüenza!*—deia la noia.—*Como reían á costillas nuestras... Nunca más las podré ver á esas presumidas. Mañana todas mis amigas lo sabrán.*

—*Nos cambiaremos de casa, de calle.*

—*Vámonos lejos, mamá.*

—*Sí, hija. Nosotras no podemos tratar con personas tan groseras y que dan carquiñolis para hacer saber que casan á una hija.*

—*Se ve que se les han encomanado las costumbres catalanas.*

—*Eso será, porque las Giménez no eran así. Pero con tantos años de estar en Cataluña, ya han perdido la finura y el buen tono de su país.*

—*Al revés de nosotras. Por eso debemos separarnos de ellas y de esa sociedad de mercanchifles.*

—*Marcharnos de la casa, cuando antes mejor, que mañana ha de volver aquel judío de procurador.*

—*Nos marcharemos de la casa, de Barcelona y de Cataluña Iremos lejos, muy lejos de aquí, á un pueblo cerca de la Corte, de Madrid, en el país de la aristocracia lejítima y de la verdadera finura. ¡Allá sí que se hacen casamientos...!*

En efecte, quan el procurador del pis, aná per centéssima volta a cobrar els lloguers, les de Buey habien ja fugit del Corral.

Ara están totes quatre, en un poblet de mala mort, fentse passar per senyores que viuen de ses rentes i perfeccionant el llenguatge.

Els d'allá coneixen que son forasteres, peró encare no les «coneixen» i aixó es una ventatja.

—*¿Vds. parecen provincianas* (!) ?—Digué a les noies un día, un viatjant de botons de calsotets.

—*¿De provincia, nosotras? ¡Que asco! Somos de las colonias.*

—*¿Ultramarinas? Bien. Peró su madre se le conoce a la legua, que es catalana.*

—*¿Nuestra mamá? ¡Si aquella señora no es nuestra mamá! Es una institutriz extranjera, que para no rebajarla (!) le decimos mamá...*

¡Pobre gent!

La vella ensenyá a ses filles, a renegar de sa terra, peró la pobre no sab, que'l que disfressa el llenguatge, disfressa'ls sentiments; que'l que avui nega a sa Patria, demá negará a sa mare; que'l que aborreix el pais que l'ha vist néixer no pot estimar a la dona que li doná vida.

Que la Patria no es res més, que la mare espiritual...!

. . . .

Al menys, tots els catalans pel istil de les «Buey del Corral» fessin com elles, que se'n anessin lluny, ben lluny, i que no ho diguessin mai d'hont son.

Que'l jorn que per aquí no n'hi hagi cap, será'l de la vigilia de la Resurrecció de Catalunya!

Pere Mauri Ribas.

(Premiat en el Concurs del Calendari, número I del primer premi).

Els perjudicats per la reforma

Mitin de protesta

A la mainada

Jogueu, jogueu a pler, tendre mainada,
jogueu sens mai parar, vostre es la vida,
un temps també com valtres jo jogava,
un temps també per mi, dols era'l viure.

Dels jorns de ma infantesa, jo recordo
qu'alegre pels carrers saltirojava,
sens altre mal-de-cap que passar díes,
darrera de les festes sempre ab ansia.

Com valtres, jo també bulliciós era,
ma vida un frenesí, mes, ple de joia,
i m'eren eixos jochs qu'are uns fan viure,
aquells que també a mi m'ardíen forsa.

Jogueu sens mai parar, la vida passa,
i passa com la llum del llamp quan brilla,
quan compte us donareu que n'es hermosa,
pels vostres tendres cors, quina ferida.

També jogava jo, també com valtres
lo viure n'era dols, les hores tendres,
i ab infantívols jochs enbolquellantme,
la mel entre mos llavis s'hi distreia.

Passaren aquells jorns, i en ells, passaren
també infantívols jochs, eixos qu'hermosos
la vida are us teixeixen tan manyaga,
que gosa tot vivint l'ánima vostre.

Passaren aquells jorns tan benaurosos,
com passa la claror del llamp quan brilla,
darrera l'un de l'altre els jorns passaren,
i per mon cor el desengany teixiren.

També, també per valtres ¡oh mainada!
els díes passarán a corre-cuita,
la mel qu'are endolceix les vostres boques,
amarga com la fel será tot d'una.

Jogueu donchs sens parar, are qu'es hora,
goseu eix goig tan dols, are que passa,
que prou vindrá aquell jorn, que l'alegría
sabreu qu'ella ha existit, sols recordantla.

Aneu sempre jogant, vostre es la vida,
i feho sens parar, assodolleuvos,
un temps també com valtres jo jogava,
benhaja vostre edat, aprofiteula.

Agustí Pedret i Miró.

De mon álbum

Per Catalunya ma vida,
deia quan era infantó,
are després de la vida
per Ella'l fill del meu cor.
Es infant de cabells rossos,
tot just barboteja uns mots:
«Catalunya, mare, mare!...»
. . . .
L'enmudeixen mos petons.

J. OLIVA BRIDGMAN.

Histórich

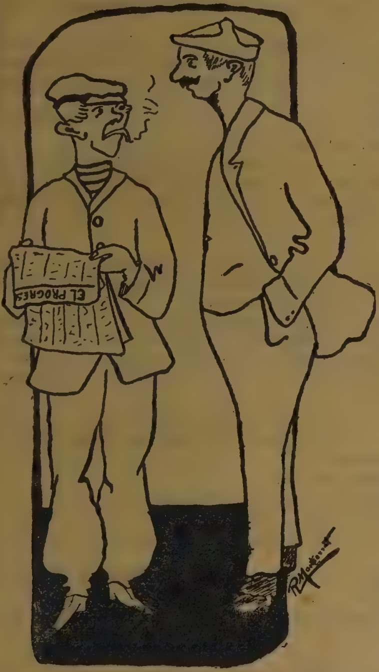

—Mestre: fa díes que llegiu la meteixa plana.
—Oh, no'n se pas de llegir; ho faig perque vegin que soch rrrrrrevolucionari.

A "Metralla"

Els projectils que tú llen-
[ses
de lletres de motllo
ab eixa ametralladora
de l'impremptà que fá rot-
[llo.

Fan al baluart enemich,
com quí no rés,
més esboranchs, més es-
[tragos
que'ls canons de vintitrés.

¡Avant, METRALLA valen-
[ta!
¡Foch a n'ells! ¡Foch!
Puig que axís ametrallant-
[los
no'n quedarà rastre en-
[lloch.

PEPET DEL CARRIL.

Marlet-sur-Call,
any MCMVII.

Un drama íntim

S'aixeca el teló.
Ah! ja os conech, sou els titelletes del meu teatre. ¡Parleu que us escolto.

L'escena a mitja llum.

Arriva ell. D'una revolada llensa abrich i guants en un recó de cambra, i rendit se deixa caure al sofá i amaga sa cara entre les mans tremoloses.
Ella dominantse segueix contemplant la llar de foch que espaternega, i somriu, somriu com si en la fumerola veladament aparesqués l'idea redemtora de deslliuransa, al ensemps que les flames fessin cendres d'un munt d'ilusions fallides...
El rellotje dalt del sitial d'honor de la luxuosa cambra, en monótono trich-trach acompassa el temps qu'es pert.
Dugues ánimes callen i no s'esguarden, no's veuen i juntes apressen els derrers viaranys del camí, epilogant la vida.
Ella, en esclat de follía, plena d'ira, el cerca ofegant el seu pas en l'alfombra; i a cau d'orella li pregunta:
—No vols dir qui es ella?
L' etern duptar: la sombra negra que acompanya a la dona, que torba'l pas del home... ¡Ella!... símbol d'amor, ¡ella! maledicció, realitats, duptes... follies del món...
Una testa s'enlaira poch a poch i una mirada d'espant creua ab els ulls d'amenassa de la qui altiva reté a les mans una eina lluenta, preparantse a ferirlo. L'home's serena, somriu del perill, i li allunya momentaneament l'acció per mostrarli'l pit nú clapejat de sanch:
—Fereix!
Cau l'arma. Amorosa en el dolor de la mare cuidant al nin dolent li demana ab tendresa:
—Qu'es... com t'ho has fet aixó?...
—Tant se val, respon arronsant les espatlles.
—No temis... ¡que jo t'estimo!... parla!
—Jugades dolentes... un no's conté... No té valua...
—I ella...
—Oh! no... tu, solsament tu... única dona que miro... i que...
—Si... digues!... digues!...
—Un no's conté, i a la pérdua, urpo'l pit... i ferit revenen les sanchs...
—I'l dolor...
—Gens. Ab l'unglejar calma'l desespero. Me dol perdre... i es que dintre meu i tinch un cor...
—Oh! no, calla!... no parlis del cor...
I sanglotant s'agenolla i reposa sa testa al pit d'ell...

Serenament li obra'ls brassos, i allarga la seva mirada, cercant el fons de la cambra, allí, al munt de fosca aont hi ha el llit de pilans en que d'un moment la bestia triomfal esgraná la puresa fent camí al primer niu, aquell que vingué i fugí com floreta sens nom que's mort al caure de la tarde... allí, a la fosca, sens recordar el bressol buit... mes si el moble hermós: el secreter de joies i riqueses...

—Per qué't casaves?...

El follet maleit respongué a la damisela, i la damisela ho repetí en el dolor...

—Sí... ja ho veig perque era rica...

I ell afegía, ¡ingenuo potser!

—Molt més creia que ho eres!...

—Tot això es per una altra dona...

—No... això mai... es ben cert...

Perdura aquella quietut solemnial del misteri en que les ánimes parlen i'ls llabis callan.

I ella que vol recordar el temps de ventura d'un amor que dins seu encare sentía potent i plé de vida, solsament plora com a grat consol; i ell pensa en el plaer del joch, vértich que l'atrau, el diner brilla sempre i veu els munts d'or que s'encastellen i s'enderroquen en la visió que se li apareix... i s'envolcalla el recort d'aquella cantanta que la seva ma s'estenía donantli diners apagantli la set que l'abrusava... i divagant s'escorría la silueta grotesca del casament ¡ah! que tonto, que tonto! sols fou un glop la beguda oferta... i, are, aquella dona la té en brassos esguardantla ab ulls de llástima, i com a un infant va cargolantli els rinxols de cabells, la cabellera s'esbulla demunt la blancor del ropatje; i se

Del natural

—Fassi'l favor de donarme un bitllet de tercera.

—¿Aont té d'anar?

—¿A vosté que l'hi importa?

—Es que si no m'ho diu no li podré dar el bitllet.

—Si es aixís li diré: vaig al casament d' un fill meu.

mostra la front de la cara hermosa que acluca'ls ulls, i a n'ell li vé la rialla sarcástica als llabis al veure que tot *alló* que tenia en brassos sols fou una cosa més que gens influí en la seva vida...

—I ets bonica!

Molt que ho es d'hermosa, com un ángel sofrint un calvari.

—Parla!... li diu ella...

El foch crema de bó.

Calma'l xorch desvari d'un sentiment momentani al recordar el seu món, el món del diner, i bestial l'abrassa per dominarla en el goig.

—Anem!... anem!...

Ella li fa un bes que's pert en la buidor.

—Sí... anem...

Entran en la fosca, ell l'agarrota, oprimintla...

—La clau del secreter.

—Oh! no... això no...

—I si ets tu... no més tu?...

Ell estreny, li torna'l bes. Son a la cambra. L'escena resta sola. Un follet maleit, dansa...

—No'm deixis... clama una veu.

—Sí... sí... ets tu...

Regna quietut, suspirs i gemechs, la miseria humana... Ressona la veu mascle oprimint l'aucella dintre la fossa...

—La clau...

I no's sent més... ah! si, un bes... ¡maleit follet! riu are, are que grinyola el moble de luxe, el secreter de joies i riqueses...

Després surt l'home. S'aixuga el front.

El foch espaternega.

En un mirall se mira, se corda'l jaqué i al ajupirse per recullir l'abrich i guants veu l'eina lluenta, i esborronantse del perill passat arronsa les espatlles fugint tot murmolant...

—Encare l'estimaría aquesta dona.

Segueix ella, la dona del amor; els ulls esverats, plora, caient rendida al sofá. La llum que fereix sa cara fa acotarli la testa entre mans, vergonyosa d'ella meteixa.

—Oh! sí, el vull, el vull aquest home.

I fins sent dintre seu remoures un infant.

El foch s'apaga, la nit es llarga, es lluny el día en la nit d'hivern.

Mes el follet voleia encare rient del sainet:

—Estima!... estima... consúmat... corsécat, mes... estíma!...

I la vida... oh! la vida passa i l'amor queda...

I. L. Brichs Quintana.

Un full de la meva cartera

Molts llegidors del calendari de METRALLA no estarán potser enterats de la causa del perque's diu que'ls boigs fan bitlles. Donchs bé, pels que no ho sápiguen els en faré cinch céntims:
Donchs vetaqui que a Barcelona—i això era en temps de la María Enfarinada i el Brut del Born, de quan la gent anava a

---

Comentant un suicidi

—Ja's comprén; l'home's devía veures molt apurat.
—Ca, pobret; si era cego!...

El reiet de la «mamá»

—Mamá que poca forsa tenen aquells homes.
—¿Per qué, fill meu?
—Perque repari qu'en lloch de dur la bomba com jo, la bomba els dú a ells.

---

peu i les dones gastaven sal per cuinar—que va succeir el present cas.

Heusaquí que a la bojería barcelonesa i asseguts tots dos a la porta d'una cel-la s'estaban dos bojos coneguts, l'un per en Rachs i l'altre per en Tomito.. Aquest últim era molt més tocat que l'altre. El primer si bé era un xich tabalot no per això deixaba de servir de Providencia en alguns cassos y entre ells un, que es el que vaig a esplicar.

Donchs, com deia, s'estaben asseguts al portal, quan va creuar pel pati de l'Hospital una xamosa nena de sis anys. Veureho en Tomito i abalansarshi a sobre, fou tot hú.

—Hola, maca—li feu—, i sense dir cap més paraula, ni al seu company, me l'agafa pel cos i puja esperitat escales amunt del campanar de la capella.

En Rachs que desde baix s'ho había mirat molt tranquil i quan en Tomito s'avansa a la finestra per tirar la nena daltabaix, agafa una serra de fuster que hi había allá a un cantó i apoiantla a tres pams del campanar exclamá, tot rient:

—Si la tires a abaix serro'l campanar.

I conten qu'en Tomito baixá tot escorregut, ab la cua entre cames i ab la nena sens novetat.

ATONI SERRANO.

Catalanofobia

Lema: *¿Cursilleria? ¡Via fora!*

En les *soirèes* de *las Gómez*,
que reben cada dimars
¡ai d'aquell que s'atreveixi
a parlar en catalá!...
Es un dialecte ordinari,
(segons elles) massa bast.
No vol dir rés qu'elles sigan
viuda i filla (m'ho han contat)
d'un magistrat de l'Audiencia
que de Catalunya mai
vá mourers, com si diguéssim
que aquí's menjá sempre'l pá
per més que fos fill de Cuenca
i elles del carrer més Alt.
Res importa que *las Gómez*
no hagin passat d'Hostafranchs,
empadronades per sempre
en nostra Comptal Ciutat
siguent de *clase pasiva*
ab un sou mitj regular.
¿Qué vol dir qu'elles entengan
nostre idioma de *pe* a *pa*
i que més bé'l parlaríen
que'l de Castella? ¡qu'es cas!
S'han fixat en que dir *setze*
no fá fi, que fá molt baix
i tenen molt de cuidado
en no llensar ni un *carám*,
ni cap *¿i are?*, ni un *bon dia*,
ni un ¡déixam *riure*!... ¡Ca, ca!
La moda, les *buenas formas*,
el *buen tono*, el *chic* están
exigint de les visites
que reben cada dimars.
l'ús del *habla de Cervantes*
en la mansió senyorial
i *elevada* de *las Gómez*,
ja que habitan un pis quart
sense contar l'*entresuelo*
i'l principal. Ben contats
els graóns pujan cent quinze...
un quartet just de pujar.
Allí s'hi congreguen *vistas*
de l'Aduana dels més *llarchs*,
que aquí tots de *vista's perden*
ja fá bona pila d'anys;
oficials de l'*Económica*
que per volguê anar mudats
economisen el caldo'
derrotxant el bacallá;
agents de l'*Arrendataria*
que... deixáulos *árrendar*
les cadires de la Rambla
des mitj-dia fins cap-tart;
i militars de la classe
que'n diuen de... *retirats*
tal volta perque *retiren*
del Cassino quan es clar.
Tots aquets que aquí dins viuen
desde temps inmemorial
i que son, donchs, de *las Gómez*
al dimars contertulians,
tenen feta una conjura
de no parlar catalá
per donalshi gust a n'elles
i a més per trovarlo bast
i ordinari, com els deia...
Sería un mal-educat
qui li escapés un *¡qu'ets ase!*
o bé un *¡beneit del cabás!*

***

A soles, elles no parlen
altre llenguatje oficial
que aquell de la *melodiosa*,
pro del tot adulterat;
fentne un *farrigo-farrago*
que... ¡ni cap municipal!
Allí s'ouen eixos diálechs:
¡Repara que bichos ván
volteando por la cama!
¿Qué pellizcan? Eso rai!
Véte á plaza y lleva músculos.
Empieza á hacer fuego. ¿Estás?
Voy á pelar las patatas.
Haz la pelota, mamá.
El ojo de col ya bulle.
Amanece bien l'ensiám.
Menea: que no se coja
el estofado... ¡Cabal!
¡Hay un harto de esta chica!
Todo es dulce... ¡Si no hay sal!
¡¡Si eso es tierra de escudillas!!
Abaja la luz del gas
y vé á buscar las monjitas
y lomo para mezclar.
Asi no vayas de cuerpo
que te puede ser muy mal
si te agarra un golpe de aire.
Escoba y friega, Pilar.
No te olvides de hacer sábado
mañana. A yacer... y en paz.

***

De families com aqueixa
Catalunya s'ha infestat...
¿Sabéu lo que jo faría
si pogués, posem per cas?
Ab la meteixa finura
i una cortesía igual
punt en blanch les escombrava
de nostra terra ¡¡arri avall!!
i'ls hi donaría l'ordre
terminant, *en castellá*,
perque aixís dir no poguessin
que no ho han entés... ¿Qué tal?

JOSEPH BARBANY.
(Pepet del Carril)

(Premiat en el Concurs del Calendari. Número II del primer premi.)

Banyistes

En Cristófol, home gros, alt i fornit, ab apariencia d'una forsa hercúlea que espaordía'l véurel, cada día, de bon matí se'n anava a pendre'ls banys a la Barceloneta.

Llensarse a l'aigua i hi haverhi raóns era tot hú. I tot perque's deia Cristófol.

Vostés me dirán, que hi té que veure el nom en tot aixó?... Donchs més de lo que's pugan arrivar a creure, perque's donava el cas, que perque's deia 'l nom del sant que passa'l riu ab el *niño*'s creia esser un *Neptuno* i més encare, perque per ell no hi habia aigues ni dolsa ni salada, malgrat fos aigua-ardent; totes les dominava, cap aigua hi podía res ab éll, al menys així ho deia i se'n alabava, essent aixó la causa de les quotidianes qüestions originades ab els banyistes, que tenien el mal acert de trovarse a la platxa a la meteixa hora qu'éll.

—Home, tingui la bondat de no esquitxarme, li deia un que al caure a l'aigua en Cristófol quedava mitj negat.

—Veurá si no l'hi agrada vágissen...

—No son maneres de respondre, aquestes...

—No n'hi ha pera queixarse tant per aixó... Qui no vulgui pols que no vagi a l'era...

La derrota del lerrouxisme

Resultat de la controversia «METRALLA-KÁBILA» celebrada al Teatre Comtal el día 6 d'Octubre d'aquest any.

—Es que no es pols, senyor meu, qu'es aigua... Si nadés millor ningú's queixaría...

—Si nadés millor, diu?... Vosté me'n vindrá a ensenyar...

I aixís sempre, se sentíen diálechs aigualits d'aquesta meña, eixint del aigua en Cristófol i desafiant al seu interlocutor, que no's movía d'aferrat a la corda, plé d'espant al veure aquell fenómen humá.

Pero nn día, a les acaballes del passat istiu, no li valgué pas l'esser tant *bestiassa*, puig se trová ab un valent, més valent qu'éll o al menys va semblarho.

La cosa va esser per unes qüestions semblants a les de sempre. Ja feia bella estona qu'en Cristófol se les havía ab un que no's sabía moure de sentat al rompent de les ones i ab una má a la corda, quan tot d'una se sent cridar, que cridar! baladrejar al déu de les aigues bo i retant al contrari.

—Apa, surti, home, surti que li vull marcar tota una *vía férrea* a la cara!...

—Quí m'ho diu aixó?... ¡Un espanta mosques!

—Ja sab lo qu'ha dit?... surti, i coneixerá la forsa eléctrica d'aquest cable... I tot mostrantli'l seu garrot de brás aná eixint. Darrera d'ell, eixí del mar, decidit i somrient una miniatura humana, un homenet que no tindría gaire més d'un metre d'alsada, magritó i esgrogueit, el seu cos semblava un respatller de cadíra, puig totes les costelles se li marcaven.

Al veurel fora de l'aigua varis concurrents se li avalensaren pera deturarlo.

—Home per Deu, deturis. ¡Que no ho veu que'l desfará?

—Si li dona un cop de puny al cap, li ensorra'l ventre!

—Miri que te mala grapa!...

—Déixinme, déixinme que me'l vull menjar!...

—Cristo!... Aixó es una fera!...

—Aixís si que s'engreixaría!... I no's cregui, que li convé engreixarse!...

—Aquest home es un suicida!... Ell meteix va a la mort!

I tot discutint i aconsellant, arrivaren fins hont se trovaba esperant, en Cristófol, creuat de brassos en posició napoleónica.

—I be, vosté que vol de mi, li interpelá aquell mil homes.

—Mireu qu'es atreviment! deia un de la concurrencia.

—Aquí hi haurá una desgracia! exclamava un altre.

—Home, contesti, ¿qué vol de mi? repetía'l nano.

I en Cristófol sense inmutarse per res ni mudar de posició, contestá a n'aquell átom de persona.

—Vull que sostingui davant de testimonis lo que m'ha dit dins de l'aigua...

—Ho sostinch i ho sostindré sempre i en tot lloch, i fins si tant ho desitja, al Camp...

—De l'honor!

—De l'Arpa!...

—Mófissen encare!...

—I clar que si, home!... Figúrinse, diu dirigintse al considerable auditori que'ls enrotllava, que perque m'estava assentat al rompent de les ones se reia de mi i per haverli contestat que no es capás d'estarse nadant tant temps com jo, ha volgut fer aquest *rasgo de caballerosidad* i *hidalguia*...

—No hi ha com provarho! exclamá un.

—Això, això, que ho provin i'l que perdi paga un sopar de duro! interrumpía un altre.

—Ben pensat!... M'hi convinch! I vosté?

—Això del *duro* es molt dur, pero vaja accepto!...

—Donchs demá meteix i en aquesta meteixa hora!... Ab això tots vostés hi quedan convidats!...

. . . .

Al endemá a l'hora convinguda ja estavan reunits tots els convidats al *lance*; sols hi mancaven els dos contrincants.

El primer en compareixer fou el senyor esquifit ab una maleta bastant més grossa que de regular i's ficá al seu *quarto*. En Cristófol tardá un xich més. Molts ja donaven l'assumpte per fracassat. Pero no, quan se disposaven a banyarse els testimonis donantho tot per perdut, comparegué'n Cristófol, adelarat, ab les gotes de suor que li rajaven cara avall, pero malgrat això, ab el seu posat imperiós aquell posat de «jo i ningú més».

No passaren pas cinch minuts que'l *rei del mar de l'Hostia*, arrivá a la platja en disposició de llensarse a l'aigua a la primera senya, i al veure que no hi havía el seu rival exclamá ple de satisfacció.

—No ha vingut, eh?... Aixís mateix m'ho pensava!...

—Oh, no'n fa poch de ratet qu'es aquí ja! digué un partidari del faluga.

—Vol dir?... Es cert?... No bromejin ab mi!...

—Es extrany que tardi tant en sortir del *quarto!*

—Si es cert, que s'ha atrevit en venir, el tardar tant, es prova evident que deu haver mort d'esglai, no'n pot ser d'altra!... Ves qui s'atrevía contra mi!...

—Una salva d'aplaudiments va interrompre al *colós*. Eren els partidaris del adversari de'n Cristófol que'l saludaven al compareixer a la *plassa del torneig*. El seu aspecte era seré, animós i somrient com sempre.

—Aqui'm tenen!... Podem comensar?

—I are, aont va ab això?... Digué en Cristófol, al veure que la *seva víctima* duia molt ben lligat a l'esquena un *morral* de soldat, ab quelcom a dins que l'abultaba ab excés.

—Home que no ho veu!... Hi porto els queviures!...

—Ai, ai, perque'ls necessita?

—Home, vosté dirá!... Que's creu que no menjo?... Potser si que s'ha figurat que m'hi tinch de morir de fam a dintre l'aigua! No se si ho sab, que jo nadant m'hi estich setmanes senceres!...

Al sentir això en Cristófol no pogué resistir més, cambiá

tots els colors de la cara, quedant tant groch, que semblava'l sócol de les parets de la cuina de casa... El lleó s'había convertit en anyell i avergonyit i tremolós barbotejá aquestes darreres paraules tot escorrentse.

—No parli més, ab un héroe com vosté no m'hi tiro a l'aigua!

—I el sopar?... Que no paga'l sopar? deia un de la colla.

—Ja'l pagaré jo; contestá'l guanyador, que be prou que'n porto de minestra!... Mirin, quin pollastre!... Aqui hi ha un pot de tunyina en conserva, llangonisses, vins, fins porto xampany i tot!... Ens menjarem les *armes vencedores* a la salut d'un gegant que sols una mentida ha bastat pera tombarlo a terra!

F. Giró y Ferré.

Una arribada de don Prudenci

Els fraternos: —¡¡¡Viva el nostre rei!!!

(Rigurosament histórich.)

La voluntat sobirana d'un poble, se mostra aclaparadora i aplastanta ab el grandiós triomf electoral de Solidaritát Catalana.

Recorts dels anys 906 i 907

Ja es passat l'any 907, i com l'anterior, ha deixat recorts de benauransa als qui, com a bons catalans, estimem nostre terreny. L'hermós ramellet quin recort no oblidarém mai es el format per: El grandiós Certamen de la Llengua Catalana.—L'unió Solidaritat.—El triomf dels Diputats Catalans. Aquestes tres Flors que fan sentir sa fragant aroma, son el bell pervindre de nostre Poble que de día en día va mostrant més sa cultura i civisme.

Mes per dissort, s'hi fan sentir també certes espines que's claven al fons de nostres cors. ¿Perque essent tots fills de Catalunya n'hi ha que la tracten com a mals fills? Tal volta inconscients, no veuen que'ls treballs que fan l'enfonsen en lloch d'enaltirla. Per qué ho fan? Heusaqui una pregunta difícil de contestar, que tot lo que no reporta un benefici positiu en ordre de llibertat ben assentada pel terreny hont per primera volta s'hi obriren nostres ulls, es negar la vida, i'ls qui això no regoneixen, ¿cóm compendrán que'l moviment que aqui s'ha iniciat té tendencia a millorarho tot? Impossible.

¡Llástima't tindría ¡oh Catalunya! si totes tes produccions fossin escardots; mes tes flors solidaries son nombroses!

Esbatega'l cor de goig al recordar nostre gran Certamen de la Llengua. ¡Oh Llenguatge dels meus revesavis! ja no't dirán dialecte. Eminencies t'enaltiren com a idioma!

¡Quína victoria, devant de tants insults per enfosquirlo!

Som rústechs, es cert, mes som catalans, i volem lo que'ns pertoca. El senyor Unamuno que va *predecir* que: —*La lengua catalana estaba llamada á morir!*—Pobre senyor! Quan penso que va perdre un temps preciós per venir a donarnos la trista nova, dich: Deu l'hagi ben perdonat! L'inolvidable i hermosa jornada del 20 de Maig del 906 porta a dins ma pensa quelcom de gloria! Jornada d'avens i germanor: ¡Jo't saludo ab el cor emocionat i pugnant les llágrimes d'alegría per eixir de mes parpelles!! Els que tant van anunciar qu'eix Sol... prompte aniría a la posta, are's deuen enlluernar al mirar sa llum clara, hermosa i resplandent, que s'estén per altres ámbits donant saor i reviscolant les terres amigues. Cegos! No veuen que fan retrassar ab sa separació l'hermós triomf de tot el terreny i que'ls qui'ls porten aixís sols ho fan per son profit.

Quant digne i potent se faría un poble hont l'ideal de tots fos l'amor patri!

El recort més trist de l'any es el criminal atentat de Hostafranchs! Só dona, sols m'hi pertoca sentir planyensa per la patriótica sanch vessada, i demanar pietat per els qui van executar tant esgarrifós fet. Casos com aquest son deguts a la poca instrucció, a l'ignorancia. El poble instruit va resurgir donant testimoni de sa cultura: El triomf dels Diputats Catalans Solidaris va esser la victoria d'un poble que vol reviure i reviurá.

Enriqueta B. Guell.

Buidor

Pel gran desert del mon, esmaperdut faig vía,
com nou jueu errant, com nau sense timó;
no sé d'aont vinch ni aont vaig, no tinch ni nort ni guía
ni una esperansa sols, ni sols una ilusió.

Vaig caminant ben sol, en mitj de les tenebres,
palpant per tot arreu, meteix que un pobre cech,
tot quan toquen mes mans m'apar que síen gebres
a cada pas que donch petjar ársos me crech.

No oviro en lloch un far, en mitj ma negra ruta,
hont puga dirigir mos ulls enfebrosits;
la meva trista sort ni una aima sols inmuta
per mi, oh trist de mi! ha d'esser sempre nit.

Si al menys pogués pensar que un jorn ha d'aclarirse
aquest negre camí, aquesta eterna nit;
si al menys pogués llucar la llum que al extingirse
deixa en el firmament l'estel més afeblit!...

Mes nó, al meu entorn, sols sento'l buit que'm volta
el fret que'm gela'l cos, silenci i solitut...
com si maléfichs sers me cantessin l'absolta
irónichs, despietats, ab son llenguatje mut.

I, així esmaperdut, l'espai fendint, faig vía
cercant mos ulls la llum, mos membres un racer...
pel caos avensat un día i altre día
fins caure desplomat ab mon respir postrer.

Oh cels! aquesta nit, quan finirá? quin día
podré veure ditxós d'amor l'amable llum?...
quin jorn podrán xuclar mos llavis sa ambrosía?
quin jorn flairar podré son delicat perfum!...

No permeteu ja més que'm voltin les tenebres:
que invadeixi mon cor eixa inmensa buidor;
porteu un brí de llum a mes tristes palpebres,
a mon cor malaltís filtreuli un raig d'amor.

I. Soler i Escofet.

Fantasía

Mireu aquestes dones que ab posat verginal, desfilen per devant nostre.

Son rostre iluminós, la tendresa de sa mirada, sa conversa candorosa, ens atrau i ens enlluerna.

Esguardemles d'una a una, i en totes descobrirem la puresa d'una ánima ignoscenta, la tranquilitat d'un esperit impecable.

Totes son dignes d'esser nostres companyes. Indistintament son mereixedores de nostres afalags d'espós. Totes per igual podríen esser perfectes mares de nostres fills.

Ja han passat.

Sols serva en nostra pensa el flairós recort d'aquelles verges.

Ja son lluny, molt lluny, ja nostres ulls no les fiten.

El perfum de tarongina que a son pas han escampat, ja s'ha esvaít.

Una dona bella com les altres, esculptoral més que les altres, s'afanya per atraparles.

Camina depressa...

S'esforsa per atraurer nostres mirades.

No; aquesta no la mirem com a n'aquelles. Aquesta porta el segell de la deshonra en ses galtes petonejades per l'aimant que va deixarla.

Per més que sos ulls vulguin aparentar bondadesa, reflecten la lluentor del desitj.

El ropatge li estreny massa aquell cos modelat i sensual, pera fersens agradosa.

S'allunya, s'allunya ab pas més precipitat que quan l'hem vista.

L'hi ha fet vergonya nostra rialleta irónica. Ses galtes s'han enrogit, com si poguessin enrogirse aquelles galtes pecadores que van consentirhi el frech dels petons qu'en moments de passió va enganxarhi el galán que l'ha deixada!

***

Ha cambiat la visió.

Son homes, figures d'homes, els que ara passen.

Homes encarquerats i raquítichs. Els cossos redressats per esfors titánich, van habillats d'un vestuari luxós, elegant, massa elegant per encubrir les desferres d'innombrables orgíes.

Colors llampants i claror de pedres precioses donen vida a la grogor de sos rostres malaltissos, nafrats. Perfums d'essencies i pomades, esboiren el baf corrupte qu'escamparían.

Parlen. Escoltemlos. Enraonen ab enginy punyent.

Rialles poch franques trenquen molt sovint la conversa.

Sols n'hi ha un que no riu ni parla. Un d'alt, sapat, que barrejat entre ells va al mitj de tots.

L'avergonyeixen les paraules que li adressen sos companys; uns mots sarcástichs, de quins ab prou feines pot esbrinar son ver sentit.

Son posat senzill, més que de bonhomía apar d'estupidesa. La vermellor de ses galtes rodones, es propia de nin. La fixesa de sa mirada, més que inteligencia, revela expressions d'orat.

Es *massa home* per esser home.

***

Retornan les verges de son romiatge.

Novament passen per nostre devant.

Molt aprop d elles, intentant barrejarshi, hi va la dona que les seguía.

Se creuen ab els homes. Se topen llurs mirades insistentes; flamejantes les d'ells, les d'elles temoroses.

Una rojor diferenta inonda les llurs galtes; es el desitj, es la timidesa.

S'aparten unes dels altres.

Ells quedan encomiant les explendors d'aquelles dones, de totes aquelles menos una de repulsiva que s'había entregat vanalment en brassos d'un amor ilicit.

L'home roig i gros, s'ha embadalit contemplant la boira de pols que han aixecat les vianantes, quines ni tant sols s'han adonat de sa figura.

... I elles, escolten plácidament la veu argentada d'una que parlant dels homes que han trobat a son pas, comenta:

Cambiant de servei

·Té i a veure si ho farás millor que l'Alejandro.

—Els ulls hi brillan tant be en ses cares descarnades! ¡Son tant graciosament begudes ses carns! ¡Vesteixen ab tanta d'elegancia! ¡Que'n son d'hermosos!

Un plany d'angoixa, més que un plany: un gemech, un udol d'aquella que volía barrejarse entre les verges, trencá el relat.

—¡Hermosos!... També ho era d'hermós aquell que va enganyarme.

I l'altre sens ferne esment segueix parlant:

—Quins modals tant correctes! Quina lluentor de joies!

. . . .

S'ha fet de nit. Sols interromp el silenci un xiuxeig continuat de converses.

Les figures han esdevingut siluetes.

Xerramenta i ombres, tot té el mateix tó i exacte color. Ja no se distingeix quins son els uns ni els altres.

Tots semblen els mateixos!

JOSEPH A. BROSSA.

Perfums de l'horta

A CLOTILDE

Quan vaig a l'horta perfumada,
Pareix que'm fressis el camí;
Sembla que passis, estimada,
Deixant essencia per gaudí.

¡Quan vaig a l'horta perfumada,
El teu recort com pesa en mí!
Jo't se tant blanca, ma estimada,
Com la lliroia a mitj obrí.

Trob als matíns d'albors rosades,
Espléndits raigs com tes mirades
Que pera mí son darts furients.

La visió teva al lluny la oviro
I entre'ls fullatjes jo t'hi miro
Ab els teus gestes opulents.

PERE SALÓM I MORERA.

Nunc et semper

La Mort no acaba res, pero tot ho tronsforma,
—materia i esperit, vellesa i joventut;—
allá hont ella ha passat tot ha mudat de forma,
tot ha mudat de sér, pero res s'ha perdut.

La flor, radiosa avui, demá será flor morta,
reliquiari sagrat hont el *demá* s'enclou,
hont s'enclou la llevor que'l vent de mort s'emporta
per ferne noves flors que granarán de nou.

APELES MESTRES.

Ideal

Allunyat de les miseries i rencunies que omplenen el cor dels malaltissos d'ánima, allunyat completament dels politicaires indignes que per les llurs concupiscencies igualen a l'home, en llur ferotgitat, a la bestia, caminava jo alegrament pels camins pedregosos de la montanya ideal ablanint tots els obstacles que privan construirhi l'ampla carretera que ha de conduirnos vers la cima aont ha de regnarhi la vera Justicia, la vera Llibertat.

Enamorat de la Natura, cantava bellament llurs hermosures imponderables; seguía els viaranys verdosos encatifats ab els colors de les floretes primaverenques i llur brillantesa m'ubríagava; era tal la intensitat que sentía, que maravellat restava en éxtasis contemplatiu; llavors m'endinzava en els jardins frondosos del Amor i ma fantasía divagava per les regions ignotes de la Poesía entregantme en brassos de les misterioses fades que's sacrificaven en ares de ma felicitat suprema.

Ab el plaer de mos ensomnis, com la sentía la plenitut de la vida! com la mirava ab els colors brillantissims de l'alegría, ab l'encís de la juveutut! Per això l'optimisme més gran invadía'l meu cor, per això sovint barbotejava: Felicitat, ets meva!

Mes oh desengany! Quan ab més braó i fortuna lluitava per l'assoliment de l'ideal, quan ab més intensitat vibrava l'arpa dels meus amors, quan més embadalit estava contemplant la Natura cobricelada ab les hermoses llurissors dels jorns de Primavera, paralels als de ma vida, traidora sajeta travessá'l meu pit, una convulsió esfereidora ressentí tot mon esser i mon cor bategá fortament, tan fortament que's partía...

La ferida fou mortal, esgarrifosa...

. . . .

Arracerat i esma-perdut per tan forta punyida que m'ha desorientat del camí de la vida, arraulit en un recó de món aont la tristesa m'acarona i la solitut m'acompanya, com tinch d'encaminarme novament al destí? Ah! no ho sé!

Oh! Sí! Llegiré els cants dels Poetes endressats a la Patria pera que m'esperonin novament a la lluita. Oiré la veu dels apóstols de la *Nova Idea*, fent que devingui sempre més fervent convensut pera bregar aixís, ab més dalit i coratje que mai, i mentrestant les forces se'm reposen, mentrestant noves energíes m'estimulin, tot i veient que la ferida oberta es incurable, esperaré ab l'esperansa de veure realisat mon somni.

JOSEPH VILÁ

Semi plagi

Voldría fê un sonet per ma nineta
i ni sé com posarmhi, en bona fé;
com que mai de poeta he tingut ré,
ja faig prou d'acabar eixa quarteta.

No sé pas com, diastre, jo l'he feta;
oh, i lo bó es que está casi mitj bé..,
I aquesta?...com m'ho faig?... l'acabaré?...
¡Com que'l metre que tinch es de paleta!

Vull probar d'acabarlo i vos juro
no ferne mai més cap, ho vull complir
encare que'm paguin cada ripi a duro.

No'l dedico pas a ella ¿pera dir
qu'en vers no hi sé dir res? ¡Vaja un apuro!
No'n faré pas cap més; no'n puch sortir.

Pere Palau i Ferrer.

«Escola de Mestres»

Jochs higiénichs. Els nois entre classe i classe.

Temptació

En Joanet baixava l'escalinata de marbre sentint arribar fins a ell la flaire de ciutat endiumenjada qu'ho omplenava tot. Sortí, i al posar els peus en el Passeig de Gracia, d'una ullada vejé'ls carruatjes ab vistoses dames lluint llurs trajos blanchs com la neu, ab puntes i calats que deixavan entreveurer cutis rosats de colors alabastrins rematats per la hermosa testa, adornada ab gales temptadores, la cabellera rossa que cimbrejava, deixant arreu el perfúm del heliotrop, del llessamí o de la violeta. Vejé al mateix temps als obrers al costat de llurs mullers portant de la má als petits fills, el fruit dels seus amors, caminant pel passeig, aprofitant els passos, sense anar depressa, fruint la tranquila caminada del dia festiu, en que la campana de la fábrica no obliga a correr per arribar al punt de l'hora al treball acostumat desde la infantesa.

Tot aixó veia'n Joanet sens aturar la vista en cap de les vanitats d'aquest món, ni sentir la més petita enveja d'elles. Era felís i no desitjava més qu'acabar la carrera eclesiástica per realisar la seva obra, la obra de redempció que comensá Jesucrist i qu'ell com a sacerdot devía prosseguir fins a la mort. Tenía'ls propósits ferms i decidits: desde que va entrar a casa dels senyors Capell com a preceptor dels dos únichs fills de D. Joseph, va formarse un plan de vida qu'obserbava minuciosament i ab la més estricta puntualitat.

Tota la setmana estaba ocupadíssim: no l'hi restaba temps pera dedicarse a cap distracció. ¡Tantes eren les obligacions que sobre d'ell pesavan desde que s'aixecava de bon matí fins que s'acotxava a les deu o més tart si les llissons del día següent eren objecte d'un estudi més detingut. Prenía les llissons als fills de D. Joseph, repassava les propies i acompanyava als nens a colegi, ensemps qu'ell se dirigía al Seminari. A la tarde repetía les mateixes operacions, fins qu'acabant de sopar restava lliure per retirarse a la seva cambra. ¡Com la estimava la seva cambra! Era'l lloch aont millor se trobava fora del temple aont rebía inspiracions celestials, o del aula aont el seu pit esdevenía robust per la lluita, ab les intrincades argumentacions de la Teología que creia superior a totes les ciencies filosófiques i exactes.

Tenía vintidos anys i encare era un noi ab el cor plé d'ilusions pures: per aixó era l'admiració de totes les persones qu'integraven la familia de D. Joseph, guanyantse la voluntat de tothom, molt especialment de la senyora, D.ª Carme, qui tenía depositada en ell la confiansa més ilimitada. Fins D. Joseph li confiava missions quelcom delicades que mai hauría abandonat a la incuria de criats sens conciencia.

Estava satisfet del seu benestar i pregava a Deu que'l con-

Resultat de les eleccions de Solidaritat

(Parodia de *Terra Baixa*).

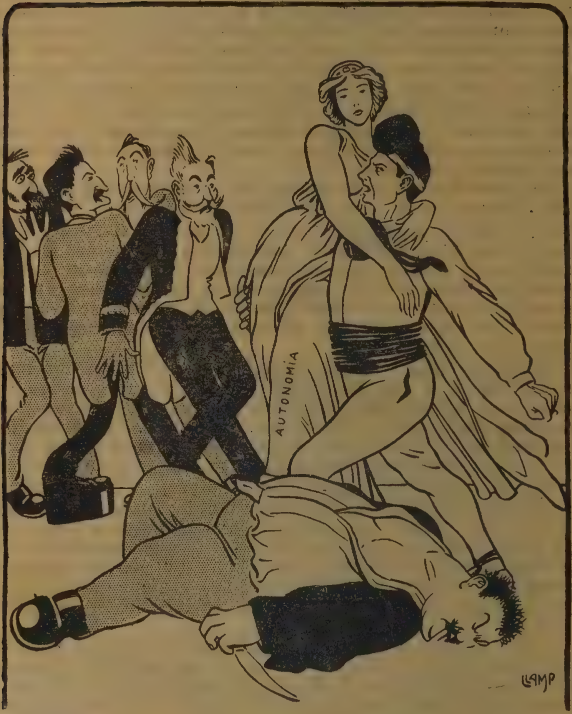

—Feu pas, qu'he mort al llop... , he mort al llop!...

servés pur i bó fins al fí de la seva carrera... després ja tindría al bon Jesús entre les seves mans i li pregaría més d'aprop...; al present, tot era per ell de color de rosa; el cel de la seva vida apareixía blau i les seves inspiracions de poeta's reduíen sempre a entonar cántichs d'agraiment al cel que tan hermosa li concedía la existencia.

Mes... ¡pobre Joanet! Era massa ignoscent per veurer la temptació, ab tot i ser tant aprop. Jove, robust, ab els ulls negres, hermosos, la testa enaltida i coberta de negre cabell, era la encarnació del home vigorós, el prototipo de la rassa montanyenca desposseída casi del tot de la rudesa propia del camp. Les noies se'l miraven ab ulls d'amor, havent bastat una mirada seva per restarne enamorades. Mes en Joanet no hi pensava... sabía qu'era pecat mirar una dona i les temía com a l'esperit maligne: ben convensuda n'estava la cambrera, la Assumpció qu'estaba boja d'enamorament sens haver pogut conseguir qu'ell s'hi fixés de cap mena. Mes l'amor era ja una follía en l'atrevida cambrera: volía posseir al home estimat, volía entregarshi, ser ella la primera en cullir aquell fruit proibit... era la temptació qu'assetiava al virtuós estudiant, mentres ell somniava ab la imaginació de poeta, contemplant el cel blau de la seva existencia.

***

Les obligacions que tota la setmana'l tenien lligat, al costat dels nens o devant dels llibres, desapareixían al diumenje a la tarde: en Joanet restava lliure. D. Joseph tenía la costum de sortir a passeig ab sa muller i'ls fills, aprofitant la tarde pera dedicar aquelles hores a la familia, refentse aixís de les vicissituts dels negocis que'l tenien ocupat els díes feiners.

En Joanet va lograr que la senyora li donés permís per anar, tots els díes de festa, a passar la tarde a la torre que posseían a Sant Gervasi, i D.ª Carme no's feu pregar, entregantli la clau sempre qu'ell la demanava. ¡Que bé s'hi trobava ell a la torre en mitj d'aquell frondós verger! L'ánima del poeta s'hi sentía inspirada quelcom més qu'en les regies cambres del palau de D. Joseph, elevant la imaginació fins al creador de tanta maravella.

Assegut vora les flors, en un banch rústich passava aquelles hores escribint un poema a la Mare de Deu, omplint cada festa quiscunes planes de versos: eren les primicies del poeta dedicades a la Verge María, la mussa que, segons ell, inspirava les cordes de sa lira. Després, quan el sol caminava al horitzó, cullía un ramell de triades flors pera ferne present a D.ª Carme, qui les esperava cada diumenje ab goig inmens a l'arribada d'en Joanet.

Aquell diumenje sortí més depressa de lo acostumat. Pensava acabar el poema; sols li restaven poques estrofes pera donar fí a la seva obra. Arribá a la torre, i sens perdrer moment s'en-

caminá vers al banch rústich, traient de la butxaca'l llapis i les qüartilles del inspirat poema.

Era una tarde del mes de Maig: el sol deixava sentir els efectes de sa llum potentíssima com si volgués anunciar que s'apro-

---

Conversa

El llarch: —Home, no enraoni tant alt que ja'l sento.
El petit: —Enrahonant tant baix no l'entench.

pava l'istiu. Ni una fulla's bellugava: tot era silenci en aquell verger matisat de flors, quins aromes exquisits omplenaven de dolsa calma'l pit del jove poeta. ¡Quina inspiració aquella tarde!... les idees s'aglopaven en son cervell i'l llápis escribía, escribía... sens repós... ab un acert indescriptible, brodant el final del poema ab rítmichs versos saturats de bellesa i poesía.

Va acabar la seva obra més prompte de lo que's pensava. Tot just el proper campanar de la Bonanova deixava sentir el seu monóton batalleig per anunciar qu'eren les cinch, en Joanet ja repassava plé d'entusiasme els últims esclats del seu entusiasme poétich.

De sopte un colp de campana vingué a distréurel de la lectura qu'assaboría: era la campana de la torre... algú trucava... potser D. Joseph había volgut donarli una sorpresa.... potser... En un decípols plegá les qüartilles i's dirigí vers l'edifici atravessant depressa'l corredor. Arribá a la porta i obrí rápidament sens averiguar qui era'l qui trucava. ¡Tan de bó ho hagués preguntat! Encare la porta no estava del tot oberta, en Joanet vejé devant seu a l'Assumpció, riallera, contenta, contrastant la seva cara alegre ab la cara seriosa i'l posat encongit del jove estudiant, sorprés per la inesperada visita. ¿Qué volía la cambrera al trencar la solitut aimada del poeta? Ella be prou qu'ho deia: la senyora la feia pujar pera que cullís un ramell més gros... D.ª Carme'n volía fer present a una familia coneguda: una excusa o altre debía donar pera no infundir sospites a n'en Joanet, qui de prompte cregué les paraules de l'Assumpció, encare qu'ab molta pena al cor al veures sol devant d'una dona jove, hermosa i ab uns ulls que llensaven raigs de foch. No podía enraonar: tenía quelcom que l'ennuagaba i sentía damunt del pit una opresió extranya, una forsa que'l dominava, al ensemps que dins de la testa s'arremolinava la sanch ab febrosa activitat, produintli fredoses esgarrifanses que mai había experimentat.

Era'l apropament de la dona, la forsa de la passió que com fluid magnétich passava de l'Assumpció a n'ell, reduintli a la impotencia els sentits més usuals. Ella no sabía qué fer: ab sos grossos ulls contemplava l'objecte de les seves ilusions i al veurel tan virtuós i ple de temor, fins va inspirarli basarda l'acció qu'acabava de realisar. Mes ja era tart: el seu cor bategava ab furia infernal... tenía la febra del desitj... com més tímit era'n Joanet més passió l'hi inspirava; la carn impura's rebelava contra la poca voluntat que l'hi restava encare... era com l'assessí que poderós i segur devant de la seva víctima, esculleix el medi que li sembla més oportú pera sacrificarla.

Mentrestant en Joanet recobrá una mica la calma. Sos ulls se fixaren per primera volta en aquella dona hermosa, plena de vida... i's toparen justament ab la mirada apassionada d'ella. I, oh! ¡quina sensació! Una onada de sanch entrá soptadament al seu cor, obligantlo a bategar ab irregulars sotragades. Se veia perdut i no sabía qué fer. Per fí va parlar: ell culliría'l ra-

mellet de flors pera D.ª Carme i deixaría les claus a l'Assumpció... era tart... no podía fer més temps. I, dites aquestes paraules, caminá pel corredor, entrant al verger i posantse a cullir les flors ab una pressa exagerada, arreu, sens triar les més vistoses com acostumava les altres festes.

Mentrestant l'Assumpció comensava la seva tasca: tancá la porta i amagant la clau, baixá al jardí, respirant penosament, posseit el seu cor d'una passió inmensa que li comunicava una forsa extraordinaria. En Joanet no esperava la acomesa: estaba lligant el ramell de flors, quan sentí el seu coll oprimit pels brassos finíssims de l'Assumpció. Son cap empresonat per tant dolces cadenes va esdevenir soptadament fret com el marbre... mes ben prompte els llabis ardents de l'Assumpció comunicaven llur foch als llabis verges del poeta ab un bes llarch, rabiós, saturat de passió, enterbolintli la mirada i fent pujar a ses galtes una rojor més viva que la de magrana. Volía desferse d'aquells brassos i no podía: se sentía desfallir poch a poch renaixia en ell l'home... la temptació había arribat a ensenyorirse d'ell. La seva ánima estaba ja dominada per tots els enemichs. El sol deixava arribar els últims raigs esmortuits per el crepuscle vespertí que lluitava ab la débil claror del día... el jardí adquiría un tó misteriós afavorit per la pálida llum... les flors llensaven suaus perfums, com si volguessin seduír més i més al poeta... tot era passió forta, irresistible: la joventut se treia la máscara... cedía en mitj d'un esclat poderós, mai sentit... mes sí, moltes voltes somniat sense compréndel: l'Assumpció lograva'l seu intent: en Joanet era seu... potser per sempre més.

. . . .

Mostruari

Dos de la *creme.*

Aquella tarde'l poeta arribá a casa D. Joseph més tart de lo acostumat. Quan D.ª Carme, al sentir la seva veu, sortí pressurosa a recullir el ramell de flors que cada festa li portava, en Joanet no va sapiguer com excusarse: que dispensés, aquell día no n'hi portava. D.ª Carme se'n torná a les seves habitacions, trista, soptada per la contradicció qu'acabava de sofrir: i'n Joanet, les llágrimes als ulls, entrá rápidament a la seva cambra i plorá llarga estona la falta que había comés...

Sentía sofocacions caloroses i obrí la finestra atrevintse a mirar al cel: estaba núvol... núvol, tal com había esdevingut el cel blau de la seva existencia.

VICTORIÁ VIVES

El jardí remot

Una estranyesa del palau: a peu pla del primer pis un jardí perfumat, fondo, humit, estenía l'ordre assimétrich dels seus caminals vorejats de boix, de ses platahondes retallades i modoses.

I abans de que la meva acompanyanta m'hi guiés, nova Ariadna, bruixa benéfica geperuda i sorda, vaig tombarme a mirar i admirar la magestat del casal históric sens historia, recelós en la seva solemnitat com si ses groixudes parets inofensives estiguessin traforades per escales secretes, per amagatalls de coses y d'homes. ¡Oh, la vella casa, vella en pochs anys, decrépita en la seva joventut, (¡que son 70 anys pera un edifici!) desconfiada com si guardés el secret de misteriosos ó criminosos fets!

La va fer un *americano* dels de les pri-

—¿Qué fas aquí, Joan?
—Jo res...
—¿I tu, Pere?
—Ajudo a n'en Joan.

El noi te raó

—¿Perqué plores Miquelet?
—Perque no vull anar a estudi.
—¡Home, es clar que hi has d'anar! Els nois tenen qu'estudiar per ser ilustrats i inteligents.
—Jo no'n vull ser de inteligent! ¡Vull ser diputat, com el papá!...

meres fornades, un casi milionari que s'había trovat els grapats d'unses a les mans sens com va ni com costa, sens qu'ell hi hagués fet de més ni de *menos*. Un *americano* vulgar, qu'inclús deien si era honrat i tot, incapás d'apropiarse diner no afanyat i d'afanyar malament els que guardava.

I en tornant a la terra, l'*americano*, había comprat terrers expropiats als frares i en un estil plateresch, facilment grandiós i tant espanyol, había aixecat el palau de les seves ilusions; hi había viscut *ni envidioso ni envidiado*, més ben dit, a penes envejat i s'había mort i tot i s'hi habían mort, després de viurehi (naturalment...!) els seus fills, tot sense tragedia, ni drama, ni tant sols comedia seria, planerament, com pertany a gent formal, que tenen possibles i volen conservar l'equilibri entre l'odiosa tacanyería i'l despilfarro de mal gust. I la tercera generació, representada per un xicot, qu'habent anat a Madrit a estudiar s'había deixat seduir per la vida llisquenta i sense ressalts que la cort reserva als richs, la tercera generació había acabat, uns set o vint anys enrera, de viure en el palau i res més.

Res mes... i ab tot, del jardí qu'ara ressegueixo, acompanyat per la guardiana, vella sens pols i sens impaciencies, que no s'estranya de res, que no'm pregunta perque m'aturo i perque callo i perque'l meu mirar se torna voladuría d'ensomni i deslligament de fantasía i estraviació de pensar, del jardí ne ve, poch a poch, quan mes se respira el seu ambent que perfumen boixos, llaurers, xiprés i eucaliptus, ne ve una..., no tristesa, no, tristesa es massa, una angunia, una inquietut sorda, un malestar que no se'n va i que no's desfá ab la costum, no se si es per agradós i perque no vull que's desvaneixi o perque es més fort que la meva voluntat i perque'm domina.

El Metrallaire reb ab plácit somriure, de mans de nostra Mare, l'ofrena d'una bella flor anyorada..., la promesa d'un maridatje etern...

Efecte de lluna

Fotografía de Xavier Pellicer.

Quina distinció destilen el arbres i'ls lligaboschs i les eures que s'enfilen per les parets, dissimulantles i fent més gran el tancat. Qu'estaría be pera jardí abandonat, si no'l cuidessin tant; no's veu en lloch ni un signe de deixadesa! Pels caminals, a tot arreu el mateix tou de grava; ni una fulla caiguda enlloch; ni una herbeta, apuntant el seu vert clar d'indisciplina per una escletxa; aont se veu la terra, es sempre remenada de poch, enriquida de femta, grassa de vida. Tot está en ordre.

A qualsevol moment, pot venir el senyor (he vist el seu retrat, sobre un escalfa-panxes de marbre, es jove, va vestit de frac i sembla divertirse, no deurá venir mai més...!) i la casa, en un moment, tornará a agafar el seu tic-tac normal, la seva vida de rellotge, la cuina brillará d'ordenada activitat, les visites acudirán de nou, a la quadra se sentirá trepitj esmortuit per la palla... tot espera aquest instant, els mobles enfundats están a punt de despullarse i de tornar a multiplicar l'esclat violat de llurs satins en tots els miralls qu'ara velen les boires rosades d'uns cedassos de puntes.

Ni la casa ni'l jardí, donchs, son morts ni abandonats i ab tot en el jardí, oh Deu! quina peresa de viure, en aquesta vida. Sem-

bla que un director d'orquestra, director invisible d'invisible orquestra, vagi dient: *rallentando... rallentando.*

Veieu com no es mort res... traspassada una cortina d'arbres, una cascatela artificial llueix estalactites manyosament composades ab capes de ciment i al bell mitj una noia, ab un cinzell que li reté la túnica sota'ls pits pera que fassi més romana, una noya de jaspi blanch, plegada per un graciós moviment de genolls, reuneix les dugues ales, ab les puntes dels dits, d'una papellona de jaspi rossa que va a aixecar de terra. Graciosíssim...!

I per tot arreu hi deu haber els tubets de regadora que tornarían a rajar donant un tom a una aixeta, que no va més rústica, malgrat que'ls anys passan. La guía vol fer el gest, propi d'una nereida i l'hi estalvío... no, prefereixo seguir, en la terra massa de l'aígua els moviments dels peixos, d'abdos sexes (i es la primera vegada que m'en adono de que també entre la gent de sanch freda hi hagi aquesta molesta divisió) perque la majoría están plens, tenen un tom de panxeta entre cilindre i esfera no's mouen ab aquells delicats moviments penosos que saben agafar les dones grávides pera ferse elegants en aquest estat, en aquesta transició, quan ne saben. Oh miracle, qu'hermosos son i interessants, els hostes del safretjet pintats de colors absondament purs, que bufons, encare! i ab quin airet de deliciós cansament s'estiren al fons, amagat per un llit espés de detritus vegetals, que han anat desfentse en una mena de pasta filosa, fina com a borra i han anat prenent el color de les coses que no'n tenen, de les plujes, de les escates, de les aletes de peix, de les algues transparentes.

I'ls peixos, afegeixen un tant més a l'engunia del conjunt.

Queda la gruta pera veure.

S'ha d'advertir que l'amo primer, que había trobat el convent molt elevat i había tingut de posar l'entrada al nivell del carrer, per imposició d'ordenaments draconiáns pensats per geómetres, per esclavistes enamorats de la resta, había respectat aquell aixecament de les terres dins de casa seva, sobre tot pera conservar unes catacombes que'ls frares, en piadosa recordació d'aquelles cruentes que minaven la Roma imperial, habíen anat gratant en la terra igual i forta i allargant i omplint a copia d'anys.

S'hi baixava per unes rampes suaus, cobertes de molsa i n'alegraven l'entrada les plantes d'humitat i d'ombra que'l jardiner hi tenía pera aprofitar l'igualtat de temperatura d'aquella sabia pensada.

I habent trobat a dins una pobreta verge de terrissa en una modesta capella hi cremava nit i día un llantió, qu'omplía les humides tenebres de pálides penombres, semblant no poguer arrivar mai a ser llum del tot, claror decidida.

I aquí tampoch, pera esplicació de la creixent engunia, cap trágich recort, cap emoció dolorosa. No martre, ni anacoreta pacífich, ni estudiós ab olor de santedat a recordar. Els frares no s'hi enterravan ni'ls van matar l'any 35, pera treure'ls, sino que'ls

van agafar pel bras, resoltament, i ab modos, els varen posar a la porta gent com l'altre, i a la vila hi va haver desde aquell día un silenci de més, al enmundir les campanes de la capelleta. Tant sols, llevor i anel de futura llegenda, aquell ble cremant, ab oli beneit, en el misteri d'una gruta, per si de cas, qu'entretant no ho creia ningú, hi hagués algun os de cristiá en aquella terra igual i forta.

I jo m'en vaig, ab la gola oprimida i en l'órbita dels ulls una sensació de buit, adolorit per la tristesa de les coses indiferentes, senoses sense recorts, de les coses qu'han pensat altres ments, separades de les nostres per inmensos abims intelectuals. Aquest jardí tant sols d'air, del que sortiré ab un pas tornant a l'agitació del carrer i al moviment de les botigues i al anar i venir dels carruatges es inmensament remot, indefiniblement llunyá, viu en la mort estrany i vulgar.

Sento be que cada vegada que l'engunia'm penetri i m'estrenyi, me dificulti el respirar i'm grati ab l'agudesa de dolors punxes a l'esquena i m'ompli de dupte i d'ignocencia reveuré aquest jardí remot, com una materialisació del meu sentir i'l tornaré a veure sovint perque, no sé si passa a tothom, pero'l meu viure es atravessar engunies; sortir d'un neguit pera caure en una inquietut.

I patir per no saber si s'han d'odiar aquestas sensacions o estimarles.

VICTOR OLIVA

A la sortida d'un mitin

—Anémsen d'aquí que'm sembla que hi haurán garrotades.
—¿En qué ho has conegut?
—En que ja me n'han donat una.

Jo l'hi he passada la nit al llach
voltat de sombres.
Jo l'hi he passada; jo la he fruit
mes no jo a soles.
Hi erem tots dos; jo't duia a tu
al cor grabada
i arreu te veia apareixent
com un fantasma.
I vaig cridarte, i vaig plorar
al darme compte
que si eres tú, no era ton cos
era ta sombra.
¡Erem tan lluny, tan separats!...
jo m'anyorava.
La nit al llach me decidí,

tornì a la patria.
I are cent cops, al costat teu
molt trist recordo
la nit aquella, d'aquell llach.
¡Ja no m'anyoro!
¡I es tan sublim l'anyorament!...
. . . .
¡pogués tornar
a veure sols, ta sombra... i
passar la nit en aquell llach.

Salvador Gibert

EPIGRAMA

¿Dius que'n Crispi Valldeperes,
republicá federal,
vol la Marxa real? ¡M'enceres!
—¡Vaia! Vol la marxa real,
pero la marxa... de veres.

Conrat Roure

Tornant de la pesca

Fotografía J. Ventosa.

Una anécdota d'en Lerroux

Un día 's trovava l'emperador de la llana en un mitin. Hi havía molta efervescencia desfavorable a n'ell i's temía un fracás. Pero ell carregat de barra va proposarse sortir del apuro i va lograrho.

Comensá l'acte i el públich se prenía ab fredor els discursos dels oradors.

Per fí, tocá'l torn a n'en Lerroux i comensá el seu discurs ab —¡¡Republicanos!!—Del públich ja'n surt una veu que diu:—Més que tú;—i ja tenim l'esvalot armat. Crits de farsant, tràidor, mateulo, i demés paraules groixudes, dirigides totes elles a n'en Lerroux invadíen el local. Pero ell, lluny de retirarse continuá son discurs ab tota la forsa de sos pulmons, dient a n'aquell públich esvalotat en contra d'ell: «Sí, ya lo sé que lo sois de republicanos. Por esto protestáis en estos momentos, porque estáis hartos de sufrir más tiranía, porque queréis acabar con este clero que nos empobrece. Porque no queréis soportar por más tiempo el yugo de la burguesía. Las protestas de estos momentos, son el espejo de espíritu revolucionario que os anima. La revolución se impone. ¡Viva la Revolución!» L'esvalot aná seguint i en Lerroux agafá un cotxe que'l porta de dret a la estació. I al endemá's llegía en la ressenya del seu diari, poch més poch menys lo següent:

«La ovación tributada á nuestro director Alejandro Lerroux en el mitin que se celebró ayer en... fué delirante. Las palabras reivindicadoras de Lerroux se encarnaron tanto en el corazón de aquellos hombres, allí reunidos, que hubo momentos en que los aplausos y los gritos de ¡abajo el clericalismo! ¡muera la burguesía! etc., no dejaron oir las palabras del orador.

Hubo vivas á la Revolución.

Al final del acto Lerroux tuvo que subir á un coche que lo llevara directamente á la estación para evitar manifestaciones.»

R. T.

ACUDIT

En el *restaurant*.

—Mosso; ¿quant val un bistech ab patates?

—Sis rals.

—¿I sense?

—Oh, val lo mateix.

—Donchs, portim les patates soles.

Estudi

Dibuix al llapis, R. Riera i Moliner.

Oracions laiques

Lema: *Redemptio humanarum est in vita nova.*—KAR-PHANT-A

El local es plé de gom a gom. Un raig de sol matinal rellis-cant per les finestres de l'únich pis del teatre, daura les bolves que omplen l'atmósfera. Fum d'habanos de sis a divuit céntims munta en espirals, enlairantse per demunt les testes dels concu-rrents. Les esclofolles dels cacauets mutilats gemeguen sota les espardenyes dels súbdits, i el seu burgit se confon ab el dels crits i xiscles impacients d'una multitut grisa.

Quan les remors han arribat al deliri unes mans oportunes, esclatant en un picament profon, anuncien l'entrada dels re-demptors.

Una munió de grapes corejen a les primeres (Espectació).

. . . .

Calmats ja els prematurs entusiasmes, el President ab veu de xantre concentrada obra l'acte:

—Don Plácido Buendía y Huerta tiene la palabra.

Don Plácido es un senyor grassonet, menut i té la cara rodanxona, tota afeitada, ab un color de cindria tenyida. Gasta lentes, pentina clenxa i quan parla porta el compás de ses paraules ab els quatre dits que li sobren de la má dreta que se sosté a la butxaca de l'ermilla, La panxoneta abultada s'apuntala a la taula del bolado. L'altra má l'amaga modestament a la butxaca dels pantalons.

Don Plácido: Ciudadanos: (la veu es de femelleta histérica) No era mi voluntad expontánea tomar parte en

Entre cómichs

—¿Sabs tota aquella propaganda d'en Bertoldo de que l'habíen contractat per tota la temporada?

—Sí.

—Donchs no es veritat; tot plegat ha sigut un *bolo*.

—Una *bola* digues.

Ingenuitat infantil

—¿Aquest es el compte del Colegi? Mai hauría cregut que'ls estudis costessin tant...
—¡I aixó que jo soch dels qu'estudien menos!

este acto que consagra la comunión de nuestros ideales salvadores, pues reconozco la debilidad de mi impotente voz, ante ese maravilloso edificio, ese templo, esa catedral, esa basílica del libre pensamiento que germina en vuestras mentes, ilustradas por nuestras humanitarias ideas.

¡Como ilustran los intelectos, esos conglomerados multitudinarios en los que se unifican las voluntades del sentir de una colectiva comunidad!

Como ensanchan el ánimo y exaltan mi pecho esas manifestaciones de transigencia, de tolerancia, que al asistir aquí, manifestaís con vuestra personal presencia!

No sonará mi voz aquí como una excitación guerrera á vuestros robustos miembros prontos siempre á alzarse, no suplicantes...

Un ciutadá ab cara de gos xato: No, eso nunca.

D. Plácido: ... sino, agresivos, justamente agresivos, no; sonará aquí como un iris de paz posterior á estos tiempos actuales, como una oración...

Una bogadera: ¡Clerical!

D. Plácido: ... que vivifica, como una plegaria...

Molts: ¡Fuera! ¡reaccionari!...

Un mestre laich: Callad imbéciles; es hiperbólico.

D. Plácido: ... una plegaria que contiene dentro de sí, la paz y la hermandad con que todos los hombres deben amarse, con todo un amor...

Una solterona ullerosa: (Suspirant fondo) ¡Ai... sí! (Rialles).

D. Plácido: ... tolerante que alce sus brazos para caer en los hombros confiados de otro hombre de la actual humanidad doliente.

Un jovenet acalorat: Muy bien!

Un vell sorrut: S'explica! (Aplausos i protestes).

D. Plácido: Y esos brazos se extenderán por los espacios como un iris de paz que junte bajo su bandera roja los hombres de todas las razas, de todos los pueblos.

El jovenet: (Escalfantse). Muy bien, pero muy bien...

Un ciutadá: Bueno hombre, ja ho sabém.

D. Plácido: Pero eso no hemos de precipitarlo en los abismos de una febril impaciencia. Sigamos el proverbio inglés que dice:

«piano, piano si va lontano».

El mestre: Este hombre es un erudito.

D. Plácido: (Enérgich) Sí; hay que realizar la fusión de todos los hombres...

La solterona: Ai, sí!

D. Plácido: ... y en una evolución pasiva llegar pausadamente, hasta los umbrales del Templo de la paz universal.

(Una ovació majúscula i crits de *clerical, fuera templos,* que s'imposan. Gran confusió).

El president: Ciudadanos: demostrad una vez más vuestra tolerancia.

Tiene la palabra el insigne vate D. Severino Torreasul.

Aquest subjecte casi toca a les bambolines, va arrapat de cabells i es magre com un panillo. Els ulls li fugen fosforescents de les conques i vesteix ab exagerada modestia.

Ab veu apagada, titubejant d'emoció, diu aquestes paraules:

Compañeros: No habituado á dirigirme en prosa al pueblo, ni acostumbrado á hablar ante la multitud, esta noche robando

---

Cert com hi ha món

—Be. ¿I quí sou vos?
—Jo soch un home que busco'l bé dels altres.
—¿Per ficársel a la butxaca?

unas horas al reposo de mis tareas cotidianas, he trazado estos renglones mal garrapateados.

(En el públich s'experimenta un general murmuri d'aburriment).

Una observación me permito: entiendo yo, que todos, absolutamente todos los hombres debemos cooperar á todo esfuerzo para conseguir la realización libertadora de nuestros ideales utópicos, cada uno dentro su pertinente esfera ó radio de acción.

Y yo he querido evocar en el curso de mi humilde trabajo la visión de nuestra patria integérrima, fuerte y grande en el pasado, para que así labremos conscientemente el porvenir radiante y triunfal de la patria *íntegra, única* y *sola* del futuro, iluminada por resplandores de hogueras y teas, de las teas y hogueras de la revolución tan deseada.

El título es: Oda á la Patria.

Un ultra-idealista: ¡La son que se'ns prepara!

Varies veus: Pts... Pts...

Don Severino: «Oda á la Patria».

Nadie humilló tu gloria inmaculada
ni rendirte logró el plomo enemigo,
victoriosa, doquier fuiste aclamada,
Tu bandera, de Césares fué abrigo.
Roja y Gualda tu enseña bendecida
recorriera triunfante medio mundo.
Sin mancilla, opulenta, fué temida,
fué pendón que inspiró fervor profundo
en Lepanto, Las Navas y Pavía;
vibra aún el ardor de aquellos bravos
que al francés y la estulta morería
de tu honor noble España, hiciera esclavos
corre aún por los ámbitos, vibrante
el clamor de tu indómita proeza.
Y en la mente y el pecho palpitante
vibra el eco del canto de braveza.
Tú ceñiste tus sienes con laureles
de triunfos perennes y admirables,
de la fama, las trompas cantan fieles
el valor de tus altos condestables.
Nunca impune quedó el cobarde osado
que profanarte pretendió. Tú pecho
se agitó y el ultraje fué vengado;
con sangre fué lavado tu despecho.
Eres aún la celestial matrona,
la patria fuerte que Isabel legara
la experta y grande que Quintana alzara.
Tu frente un nimbo de claror corona.

La solterona: Quins versos... ai... no m'emocionen.

D. Severino:

Madre que fuiste de Espronceda un día

madre del Cid, Cervantes y Quevedo,
tú has sido fuente de vigor, poesía
y eres astro brillante de denuedo.
Pizarro, Hernán-Cortés, Ulloa, El Cano
por ti lucharon en extrañas tierras.
Y un Nuevo-Mundo, allá del océano
conquistaron por tí en horribles guerras.
¡Oh tú Patria inmortal, la de Gerona,
del Bruch, de Covadonga y de Pelayo,
de Zaragoza, la triunfal matrona,
de Numancia luchando sin desmayo.

El ciutadá xato: Es més llarch qu'un día de feina.

D. Severino:

¡Loor á tí; tu frente inmaculada
yérguese aún altiva y refulgente.
Fuerte serás, tu enseña venerada
el orbe entero, aclamará ferviente.
Y á los espúreos que tu honor mancillan
y á los cobardes que tu honor burlean
contemplarás cual á tus pies se humillan
y tu perdón suplican, balbucean.

Recorts de l'any

L'estatua d'en Casanovas
Fotografía de Garrigosa.

Firme tu brazo sin clemencia abata
al importuno que tu orgullo hiera
y como el mar furioso se desata
en imponente y triunfal carrera;
desbórdese tu honor hoy retenido
y haga saber á todo el orbe entero
que en cada pecho de español, rendido
hay escrito «triunfar ó morir quiero».

El mestre: Arriba, joven, arriba. Eso es soberbio.

D. Severino:

Despierta Patria. ¡Que á la llama viva,
de tu cerebro el mundo se ilumine!
Que lata...

La bogadera: I ben grossa.

D. Severino:

Que lata el pecho en tanto el día arriba
que lo arcaico y lo inútil se elimine.
Pronto, bien pronto llegará la hora
de realizar el sueño acariciado.
Bajo un cielo de púrpura, inflamado
la Libertad será triunfadora.
Ríos de sangre teñirán la tierra,
sangre de déspota del vencido estado.
Y ya acabada la sangrienta guerra
será el *Pueblo* que es el *Rey*, fuerte, aclamado.

La ovació *brilla por su ausencia.* El *pueblo* badalla.

El president que s'habia endormiscat s'aixeca sobressaltat i les empren a cops de campaneta.

Veient que tothom ja s'ha desensonyat ofereix la *palabra* a *Doña Inocencia del Corrál.*

Donya Ignocencia gasta una sombra de bigoti, pentina a la Cleo i's pinta les ulleres. Sembla un cabo de burots i es exagerada de formes; les caderes li exploten per sota la cotilla. Vesteix de color d'incendi i parla ab veu de tró:

Correligionarios, correligionarias, esclavos del trabajo:

Dentro mi pecho se agitaban en torbellino, ansias revolucionarias, mientras escuchaba eróticamente á mis compañeros y ha llegado por fin el momento de vomitarlas.

Hermanos, hermanas en rebeldía, ¡El letargo que nos ha prosternado bajo la influencia morbosa del clericalismo...

La bogadera: Bravo!

El jovenet encenentse per segons: ¡Olé! ¡Así se habla!...

Donya Ignocencia: «... ha durado ya lo suficiente. Es preciso sacudirla, se impone que nos irgamos, que levantemos nuestros puños amenazadores y descargarlos con toda la violencia de nuestra furia concentrada sobre la testa de la hidra cepticéfala que cual otra gorgona trata de extenuarnos, de absorver al desvalido proletariado, de oprimirle con sus poderosos y acerados tentáculos, y alimentarse con su sobradamente explotada

Caricatura

La sardana.

---

sangre trabajadora y... (L'ovació interromp l'oració mefistofélica).

La solterona: ¡Dios mío... y no ser hombre!

La bogadera: Sí noia; que morin els pillos que'ns fan rentar la roba!

El Mestre: ¡Vamos!... vamos!...

Donya Ignocencia: «Sí, sí... sí... Enarbolemos la tea revolucionaria, que al inflamar las ciudades que tiemblan decadentes en los fatales espasmos de una mortal agonía, esparza por los infinitos espacios torrentes de luz que esclarecieran las ofuscadas mentes y serán la libertadora antorcha de la libertad y el progreso.

El jovenet calent del tot: Diputada, que la hagan, di... pu... ta... da...

El vell sorrut, mitj rient: ¡Viva mi niña!

El ciutadá ab cara de gos xato: ¡¡Solidari!!

El vell: ¡Soez!

El jovenet, arborat del tot: ¡Imbécil!

El ciutadá, a n'el vell: Ves digues a ta mare que't volqui i't torni a batejar.

La bogadera: ¡Que xerra aquell ensotanat!

(Gran barullo. El president s'esbrava a cops de campaneta. Donya Ignocencia s'imposa).

Donya Ignocencia: ¡Callad, callad y escuchadme! Así como ha llegado después de mis impaciencias la hora sublime de dirigiros mi oración... (Altre avalot).

La casa del crim

Les delacions del *Retroceso*.

Donya Ignocencia, brandant els punys closos: Me refiero á mi oración exterminadora...

La bogadera, ab suficencia: ¡Eso est!

El mestre: ¡Ah; si hubiesen venido á mis clases no harían así el ridículo!

Donya Ignocencia: ... ¡llegará también... vaya si llegará!... y pronto, lo juro por mi tradicional sangre revolucionaria, llegará dije, y una vez llegada á su colmo las impaciencias justísimas del pueblo sacrosanto, la hora de tostar, de exterminar, de trinchar, de arrollar al cuervo vaticano que despliega sus alas ponzoñosas sobre las explotadas multitudes (Ovació delirant).

El pueblo: Ja surt de test.

Donya Ignocencia: ... Veo que en lontananza, fulgura la visión del día ansiado.

La luz de la hoguera resplandeciente enrojecerá el firmamento. Sobre un fondo de sangre se destacan como manchas putrefactas los abortos del cuervo vaticano, los pajarracos negruzcos, engendrados en los antros sacristanescos, y perecerán, sucumbirán bajo los miembros robustos del pueblo que embriagado de luz entonará en santos rugidos, un himno á la Libertad sacrosanta y triunfadora».

Delirium tremens de les ovacions. La oradora no té prous mans per retornar *al pueblo* els barrets y les gorres llardoses ab que s'ha premiat la seva *oración*.

El president després de calmats els entusiasmes s'alsa i ab aquella veu de xantre orgullós, s'expressa:

El president: Nada me resta decir después de las brillantes peroraciones de los compañeros que me han precedido en el uso de la palabra.

El pueblo con su atención irreprochable, los oradores con una admirable compenetración, se han confundido en íntimo consorcio.

La harmonía que ha reinado en este acto es una muestra de la sociedad futura que tratamos de implantar.

Por la harmonía llegaremos al fin, con el consorcio llegaremos á la consecución de nuestros ideales...

Ahora despejad pacíficamente. Dad fe una vez más de aquella sensatez, de aquella ordura y alto juicio que os adornan y demostrad la proverbial cultura y civilidad que os ilustra.

Treballant constantment per una llibertat perduda, segarem les cadenes més feixuges, fins a assolir l'Autonomia.

Hermanos en demolición: El acto ha terminado.

Grupus i més grupus se formen en els passadissos i graderíes del públich. Tothom discuteix exaltadament, *civilment.*

Fora del local la gent s'agombola i comenta la *eloqüencia dels oradors i la trascendencia del acte.*

Dos «Dons Joans» d'americana blava i mans ferrenyes parlen grotescament dels seus amors i de les seves *xebeies* mitj *escabetxades.*

En l'acera del teatre, la fadrinalla comensa a delectarse *cívilment* jugant a la *moralisadora ratlleta,* en tant que altres partidaris de l'*exercici corporal,* practiquen tot un curs *casuístich* d'*ungles* i *agülles* sobre l'esquena dels pacífichs *burros.*

Tot es bullici i animació.

L'esperit satánic d'un Bandelaire, glosaría en aquesta multitut, la séva més forta sátira i la més sagnanta ironía...

Menys mal que *la revolución* (com a cosa suprema i incorporia, independent de nostre voler, qui fa llur vía obscurament un cop iniciada en el cervell del *pueblo*) s'acosta fatalment, apressadament, irremissiblement...

PERE SELVA PRUNELL.

(Concurs pel Calendari. Premi V).

Veushoaquí

Donéume cebes grillades,
pebrots podrits confitats,
escudella de gitano,
cols sens oli, sopes d'all,
bitxos qu'escaldin la llengua,
sigrons de ranxo corcats,
bledes bones... per fé emplastres,
broquil pugós i espigat,
patates que mai se coguin,
cogombres dels més amarchs,
enciám com paper d'estrassa,
tomáquets verts i macats,
escaroles com ortiges,
raves fregits ben picants...
Donéume caball ab fabes
o tocino ranci ab naps,
cúa de marrá a la brasa,
peus de cabra ab espinachs,
cervell de guilla ab espárrechs,
coll de gos, cuixa de gat,
cap i pota d'ase ab creixems,

ventre de llop fet al ast,
palpís d'os ab cuscunilles,
trompa d'elefant malalt,
menuts de mona a l'adoba,
espatlla d'orangutá,
llomillo de truja hidrópica,
ronyons d'esquirol saltats,
cigales fetes ab truita,
criadilles de llangardaix,
escabetx de sargantanes,
morro de rata... ratat,
fitblons de mosquit ab guixes,
ous d'oreneta ferrats,
cors d'esparver, bechs de lloro,
dragonets rostit a talls,
llengua de serp feta ab pesols.
mussols ofegats ab llar,
budells de fura ab sanfaina,
cames de gripaú ab sal,
óliva a la viscaina,
aigua cuit ab encenalls
o cargols ab pega dolsa;
pero no'm doneu (¡Deu me'n guard!)
. . . . ab casaca,
perque no'ls puch pair pas;
perque'm regiren les tripes;
perque... es dir, no'ls puch tragar.

Pepet de ca'l Cabo

Varant

Fotografía de J. Ventosa.

Per sempre

—Vull desfermen; he d'acabar per forsa: d'aquí a vuit dies ja hi hauré renyit...—Me deya'n Jaumet, convensut de sí mateix, un día, al sortir del magatzem. I sempre que'm feia esclamacions per l'istil, li contestava jo ab una rialleta com de dubte, perque ell, en el moment de dirmho s'ho creia que podía encar dominarse i no's donava compte que de broma en broma, había arribat a estimarla de debó, i quan s'arriba en aquest cas no es tan fácil dominarse.

Cada vegada que tenía de veurerla, hi anava ab el ferm propósit de renyirhi, de deixarho córrer; mes al trobarse al costat d'ella, no podía dominarse i sols atinava a dirli paraules amoroses, de consol, d'escusa, al dirli ella perqué había trigat tants díes a anarhi; i sempre's despedía prometentse a sí mateix que aquella despedida sería la penúltima.

I's vegeren una i moltes voltes sens que'n Jaumet se atrevís a acabar ab aquells amors que no comprenía cóm i per qué'l teníen dominat.

Criat model

—Ha vingut un senyor dient que li volía trencar la cara.
—¿I tú que li has contestat?
—Que sentía molt que vosté no fos aquí.

Ell no volía que fos dit entre sos companys que se l'estimava a la Roseta, pero aquesta era la veritat, i quan algú li deia que lo millor era no veurerla més, se proposava ferho, mes al día següent, tornava altre volta a passar pel mateix carrer qu'ella passava, i's veien, i's parlaven; i si alguna vegada ell, decidit, li insinuava sos propósits d'acabar, ella li atribuía a son poch amor i s'entristía, i allavors, per por de perdrer el mateix amor que no volía, li prometía de nou estimarla sempre...

I aixís seguíen i aixís passaven les díes i'ls mesos i vejent en Jaumet que la cosa portava trasses d'esser molt llarga, no volía, per lo mateix que l'estimava, que ja que no podía casarse ab ell, esser la causa de ferli perdrer algun partit que fes per ella, tota vegada que'ls seus pares, mitjanament acomodats, no'l volíen aqueix amor i no podía pas ferho a disgust de sa familia

puig que allavors l'haurien abandonat i ell sol, jovenet, dependent de comers, no volía ferho ab les poques forces de son sou mesquí, puig l'horroritzava l'idea de que un cop casats faltés l'amor per falta de pá.

Aixís es que un día, vingué al treball molt pensatiu. Al sortir va veurers ab ella i avants de parlar d'altre cosa, li digué els propósits que tenía, ab veu tremolosa i depressa a fí de que ella no pogués parlarli molt, puig no estava ben segur de sa fermesa. Hi hagué moments en que semblava donarse, pero refentse promptament, tingué prou forsa de voluntat pera dirli tot lo que's proposá dirli.

Aquell fou l'únich día que arribá fins a l'escala de casa d'ella.

Quan hagué acabat de dir, hauría tornat enrera. Si hagués gosat, hauría desdit tot quant acabava de dir; mes allavors ja estava, era lo que ell volía pel bé d'ella. Lo que li sabía greu era'l mal que ses paraules habían fet.

—Mira, Roseta, no ploris... No m'ho diguis que no t'estimo, puig si no fos aixís, no't diría lo que't dich i seguiríem com fins are i a ben segur que tú no hi guanyaríes gran cosa; mentres que aixís pots trobar un altre home que't fassa felissa ja que de sobres sabs que jo, contra ma voluntat, no puch fertho...

Ella, per tota resposta, aixecava sos ulls rublerts d'aigua pera mirarse a l'home que tant estimava, ab qui había fet tants de castells enlaire parlant de son amor, de l'amor que s'acabava... No podía dirli paraula, puig tenía un nús al coll que sols deixava passar l'aire necessari per son cor, que bategava com mai había bategat sens dubte per donarhi estada al amor d'ell, que are's proposava fer morir.

—No vull que'm tingues malicia ¿sents? Are no estigues trista ni ploris a dalt a casa teva; no siguis tonta; no hi pensis ab mi i diverteixte forsa... ¿Oi que no m'en tindrás de malicia?—Ella estrenyé ses mans i feu que no ab el cap mentres sanglotava.

¡Com li fería'l cor a n'en Jaumet el plor d'ella! Cada moment sentía que son cor bategava ab més forsa, que sa veu se posava rugallosa, que sos ulls s'entelaven, i tement que acabaría plorant com ella, decidí fer un darrer esfors i acabar aquella entrevista que tant el feia sofrir, i resolt digué amanyagantla amorosament:—Adéu, Roseta; sigues felissa; adéu...

—Per sempre...—digué ella ab els ulls negats i'l plor al cor.

—¡Per sempre!—feu ell, com si aquella paraula l'hagués ferit en lo més fons de son sentiment.

—Per sempre, sí: adéu...

—No. Per sempre no. Tornarem a veurens algún día...

—¿I perqué'ns hem de veurer?

—Sí; tens raó; adeu, Roseta...—i inconscientment se trobaren les dos boques i soná un petó llarch com si fos l'últim sospir d'abdós cors i apretantse fortament les mans—Adéu, adéu per sempre...—Per sempre...—i comensá a pujar sls graons, esclafint ab un fort plor que ell sentí al sortir de l'escala.

Al esser al carrer, se posá a caminar ab pas insegur i sens direcció fixa, com si en aquella escala hi hagués deixat sa esma i sa fermesa. Als pochs pasos va deturarse.—«¡Pobre noia, quin disgust! Ha dit per sempre... ¿Hauré sigut massa fort acabantho de cop i volta? No, no; certs impulsos del cor hi ha que tallarlos d'arrell si no's vol que rebrotin. Acabarho per sempre...—» Sens voler, caminá uns quants passos més. Va deturarse de nou, s'aixugá dissimuladament els ulls i de cop torná enrera vers l'escala.

I al entrarhi per tornar a véurerla sols sentí un fort sospir i'l soroll d'una porta que, per ell, se tancava per sempre...

GALIMANY

—Guardia, faría'l favor de dirme aont hi ha un mitin nacionalista.

Un Don Clodoaldo

Lema: *De la pila.*

Desferra de tres carreres
s'allistava *escribidor*,
i de bones a primeres
mitj en broma mitj de veres,
se convertí en *director*.
Cap i guía d'un diari
d'aquells de marcial desvari,
prengué tot seguit per nort,
quixotesch, foll, visionari,
l'embestirho tot de tort.
No li ve d'una mentida,
ni l'empatxa una invenció;
sempre que visca *alló* crida,
vol dir visca jo
i la suscripció!

De la terra catalana
no'n pot sentir ben parlar:
pert la pau, li fuig la gana,
i li entra sobirana
la deria d'acaixalar.
Per ell, a la nostra terra
es de justicia fer guerra
sense treva, sens pará,
fins que desde'l plá a la serra
forni un ermot castellá.
No li ve d'una menfida,
ni l'empatxa una invenció;
sempre que visca *alló* crida,
vol dir visca jo
i la suscripció.

Parlantli d'autonomía;
justicia que mai ha entés,
diu tot seguit «villanía»
i en el plé de sa follía
amenassa ab un excés...
Les paraules més grosseres,
més tontes, més llastimeres,
de sa ploma van eixint,
i positures guerreres
pren, ben entés, escribint.

No li ve d'una mentida,
ni l'empatxa una invenció;
sempre que visca *alló* crida,
vol dir visca jo
i la suscripció,

Per ell no hi ha més ventura,
ni més goig, ni més dolsura,
que la unitat nacional;
ni cap humana criatura
te dret a aborri el ronsal.
Per ell tota ansia novella
de justicia i llibertat,
es claror de mala estrella
que'l porta a dí ab veu femella:
pecat, horrorós pecat!
No li ve d'una mentida,
ni l'empatxa una invenció;
sempre que visca *alló* crida,
vol dir visca jo
i la suscripció.

L'aparatosa hidalguía
que li fa buscar raons,

Obra de Max-Bembo a favor dels desamparats

Fundada en Abril 1907 pera la reforma moral dels pobres de la ciutat, i té por objecte recullir els nois desamparats d'abdós sexes, desde llur infantesa, donarloshi ofici o carrera i mantenirlos fins que puguin guanyarse la vida.

te per norma, te per guía,
are com el primer día,
la defensa dels sigrons.
El procurar per la vida
de son cos sech i estirat.
que fa pensar que sa dida
de son geniot aborrida
el tingué mitj oblidat.
No li ve d'una mentida,
ni l'empatxa una invenció;
sempre que visca *alló* crida,
vol dir visca jo
i la suscripció.

Ideá la gran salada,
aquella *piramidal*,
que debía esser escampada
com una inmensa bugada
per tot el nostre pairal,
un jorn que la dispesera
cansada de fiaments
i tot cercant la manera
de llensarlo, tots sal vera,
li servía els aliments.

Obra de Max-Bembo a favor dels desamparats

Nois jugant al jardí.

No li ve d'una mentida,
ni l'empatxa una invenció;
sempre que visca *alló* crida,
vol dir visca jo
i la suscripció.

Per semblar una persona
de les d'encuny més corrent,
li sobra el tipo de mona,
son histerisme de dona
i l'afició a l'aiguardent;
el tenir buida la pensa,
el llensarse com se llensa
a parlar del que no sab,
i la tontería inmensa
qu'eterna impera en son cap.
No li ve d'una mentida,
no l'empatxa una invenció;
sempre que visca *alló* crida,
vol dir visca jo
i la suscripció.

JOAN RIBAS CARRERAS

Concurs pel Calendari.

Premi VI.

Moll de la Barceloneta

Recorts de l'any

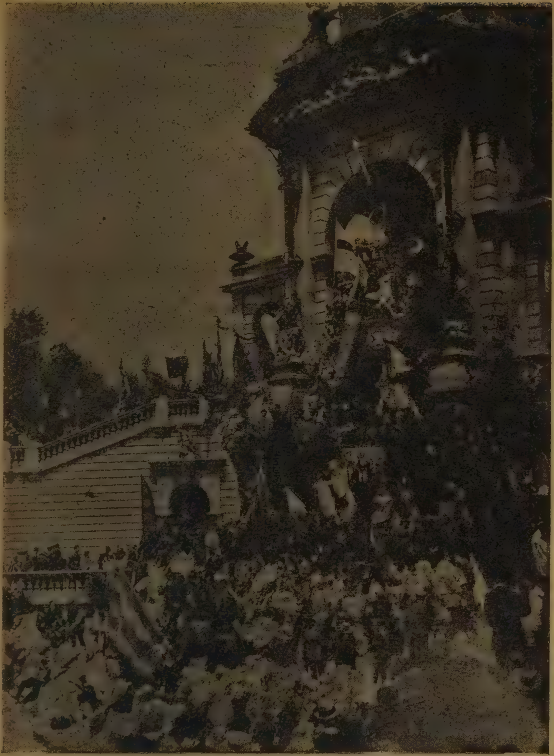

Festa Nacional Catalana.

Cercant la dolsa llengua

per dirne mos amors

Me plau arrecerarme a les onades,
devant la mar tranquila, oint sa lleu remor,
oint el dols murmuri que fan enjoguessades,
volent d'elles apendre'l llenguatje dols d'amor.

Escolto en les fontanes com l'aigua remoreja
corrent per sota l'herba, saltant pel pedregam
i goso i fins l'envejo quan sa remor festeja
la suau remor, morenta, del aura pel fullam.

Me plau a trench d'aubada rondar per les boscuries
oint meloses troves glosar alats cantors
a la claror naixenta, cercant en ses canturies
l'esplet de la dolcesa, la llengua dels amors.

Me plau en la montanya oir llunya esquellada,
el bel de les ovelles i i'l só del fluviol
semblantme que hi aprenga la célica tonada
que'ls ángels ensenyaren al bech del rossinyol.

Quan puja fresca brisa de mitja matinada
ja'm troba pel boscatje, per entre'ls romanins,
volent apendrer d'ella la dolsa festejada
que fa jugant amiga ab el fullam dels pins.

Oh, nina; si entenguera la parla de l'onada,
el bel de les ovelles, el só del fluviol,
cosetes que la brisa li diu a la pinada,
idilis de verdissa que glosa'l rossinyol,

llavors sabría dirvos l'amor qu'en mon cor nía;
traientme de ma lira, de mel la suau dolsor,
dessota vostra cambra amors vos cantaría,
amors que are enmudeixen tancats al fons del cor.

PERE PALAU I FERRER.

Els ulls del cor

Jo tinch amors, jo soch felís,
jo visch sols d'esperances,
m'aimía avui m'ha fet ditxós
m'ha dit que m'estimava.

Jo avui he vist, plé de content
la montanya nevada
i m'ha semblat aquella neu
un vel de desposada.

Son color blanch, un símbol n'es
de la blancor de l'ánima;
el sol batent sobre la neu
puresa respirava...

***

No tinch amors, estich molt trist
n'es morta l'esperansa
m'aimía avui m'ha abandonat
me moro d'anyoransa.

Jo avui he vist, mitj mort de fret,
la montanya nevada,
el color blanch d'aquella neu
n'apar una mortalla,

que si es molt cert, que si es veritat
que la puresa es blanca,
també es veritat, també es molt cert
que axís son les mortalles.

S. G.

Buscant pis

—*¡Portera! ¡Portera!*

—Diguin, senyores.

—*¿Sabe este tercer piso lo que vale?*

—Nueve duros.

- *¿Y es grande?*

—Sí, bastanta.

—*¿Podríamos verlo?*

—Ya lo creio, aquí estoy yo para enseñárselo.

—*Hará el favor, pues.*

(Escales amunt hi pujen la portera ab dues senyores que ab lo que's veu son mare i filla, més embarretades que la Bella Chelito. Parlen en castellá i els seus gestes de *senyora per forsa,* demostren clarament que son la dona i la filla d'algun *empleado* de quarta o quinta clase. Per fí arriben al pis i la portera comensa a ensanyalshi una per una totes les habitacions.)

—Veus ustedes, (diu la portera) esto es el recibidor... aquí el comedor... allí la cosina...

—*Bueno, ya está visto* (diu la mamá una vegada vist tot el pis.) *¿Y el agua es abundante?*

—Ya lo creyo (diu la portera.) Figúrese que la del cuarto piso, primera, después de cuinarhi tot el sant día per ella i por siete dispeseros que tiena, aun n'hi queda para regar cada vespre las flores y remullar á los vasinos que toman la fresco pels balcones.

—*Una pregunta voy á hacerle, portera. ¿Qué son esto de dispeseros?*

—Son queballeros que pagan un tanto cada mes para que les den cama, comida, les cosan y renten la ropa.

(La mamá interrompent).—*Ya entiendo, ya, pupilos.*

—Just, pubillos, pero sinó que a n'aquí'm dasimos dispesérs.

—*¿Y que tal son estos pupilos?*

—Muy buenos todos. Hay uno de vintiún año. (La filla interrompent ab un sospir.)

—*¡Que joven!*

(La portera seguint)— ... y este es estudiante de madicina. Hay otro de más edad que es corredor de paperinas. Tres que están en el betas i fils más famoso de Barselona...

Un íntim de D. Prudenci.

(La mamá interrompent altre vegada)—*Bueno si, lo que á mi me interesa es saber si todos los vecinos son gente honrada y decente, porque la seriedad que reviste el empleo de mi marido es grande y por lo tanto ya podrá V. considerarse que una familia como la nuestra no debe mezclarse con una vecindad*

cualquiera. Y ahora otra pregunta: ¿De catalanistas hay en la casa?

—Esto si que no puedo desírselo, porque no se ab que se conosen.

—Bueno, ¿y el procurador ó propietario donde vive?

—En la calle Conseco de Siento, n.º 369, 1.º

—¿Y sabe V. si rebajará nada de los nueve duros?

—Esto si que no puedo desírselo yo.

—Porque ya verá V. Yo siempre he sido así, prefiero regatear que no estafar. Jamás ninguna persona podrá decir en verdad que ni yo ni mi familia le haya debido algo y no se lo haya pagado. Porque ¡Jesús! que vergüenza sería la nuestra. (La portera interromp:)

—Mire usted, señora, ahora sube el vesino d'aquí enfrente por si quiere conoserlo.

—Y que clase de vecino es el de enfrente.

—Es un pobre sastre más bueno que el pan, que tiene que vivir en un tercer piso, de tantos traques que le han estafado.

—¡Ya ve V.! En mi vida había visto tantos granujas y estafadores como en Cataluña. ¿Y cómo se llama este pobre hombre?

—Francisco Miró.

—¿Francisco Miró? (Instantáneament la vella's posá a correr desesperada demanant a la portera): *¿El escusado, portera, hará el favor del escusado?*

(La portera creient de bona fé que tal vegada l'havía sorpresa un mal de ventre corrent l'hi ensenya la habitació que demanava. La filla mitj esglaiada corre darrera la seva mamá demanantli ab veu impacienta: *¿Mamá, mamá, que te pasa algo?* (La mamá llavors veient que la portera está quelcom separada de elles s'acosta a la seva filla i li diu ab veu molt baixa): *Escóndete, hija, como puedas, que este tío que ahora sube es el sastre á quien tu padre aun debe dos trajes...*

R. Tarrés Pallarés.

Quadro de festa major

Els carrers de la ciutat s'omplen de joia. La gran diada de festa major ha comensat en ells, revestintlos de certa auriola de gloria. Les campanes, llensades al vol, escampen ses vibracions sonores, portant arreu la bona nova. Els carrers bullen de gent que's mou frisosa i, les carretel-les i automóvils, passejen triomfalment portant en son sí belles damiseles luxosament ataviades,

lluint son buit ben dibuixat i son gest gracil, escampant arreu mirades i somriures.

Els gegants i nanos, fan la cerca vila precedits d'una cobla composta ab gralles i tabals, seguits d'aprop per l'aixordador burgit de la mainada, que corre esvalotada, esdevenint un bell quadro popular...

Els pobres de la ciutat s'encaminan ranquejant vers la casa comunal, ab un cistell greixós al bras, pera recullir l'almoina que en ella se'ls hi reparteix.

La plassa del devant de la casa de la ciutat es plena de l'abigarrada multitut desvalguda, qu'espera el mos de pá, franejant ab remoreix alegre i ab rialles esperansadores.

Els vells, esparracats i encorvats al pes dels anys i per les penalitats de sa llarga vida, s'apoien al llarch de les parets enblanquinades de tot just i les criatures sentades al caire de la cera se barallen i's revolquen necessitant, per posarhi pau, l'intervenció de llurs mares qu'ab gest serio reparteixen unes quantes nates als petits revoltosos. Una dona bressant una criatura en sos débils brassos procura consolarla tendrament, mes a la fi pera conseguirho, treu son pit migrat, aplanat, desvalgut

---

Recorts de l'any

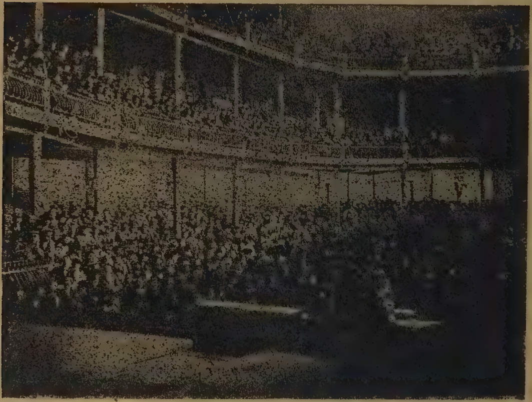

Mitin de controversia al Teatre Comtal entre METRALLA i *La Kábila*. Grandiós triomf de les Doctrines Nacionalistes.

Política Internacional.
¿Que hi tornarem a la penetració "pacífica"?

que cau verticalment, sens turgencies i la criatura s'hi arrapa febrosament xuclant la poca vida qu'en ella resta. Les venes blaves que'l traspassen s'inflen i pujen de color, contrastant ab la palidesa de la pell marmoria que l'envolta; i la pobre mare s'acota sobre son fill, dolorosament, que xucla en el buit de sos pits raquítichs, aixuts, i que predisposen a la compassió, més que al goig, per l'acte bell de la maternitat.

El repartiment de l'almoina ha comensat i, veiem els pobres sortir carregats d'arrós, pa i viandes ab les cares aixutes sonrrientes i el gest lleuger plé de gratitut. Al veurels tant contents atravessar els carrers enllumenats de la ciutat, ab la joiosa carga, la pregunta es inminent. Si per la festa major menjen això i están tant contents i satisfets, que deuen menjar els altres díes que no son festa major? ¡Espanta el pensarho!...

Mentrestant els cotxes passen rápidament pels carrers fangosos de la ciutat i ells, s'aturen a contemplarlos enbadalits ab santa devoció i com extasitas per la riquesa que'ls passa a frech de roba, guiantant empró de tant en tant, el pa que porten al bras i el cistell greixós plé de viandes cobejades i... la gent passa i no s'adona de la pobresa, sols veu el luxo que's manifesta en tal diada, i els cavalls frisosos, esperonats per el fuet del cotxer piquen de potes i esquitxen de fang les miseries en les qu'ells, esperen les ventures i elegríes de la festa major.

J. Carné i Martí.

Histórich

—¿Qué fas aquí mirant l'orga?
—Veurás, com que'n Lerroux ha dit qu'ens hem d'organisar...

¡Oh, com retruny encar en tot mon esser el xiulet estrident del «Catalunya»; com la veig aquella gentada que fent voleiar un estol de mocadors ens donava l'arreveure!

El «Catalunya» solcava majestuosament la blavor de les aigües. Aquella *Catalunya* petita deixava a la gran, a la patria de la meva infantesa, de les meves ilusions, dels meus amors...

I ja al lluny, Montjuich esdevenia esfumat, borrós, i's perdía per sempre...

Després mar i cel; una llágrima de foch, i més llágrimes. Un plor de gelosía, de rabia, d'impotencia. Jo no podía emportármen un trós d'aquella terra de la que m'arrebassaren per estimarla massa.

¡Qué'm feia, que'm donessin tot el món, si'l tros de terra que jo volía era'l que'm prenien, el meu, el ben meu, el que de dret me pertocava!

L' alegría d' aquells pobles, que no serien el meu poble, ressonaría en mon cor com a remor de sepulcre i sentiría la fredor del glás...

L'exilat restaría sol, molt sol, ab la solitut d'un cos sense ánima. Aquesta ¡lliure, ben lliure volaría al lluny, a la terra de les sardanes, a la Catalunya aimada!

Joseph Buch.

La lluita santa

L'obra més admirable de l'época nostra es l'adveniment a la conciencia de l'element popular. Tot tendeix a fer de la gran familia humana una Persona, única, íntegra, forta, concient... Per la capacitat d'aquesta gran Persona, literats i artistes han fet en el segle XIX els més grans esforsos. El segle XVIII l'ha pressentida, el segle XIX ha volgut realisarla, el segle XX la veurá realisada ja.

La nostra lluita d'avui es tres vegades santa: per l'intenció, per la preparació, per l'esperansa d'un triomf tant més excels quant més desitjat.

Avui ja's desprecia l'artista que fa les obres per *sport*, per *snobisme* o per «elegancia». Cada día s'accentúa més la nota *humana* en la producció de la bellesa, i s'aspira—fortament s'aspira—a confondre la Vida i la Bellesa.

La lluita, avui, es per una comprensió més profonda de la Naturalesa; una compenetració perfecta ab l'essencia de les coses es l'ideal, un respecte religiós a tot lo que viu o aspira a la vida, se considera avui com la preparació a tota obra de Bellesa.

No es artista, avui, qui no viu ab el Poble, qui no s'arbora d'ira devant les injusticies i les miseries de l'época, qui no s'indigna, qui no odia, qui no *lluita*.

Després de la bancarrota dels «conductors de pobles», román viu el Poble; com després de la bancarrota dels «interpretadors de la Naturalesa», román l'eterna mare sempre jove i forta sempre, oferint les veritats i les bondats als humils, als cors sensibles, a les ánimes assedegades del Sol de la Justicia.

Solsament a n'aquest preu la «cultura del poble» es un Dret del poble, i la lluita pel triomf d'aquest dret es una lluita santa.

DIEGO RUIZ.

Recorts tristos

Les inondacions de Lleida.
(Fotografía Maristany).

Hivernenca

El cel es gris, la neu cau abondanta,
la parella segueix el llarch camí:
els hiverns han contat fins a vuitanta,
son la posta d'un jorn que ve a finí.

Han sentit del destí la má pesanta,
el pes dels anys greument els fa ajupí:
van arreu gemegant trista complanta
com pária caminant sens nort ni fí.

Allargant per la plana trista ullada
no oviran ni una llar ni un ser humá;
una alsina pel llamp esquarterada
del vent i de la neu racé'ls fará.

I ab l'ánima d'afectes sempre aixuta
tornarán l'endemá a empendre la ruta.

Pau Camps de Viloví.

Un tenorio

Niñas, cap viu!...

Qui fos el vent

Bufant
jugant
brunzent,
el vent
destrena
ta trena
de bells
cabells;
destría,
m'aimía,
tos rissos
flongissos,
ta cara i ton pit
ne besa atrevit.

***

D'enveja
morent,
quí fos
ne penso,
qui fos
el vent.

PERE PALAU I FERRER.

Gorrandes

Deu, al portarte a la terra,
jo crech que estava distret;
que'n comptes d'una criatura
va portarhi un angelet.

—

Al demanarte a ta mare,
mitj rient per sota'l nas,
semblava que volgués dirme;
—Ja's veu, noi, qu'ets molt *gurmant*.

AMPURDANÉS DOLS.

Rápides

CONTRAST

A la senyoreta Conxita Ventura.

Tant mateix li era ben aspre la vida a n'en *Pellangra*.

De día rondava d'ací enllá afanyantse en omplir el sarronet que com a ensenya del gremi, penjat del coll portava. I de nit s'enquibía allá hont bonament li era grata la estada.

A l'istiu menos mal, perque a l'aixopluch de les barcasses s'hi trobava un bon refugi, a l'ensemps que's gaudía l'oreig fresquivol de la marinada. Pero al hivern, l'hivern de les vetlles llargues i crues, no era possible trobar un abrigall acomodo hont resguardarse de les inclemencies del temps.

Per aixó no tenía *dormitori* fixo; rondava per hont li semblava trobar més *negoci* i quan se li aclucaven els ulls s'arraulía hont trobava lloch i passaba la nit en pau.

Pero aquella nit no podía cloure les parpelles.

El día había sigut rúfol, el sol no més s'había entrevist en breus instants i una pluja persistent i fina había fet entreveure les temenses d'una forta glassada quan Aurora, fugint entre ombres, dona un bes a Natura.

Tot el día l'había passat el nostre *Pellangra* vagant d'un porxo a l'altre, sense poguer omplir gaire el sarronet que'l sus-

---

Platjes de Vilanova

Fotografía de T. Ventosa.

tentava. Si no haguessin sigut les sobres de la caserna, res hauría entrat en tot el día en son cos magre i esquifit.

I ara, ja ben entrada la nit, se trobava abatut i famolench i sense altre abrigall que'l recó d'una portalada, allá, cap els volts de la senyorívola vía Diagonal.

Ell s'estava arrupit a terra, esmaperdut i atuit, i mentrestant ressonaven per sos oits els crits de joia i les rialles d'alegría, sortints d'una torre veina, irradiant de llum i rebossant de gaubansa. Cada rialla xardorosa, cada espetech d'aplaudiments i cada una de les sorolloses exclamacions que percibía, li abrusaven el cor d'una amargantor fondíssima que'l feia exclamar en mil renechs i malediccions alhora.

I res, no podía reposar; el temps continuava inclement; ell seguía famolench i atónich, mentres de la torre veina s'oien noves explossions d'alegría i gatzara.

De prompte se posá a nevar. Grossos borralls, en pochs instants deixaren la ciutat coberta ab un blanch mantell.

Una forta sensació de fret feu estremir el cos magre i esquifit de'n *Pellangra*, que maleía una i mil voltes la nevada que mentres el mortificaba a n'ell, donaría ocasió de fruir un bell espectacle a la aristocrática concurrencia, que al sortir d'aquella senyorial mansió, admirarien un paisatje blanch, purament blanch, besat bellíssimament per els primers llenteigs de l'astre Rei, pulcrament tenyit en tots els colors imaginables...

I en *Pellangra* restava embabiecat, tot i fent un somriure estúpit, mentres nevava seguida i copiosament.

Platjes de Vilanova

Fotografía de T. Ventosa.

***

EN EL PARCH

El sol ponent dona ja'l comiat de despedida. La vesprada ja arreu se nota.

Els arbres reflecten una misteriosa i encisadora ombra.

El ventitjol, removent les branques i fregant les fulles, sembla arrencar dels corpulents arbres els armoniosos sóns d'una angélica arpa.

Aqueixa quietut i aqueixa calma s'endinzan ab dolsura en el fons del cor.

El sol ja acaba de pondres, ni un trist rajolí de claror cristallina pot percebres entre mitj de l'arbreda frondosa.

...I més tardet, quan la fosca ho invadeix tot, parelles d'enamorats passegen pausadament, fruint les freturances de sos amors

Pregunta

—Escolti, senyor municipal. ¿Qué vol dir el número aquell que porta l'automóvil?

—No lo sé, pachés; será el número de desgracias que ha fet.

***

MONT CARL

Era una gentil parella que feia'l viatje de noces.

Habíen ja recorregut mitj mon, i en aqueix dols peregrinatje qu'habíen emprés els gentils nuvis, no podía faltarhi una visita a Italia; la bella Italia de l'art i de la tendresa, de la plasticitat i de la dolsura, i estantne tant aprop, com no fer una estada en la illa famosa que de Mont Carl s'anomena?

I decidiren visitarla per esplaiarse ab la contemplació de fabuloses jugueses.

I un matí, èn que'l sol irradiava potent sos fulgurosos raigs, penetraren en aquell casal que había d'eclipsar llurs felicitats amoroses.

—Noi; m'han afeitat.

—Be, i qué?

—Oh, es que m'han afeitat el rellotje.

Ben detingudament visitaren, encuriosits, el superb palau, i qui no s'engresca devant del vógit trasvalsador de la febre jugadora?

I el novell matrimoni, en mitj de nimietats i galenteríes, volgué probar la seva sort.

I lo que primer fou amorosa galantería, devingué promptament desitj insaciable i ávid afany.

S'assegueren en la taula prodigantse tendrívoles caricies, i després cada cop que giravoltava la ruleta fatídica, s'enterbolíen més i més llurs pensaments.

Desgraciadament ¡no podía esser d'altra manera!

En aquella casa el color rosa, color nuvial, no hi te, no hi pot tenirhi lloch. Sols s'hi coneixen els colors de la ruleta: vermell i negre.

El vermell que es el color de la sanch; el negre que significa dol.

Per aixó quan els nuvis s'aixecaren de llurs seients, havíen esmicolat llurs ilusions i llur pervindre, matant una passió en flor: s'havíen completament arruinat.

. . . .

El nuvi ni gosá a parlar, per despedirsen, a sa muller volguda...

I pochs díes després, les ones escupíen vers la platja el cos inerm d'aquella nuvia avants alegre i felís, aimada i riolera.

Joaquim Rodríguez

Somni de Macbeth

—Macbeth, d'hont vens?
—Arrivo de la crudel batalla.
—Macbeth, quants morts hi ha hagut?
—No'ls he pogut contar,
Perque·he ovirat un crani, que'm feia una rialla
Burlesca.
—Macbeth, i are t'en vas a reposar?
—A casa hi tinch la esposa qui espera amorosida;
Es ella qui'm fa viurer de plers i d'ilusions;
Dolsors inconegudes me va oferint sens mida,
Jo en pach li dono besos, i abrassos, i cansons.
—Avui no has de besarla.
—Molt més que cada día.
—El crani que't somreia, t'en pot fer privació;
Segur que de les lluites, el crani't conexía;
Potser per tu reposa.
—No'n parleu més, no, no,

Nit al Segre.

—Si vas al camp de lluita l'hi trovarás encare.
—No es pas que m'espahordexi, car no tinch pô als perills.
—Jo sento com te parla, dient: «*No serás pare*»;
Macbeth, digues a Ella que mai no tindréu fills.
—Calléu aquestes coses.
—La lluita ja es finada,
Mes deus sentir als dintres la brega més crudel.
—Mon pensament be l'ompla la esposa enamorada,
I sento ses paraules, més dolces que la mel.
—I els xiscles dels que queien?
—Del pensament s'esborren.
—I els homens que finaven?
—Que Deu els do perdó,
Que aquests desconeguts, pel meu devant s'escorren,
Com la caterva trista.
—T'espanta sa visió?
—Macbeth jamai tremola.
—I el crani qui't somreia?
—Si en la proper batalla jo'l veig ganyotejâ,
Tot ell ne faré trossos.
—Recorda lo que't deia:
«*No tindréu fills.*»
—La Esposa be creu que'ls portará.
—Fes ton camí, depressa, que al finestral sentada
La trovarás, guaitant si hi va algun caballê.
—Un gran desitj de besos tindrá dins la mirada.
—Avui no pots besarla.
—Si que la besaré
—Una fredor de crani, tindrás arrán de llavis
—Oh no! son plens de foc, sempre, a tota hora, ardents.
—Recorda que la testa, t'esplicará els agravis
—L'amor, me privará que senti els seus llaments.

Quan Macbeth se despertá,
Vejé dormida la esposa;
Pantejava suaument
Com les Verges pudoroses;
Li va amanyagâ els cabells,
Desfentli les trenes rosses;
Les hi estangué sobre'ls pits
I se la va mirâ estona.
Els petons que anava a fer,
Florien arrán de boca;
Se li va acostar molt més,
Sortintli els ulls de les conques...
El petó anava a esclatar,
Mes vèu que sa muller plora.
Clou els llavis, febrosench,
I de pahura tremola.

Mes ella dorm, si que dorm,
Que deu ser negre'l seu somni.
No l'en gosa despertar,
Empró'l bes no surt de boca.
Les fantástiques visions,
Van dansant dintre l'arcoba.
Macbeth, somía despert,
Macbeth, el crani recorda,
I fent un esfors suprem,
Pren la testa de sa esposa
I la besa ab efusió
Com si li infiltrés forsa.

. . . .

. . . .

Després riu del somni seu,
I s'adorm un altre volta.

PERE SALÓM I MORERA.

(Premiada en els Jochs Florals de Sans, celebrats enguany).

—I donchs, ¿d'aont ve?
—Si, miri; de la *Vila de l'ós.*
—¿Vol dir que no estaría millor dirne la *Vila de l'òs.*

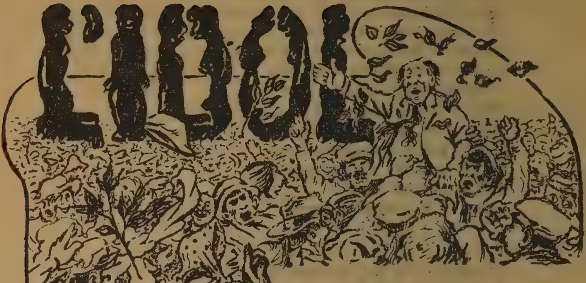

La folla turba pels carrers s'agita,
com mar revolta bramolant s'adressa,
un crit estúpit retunyeix ferotja,
l'home s'enlaira.

Brassos atlétichs fortament aixecan
figura altiva que la turba aclama,
l'humana bestia sembla feta a posta,
s'imposa l'ídol.

Mirada destra, penetrant, seriosa,
l'ídol escampa per demunt la massa,
sos llabis s'óbren ab somrís burleta,
i dissimulen.

Com héroe invicte de llegenda homérica
l'aclama el poble fetixista, imbécil,
damunt sa testa de llorer tirantli,
pluja abundanta.

Páras de sobte l'inconscienta turba,
un bras aixéques imposant silenci,
i alhora el poble, com remada dócil,
s'inclina i calla.

Veu imperiosa fustigant s'aixeca,
un cant entona llibertat augusta,
testes rodolen al glosar la frase,
progrés es vida.

Imatges cauen, i'ls altars s'enfonzen,
es soberana voluntat del poble,
la pensa es lliure, l'igualtat es justa.
regna impaciencia.

Folla la turba al demagoch abrassa,
un visca imbécil retunyeix unánim,
la bestia humana llibertat invoca,
i l'home enlaira.

BATISTOL.

La captaire

Quàdret nocturn.

Acaben de tocar deu hores del rellotge de la Plassa.

Les botigues primer, i desprès les escales, van tancant ses portes.

Els tranvíes ja passen més acompassats i els cotxes rodolen per sobre l'adoquinat, més depressa que de costum...

A poch a poquet, pera no desvetllar la criatureta que porta abrassada, va caminant una captaire, plassa amunt.

De tant en tant, la llum dels fochs eléctrichs l'hi ilumina la cara, una cara de Verge de les Angunies, de martre de la miseria.

Per demunt de la grogor de ses galtes, de la tristesa de sos ulls i dels esparrachs de sos vestits negres, ressalta una bellesa superba i escultural.

Al arribar front un luxós i aristócrata café, s'atura. Busca un reconet, aont la llum dels gasos siga menys viva, se tira el mocador negre del cap un xich més endavant, fins taparse tot el front, i extén la má, mormolant una pregaria.

Al café

Despedintse.

—Jo'm quedo; en Joan m'ha dit qu'encare no es un quart de quatre.

—No'n fassis cas; es tocat.

—¿Qui, en Joan?

—No home, el quart.

Passa un viandant, repara ab la pobre i allarga el pas, com pera apartarsen.

Ve una senyora d'edat, del bras d'un jove.

—¿M'estimes?, pregunta ella, apassionada.

—Si...

—¡Una caritat, per l'amor de Deu...! Diu la captaire estirant el bras.

No la senten, no la veuen.

Per l'altre cantó d'acera, s'acosten dos joves, cridant i rient.

—Una caritat, que no he tastat rés en tot avui...

—Un altre día, germana.

¡ Germana ! ¡ Quin sarcasme!

Devant del café, pára un hermós cotxe de rodes engomades i cotxer engalonat. Salta un senyor d'edat, de posat seriós i respectable qu'entra a l'establiment.

El cotxe marxa novament, carrer enllá i quan ja ha desaparescut, el senyor d'edat, surt del café, pera anar a casa l'amiga.

—Una caritat...

El senyor, va pera passar de llarch, quan repara en l'hermosura mitj marcida de la mendicant.

—Una caritat...

El bon vell se fica la má a la butxaca, i li dona una moneda de plata.

—Gracies, gracies... Deu li pagui la caritat.

El caritatiu senyor, s'hi acosta i li parla a l'orella, mentres ella, ab la moneda a la má, encare extesa, diu resoluda:

—¡No!

Ell, avergonyit, s'envá acera avall, arrán les cases, mentres la bella captaire llensa la moneda darrera seu, i la criatureta, desvetllantse, arrenca un plor...

P. Mauri Ribas.

A "Ella"

No t'apeni, nena hermosa,
veure la fulla grogosa
que cubreix lo caminal;
no t'apuri la neu blanca
que's posi en la seva branca
i s'esten arreu dels camps;
que la boira no't corprengui
quan la vegis que s'estengui
per serres, turons i plans;
puig sols d'aquesta manera
pot un'altra primavera
engalanarte ab sos rams.

Joan Viladot-Puig

Posada ab música pel mestre Joan Suñer).

Acudit

Castellá obligat:

—*Mamá, aquí no cabo.*

La mare, tota sofocada, a l'orella de la noia:

—Se diu *no quepo.*

L'altra germana aprofitant la llissó:

—*Mamá aquí no quepemos.*

Antoni Serrano

Mes d'aplechs i romeríes

El Metrallaire fa ofrena a la Mare de llur senyera de combat, rebentla Ella ab joiosa alegría car es l'ofrena de tot un Poble

L'alsina

Les salzaredes murmuraven en l'agonía del sol.

Se feia el crepúscle.

La campana de Cornudella, se confonía ab la d'Alforja, en el toch misteriós de la oració de la tarde...

El sol s'amaga en el dosser de son palau d'Occident, i l'espai, avans blau, esdevé groch, després roig, i després negre.

Per la carretera de Les Borjes, rondinaven les mal ensenades rodes d'un carro; diría's que rimant ab una cansó de pagés tota trista com un plany.

Dos grills concertaven el contrapunt dels respectius *rich rich* i dos, tres, fins a cinch aurenetes baixaven fins arrán de terra, xiulant alegrement.

Era l'hora plácida de la posta. Aquella en que'l paissatje mal iluminat per els derrers raigs del sol, s'impregna de la melangiosa tristesa de la tarde. La que dona a les cases de pagés amagades en la verneda, un cert aire de misteri...

Era l'hora de les ánimes blanques, aquelles pera les qui sembla creat l'amanyagament del aire de les pinedes.

La de la infinita solemnitat del sol agonitzant; la del solemniós imperi del silenci...

Quan el sol fuig de la terra, la mare Natura no s'avergonyeix de llensar son flaire al vent; i l'olor de la terra es sensual com la perfumería en carn de dona...

I el vent deixa son nom propi, pera aplicarse un diminutiu afalagador.

I tot plegat es com la fórmula d'etiqueta d'un convit d'amor. I l'amor exteriorisa son domini, perque vé la nit qu'es son moment genuí.

La nit s'atansa.

En Benet deixa descansar la picota pera gaudir de tota aquella hermosura.

Com sempre en aquella hora mirava enllá, per de sobre del pich de Puigcerver, com volguent endevinar el que darrera d'ell s'hi amagava.

Aixís restá bella estona. Després mirá l'alsina que acabava de trasplantar; després desá l'eina en la caseta del trós; i fi-

nalment sortí fins a la carretera, emprenent la marxa cap a la vila.

Eren les set.

***

Lo qu'en Benet miraba cap a la banda de Puigcerver, el que mirá aquella tarde després d'haber trasplantat aquella alsina, era tot un drama. Un drama vulgar, i repetit mil voltes.

Era el següent:

En Benet i la Mercé s'estimaven. Ella era bonica, fina, ningú diría que había nascut a pagés. Per això va enamorarsen ell; perque tots volém lo que surt del ambient en que vivím. Ademés, ella había rebut certa instrucció i sabía dir coses que cap més dona del poble sabía dirles, ab una dolsor de romans, de novela, que li esqueia plá bé ab el seu posat de dona de ciutat.

Ella s'enamorá d'ell, senzillament perqué era un *bon mascle.* Ferrenyo, cuixes d'acer, brassos d'atleta; lo que'l temperament d'ella volía. De l'ánima no s'en cuidava. Lo interessant per ella era la estatuaria, els goigs dels sentits, i indubtablement en Benet-home era el tipo excitador del sensualisme femení, qu'en els espasmes eróticхs debía fer brincar la dona que'l gosés.

Les intencions d'ell, eren massa honrades perque aquell enamorament perdurés. Ell s'entretenía en abocar a les aurelles d'ella tota la poesía del seu estimar ingeuu i això no era lo que ella ansiava; l'Hércules-poeta li semblava afeminat i hauría preferit al madrigal i a la estrofa esotérica, l'enllassament de brassos la fusió dels cossos, l'esclafament de llabis contra llabis, el contacte absolut de la carn i finalment el goig suprem per vici del qu'es generador i procrea. Fins un día que asseguts al peu d'una alsina, ella al contacte d'ell, sentí cremor en les galtes, secor a la gorja, fortes palpitacions i un desvaneixement dols com una injecció de morfina, ell no va saber conéixer lo qu'ella volía, i va entretenirse tontament en grabar el nom «Mercé» en el tronch de l'alsina que'ls cubría.

Ell tot satisfet va mostrarli sa tosca obra; ella indignada interiorment de que aquell poeta del camp no hagués sapigut llegir en sos llabis humits, en sos ulls encesos i en son suspirar apresurat per una respiració prenyada de desitjos, l'ansia que sentía, no tingué ni una paraula de agraiment per aquella prova d'amor platónich qu'ell li obsequiava.

Arribá al poble sens compendre, plena de rabia, com un home que posseía tots els dons que a n'ella podíen ferla felís s'els guardava avarament sens voler a l'hora pendre possessió d'aquelles belleses d'ella, de les qu'ell s'en mostrava tant enamorat.

Sense anyadir res més, lector, haurás comprés qu'en la naturalesa de la Mercé hi había cert desequilibri.

Fou aleshores, que per instalar la electricitat al poble, vingué un enginyer estranger. Era bon mosso, guapo, inteligent i no poch aficionat al sexe contrari al seu.

En el café li contá algú l'existencia en el poble de l'hermosa Mercé; la volgué conéixer, ho lográ i lo que passaría entre'ls dos s'ignora, peró se sab que desaparexeren del poble, deixant al pobre Benet, sense més record del seu ideal amor, qu'aquella alsina aont hi grabá el nom de la seva estimada.

Aquest era el drama d'en Benet, i la que li hem vist replantar, era aquella alsina, qu'ell guardava cuidadosament com penyora única de son amor infortunat.

***

L'enginyer, que comensá sa aventura amorosa, com un devaneig més, acabá enamorantse bojament de la Mercé.

Aixís com en Benet trasplantá al seu tros l'alsina, ell trasplantá la Mercé a ciutat i la feu senyora.

I val a dir que n'estava d'hermosa, habillada ab ropatges sortits de má de modista i pentinada segons imposava la moda de la ciutat i de la classe a que ara perteneixía.

Va donarli per volguer ser sabia i se passava mortes les hores en son jardí estudiant..... sí, lector no riguis, estudiant per rascarse l'última capa de pagesía que s'emportá del poble.

A voltes deixava'l llibre, per pensar en Alforja, recordant a n'en Benet,... peró aixó era molt poques vegades; regularment no hi pensava gens ni mica.

La felicitat del enginyer durá ben poch. Molt aviat va cansarse ella d'aquell home, que *sempre era el mateix.*

Ademés, ella no tirava per mestressa de casa de familia.
La quietut de l'unió ab un sol, la desesperava. Alló no's deia ab el seu carácter.

Quan mirava al seu home sentat devant del paper, fent números i més números, reclamant silenci, se posava nerviosa.

Alló era horrorós: la vida no era pera passarla fredament ab el treball, sense més goigs ni més plaers, que'ls *dossificats*, gaudeixen els homes d'ordre. Ella volía el moviment etern, el bategar continuat, la ditxa perdurable... ¡clar que això no li podía donar aquell home metódich i seriós ab qui estaba unida!...

I decidí separarsen.

Acabada la instalació del llum d'Alforja, l'enginyer tenía que tornarhi a rematar detalls.

Aquella era la ocasió, ja que ella's quedava sola a Barcelona.

No li faltaven pretendents. Esculli el que li semblá millor i fugí de la ciutat com poch avans había fugit de la vila.

No's prengué la molestia d'escriurer una carta a l'enginyer fentli saber sa resolució. Encarregada d'enviarli periodichs mentres durés l'ausencia, se limitá a posarli quatre mots en el marge d'un d'ells, notificantli que l'abandonava per fugir ab un altre home.

***

Quan l'enginyer rebé'l periódich com de costum buscá l'ombra d'un banch pera llegirlo.

No trigá gens en veure la noticia.

Ell la estimava ja massa pera no sentir aquell cop ab més forsa que un dolor vulgar.

Plorá.

Plorá sí, que també els forts ploren pels danys que'ls hi fan els febles.

Aquella infidelitat d'una dona qu'ell creia l'estimava puig la veia sempre ansiosa d'ell, sens compendre qu'en la Mercé sols la carn produía caricies, li feu un mal horrorós. Sentí uns gelos negres, un odi africá; un desitj de venjansa implacable.

I tot just aleshores en Benet el volía veure, donchs sabent que tornava a ser al poble, volía exigir comptes al enginyer d'haverli robat la dona qu'ell estimava.

—¡Lladre!—li digué amenassador—¿qué has fet del meu amor? ¿de la meva Mercé?...—i se detingué vegent plorar al destructor de ses ilusions.

—¿Quí sou vos?

—¿Quí soch? Un que avans de vostre vinguda al poble era felís, perque vivía enamorat. Vos vareu robármela la felicitat. Vos me vareu pendre la Mercé, ¡la Mercé que era meva!

—¿Teva?

—Sí.

—¡Mira!

I l'enginyer allargava bó i plorós el periódich delator.

En Benet comprengué prompte que aquell home no ho era un seductor com ell suposava; que també estimava fondo com ell, i sentí un goig inmens al veures venjat per la lley de Talió.

—¡Fuig, me deixa!—repetía com un alienat l'enginyer—i de mon amor consagrat a ella sols ne guardaré un recort difús, una imatge impalpable, una visió...

—Jo soch més felís—digué en Benet, joiós d'atormentarlo—jo soch més felís. Jo gaire bé la poesseixo.

—¡Tú!

—Vina.

I en Benet el portá vers l'alsina aont ell hi había grabat el nom d'ella.

—Aixó ho vaig fer jo, i ella memirava al costat meu. N'hi vaig fer ofrena i ho puch conservar i adorarla en aquest arbre que va sentir mos juraments d'amor i sa correspondencia. Tú li vas donar posició, un lloch, i una casa, i ella te fuig i tot s'ho emporta, no't queda d'ella res. A mí sempre'm restará aquest arbre que no pot emportarsel... Ets més desgraciat que jo. Jo he pogut venjarme fente veure que la posseixo encare..., tú no...

I en Benet s'allunyá satisfet.

***

...i el sol anava a la posta, amagantse dessota el dosser de son palau d'Occident, i l'espai, avans blau, esdevenía groch, i desprès roig, i desprès negre...

I l'enginyer sotmés a negres desesperacions per sa passió trossejada digué:

—¡Jo la posseiré més!...

I va posseirla...

. . . .

. . . .

Quan a la posta en Benet aná a guaitarse l'alsina caigué de genolls mormolant una oració.

—¡Penjat!—digué aterroritsat—¡Ha volgut tenirhi més dret que jo!...

. . . .

Era l'hora plácida de la posta. Aquella en que'l paissatje mal iluminat per els darrers raigs del sol, s'impregna de la melangiosa tristesa de la tarde. La que dona a les cases de pagés amagades en la verneda un cert aire de misteri... la de la infinita solemnitat del sol agonitzant; la del solemniós imperi del silenci...

La campana d'Alforja se confongué ab la de Cornudella, en el toch misteriós de la oració de la tarde...

La nit s'atansava.

Eren les set.

GERONI SANS

(Dibuixos de Gibert.)

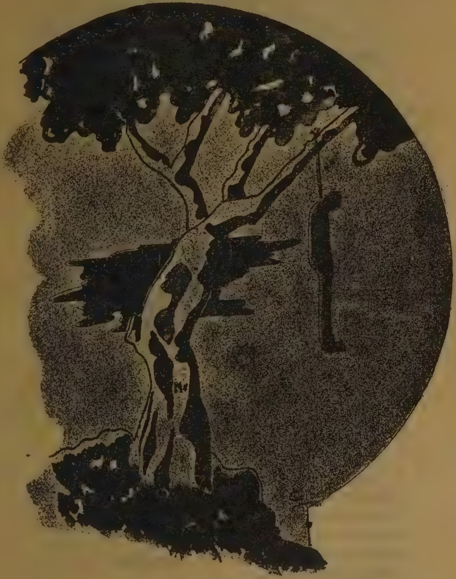

El primer niu

I

Un aucell de ploma bella
deia a l'aucella
sa companya aimada,
ab tendre refilada:

M'apars, avui, mil voltes més preciosa,
més bella, més gentil i més hermosa.

I manyagantla
acariciantla
li feia un dols petó
a temps que un papelló
qu'ho veia,
somreia,
i obrintne, maliciós, ses rosses ales
volava bo i cantant a les cigales
el misteri d'amor de la parella,
dels tendres aucellets de ploma bella.

Restava l'aucelleta voluptuosa,
mitjclosos els ullets, felís, ditxosa...!

Qué tens, videta,
deia l'aucell,
perqué sospires
sens dirme res?

Tu tant xerraire
no pot pas ser?
Parla, videta,
digam qué tens!

L'aucella bo i cantant
i a cau d'orella,
ha dit a son aimant,
alguna cosa bella
i emocionat,
estarrofat,
dintre sa ploma de bell cantaire
llensa per l'aire,
foll d'alegría
tonades plenes de melodía.

Vina m'aimada
per la brancada
junts volarem,

Recorts de l'any

Inauguració del «Centre Nacionalista Republicá» de San Gervasi.

---

i en la verneda
o en la roureda
niu hi farem.

Cercarem brolla
verdissa endins
i ab fina ploma
farem coixins,
coixins que escalfi
un raig del sol
coixins que sigan
flonjo bressol

. . . .

Deixa que't besi,
divina mare,
que bé que'm sona
el nom de pare!

II

Serra enllá ja'l sol ha eixit
i generós ha esbargit
raigs de llum esplendorosa,
natura s'ha despertat
i al nou jorn ha saludat
somrienta, magestuosa...

CANSÓ

Veníu aucellets
companys de floresta,
deixeu la verdissa
vestiuvos de festa.
Escampeu pel aire
vostres refilets,
que tot siga joia,
qu'han nat els fillets
jolius de la parella
dels tendres aucellets de ploma bella.

Brumarots, cigales,
papellons i abelles,
obríu vostres ales,
veléu fent parelles
i brunzint pel aire
dieu a les flors,
que llensin sa flaire,
que escampin olors.

III

En el niu
tot somriu,
tres aucellets
petits, rosets,
suau piu-piuejant!...

Al dispensari

—¿Aont a prés mal aquesta senyora, a la cama?
—No senyor, al carrer de Pelayo.

—Surti maco; li haig de trencar la cara!
—I cá, home! ¿Per aixó vol que surti?

Sa mare els dona el seu calor,
son pare'ls canta cansons d'amor
i el fullatje de la brancada
mormola un himne a la matinada.
Enjogassades
i rialleres
esbarts de cadarneres,
verdums i cugullades
van arrivant,
i al seu devant
voltejan sempre bells,
pinsans i passarells.

I el remoreig
del suau oreig
de marinada
va acompanyant
el joliu cant
d'insectes i aucellada.

Llavórs ab gran requesta
n'arriva llarga orquesta
d'insectes voladors,
en tant ses amiguetes
violes, jessamins i poncelletes
escampen ses olors.

La farigola
també de festa
llensa s'aroma
per la floresta
en tant l'espígol
i el romaní
suament escampen
flaire diví.

De sobte'l sol en sa carrera's para
i envía, generós, sa llum més clara,
natura es deixondeix plena de vida
i a aucells i a insectes al amor convida.

CASSIÁ GIRBAL.

Follía

Voldría jo tenirla entre mos brassos
rabejant ab mon pit sos pits de verge,
sentintme del seu cor les bategades,
fruintne'l tremolor de sa carn tendre.

Sentir com suau carícia, sa rossa cabellera,
pessigollar ma pell ab dolsa esgarrifansa,
sentir sos molsuts brasssos estrenyem ab deliri
fent frisar tot mon cos ab ansies anyorades.

Besarla bojament; cercâ ab ma boca
ses galtes més enceses que roselles,
sos llabis que roents de passió esclaten
i en llensen un alé que com foch crema.

I folls i delirants estrenya ab forsa
abrusats per la febre ubriagodora,
no existint per nosaltres cel ni terra.
tant sols el goig inmens de passió folla.

I estrenyer més, molt més, fins que'l deliri
d'una passió més fonda fes encendre
a dintre nostres cossos propers a defallirse
la flama d'un plaer que durés sempre!...

CASSIMIR GIRALT.

(Fragment del poema inédit *El triomf de la carn*).

La monja trista

Ab el cap baix i les mans creuades demunt del pit, passejav amunt i avall del jardí solitari. Un jardí rublert de flors, arbres plantes, arrenglerades ab una simetría freda, trista, i ab un pe fum i vida casi artificials.

La monja trista, com l'anomenaven llurs companyes de clau tre, s'assegué en un banch. Llurs llabis comensaren a esgran un rés.

Era'l capvespre. La tarde queia ab suau i dolsa melangí Arbres i plantes semblaven embolcallarse misteriosament...

La monja acotá'l cap, i el rés morí en llurs llabis. S'hab adormit en inquiet somni de recorts.

Ella'n sortía d'aquell jardí solitari, d'aquelles parets grises fredes, i corría... corría al lluny, al poble clar, a n'aquella peti

---

Travessera de Gracia

Dibuix de F. Casals.

—¿Noi, te costaría molt treuret el bigoti per ferte cómich?
—No ho creguis, total me costaría un ral.

---

casa aont una velleta romanía sola, trista, vessant amargues llágrimes d'anyoransa...
I tornava a correr per aquelles verdes planures amarades de sol, d'aire, d'aromes... I la sanch bullía joganera per les venes, i'l cor bategava ab violencia inconeguda.
Ella l' había pressentit... Allá, al lluny corría ab les galtes enceses pel cansanci, corría vers ella i llur esguart animat ja li parlava avans que s'obrissin tremolosos llurs llabis... I retornaven al poble clar, a la petita casa aont la velleta romanía alegre, satisfeta, abrassant ab amorós esguart a la parella que s'apropava ab riallades d'infant...
La monja trista despertá bruscament. Una veu aspra, seca, mormolava paraules imperioses. La nit había extés llur mantell d' estrelles. La lluna s'hi bressolava espléndidament lluminosa.
I la monja trista avensá lentament i aixugantse una llágrima que espurnejava en sos ulls, entrá en el vell casal de parets grises i fredes...

Palmira Tort.

Lema: *Com les d'enllá.*

Son las sis de la tarde d'un diumenge.

La senyora Margarida Llamparons d'Oliva, ha tret a passeig a les seves filles, dos senyoretes de divuit i vint anys respectivament.

Bueno, alló de senyoretes, ho he posat perque d'alguna manera s'han de classificar els sérs que gastan faldilles, sigan o no sigan persones. Ho dich, perque les dos noies *Olivas,* tenen la desgracia de tenir unes cares, tant poch favorescudes per la sabia mare Naturalesa, que a no anar vestides ab el trajo propi del sexe femení, fora fácil confóndreles a primera vista ab don Valeriá Weyler o ab el Drach de Vilafranca.

La familia Oliva acostuma a passar els diumenges al Passeig de Gracia, tros comprés entre la plassa de Catalunya i el carrer d'Aragó; are van amunt, are van avall, i passan estoicament cinch hores, entre Aragó i Catalunya; al Ebre, que diríem si volguessim fer un xisto geográfich.

Que son més lletjes que un picador de toros, s'ho saben les noies Oliva de memoria; i sens dupte per lo convensudes que n'están, procuran compensar ab gracies morals, les llurs desgracies físiques, mes ¡ai! que les pobres xicotes, han seguit pera lograr aital objecte, el concell d'una veina seva i seba, D.ª Carolina Guzmán de Portocarreño, viuda de Bermudez, infortunada senyora nascuda a Hornillos de Cameros, *provincia* de Logroño, i perteneixent a la honorable classe de *passives* (puig cobra viudetat de son marit que fou capitá del *2.º Batallón de Cazadores* de no se qué); gracies a quí, les Olivas han descobert que la llengua catalana es un *dialecto áspero y rudo,* convenint ab la senyora Guzmán, que molt guanyarían les inaprofitables

L'esguart del Metrallaire al peu del símbol de nostres llibertats, sorprén ab enérgich gest l'acció criminal del enemich.

filles de la senyora Llamparons, si s'acostumavan a usar la *muy dulce y melodiosa lengua de Cervantes,* adoptant tot seguit i per tot día, l'idioma d'en Romanones (no sempre ha de ser d'en Cervantes), anyadint ab això, un altre desgracia, a les moltes que la Providencia els hi otorgá. Sí, lector; un altre desgracia, perque les dos xicotes i sa respectable *mamá,* parlan un castellá, tant *castís y correcte,* que més d'una vegada he cregut al sentirles que practicaban l'Esperanto o que satíriques al mateix temps que lletjes, feian escarni del honorable regidor catastrófich, en Valentí i Camp.

Es natural, que havent donat en la flor de parlar com els cantis esquerdats, el verdader camp d'operacions, pera portar a la práctica el concell de la viuda del capitá, tenía que ser el Passeig de Gracia, que de temps inmemorial ve a ser per obra i gracia de les moltes Olivas que corren per Barcelona, una mena de sucursal o parodia, de la arxi-cursi i inconsútil *Playa de Recoletos.*

El diumenge de referencia feia una calor de les de deixam encendre.

Les noies Oliva i llur mama, habillades ab la millor robeta que tenen *(vichi* de cinch rals cana), feren la seva entrada triomfal en el passeig per la banda de la plassa, series i estirades com correspón a xicotes de la *clase de elegantes,* més o menys falsificades.

Bon tros caminaren sense dir rés d'importancia, apart de comentar lleugerament el color del «chú» que les de Torremelons portan a la *brusa,* i trovar de molt mal gust els volants de la *fandilla* que la de Camarasa porta.

De prompte oviraren a Laura Torrebadella, digna *correligionaria* de les Olivas, i que com elles *s'habilla* un bé de Deu de *ceceo* de importació, que fá venir mareig.

Els tallers de l'E cola
Llissó de fustería, pel mestre obrer en Joseph Sobré. (*Fot. del senyor Branguli.*)

—¡Oh, Laura! ¡Qué cara eres de vert!—digué la Oliva gran.

I després d'un petoneig fastigós, aturades al mitg del passeig formant un rotllo que privava el pas, les emprengueren ab el següent diálech:

—Hijas, he estado muy ocupada, ayudando á Layeta que se casa mañana.

—¡Qué me dices ahora! ¿La Layeta se casa?

—Chicas y con un muchacho muy guapo. ¡Si vierais los regalos que le ha hecho! Mirad, el anillo de novia, dice que le ha costado cuarenta duros. ¡Es de oro, por eso!

En aqueix punt la mare pregunta baixet a la Oliva petita:

—Escolta noia. ¿Qué has baixat el gas de les monjetes, al sortir de casa?

—No, mamá.

—¡Ai, reina santíssima, ton pare!... Ens quedarem sense sopar.

Mentres passava aixó entre mare i filla, la Oliva gran, seguía dient a la Laura:

Paraules de D. Prudenci de quan ensenyava els calsotets

—«No os fieis de los politicos; la emancipación del obrero ha de ser obra del obrero mismo...»

—¡Y ahora! nos haces quedar paradas!... ¡Mira, mira la Layeta!

—¿Y ella que le ha regalado á él?

—Un «etager» de caoba.

—¿Y qué es esto?

—Unos prestagitos muy artísticos, para colocar «bibelotes.»

—¿Y tú cuando te casas?

—¡Ay hija!... Jaimito dice que hasta que le suban á veinticinco duros. Ya lo veo, por eso. El muchacho no tiene «pas» ninguna culpa de no ganar más.

—¿De qué hace?

—De dependiente de un detall.

—¿Qué oficio es este?

—Saltamostradores, mujer... ¡que eres ensa!

—¡Ah! vamos, botiguero.

—¿Y vosotras no'n teneis ninguno de cogido?

—¡Cá! A esta (per la petita) *le salió un vecino que le hacia*

Paraules de D. Prudenci are que va fart

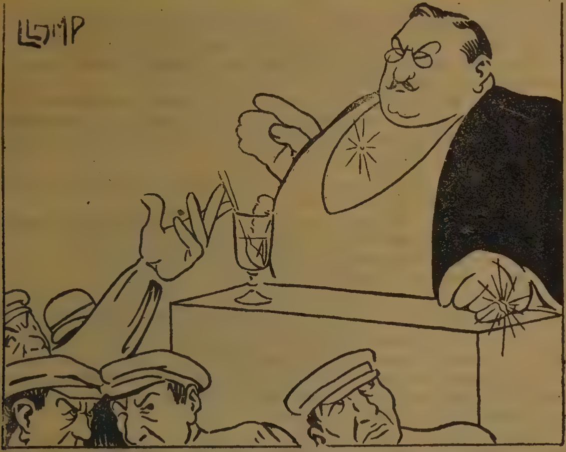

Si mañana nos votais como un solo hombre, por Navidad el pavo será republicano y vuestra emancipación segura.

Un del poble:—Farsant, tú si que t'has emancipat a les nostres costelles.

muchas magarrufas; pero un día que ella le preguntó cuando se casarían, él contestó riendo que cuando vendiera la colomasa.

—¿Qué quería decir?

—Que cuando vendiera la... vamos... la... porquería de los palomos, porque es palomista. Entonces comprendimos que iba de broma y esta lo dejó correr.

—¡Ay, hija! Si hoy los hombres como cale, van más escasos que el oro.

—(La mare apart) ¡Noies, les monjetes!...

—(La filla id.) ¡Calli, dona!... ¡Tot justament are que vé el desfile dels toros!...

—(La mare espantada) ¿Are han de passar els toros per aquí?

—No, dona; la gent.

—Si, hijas, si,—segueix dient la Laura,—*La que hoy encuentra un novio serio, ya puede decir que ha sacado habas de olla.* (Pausa.)

—Mira, mira las de Punsed, ¡que lujo!... ¡Y eso que el padre no gana más que cuarenta duros!

—¡Bien, por eso; son muy payesas para vestir!... Mira la pequeña va hecha un xarchó...

—¡Ay yo no sé como no se lo conocen que no les escae esta ropa.

—Y de la Josefina Cueto ¿qué no has sabido nada más?

—Está en San Ginés de Villasar, por orden del médico.

—Ya hace bien ya, se quedaba muy flaca y esllanguida. ¿Y el novio que hace ahora?

—Le escribe todos los días unas cartas que hasta hacen llorar. Ayer en casa nos leyó una que le decía... «mientras tú en este maldito pueblo recobras salud, yo lejos de ti siento el frío de la parca en mis entrañas.»

—Hija, ¡que bonito!... ¡Un hombre así da gusto, y no los que hacen broma con la colomasa!

—«Vida mía»,—le dice después,—«dime que aun me amas y puedo morir tranquilo»...

—Noies ¡les monjetes!—torna a dir la mare.

—¡Ay! ¡Que es pesada usted!...

—¡Niñas, es que se me va á quemar la olla y el gas corre!

Al fí després de moltes raons, i de un altre petoneig com el de avans, les Olivas se despedeixen de la Laura i se decideixen a anar a veure com están les monjetes que s'han deixat al foch.

Naturalment, el foch s'ha begut l'aigua i les monjetes cremades no's poden aprofitar. Ademés l'olla que es de porcelana s'ha cremat tota i s'ha de llensar.

Quan el senyor Oliva arriva del *Círculo* aont va a fer la manilla, no te sopar i posa el crit en el cel, embrutantse en tot lo martirologi.

Les noies segueixen impassibles, sens dupte perque pensan segons la piadosa filosofía de la viuda del capitá, que val més

quedarse sense monjetes, que renunciar al plaer de parlar de novios i novies usant la *melodiosa, dulce* i ensucrada llengua de'n Carlos Arniches, en el Passeig de Gracia, tros comprés entre la plassa de Catalunya i el carrer de Aragó.

SALVADOR GIBERT.

(Concurs pel Calendari. Premi I, número III).

Vita

A l'amich En Vicens Solé.

AMOR

Sagrat impuls qui cor endins alena,
bell sentiment qu'exalta l'ilusió,
etern florir d'una emoció serena
qui's forma goig i mort en oració.
Magnánim preludiar d'un altruisme
sublim i generós; font de Bondat;
això es amor car ell es claretat;
mai es odi, ni mort, ni sensualisme.
Beure en la copa excelsa cisellada
de l'Ideal, la Joia i la Bellesa
¡oh com s'enlaira l'aîma redimida!
Llavors floreix la pródiga besada
demunt dels fronts. I l'humanal tendresa
canta la Fe, la Perfecció, la Vida.

PATRIA

Era un capvespre d'or. Les ones s'irisaven
segut vora la mar restava extasiat.
Les fresques salabrors mon ánima confortaven.
Al ritme de l'oneig brollava un somni alat.
Navilis triomfants al lluny del lluny passaven
i ab flaires d'Orient l'ambent era embaumat.
I com sublim estela de llur brau pas, deixaven
derrera seu un regne d'amor i Llibertat.
¡Oh naus dels almogávers hont l'ánima geganta
de Catalunya obríes a l'esplendor mondial;
avui que l'esprit nostre seré se desencanta
i vessa d'harmonía i plenitut vital,
la Patria qual essencia covem i definim
sorgeix heróica, forta com altres jorns sublim.

TREBALL

Les altes xemeneies fumegen abundoses.
Dringuegen les encluses; les fargues tenebroses
s'omplenen d'harmonía, s'arboren els gresols.
Els nirvis se retorcen, brunzint el mall a vols.
¡Un altra picotada!... les terres generoses
fecondes se commouen i obrintse receloses

an el minaire brinden tresors, i els braus estols
furgant, canten la vida vora la mort resolts.
¡Al mar...! Les barques llisquen demunt les aigües blaves.
Dels pescadors, els rostres cobra la llum radiant
i els sembradors escampen llevors de Nova Vida.
Treball! Virtut que enlaira les ánimes esclaves.
Els pobles forts proclamen llur regnat triomfant.
An éll somriu la Patria, per *ell* es redimida.

CASSIMIR AREGALL MASSIP.

Cor!

Sonet.

Sens tú que fora'l món dona, volguda?
un home sense goig, sense alegría,
que ignorat de la lluita passaría
en mitj la societat vil corrompuda...

Un de tants que la vida te venuda
al joch, fent, obcecat, de la nit, día,
pensant en un demá que mai vindría
o entregat bojament a la beguda.

Abandonats seríen els meus ossos,
quan el vici 'm vencés, i ma existencia
aniquilada, mes desfentse a trossos,
sens un cor que de mi tingués clemencia

i aquest ets tú, per mi, volguda esposa,
la mare dels meus fils, la meva Rosa.

SALVADOR BORRUT I SOLER.

EPITAFI

A dintre aquest ninxo estret
hi jau un excursionista
que d'un tip de veure món
va perdre l'idem de vista.

F. BOIX I PUGIVENTÓS

Cantars

¿No sabeu perqué aimo tant
a la catalana parla?
perque un jorn me l'ensenyá,
tot bressolantme, ma mare.

—

Els uns canten alegríes,
altres canten sos pesars,
donchs jo canto de la terra
les perdudes llibertats.

AGUSTÍ.

Estudi

Dibuix
de R. Riera
Moliner.

L'hora baixa a ciutat

Al fons de tot d'aquella ample via inacabable, els últims termes de la qual eren borrosos per la contra llum i'l núvol de pols alsada pel tráfech de la tarde, ressargía la silueta del brancam despullat i ossós dels arbres corpulents, retallada sobre un camp de foch i porpra...

Entre les fantástiques claríanes que s'hi dibuixaben, un foch inmens, encés, d'estirades flames, abrandava els núvols que en carrera grotesca—com una corrúa d'esperits dampnats—s'hi revolcaven freturosos de purificarse en el foch sagrat, empró sense coratge pera resistirne serenament les tortures.

Sota aquell cel de metall fos, qu'anava disfumantse cap a Llevant en un blau intens, la gent s'atrafegava indiferent al espectacle de la posta. Les remors eren vulgars, monótones i dintre'l meu cos confós entre la multitut cavilosa, el meu esperit s'hi trovaba isolat en un profond silenci, abstret al místich arrobament en el misteri d'aquella posta augusta.

Quan més devot, més ungit de sagrat encís estava resant la meva oració emocional a les clarors del cap vespre, una estridencia metállica, inharmónica, rogallosa, soptá el reculliment de l'ánima meva. Uns colps sechs i trencats, acompanyaven els sons compactes, produint un conjunt baladrer del qual traspuava com un cansament pregón. No tenía la valentía de un himne ni la forsa d'una marxa guerrera. Més que la diana coratjosa que encen les sanchs de la multitut devant de l'enemich, semblava com una mena de esplai oficial que en son lassament devé plany d'impotencia...

Oh! quina tristesa més fondá pel meu pobre cor, per la pobre ánima meva visionaria, aquell repercurtir de les metáliques estridencies pels carrers amples de la gran ciutat!...

Una visió dolorosa va cegar els meus ulls i va fer encongir la meva pell d'esgarrifances...

Front a front meu s'escorría ab passes mesurades i geste aburrit, encarquerat, una joventut fecondanta, les energíes de la qual s'anulaven al pes d'una sumissió forsosa. Els seus rostres eren emmorenits, dels ulls els traspuava com un deix melancónich, lás d'anyorances i desitjos i en els llavis aixuts, s'hi contreia un mitj riure de sinístre ironía. Vestíen uns trajos polsosos. Caminaven ab el cos decaigut i la testa forsosament ergida demunt les espatlles... i per demunt de les seves testes s'erguíen arrenglerats els terribles aparells exterminadors...

La multitut s'había detingut un moment en sa ruta, pera contemplar encuriosida—més aviat admirada,—el pas d'aquella joventut. Jo, sol, me sentía impotent pera exercir la forsa del meu esperit, contra'l monstre xuclador de fecondes energíes i

contra la multitut inconscient, inexpressiva, eternament odiable...

Tenía el cor oprimit i dintre ma testa s'enterbolíen en gran desordre mil idees folles, deslliuradores...

A la direcció

—Seria vosté'l director per casualitat?

—*No, señor; lo soy por oposición, y bien ganado.*

La posta m'atragué de nou. Anava seguint la filera d'arbres nusos, fins a trovarme fora de poblat i encare el ressó de les baladreres estridencies vibrant en l'aire, feria les meves orelles sensibles... volía allunyarmen, allunyarmen i fugía de la ciutat estérilment febrosa, els habitants de la qual vegetaven indiferents, sens arborarse de sont enutj devant l'espectacle crudel...

Les darreres cases s'habíen perdut darrera meu, l'espai, cap a ponent, resplandía ab més transparencia i d'esma anava allunyantme de la gran urbs de la qual ja sols s'impresionava a mes rutines una massa negrosa guspirejada ab mil ullets d'argent i porpra i una boira de pols espessa entelant l'atzur que cap a occident s'accentuava cada volta més intens.

Ja era lluny, molt lluny i el meu cor freturava de repós i el meu esperit de meditació. Sobre unes runes de pedruscall varetj asseurem, asserenat pel ventijol de la posta. Volía concentrarme.

Pero enfront meu s'extenía una plana inmensa... erma, encatifada d'herbes malsanes. Una ratlla rogenca i tortuosa qu'els vianants habíen anat dibuixant un día darrere l'altre, la mitj partía. I les herbes dolentes, creixíen expléndides, ufanes, com a venjansa d'aquella terra generosa que demanava els brassos forsuts que la fecondessin de llevors santes...

Galtes avall sentía el foch de les llágrimes d'enutj que'm brollaven de l'ánima... Tampoch me sentía prou fort ni prou potent pera calmar la fam i la set d'aquelles terres ermes.

I dintre'l meu cap dansava persistent, martiritzador, el ressó de les estridencies metáliques.

V. Caldés Arus

L'altre nit vaig somniarne
que n'estava a punt d'entrar
a un miting que'ls solidaris
habíen organisat.
—¿Hi entres o no?—jo'm deia.—
Peró ¿i si Don Lacandro't veu?
Bé, ananthi a moure xibarri
ja no li sabrá pas greu.
Per fi'm decideixo entrarhi
i ja'm tenen repapat
a un assiento del derrera
que encara no estava ocupat.
Fillets meus, i quines pintes
hi habíen pels meus voltants.
Tot eren catalanistes
ab pipa i els cabells llarchs,
carcundes lluint la boina,
molts capellans disfressats
que per sota'l barret *ongo*
se'ls hi veia'l trós pelat.
Uns quants obrers pastanagues
que's diuen *republicans*
i segueixen a n'en Roca
Junoy i demés farsants.

. . . .

Van parlâ els catalanistes
procurantme jo aguantâm
pró, aixecantse'n Roca i Roca

aquell bolero i farsant
que ab auques ignominioses
ens había empastifat
de nostre Lerroux digníssim
l'honradés i dignitat,
salto al mitj de la *plateia*
ab una eina de tres pams
disposat a fer neteja
d'aquell pilot de farsants.
I cridant ¡Mori la farsa!
i ¡Visca la llibertat!
pujo a dalt de l'escenari
que estaven tots esglaiats.
D'un cop de puny molt tremendo
trenco'ls nassos d'en Cambó,
escanyo a n'en Salvatella,
trech les tripes d'en Junoy.
revento a n'en Solferino,
faig malbé a n'en Rusiñol...
en fi que del primé a l'últim
tots van rebre poch o molt..
Per fi, agafo a n'en Roca
arraulit en un recó
demanantme a prechs clemencia...
peró, peró aquest no té perdó.
Assedegat de venjansa
sobre seu me vaig llensar
disposat a mossegades
ferne bossins del seu cap.
Peró, va esser tanta la furia
ab que m'hi vaig abocar
que no vaig poguer matarlo...
perque'm vareig despertar. . .
I al despertar *¡¡maliatsiga!!*
no se com no'm vaig ferir.
Aquell cap d'en Roca i Roca
que mossegava ab dalit
era'l got de porcelana
que posém dessota al llit.

KOTORRETA.

En pleno éxito

Lema: *¡¡¡Burros!!!*

Els d'*el liberal* (1)
diuen que progressan,
podrá ser veritat
peró jo no ho vull creure.
Tralaralalalá
Jo crech que va enrera
Tralaralalalá
¡Quína pena fá!

El *progreso* diu
que l'éxit s'el menja,
podrá ser que sí
peró jo no ho sé veure.
Tralaralalalá
Jo'm penso que plega
Tralaralalalá
¡Quína pena fá!

La gent no fa cas
d'aquesta parella
de papers... mullats
que'ns fan la trabeta.
Tralaralalalá
anem fent la feina
Tralaralalalá
¡Deixemlos bramar!

El seu *porvenir*
fa temps que'l vam veure
¿sabeu quín será?
que'ls vendrán a resmes.
Tralaralalalá
als mercats de vendre
Tralaralalalá
¡¡per embolicâ!!...

SALVADOR GIBERT.

(Concurs del Calendari. Accéssit primer del premi V).

---

(1) La majúscula no se la mereixen.

Págines humorístiques

Divagacions sobre l'home.

¿No es veritat qu'es una gran cosa esser home, formar part d'això que'n diem humanitat? Jo per la meva banda m'en sento tot cofoi i—vos ho confesso ingénuament—me felicito de no haver nascut elefant o mico o formiga o quansevol altre bestioleta per l'estil. Nosaltres—els homes—tenim una ánima qu'es inmortal, un cos que per la llei de les compensacions forsosament ha d'esser mortal, un cor que sent, un cap que pensa, una volunluntat (¡quin luxo!) ...! i que sé jo lo que tenim!... ... Nosaltres seguim al peu de la lletra'l precepte diví «Estima al próxim com a tu mateix». De nosaltres es el regne de la terra—¡com de la terra!—del món. I pregunto: ab tot aquet bé de Deu de qualitats i moltes altres que'm deixo al tinter per no ferir la modestia de vosaltres! oh homes que teniu la paciencia i la bona fe de llegirme! quin un home no gaudeix l'innegable i mai prou cantat plaer de sentirse home?

¿I qu'es l'home? La qüestió que he plantejat es complexe, tant complexe que la meva pobre ploma, esmaperduda, tremola d'esglai ¡això que hi fa! jo per no quedar en ridícol devant vostre procuraré tractarla ab molt de compte i de la millor manera posible. Segons uns l'home es: «un animal racional, sensible. lliure (com si diguessim la quadratura del círcol) i... ¡tota una tiranga de coses boniques!»; altres «un animal religiós» o be «un animal polítich» o «un animal de costums». Es curiós; totes les definicions coincideixen en dir que l'home es un animal... perdona! oh humanitat! la meva indiscreció si es que indiscreció pot dirse a l'observació d'un fet... Un día, jo i una colla de companys tots élls trempats, campetxanos i bons xicots a carta cabal, discutiem sobre aquest intrincat problema; com es natural vaig sentirne de tots colors. Un d'élls ab geste terrible, veu tenebrosa, ulls foribons va dir ab convicció despampanant: «L'home es l'animal, més animal de tots els animals». «Me sembla que ho fás una mica massa fort;—vaig ferli jo de resposta prenentmho a broma—fíxathi, l'animal més animal de tots els animals, aixís resulta qu'es tres vegades animal». «¿Cóm tres?—afegí éll ab tó que no admetía réplica—cent, mil...»

No vaig gosar contradirlo i lo bo es que vaig quedar convensut de que l'home era l'animal més animal de tots els animals... perdoneu ¡oh homes! que passeu vostre simpátich esguart per aquestes ratlles l'injusticia que contra vostre vaig cometre... Un altre amich digué, posant els ulls ab blanch i ab veu que de pura dolsa semblava un rajolí de mel: «L'home es un animal viciós». Un altre que tira per filosop: «L'home es senzillament un animal ple d'orgull»... La conversa anava per mal-

Ab la llevor nacionalista, les vegueríes de Catalunya somníen ab la vida esplendorosa d'un bell demá. Ja les aus d'estranyes terres, resten sens vida en les planes d'una abundanta *acostumada menjadora*.

Recorts de l'any

Mitin de METRALLA a Castelló d'Ampuries.

viaranys: tots cridavem, tots discutiem sense entendrens ni convencens—com succeeix sempre—quan de sopte jo, ab inspiració divina, procurant imposarme i ab tó imperatiu vaig cridar: «Que vos sembla si el definíssim dient: es un animal que enraona». Les meves paraules van produir l'efecte desitjat, la discusió va parar en sech i els meus bons amichs, com si's vegessin per primera vegada, se miraren estranyats no sapiguent qué dir... I una rialleta sospitosa, barreja diabólica de satisfacció i ironía produída pel triomf, iluminá mon rostre...

Avui—al recordar aquelles paraules—trovo que tanquen quelcom de veritat: l'home es un animal qu'enraona, que s'apassiona, que's forja castells, que creu, qu'espera... ¿I qué espera l'home? L'home ho espera tot: la felicitat, la llibertat, l'igualtat, una vida millor... ¿I l'home compta ab una idea clara, precisa per assolir el seu ideal, la seva perfecció, la vida millor?... Es dolorós confesarho, l' home no compta ab cap camí ferm... paraules, soroll, confusió, res positiu, res práctich, heusaquí la nostra historia, l'historia de l'humanitat, dels homes, descrita per un gran pensador ab precisió i fidelitat.

Mes — pensareu — a qué vé tot aquest floreio de paraules per contestar la pregunta clara y precisa ¿que es l'home? ¡Oh mos amables llegidors! Calmeu vostra indiscreta curiositat i contenteuvos ab lo dit qu'es molt... Os he donat per triar y remanar cinch o sis definicions, més o menys veritables, més o menys aduladores — ¡això sobre tot! — i portat per l'entusiasme encara he fet més, descriurer, de pas, no ho nego, els nostres fets heróichs per aquesta trista vall de llágrimes.

Ben debatut l'home es més digne de llástima que d'altra cosa· ¿I sabeu d'aont prové la seva desgracia? Donchs de la facultat de pensar, d'aquest miraculós dó que serveix per distingirlo dels altres animals. Perque l'home — malgrat no semblarho — pensa, mireu si pensa que's passa la vida rumiant quína'n fará.

Anem a dir que l'home a tot ne diu pensar; si filés una mica prim veuría que tot lo del mon sembla més aviat obra de mans pecadores, que d'un cervell privilegiat com diuen qu'es el seu. Com que'ls animals que comparteixen ab ell les tristeses del món no pensan, obran purament a la babalá: ¿que tenen set? veuen; ¿que tenem fam? menjan; ¿que senten dintre seu les pessigolles del amor? cercan famella, miran d'entendres i santes pasqües, contents ells, contents tothom, no temen al que dirán, no's preocupan per res i'ls seus actes son senzills, d'una senzillés corprenadora.

En cambi l'home, l'únich animal racional de la creació, avans que tot es sociable i la Societat el lliga de peus y mans: ¿que vol menjar? ha de treballar com un comdemnat, si es que no es rich de natural — qu'això de se rich de natural es una de les conquestes del pensament humá, que'ls altres animals per més esforsos que fassin no assolirán mai; — que vol unirse ab una dona? ha de consultarho a la Societat en pés perque li dongui el seu consentiment... ¡pobret d'ell si tracta de prescindirne!... Es a dir, viu tan esclau que ni el dret de ventar morma al primer que'l vagi a importunar li resta... Cada acte, cada acció, cada paraula seva es jutjada pel Tribunal de la Societat: contenta ella, content l'home.

I ara digueume: ¿un ser que no tingués el dó de pensar, aguantaría aitals impertinencies?

Carnestoltes quinze voltes,
La Quaresma mai vingués.
Cada día fossin festes,
I Nadal de mes en mes.

Un devassall d'alegría aleteja entorn de la cansó. Diguin lo que vulguin certs moralistes panxa-contents, cridém ben alt: «¡Que visca el Carnestoltes ab tot el seu bé de Deu de ganyotes estrafalaries, rialles aixordadores i bromes invertebrades!... ¡que visca la bogería dels petons barrejats ab *champagne*, *serpentines* i *confettis*! .. ¡oh sí, homes, que visca tot això i molt més encara qu'ab una festa o altre ens hem de distingir dels altres animals...!».

Poseu a l'home més ferreny un nas postís i el veureu saltar com una llagasta, estrefer la veu, riurer i saltar esbojarradament i llavors vos convencereu que la seva formalitat es una careta i el nas postís el rostre veritable; perque'ls homes per sé sincers necessitem empastifarnos la cara i vestir trajo d'arlequí.

¡Per això m'agrada el Carnestoltes, pera veurer homes sense careta!

¡Llástima que l'home no concreti les seves facultats a la d'enrahonar!... Mercés a l'abús que de les paraules: «cor, ánima, justicia, conciencia, Deu» tothom, el pendría per un sér tot candor i tot puresa, si molt sovint els seus actes no's cuidessin d'ensenyar el lleutó de la seva... humana naturalesa.

L'home—segons resan molts llibres— es un sér eminenment religiós i com aital sosté relacions ab el Creador, ab l'Iglesia, ab els seus ministres i... ¡jo no sé ab qui més!

¿No vos sembla que podríam estar molt contents si arrivés a sapiguer sostindre relacions ab el próxim? Perque—es lo que dich jo—si ab un semblant no s'hi pot acostar sense tractar d'esplotarlo ¿qué fará ab un sér qu'ell considera tot-poderós, tot-bondat i tot-amor?...

Jo crech que l'home's preocupa massa ab qu'es el sér més superior de la creació i—casi bé—gens en procurar no descendrer al nivell del més baix.

Es desconsolador el concepte que la majoría de la gent té de les coses. No'ls hi vé d'un pam: la qüestió es trabucarho tot. Parleuloshi de la teoría darwinista i ab mueca de fástich dirán: «Uf! l'home ve del mico!» Parleuloshi del determinisme i contestarán: «Ex! que la vida de l'home está escrita!» Parleuloshi del anarquisme i senyantse mormolerán: «¡Horror, els que tiran bombes!» Vosaltres be prou fareu els possibles pera convencels que no es axó: donareu raons, proves, vos enfadareu ¡treball! envá! ni menys vos escoltarán aferrats a la seva.

I ara pregunto: ¿d'una majoría axís que s'en pot esperar?

* * *

Molts cops penso que sentirse superior al comú de la gent no es pas gran cosa...

MANUEL CREHUET PARDAS.

EPITAFI

Un vesavi, avi i pare
oncle, tía i padrí...
encare que un xich estrets,
tots bo-i-morts ne son aquí.

F. BOIX I PUIGVENTÓS.

Reproducció de l'hermós quadro degut al pinzell d'en Pau Olivella, quin original figura en l'establiment «Lo Celler Catalá» d'en J. Campañá.

Impresió

(Del captiveri.)

Cantau, oh captius, cantau
aquesta cansó tan bella;
sentint cantar *L'emigrant*
¡com s'afluxen les cadenes!
La melodía suau
arriva fins a la cel-la
jo tanco més fort els ulls
per veurer la patria meva.
¡Oh silenci beneit
que fas éco a mes orelles,
fins aguanto el respirar,
ni una nota deixo perdre!
Cada mot que arriva a mi
es lleugera aureneta
que venint d'enllá la mar
me porta la primavera.
Oh captius que la canteu
aquí entremitx de cadenes.
Quan dels vostres llavis surt
quin desitj de volâ ab ella.
El vent la gronxa amorós
a la cansó de ma terra;
cada lletra es una flor
que al cor dels seus fills arrela.
Jo llegeixo al fons dels ulls
l'anyoransa que us apena.
Sembla un cant de redempció
que entoneu a la bellesa.
Sembla el plor del penitent
qui posant genolls a terra
demana per abrassar
als sérs volguts que l'esperan.
Sembleu tristos emigrants
que anyoreu la llar serena,
en nau sens pal ni timó
qu'en un mar de dol navega.
Empró canteu..., qu'es consol
la melodía qne llensa...
Sentint cantar *L'emigrant*
com s'afluixan les cadenes.

Ll. Manau i Avellanet.

Els mal-filadors

«Pleno éxito

Fila «El Liberal»,
«El Progreso» fila,
cánem foraster
d'odis i mentides.
Tralará la la la,
mal-filan, mal-filan.
Tralará la la la,
tot es feina en vá.
Les troques que fan
ben pochs se les miran,
si a mirarles pochs,
més pochs a cullirles.
Tralará la la la,
mal-filan, mal-filan.
Tralará la la la,
tot es feina en vá.
El despreci just
per la feina indigna,
del fil de recó
fa pujar les piles.
Tralará la la la,
mal-filan, mal-filan.
Tralará la la la,
tot es feina en vá.
Les piles pujant,
cap-masos precisan:
plora qui les pert,
si'ls drapaires riuhen.
Tralará la la la,
mal-filan, mal-filan.
Tralará la la la,
tot es feina en vá.
Contra nostre ideal,
contra nostra vida,
filavan el fil
per... *tanca ridícula!*
Tralará la la la,
mal-filan, mal-filan.
Tralará la la la,
tot es feina en vá.
Per sobre dels torts
de forastería,

el dret del pairal
victoriós germina.
      Tralará la la la,
      mal-fila, mal-fila.
      Tralará la la la,
      tot es feina en vá.
  Del noble sembrar
avui la florida,
i del bell florir
demá la cullita!
      Tralará la la lá,
      mal-filan, mal-filan.
      Tralará la la la
      tot es feina en vá.

JOAN RIBAS I CARRERAS.

(Concurs del Calendari. Premi VI.)

Caminant

I

El día comensa a clarejar. Sento el xiulet de la fábrica veina que m'anuncia que son dos quarts de sis, poso els brassos en creu, dono un tom per entre la bromera de llensols i, refregantme els ulls pera millor fitar l'alé condensat, qu'esmerila els vidres del gótich finestral de ma cambra, vaig vestintme ab el desitj de liquidarlo ab la polpa dels dits i mirar al carrer ab curiositat d'infant, com si hagués quelcom inconegut que irresistiblement m'atrau.

El carrer presenta el tó grisench de bon matí, d'un matí tardoral benévol, un tó inglesat, mes senyor i estimulant al reculliment i estudi.

Prench l'abrich i surto al carrer sens altre propósit que'l de caminar, no com l'*homme qui marche* d'En Rodin: ab tots els meus cinch sentits pera donar gust, també, al més primordial de tots: la contemplació plácida dels matiners vianants.

M'avansa ab ses gambades un xicot que balandreja, ab les mans a la butxaca dels pantalons. Porta un tapaboques prim entertolligat pel coll i un feig de diaris sota el bras, no'n propala cap; va xiulant una marxa ramplona d'una sarsuela més remplona encare, i xiulant, xiulant, topa distretament ab un tipo exótich,

d'aspecte estúpit: front d'un travès de dit, celles juntes i poblades, ulls petits, rodons, qu'escup pel uial i llegeix embabiecat *Los Sucesos*.

D'una licorería veina surten dos toreros d'hivern: se'ls coneix pel seu barret de planes ales, pel seu accent i aire de perdona-vides ab tot i portar forsa son endarrerida.

M'han passat per l'imaginació, simbólicament, aquets tipos com els ideals representatius que fan viure a una bona part d'espanyols: El *Género xic...* els *Sucesos...* els *toros...*

Vaig caminant, caminant, diviso una dama que creua el carrer emperesida, té els ulls verts, ensorrats dintre les conques, ab un batiment moradench. Porta un *boá* destriat arrossegant d'una punta, els cabells fluixos i esbullats, rossos, d'un ros pintat ab reflexes verdosos, el capell hi cavalca com si anés a caure. La veig vensuda en una lluita d'amor impur, com una fera febrosenca lassada per la digestió penosa d'un festí abundant.

—¿Quan val una carrera, cotxero?
—Una pesseta.
—¡Tant que'm costa la del noi! A n'aquest pas l'hi falten vintidós anys per ser enginyer.

Tothom va depressa a pas de cinematógraf, les fábriques i tallers obren ses portes com monstres bocabadats, ávits d'engolir energíes. Els obrers hi entran serens i ágils, la nit ha operat sobre d'ells com tónich vigorós. El sol ab sos raigs de foch ilumina la ciutat que treballa,

Crech en el pervindre.

II

Som a la nit de Sant Joan, la nit de l'amor, la que supera a totes les nits memorables. Passém pels carrers estrets de la ciutat, depressa, depressa pera no ofegarnos. Sortím a les amplituts de les grans víes iluminades per fogueres denses; els transeunts les contemplan ganyotejant, el cel pren un tó violaci, el fum i les espurnes inonden i zigzaguejan l'espai, se sent olor de pólvora, sembla que'ns trobem en el preludi d'una revolució sorda, un esclat de vida germina dintre de cada individuu, tothom está inquiet, riu, xiula i canta...

Aném caminant, agafém l'eléctrich a la Plassa de Catalunya,

fém pas a unes dames per lliurarles de les empentes, pujém a l'imperial, enfilém el Passeig de Gracia (la tarja *completo* branda en la plataforma); d'aquest tranvía a un altre i pujém al funicular del Tibidabo. Hem cambiat de veu a mida que'l panorama s'ha extés als peus nostres, l'aire pur ha aixamplat nostres pulmons. Som arrivats al pinacle de la montanya.

¡Oh, mirador incomparable, que n'ets de bell!

Les llums de la terra baixa foraden l'ampla taca negre de la nit. Barcelona sembla un inmens coixí d'agulles de colors. Apar que una revolució geológica hagi transformat el plá en estela cel. Ecos d'amor s'exalen de tots els cimals de les montanyes.

Es arrivat el moment solemne: una vibració patriótica aleteja per les serenes regions; breus instants de quietut, i de tots els cims de les catalanes montanyes surten llengües de foch que abrandan l'espai i's blincan com si volguessin abrassarse. ¡Apoteósich espectacle! Apar que tots els volcans de la terra s'hagin juntat pera entrar en erupció. Catalunya resta iluminada com un altar.

La soletat dels cims no existeix en nostra Patria.

JOAN REDONDO.

Recorts de l'any

Cinquantenari d'en Clavé.

Honréula, catalans, la memoria dels martres de Catalunya!

Tinguém ben fixes en nostres penses, llurs glorioses gestes, i serém dignes continuadors de llur obra.

Recort

L'etzar m'hi portá.

Pel remolí de gent no hi había cap escletxa aont filtrarmhi. I, dret, passava davant meu el París de sempre. Els ulls me coíen. Un formigueig me'ls aclucava sovint i al desplegarlos un núvol rogent aclaparava l'ambent.

L'inmens burgit repercutía en mon cap com martellades, i moments hi hagué que se m'apareixía com cap i gent tot una cosa. Després, poch a poch vaig sentir dintre meu un buit estrany, d'una buidor infinita; i... res més.

. . . .

—I qué hi feieu?—me demanaven uns ulls estranys i jamai vistos.

—Res, m'hi estava—maquinalment vareig respondre.

A la claror de son esguart, vingué en mi el recort passat enllassantlo ab l'allavors. Poch a poch una visió del passat i present me tornaren en posessió de mi mateix.

Comprenguí que aquella dona, perque sí, per l'instint del bé que a moments portém, s'había planyut de mi.

—Gracies, noia, vaig dirli.

I axugantme'l front anava a empendre la ruta cap a casa.

—Tant aixís vos n'anéu—vaig sentir sa veu ab tó com de caricia.

—Tinch necessitat d'aire, de quietut, aqueixa llum m'enerva i sento com remor de burinot la gent que passa.

—Voleu que vos acompanyi?

—Aném.

Travessarem el Montmartre i prenent un ómnibus ens en anarem a Clichy.

Les aigües del Sena pausadament sota nosaltres s'escorríen.

Trossos petits de nostra vida'ns cambiarem ab quiscun deix d'amargor, i, al ferme esment la melangía de la solitut, sense mirarme ab aquells ulls blaus com tros de cel, per por de véurela, 'm digué per viure junts.

—Visch sol i content, i la vida ab altra potser m'avorriría, o, al revés, joiós de ferla, el deix, la recansa, el remord de demá, fora un pes en ma vida que vull sempre evitarlo.

I que bé que ho diuen! Un menjar, un vestir, una casa a gust, ın llit ab tebió de dona, una voluntat a la teva i, quan cansat, l repós, l'alegría del repós ab acaronaments de mare.

M'ho deien tant bé aquells ulls blaus de fondo inmens, perejanthi dugues llágrimes!

Vaig resistir un xich, i

—Dissapte, al tart, a l'Hotel ne parlarem i... qui sab?—vaig lirli.

Degué véurehi en mi, en el tó seriós, un deix probable que, ıgafantme'l front, m'hi feu un petó suau, llarch... Després, tot esmunyintsem,

—Adeu, gracies. A reveurer.

Ab pas petit, poquet a poch aná allunyantsem, perdentse lenament entre la boira.

Sentía encare'l bés. El tebi de la boca acaronava la pell. 'oreig era fredós. La nit tombava.

En tota la setmana no habia deixat un sol moment de pensar ıb ella. Sos ulls, en el fons dels meus, com petita visió mai me leixaven. Aquell blau, de fondo inmens, barreja de vici i de puesa, que n'eran d'estranys, tot i aclucantlos!

I arrivá'l día fixat.

Les hores suaument anaven descapdellantse. A cada moment e m'apareixía sa silueta a travers la fosca, que, ab pas petit ınava apropantse. I fins vegí sos ulls de blau estrany...

—Potser vaga per aquí temerosa—vaig per mi dirme.

Inútilment la busquí arreu. Vora'l riu, aprop del pont, al seti nés probable per aont debía passar, les hores m'hi atraparen.

Clarejava. Al fons, tota mitj trista, la silueta de l'Hotel se desacava. ¡Ab quina recansa hi anava! I que tart vaig arrivarhi!

Encare'l tebi de la carn suaument se deixondía pel llit. ¡Qu'esrany que m'hi trobava! El clot fet pel seu pes ab el meu s'anava nés detallant. Apar sentía son respir i en el fondo del fons ıquells ulls blaus... ¡Que be que's destacaven!

Oh sí! un estrany desitj, un desitj d'ella tenía tot jo.

Meva fou en visió i aixís ha viscut sempre més en mi.

Ni'ls anys l'han esboirada. Aquells ulls blaus de fons estrany ormen part integrant de mi mateix.

I al recordarla, encare'ls veig perlejanthi dugues llágrimes!

JOAQUIM HORTA.

Soirée

En un tercer pis que es quart
(per mor de que hi ha *entresuelo),*
de la Ronda de Sant Pau
ja prop del Marqués del Duero,
hi viu Donya Rosa Ruiz,
avui viuda de un sargento
que va arrivar a oficial
en els temps d'en Espartero.
La tal Donya Rosa té,
entre altres defectes lletjos,
el de haver posat al món
dos noies que son dos fetos:
tant lletjes, que no han trovat,
malgrat esforsos *sin cuento,*
cap home que fos heróich
per casarshi; i pasan mesos
i passan anys, i elles veuen
ab natural desespero
que si deixan passar temps
sense trobar cap «guerrero»
anirán ab caixa blanca
el día del seu enterro.
Per xô's varen decidir,
d'acort la mare i els fetos,
a dâ *reunións* els dissaptes
i un cop pensat varen ferho.
Després de llogar un piano
de cua, varen fê impresos,
i els van repartir; aquí
lo que sobran son *gorreros,*
de manera que'l dissapte
passat que fou l'estreno,
aquell tercer pis, (que es quart
per mor de que hi ha entresuelo)
de la Ronda de Sant Pau,

ja prop del Marqués del Duero,
se vejé favorescut
por todo lo más selecto
de la buena sociedad
de Barcelona y sus pueblos
(No estranyis el castellá
lector, qu'aixi ho deia «El Ciero».)

II

Una pudó a naftalina
que feia caure d'espatlles
era lo que se sentía
bon punt s'entrava a la sala.
¡Com tothom anava ab frac...,
es clar, se comprén... les arnes...
Lo saló estaba adornat
ab un luxo sever; vaja,
senzillet peró feia fástich.
Per lo que toca a les dames
el *surtit* era excelent;
hi havía dugues germanes
filles d'un bacallaner
del carrer Tantarantana;
la pubilla d'un estanch
del carreró de les Cabres;
l'esposa d'un fideuer,
la filla d'un que fa xarxes
les quatre noies del betes
i fils de la cantonada
i finalment dugues dones
que venen peix a la plassa.
(no he volgut dir peixeteres
perqu'es espressió ordinaria.)
De homes, hi había un remat
de salta-taulells i quatre
pixa-tinters, un d'ells músich
puig crech que toca la flauta.
Un jove que sembla «el Kaisser,»
que toca'l piano, un altre
que diu versos d'en Gumá;
en fí, son una collada
molt apropósit per fer
una *soirée* de cal ampla.

III

—Apa donchs--diu Donya Rosa
¿qué fas noia, que no cantes?
I la noia que es la gran
i que per cert se diu Laura
s'en va al piano a cantar

lo que «el Kaisser» li acompanya.
Te una veu, que al seu costat
en Buxó, es una *calandria*.
Va de *Música prohibita*
i la pobre noia canta
girant sempre els ulls en blanch
com si li vinguessin basques.
Quan acaba l'aplaudeixen
i hi ha algú que te prou barra
per dir: Si fos filla meva
al teatro la ficava
—¡Que canti «La Canariera»¡
—¡Sí, sí, sí! ¡«El Pollo Tejada»!
I la noia complascenta,
comensa «Tengo una cana...
li fan un altre ovació,
i després d'aquella un altre...
Aquell jove que diu versos,
ne diu un d'en Vital Aza

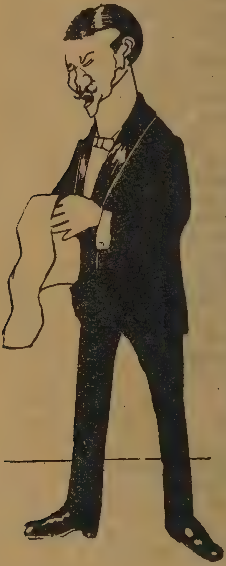

i riuen tots i ho celebran.
—¡Ai filla, que bé declama
—Si ho fa millor qu'en Borrás!
—¡Quin xicot més viu! ¿Oi, mama?
—Are canta tu, *Antoñita.*
—¡Zi no'n zé!—diu una xata
que enrahona palpissot.
—¡Au, si, noia!—diu sa mare,—
¡no siguis tant vergonyosa!
els senyors son de confiansa,
¡canta alló, que't vols morir
pel mes d'Abril.
—No ho zé, mama,
—Que si que ho sabs,
—¡Vinga, vinga!
Per fi's decideix i s'alsa
per cantá'l «Vorrei Morire»
i n'hi ha algún que quan acaba
demana que repeteixi.
—No, el «Ruido de Campanas»
que fins el balla i tot—li diu
la seva mare. Posada
a fer ximplerías, ja
la xicota canta i balla
i ho fa ab tant poca *sandunga*
i en cambi ab tant *mala pata*
que algú proposa fer sorts
per veure qui ha de matarla.
Després d'ella, aquell xicot

qu'he dit que toca la flauta,
els hi toca una estoneta,
i un altre fa una xarada,
i un explica quentos bruts,
i al fi acaba la vetllada
passant tots al menjador,
aont s'atipen d'ensiamades
del carrer d'en Petritxol
sucades ab xacolata
de pesseta, que l'ha fet
la senyora Rosa, ab aigua.

I aixô no vá sé un sol día
lector, es cada setmana.
Desde aleshores, ensá
la *soirée* es cada dissapte
i's torna a repetir tot
cansons i versos i flauta,
I dirás tú:bé, i les noies
¿ja van trobar novio? ¡ganes!
avui están tan solteres
com quan les parí sa mare.
i malgrat les *soirées*
i els versos i les cantates,
continúen ab la idea
de que haurán de vestí imatjes
tancades en aquell pis
tercer, vora de sa mare
que ja ha fet el determini,
de procurar consolarse
de que al anársen del món
no les deixi *colocades*.

En Doba

El somni de Don Prudenci

La cambra del mal estudiant

Tot l'any casi está deserta
la cambra del estudiant:
Sos llibres sobre la taula,
ab sos fulls sense follar,
tristos resten i polsosos
secrets hermosos tancant.
Tot lo més algun periódich
deixat a la babalá,
i unes puntes de cigarro
de vida donen senyals.
Les parets están pelades,
d'estampa no s'en veu cap,
tant sols a lo més s'hi oyira
d'una *cocote*'l retrat.
Tot l'any casi está deserta
la cambra del estudiant,
que les tardes emboirades,
que les nits de neu i glás
se passen mals divertides
al *Palacio de Cristal*.
Que'l catedrátich esplica?
donchs ja pot aná esplicant
que a l'*Edén* hi ha cada bella
més que archi-piramidal;
que pregunta? que pregunti,
ja contestarém al Maig;
que passa llista? que'n passi
i faltes vagi posant:
hem de dormir fins onze hores,
i després... cap al billar,
o bé a la taula del *Burro*,
o bé a la del *Bacarrat*.

. . . .

Casi tot l'any está trista
la cambra del estudiant:
i en sa buidor mai ressona
de dols amor un esglai,
ni una carta's clou en ella
per la mare que'l vol tant.

. . . .

. . . .

Del calendari la fulla
senyala'l primer de Maig:
Sos llibres remou ab pressa,
els seus fulls va rebregant

i s'hi passa nits senceres
en sos secrets esbrinar.
Aquesta llissó no estudio,
aquella la deixo estar...
Tot aixís, i sols per sobre
que'l temps per més no pot dar.
No n'hi ha prou ab nits senceres:
matí i tarde fullejant.
Sempre está nerviós, frenétich,
preocupat i delirant
maleintne la carrera
qu'en mala hora va triar.

. . . .

Tot l'any casi está deserta
la cambra del estudiant.

Joan Viladot Puig.

Impresió

El cel asserenat llueix ses gales
el sol sos raigs candents per la mar vessa,
per sobre aquella mar tranquila i clara
hont majestuosament el barco avensa.

El barco, gran casal que s'esllavissa
per l'ample inmensitat; dormida i quieta
per tot, menys al entorn, aont furioses
les ones aixecantse lo bateguen
tot fentlo anar a son pler, com a joguina
que's mou d'aquí d'allá, a voluntat d'elles.

Aquest vaixell, en son endins hi porta
un munt de gent que la llur patria deixa
perque'ls nega l'amor, i fins la vida
qu'ells donaríen de bon grat per ella!

Els pobres exilats plens d'anyoransa
de tant en tant l'esguart fiten enrera
i guaiten en el lluny sa Terra aimada
hont tots adolorits la pensa endressen.
I'ls sembla qu'al travers de grans montanyes
hi veuen ells les seves al derrera,
aquelles tant volgudes i anyorades
que d'altres en el món no hi son més belles.

Llavors esperansats al devant miren
i veuen les qu'allá se'ls descobreixen

ab formes tant i tant desconegudes
que com a indómits monstres apareixen!

Ignoren si podrán ab ses suades
la vida en terra estéril ferhi creixer!
No saben si'ls dará la vida i joia
qu'en altres terres fértils els hi neguen!

Oh Patria! donchs perqué despïatada
als fills que't volen més, de ton sí llences?
Del mar a l'altre banda's refugien
aont lluitant ab fé la vida cerquen!

Mes ¡ai! ¿La trobarán? terrible enigma!
Potsê ben al revés de lo qu'esperen
miseria es lo qu'haurán, encar més negre
de la qu'ells han fugit! La mort tal volta!
qu'acabi ab la llur vida i les llurs penes!

. . . .

Com vols que quan a ton ajuda'ls cridis
ells vinguin de la seva nova terra
per derramar sa sanch si'ls abandones
i tristos a ses débils forces deixes.

Si! tingues tant amor o dolsa Patria
a n'els teus fills, com ells te tenen;
i axis t'ajudarém a esser felissa
i Terra la més gran entre les Terres!

JAUME SABATER

Els niños «rebeldes»

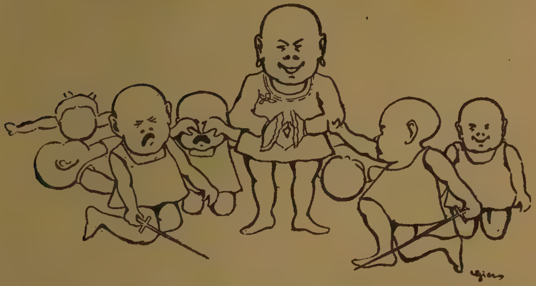

Conjurantse per la *revolución*.

Gent

Miréusels! com esperitats corren avall, avall, empenyentse per passar els uns devant dels altres, fentse malbé, ab el dret del més fort, trepitjantse, sense respectar als vells ni als nois... I tot ¿per qué? Perque ha arribat un home que ab paraules els ha fet creure que'ls durá a la redempció, i ells, bojos, frenétichs, s'agombolen entorn del carruatje que'l tregina, desenganxen els caballs i l' arrastren.

. . . .

Miréusels! encaixonats dins de la *Plassa* emborratxantse de sol, i, embrutits, mitj esfixiats, esperen que toqui l'hora de veurer a l'*home*, acompanyar als caballs i deturarlos enfront de la fera. Quan un d'aquells homes fa lo que ells ne diuen una *sort* ben feta, li donarían tot. Quan als pochs moments fa una altra cosa que segons ells no está en les regles del *art*, li clavaríen un tret i fins malparlen de sa mare.

. . . .

Aqueixos van al *Centro*, i, al veurer sobre la taula varis pe-

CELLER CATALÁ

i Bar de Cervesa PETRY

J. CAMPAÑÁ

VINS DE TAULA I RANCIS

Xop usual 10 céntims.	Xop Pilsen 15 céntims.
Doble „ 20 „	Doble „ 25 „

Fiambres variats a preus módichs.

Se serveix a domicili, vi i cervesa.

Corribia, 23, (devant de la Seu) Telephon 1298

Catalunya ab l'estrella de l'Autonomía per fita, fa vía avant sempre...

La causa santa de la llibertat d'un poble, va cap al esser.

JORDI.

riódichs, si no son del seu modo de pensar no'ls volen llegir, i fins (jo ho he vist) al tocar sense volguer un d'aquells periódichs, s'han aixugat les mans, i's riuen i fan escarni d'aquells que'ls llegeixen.

. . . .

Aquells van a veurer la pantomima i s'engresquen ab un home empastifat de cara, que ab un trossot de ganivet o bé ab un trist bastó'n fa correr cinch o sis (si nó més); i, per més befa, moltes vegades aquests son vellets o malalts.

. . . .

Mentres hi hagi tants homes aixís, no cal pensarhi en la regeneració del poble.

FRANCESCH FERRER.

Posta de sol

I

En Joseph Balari no había pas clucat l'ull en tota la nit; en el seu cap hi formiguejava ab tossunería una idea confosa al principi, peró qu'esgranantse ab multitut de pensaments anava assolint, poch a poch, un cert grau de fixesa i claretat.

Ell mateix no's donava prou compte de la revolució qu'habíen sofert els més arrelats sentiments de la seva ánima; ell, fins aleshores, tant aimant de la vida de ciutat, ab tot l'esbojarrat moviment de diversions i vicis, i ab tot l'intrincat tráfech dels negocis, en els qu'había passat la major part dels cinquanta anys que portava al damunt, comensava, ara, a entrarli un cert aborriment per aquella vida que titllava de superficial i frívola fins al moll dels ossos.

I es qu'en lo més fons de la seva ánima comensava a parlarhi quelcom desconegut. Sentía una mena de neguit extrany cada cop que pensava en que de un día a l'altre hauría d'abandonar la tranquila vida del más Farreres. A la veritat no había pas ell, un home de negocis i de representació, de reduírse a viurer entre quatre montanyes i casi aislat del món, d'aquell món en el qu'había viscut sempre...

Aixó pensava'n Joseph Balari estirantse mandrosament a dintre'l llit, un llit monumental d'inmensa capselera, quan esguardá de sobte un festoner raig de sol qu'entrava en la cambra per una escletxa dels porticons. Aquell raig de sol marcava una groixuda línia daurada qu'atravessant bon trós de la cambra s'extenía per terra fins a morir molt arrant del llit.

En Joseph Balari esguardava mitj embadalit la mena de polsina que joguinejava descompassadament a dintre aquella franja de llum. Alló semblava tot un món, un petít món, rublert de diminutes partícules pletóriques de vida i moviment.

Ab inconsciencia en Balari allargá la má pera tallar diferentes vegades la franja de llum, i mentres ab la claror, la seva má esdevenía tant transparenta que semblava veureshi correr la sanch a través de la pell, contemplava absort, aquell món de petites partícules qu'es descompassaven en una dansa boja.

De sobte's regirá neguitosament a dintre'l llit. En el seu cervell hi dansaven, també, un món de idees vagues i indefinides. La veritat qu'era molt hermosa la vida allí baix, en mitj aquella gran planurie de boscos i conreus i en mitj d'aquell cercle de montanyes que semblavan gegantins i silenciosos guardians del más. Allí el temps hi corría ab una mena de placidesa tant dolsa, tant somniosa, que l'esperit se deixondía ab les gaubauses de un món desconegut... A soles ab la naturalesa hi había aprés a meditar serenament, ab la serenor de tot quan el rodejava.

Fins la gent del más respirava aquell aire de serenor; en Joan, un homenás ab rostre d'infant; en Falet aquell grandassot de rostre aixerit, rialler, de rostre d'alegría; aquell xicot al qu'ell en-

Gran Sombrerería

de J. Parareda

Carrer de l'Unió, 16 (prop de la Rambla)

Rich i variat assortit en sombreros del país i estrangers.

Jnmens assortit en gorres

Preus més barato que ningú

devinava tant bones qualitats que ben desenrotllades podíen ferlo un home de profit; i la María, la filla del masover, aquella noia de divuit anys, bona, ignocenta, esplendorosament hermosa... una floreta ab tota l'aroma de les flors boscanes.

En Balari sospirá profondament; aquella noia no era pas com les qu'ell coneixía a ciutat, aquelles noies qu'ell, ab tot i estar capficat ab els negocis, havía mirat sempre, ab certa mena d'estranyesa. Aquelles noies anémiques, de rostres de néu falsicada, passejant son caminar estrafet pels passeigs de ciutat...

No, la María no era pas com aquelles; al seu costat s'hi respirava ab tota sa puresa el delicat perfum de l'ignocencia i l'ingenuitat; era la verge somniada, tant sols al somniar quelcom celestial.

Quan prompte habían passat per en Balari els dos mesos que portava d'estada al más Farreres! En el seu cervell hi passaven com per un cinematograf els més petits detalls que tinguessin relació ab ella. D'arrivada ja, quan pel consell del metje va decidirse a passar una temporada al más, la María se li va apareixer com quelcom delicat que li venía a donar la salut fentli aimar la vida, fentli compenetrarse ab ella... Després, escoltantla, mirantla i embadalintse, li havía corregut el temps ab tanta lleugeresa que fins li semblava cosa de bruixería.

Podía ben dirse qu'estava enamorat; aquella noia tan senzilla, tan diferenta de les altres, l'havía cor-prés inspirantli un amor tan fondo i tan quan intens, com desconegut era per ell tota mena d'amor.

En Balari, malgrat sos cinquanta anys, tenía el cor jove, donchs mai había ni pensat en enamorarse. Cert, que allí, a ciutat, havía moltes vegades corregut adelarat darrera la dona que per un moment li semblava acoplar totes les perfeccions, que l'enlluernava ab sa mirada, que l'ubriagava ab el perfum de son alé tebi, i que li feia enardir la sanch sentintne folls desitjos de posseirla; cert qu'havía fruit inconcient de la voluptuositat més refinada, més prompte li havía vingut la decepció: el despertar havía anat acompanyat del desengany perque jamai la seva ánima hi havía prés part.

En Balari al descapdellar aquets recorts somrigué melangiosament; aquells fets no havían tarat la seva ánima, no; aquesta era prou sencera encare, pera enmirallarse ab imatje tan pura com la de la María!

A la fí no era pas vell encare; els cinquanta anys els portava ben colocats i no sería pas cosa del altre món el que fins arrivés a casarse. Ell encare podía ferla felissa; ell no era pas aquell home seriós al qui tothom respectava com a un vell, no; qu'ell encare's sentía fort... encare era jove...

I com si aquesta idea l'omplenés de una energía desconeguda, ab una revolada saltá del llit, se mitj vestí precipitadament i tot seguí obrí la finestra de bat a bat.

L'espectacle que s'ofería a sa vista era soperbament esplén-

dít per sa mateixa senzillesa. Era ja gran día; el sol batía de plé sobre els camps que semblaven deixondirse plens de llum i de vida.

En la veina era n'apareixía el rengle de pallers com a simétrichs monuments daurats; el gall passejava orgullós el seu rich plomatje en mitj les gallines qu'aclofades sobre la bolba cercaven el grá perdut.

Al lluny, en un rostoll, una ferma parella de bous avansava ab magestuosa gravetat, enfontsant la rella fins a la corva. El llaurador cantava la seva eterna cansó que semblava acompassar el rítmich pas dels bous.

En Balari ho goitava absort bo i respirant l'oxigenat aire de la serra; aquell aire embaumat qu'al penetrar dins els seus pulmons semblava portarhi glopades de vida.

Se trobava jove, sentía l'alegría del viurer...

Esguardá l'extensa planuria de conréus i boscos que formaven el más Farreres. ¡Aquell món era tot seu! Per uu instant una mena d'esvahiment el feu extremir; fíns aquelles montanyes, fins aquell cel, li apareixíen com a cosa seva pera gaudirsen, pera fruirho ab ella, molt junt a ella...

Fabricació de Mobles

de

Faust Giralt

Magatzem i Despatx:

Canuda, 16

II

Eran les cinch de la tarde. En Joseph Balari assegut a sota l'emparrat del jardí llegía un tomet de poesíes. Quan hermosa li apareixía la vida; aquella vida serena, patriarcal! Allí en plena Naturalesa, els pensaments tenían un altre serenor; les idees se succeíen sense fatich i'l pensament volava lliure pel florit camp de les ilusions.

A poques passes en Falet i la María xarrotejaven riallerament cercantne les flors del jardí. Per entre'ls arbres en Balari els veia corretejar i s'extasiava somniosament esguardant a la María que ab les galtes enceses com les mateixes roses que portava a la falda del devantal, s'apropava unes voltes i s'allunyava altres, volguent descobrir a les flors més belles.

De sobte la cridoria dels joves se feu més forta; era que a un temps habíen ovirat alguna flor bonica i els dos volíen agafarla. Aleshores s'ohí la fresca veu de la María.

—Falet, Falet, jo la vull!

—Pas ha d'esser per tu aquesta—replicá'l jove ab fingida tossunería aixecant la flor tant enlaire com li allargava'l bras.

—Jo la vull, Falet; que't dich que me la donguis—suplicá ab manyagaría la xicota bo i parant el devantal.

Tossut encare'n Falet, li mostrá la flor tot i fent ganyotes, fins que vensut per la cara suplicanta de la xicota, abaixá el bras poch a poch, ab aire ridicolmunt solemne, i la deixá caurer al fons del devantal.

Un espetéch de rialles coroná l'incident i altre volta'ls dos joves s'allunyaren a cercarne d'altres.

En Balari somrigué plácidament al contemplar l'anterior escena. Ab els ulls mitj closos había esguardat la manyagaría de la xicota i li había semblat quelcom ideal. Sense adonarsen clucá del tot els ulls i estirá les cames; el seu cor batía tant fortament que li semblava sentirlo. Una mena de pessigolleix el feia estremir a petites esgarrifances i li pujava a la boca una estranya dolsor. Per una ilusió dels seus sentits li semblá que la María radianta d'hermosura i ab els brassos oberts avansava vers a ell molt junt, a ell, tant aprop que sentía el seu alé sobre la seva cara, i el bategar del seu pit tremolós.

En Balari restá estrany a tot lo que'l rodejava fins que una remor de passos el despertá bruscament, fentlo tornar a la realitat.

En Falet i la María corrían barroerament a mostrarli la plega de flors. La Maria arrivá la primera.

—¡Goiti, senyor Joseph, i que'n son d'hermoses!—digué plena de satisfacció ensenyantli la falda curulla de flors.

—¡Pas ho son com aquestes!—reprengué en Falet mostrantli dos desordenats pomells que portava a les mans.

—¿I per qué no?—digué carinyosament en Balari.—Vaja, vaja, asseguéuse i a ferne dues toies ben fetes.

—¡Oidá!—cridá'n Falet asseguentse alegrement i comensant la feina.

La María en extrem cafoia ab les seves flors s'assegué també, i comensá a triarles i a colocarles.

Are, unes roses vermelles com la sanch, are, unes de blanques com una tofa de neu, are un cercle de clavells de un groch esblaimat, les toies comensaren a arrodonirse provocant a cada moment l'admiració i les esclamacions dels seus respectius autors.

En Balari s'ho mirava satisfet i sentía un benestar dolcíssim. Pel seu cap hi creuaven un món de pensaments que volien exteriorisarse. No's gosava a decidir; les paraules li punxaven la llengua i els seus llabis no s'obríen pera pronunciarles. Per fí, se decidí; no era pas cosa de tremolar com un noi; comensaría per en Falet al que volía fer tot un home.

—Vaig a parlarvos,—digué—seriosament, molt seriosament...

Les toies per un moment restaren quietes, donchs els joves se feren tots orelles pera escoltar a en Balari que continuá:

—Sí, amichs meus, no m'oblido de vosaltres ni del vostre pervindre. Tu, Falet,—afegí dirigintse a n'ell,—ets ja un home, prompte complirás vint anys, i com el temps corra molt depre-

L'ORTOPEDIA MODERNA

INSTRUMENTS DE CIRUGÍA, ARTICLES
= DE GOMA, APÓSITS ANTISÉPTICHS =

TORT i CARCASONA

ESPECIALITAT EN LA CONSTRUCCIÓ DE
BRAGUERS I APARELLS ORTOPÉDICHS

CASA RECOMENADA PELS MEJTES
MÉS EMINENTS

Passatge Colón, 3
(Plassa Reial)

BARCELONA

ssa es cosa d'aprofitarlo. ¿No t'agradaría anar a treballar a Barcelona?

En Falet restá sorprés i sense contestar. En Balari qu'esperava que la seva idea fora rebuda ab manifestacions d'alegría, quedá estranyat al veure la cara espantada del xicot; mes repetí la pregunta:

—¿No t'agradaría anar a ciutat? Allí serás un home de profit; ets ja molt gran, Falet.

Aquest restá més sorprés encare mirant esma-perdut a la María que al ensemps se'l mirava fit a fit i com esperant ansiosa la resposta.

En Balari se fixá ab la María; una flamerada li havía pujat a les galtes i els ulls semblaven espurnarli.

En Balari obrí els ulls com a punys i ab veu tremolosa insistí en la seva pregunta.

—Qué dius, Falet; sembles encantat?

Aquest dubtá encare un moment; sense apartar la vista de la María semblava demanarli'l seu parer.

—Pas hi vull anar a ciutat!—contestá resolt a la fí, apropantse ab inconsciencia a la María. Aquesta respirá fort i agafant sobtadament a n'en Falet per un bras li digué ab veu suplicanta..

—Oh, no hi vagis Falet, no!

A n'en Balari li semblá que'l món sorollava sota ses plantes i que'l cel venía a aplanarlo. Goitava espantat a la María que s'havía assegut tota confosa i com avergonyida d'haverse deixat portar ab tanta vivesa. Acotada anava poch a poch plegant de terra les flors que havíen caigut.

Silenciosament en Falet reprengué la toia i continuá arrodonintla en tant esguardava a cua d'ull a la María i en Balari.

Per uns instants regná un penós silenci. En Balari restava aclaparat; alló havía sigut una revelació que la seva ceguera li havía privat de coneixer avants. Aquells joves s'estimaven ab tota la forsa de la joventut i ab tota l'intensitat del primer amor.

En Balari se refé promptament; la mateixa magnitut del mal que'l sodollava li doná forces pera dir.

—Be, bé; no se'n parli més, ja que no es del vostre gust... Veurém una altre cosa...

I aixecantse silenciosament se dirigí vers la casa. En el seu cervell hi ressonaven encare, les paraules suplicantes de la María—Falet, Falet, no hi vagis!—i li semblava veurer el moviment d'ansietat d'ella al agafar inconscientment a n'en Falet.

Cominava com a ubrigat. En un instant havía vist caurer per terra totes les seves ilusions; la seva ánima havía quedat sola, ab una solitut esglaiadora... Quin fret que sentía dins d'ella!

En Balari había entrat a la seva cambra i havía tancat la seva porta darrera d'ell. Tenía ansies d'estar sol, de plorar; sentía un nús de ferro que li atenallava'l coll i als seus ulls no acudía una sola llágrima.

De cap a sobre'l llit i sanglotejant desconsoladament, estigué bella estona; aquella ferida li havía traspassat el cor.

De prompte aixecá'l cap: estava ben decidit. A punta de día marxaría a Barcelona i empendría altre volta la mateixa vida d'avants, equella vida de la que creia haverse separat per sempre, per sempre... I altre volta allí, a ciutat, la seva ánima sentiría la desconsoladora buidor, la solitut aclaparadora, d'aquells díes grisos, llarchs, ensopits, els eterns companys de les ánimes tristes.

Atuit per tantes emocions se dirigí a la finestra. La tarde havía anat caient; era'l capvespre. L' astre rei s'apropava magestuosament a la fí de sa carrera i poch a poch, pausadament, l'ombra envolcallava el cel i terra ab son mantell grisench. El jorn s'anava acabant. La nit ab el seu misteri comensava...

En Joseph Balari somrigué tristament al veurer morir el día. Ab aquell día morien també, totes les seves ilusions. La desilusió que trista qu'era! Un cel sense ni una estrella. un jardí sense ni una flor.

La seva ánima portaría dol eternament. Aquella posta de sol era'l darrer full del llibre de les seves ilusions.

PAU BRANDA

Catalans: No gasteu targetes que no siguen catalanes.

Targetes primorosament litografiades a tres colors, ab el seu nom corresponent.

Varietat de models consistents en diversos escuts de Catalunya, un d'ells, magnífica miniatura de la capselera de «La Veu de Catalunya».

De gran oportunitat pel cambi de cap d'any.

CENT TARGETES 3'00 PESSETES

S'envíen per correu aumentant 0'25 pessetes pel franqueix.

S'admeten lliurances del «Giro Mutuu».

VICENS ESCOTÉ - DIPUTACIÓ, 375 - BARCELONA

Treball fecond

El sol bat sobre'ls camps, i xardorosa
la terra de calor ses crostes ascla,
com boques famolenques que quan plogui
a dolls engolirán l'aigua anyorada.

El sol bat sobre'ls camps i pel rostoll
caminen diligentes les formigues,
les unes com cercant el grá perdut
les altres engrandint ses fondes mines.

El sol bat sobre'ls camps, i ja la terra
cansada de lluitar, resta somorta,
ha dat quant ha tingut, i generosa,
pera donâ un poch més li manca forsa.

. . . .

Ab una gravetat magestuosa
ferma parella vers el marge avansa,
el cap humil que juny la forta soga
la rella fins la corba enfonsa i clava.

De soca-arrel al fer el solch, s'arrencan
la grama, les roselles i milloca,
els carsos i'ls cuspíns, que de la terra,
parássits ne xuclaven la carn tova.

El cant del llaurador la feina anima,
son cant es del treball la cansó santa,
i al seu rítmich compás la terra erma
de xorca qu'era avans se torna ufana.

. . . .

El sol bat molt més fort. Es el mitjdía;
la rella ja n'ha obert llargues solcades,
la terra ab roig mantell per l'aire llensa
l'aroma fort-flairós de ses entranyes.

A. Llistar.

Perdó

Una nina vaig trovarne
que tenía'ls cabells d'or,
era la verge somniada,
era tota ma ilusió.

Ai, mare, la mare meva,
vaig oblidar ton amor;
tu de tristesa't mories
beneint encar mon nom.

Ai, mare jo'm moro, mare,
l' amor d'ella ja s'ha fos,
vull venir al cel, mareta,
vull demanarte perdó.

PSEUDÓNIM.

Fábrica de Pastes pera sopa

EXPORTACIÓ A TOTS PUNTS

JOAN MIRET NADAL

Avinyó, 18 bis

BARCELONA

Dialech

de dos antichs amichs

— Ola, xicot; quant temps sense veuret.

—Lo mateix te dich, Lluis; ni per la Societat se't veu el pel.

—No veus que allá solsament s'hi pot fer el *burro* i el *tresillo*.

—Es cert. Peró tú no'm negarás que si els deixém el camp ben ample anirán fent la seva, en cambi si aném fent atmósfera a dintre podem arrivar a evitarho.

—Tens molta raó, empró dech dirte que ja no hi tinch fé ab les societats, crech que tot es treball perdut; la massa no te dret a altre cosa que a continuar essent la eterna esclava.

—¿Qué'm dius are, Lluis? veig que l'escepticisme ha mort les teves antiges energíes. ¿Qu'estás malalt?...

—Lluny d'aixó, are lluito ab més fermesa que mai. Solsament qu'he deixat tot lo utópich per lo real.

—Si no t'explicas més clar, no puch entendrer...

—Aviat ho sabrás: tu sabs molt be que'l nostre ofici está dividit en *capelletes*, per una part els socialeros, que tenen una gracia especial per embrutar tot lo que toquen i per aixó com que son els que ho manegan, en lloch de fer cultura social, fan el *burro* i esquilan els quartets dels que per engany venen de fora. Nosaltres, per la badada d'aquell que avui es burgés, no podem fer res i per aixó jo entench qu'está morta i avans de que m'enterrin ab la Societat, m'he estimat més anarmen.

—No puch estar de cap manera de conformitat ab tú í molt menys la de donarte per vensut sense lluitar. De defectes a tot arreu ne trovarás, peró la tasca dels concients deu encaminarse a corretgirlos; si aixís no ho fan, sa impotencia es manifesta i perpetuen l'esclavitut. Suposo que tú no voldrás confóndret ab aquets.

—Es un fet inevitable que l'home qu'es actiu no pot deixar de serho, i si jo he abandonat la lluita societaria ha sigut no sols pel desgabell en que está la societat sinó també per la raó que t'he esposat avants, qu'es en va tot quan l'obrer hagi de guanyar pel seu propi esfors, es utópich. Per aixó vaig cap a lo real i faig propaganda republicana.

—¿De aixó'n dius feina real?; que per ventura t'oblides que fer feina republicana es fer feina burgesa i que tu mentres siguis obrer no serás més que un esplotat?

—Si fos conservadora la República que preconisém, be; peró nosaltres som republicans revolucionaris, aquesta la volém com a medi per aixamplar el camí del pervindre, per aixó som radicals i per aixó som antisolidaris.

—Pitjor encare, puig jo entench que els veritables conservadors del estat present sou vosaltres que feu la contrarevolució

en l'ordre politich a n'els que s'acoblen contra el poder constituit i, conscient o inconscient, feu el joch dels que manen, quan els verdaders partits revolucionaris, deuen encaminarse com totes les oposicions a la derogació del poder...

—Tu també ets de la *soldadura?...*

—No soch solidari en el sentit que aquesta's practica avui, peró soch solidari com obrer per la defensa dels nostres interessos, soch solidari com a catalá, per la defensa colectiva de les llibertats de Catalunya, sense tenir en compte, que com obrers i com a catalans i aixís molts pensars diferents, mentres que per una part ens guia l'interés comú de les llibertats económiques i per l'altra, la llibertat de la terra.

—Aquesta ha estat fins are l'equivoció dels obrers que volíen millorar de condicions, ajuntantse en una mateixa societat, per perseguir els mateixos fins, homes diferents en llur pensar, per lo qual, nosaltres, els antisolidaris, creiem que la solidaritat sols pot esser factible entre'ls d'una mateixa idea, a la qual hem creat societats obreres republicanes. I segons veig a tu també se t'ha enganxat la seba i vols crear *la patria chica,* quan avants defensaves la patria universal. ¿Qué faría Catalunya si no fos Espanya, com se les managaríen aquests burgesos catalans si no poguessin portar els seus draps arreu d'Espanya?...

EL MILLOR VERMOUTH

AQUILA ROSSA

Excelent aperitiu, estimulant i tónich.

Elaborat a base de vi pur.

Exposició Internacional de Londres de 1907

La més alta recompensa **Gran Premi**

DIPÓSIT CENTRAL:

Ignasi Quinquer, Stat. en Cta.

Passeig del Cementiri, 29 - BARCELONA

—Te n'has format un concepte molt petit de les coses. Sembla talment que parlis per boca de *ganso*. Are feste'l cárrech per un moment, que tots els partits polítichs de Barcelona, imiten el vostre exemple, formen societats obreres i si fins are ens ha costat molt arrencar algunes millores, quan més no'ns costaría en el pervindre, si això prenía peu. La sort per nosaltres, es que hi ha un nucli d'obrers que están per sobre de les polítiques parlamentaries i aquests sabrán combatrer ab tota fermesa, les perverses intencions d'aquests quatre senyors, que baix el pretetx *de regeneración de la clase* ens divideixen per deixar el camp abonat a la burgesía.

—¿No hi veus un contrassentit moltg ros que un partit burgés com el vostre, crei societats obreres.

—No ho es de burgés, es revolucionari i si n'hi ha alguns, son els menys.

—No persegueix l'Estat... Sí; allavors aquest es fonamentará ab el respecte a la propietat privada i vosaltres hauréu d'empendre de nou la lluita per les millores socials i esperant que això sigui un fet, ja veus si'n perdeu de temps.

—¿Sabs que no estés del tot desacertat? Peró com es qu'ets patriota de Catalunya?

—Per la senzilla raó de que soch catalá i ademés per que jo entench que voler la llibertat del seu poble no es voler l'esclavitut dels altres pobles. Els que'n senten d'ansies de llibertat be viuen a la patria universal; podrá esser realitat quan els individuus, els municipis, les comarques i les nacionalitats sigan lliures, jamai quan hi hagi pobles sotmesos a altres pobles.

—Tot lo que dius sembla perfecte, peró hem de tenir en compte que tot s'encamina vers l'unificació i que els petits estats van desapareixent per deixar vía ample a las potencies.

—Es evident que hi ha hagút estats qu'han deixat d'esser, perque no han tingut una personalitat ben definida i n'hi ha d'altres que lluiten constantment pel seu perfeccionament que més tart o més prompte arrivarán a assolirlo. De tots modos, cal fer constar que mentres els homes lo mateix que'ls pobles no gosin d'una plena autonomía, la patria universal, com la llibertat, no passará d'esser un somni.

—Els enemichs més grans de la llibertat son els capellans que no persegueixen altra finalitat que la de viurer e imposar si podíen l'inquisició. Jo entench que aquestos son els enemichs més grans del pervindre.

—Tu m'estás resultant un menja capellans. ¿Escolta; com te vas casar?

—Pel civil i per l'igle...

—Prou. Quan l'home es de veritat antireligiós i ademés es lliberal, deixa en tota llibertat als altres si volen serne. Tant reaccionaria es l'imposició d'una religió qualsevulga com el oposarse a que un ho sigui.

Vol dir això qu'els capellans i les religions subsistirán menes hi hagin creients que'ls donguin feina i encara més ab individuus com tu que no volent esser religiós en fas la feina.

—Tens tota la raó, peró escolta, ¿tu, qu'ets?

—Jo soch metrallaire.

ARNAU D'ESCOCIA.

EFECTE D'ANUNCI

Buscant qui l'hi acompanyés
els nois a estudi, un anunci
vá fer publicâ un senyor
uns quants dies al *Diluvi*.
Un jorn se li presentá
un jove, i de primê entuvi
li digué:—Sols he vingut
per dirli, mal se sulfuri,
que primé'm deixo penjar
que acompanyar nois a estudi.

PEPET DE CA'L BRUNO

La Corbatinera Moderna

P. Bastida : Canuda, 7 - Barcelona

Gran chic i bons preus en Camises, Corbates, Genres de punt, Botonadures, Bastons I Mocadors.

Una dotzena de colls i una de punys, **11 pessetes**

Lligues a **0'50** — Tirants a **1'45** — Corbates a **0'50**

Més barato que jo, ningú

Notes estiuenques

Ja han passat per tornar, com *las oscuras golondrinas,* les tardes xardoroses del mes d'Agost. Aquelles tardes, i matins també, tornarán per fastiguejar a jovenets que romanen sots finestrals cercant els esguarts de blanques damiseles d'esperit coquetó i joganer....

Això pensava l'altre día en plé Passeig de Gracia entusiasmat ab alegres caboríes estiuenques bo i contemplant una *mamá* ab ses incomparables filles, quínes me recordaven bells ratets ab elles compartits en un poble de la costa llevantina.

Son notes aquestes qu'escrich al volejar de la ploma també coquetona i també enjogassada; i al repassar en ma pensa ratets en quines frases i gestes, sempre elegantes aquelles i bells els darrers, frueix el somriure d'una anticipada infantessa m'apareix ai, igual qu'un guerrer al fer recompte de ses gestes glorioses.

Aquells ratets m'evoquen coses infantívoles segellades per un esperit altament madurat pel cálcul i el positivisme. Un verdader contrassentit.

***

En un poble d'enllá de Mataró, vora'l mar, s'aixecá una casa-torre que per exigencies del terreny, segurament, totes les habitacions son ab vistes al carrer. Sos propietaris constitueixen una familia bon xich nombrosa predominanthi el sexe femení. Es familia estiuejadora en dit poble com jo mateix. Les filles son verdaderament poncelles que si quelcom censurable pot trovárselshi es un excés i mal entengut aristocratisme. Peró això, qui sab si les fa més interessantes! Jo, en determinats moments he cregut que sí.

Al parlar de la seva casa-torre he dit incidentalment que totes les habitacions donen ab vistes al carrer, a marina. Ara crech d'utilitat pel coneixement de quelcom que vindrá a donar als llegidors quiscuns detalls més sobre la situació topográfica de dita casa.

Ab les obertures, finestrals i quiscún balcó de cara a la platja hi sobressurt una tribuna eleganteta en lo modest, donat el carácter general del edifici.

Imagínat, llegidor amich, aquesta tribuna iluminada per la claror de la blanca lluna ficsada aquesta, per dirho aixís, demunt del mar tranquil d'una bona nit estiuenca..... Després, una volta, això imaginat, féste cárrech d'una visió lleugerament apoiada en... Son dos gentils damiseles qu'ab angelical posició te conviden a fruír llurs encants en plena claror de la lluna..... Arreu, arreu el quietisme més absolut, sols el rítmich i acompassat moviment de les ones torba lleugerament el mut idili do-

iantli una extranya i voluptuosa placidesa... Vist això tindrás el quadro barroerament esbosat, amich llegidor.

***

La joventut estiuejadora d'aquell poble ¡prou les coneix a les *aristocrátiques* filles de la familia X!

D'aquesta joventut puch citar a dos amichs que ho son entranyablement, jo un d'ells, que per un excés de *prudencia* sols s'atreveixèn a donar toms i més toms pels voltants de la casa avans descrita, mentres *elles* ab encisadora tossunería sempre impertérrites, ovirantnos al lluny i veientnos passar amunt i avull... Els amichs entranyables conversen contínuament, mes al aproparse a n'*allá*, callen, resten muts, car allavors *elles* s'ho enduen tot, la voluntat, el pensament a regions altíssimes de un nou món sadollat de llum i d'amor...

***

—En tornanthi m'hi atanso...—No, amich, tú no ho farás. Es més bonich comtemplar sempre, eternament... Potser una cruen-

¡Fora braguers!

¡Prous trencats!

Unich procediment per la curació radical de les trencadures.

Se garanteix la seva curació sense operació de cap mena, ni de cap medicació interna.

DIRIGIRSE A

D. JOSEPH CARRERAS, CIRURGIÁ

Diputació, 300
cantonada al carrer del Bruch

Consulta de 9 á 1 del matí
i de 3 a 6 tarde

ta realitat, un sech i estrident *adios* te mataría les ilusions per sempre més... ¡guárdaten!... Are surten aquelles, déixales, elles son més boniques qu'una insegura realitat...

—Aixís responía jo d'un modo invariable a l'amich. I creguéu qu'aquesta resposta el desarmava completament! Are penso sincerament que potser l'amich tenía raó en volershi atansar...

***

Un capvespre tinguerem ocasió l'amich i jo de cambiar quatre mots ab *elles* a les afores del poble. Al oferírsens dita ocasió no ideárem cap plan, ho deixárem tot al moment, a lo ingenuament inesperat.

Descuidava dir que'ls *papás* no hi eren.

. . . .

Al deixarles i fent vía cap al poble ¡que'ns ne ferem de comentaris sobres els seus gestes i llurs paraules!

Com aucells de gabia anyoradissos d'una ansiada llibertat se descobríen en els seus rostres mostres evidentes de la satisfacció de... Nó! anava a dirho i fixament no les sé les úniques causes d'aquella íntima satisfacció.

No obstant puch afirmar que nosaltres també hi contribuírem... Persona d'alguna confiansa ens ho insinuá...

***

Dos joves estiuejadors en aquell poble, rondaven com l'amich inconegut i jo pels voltants de la ja *célebre* tribuna. Eren més jovenets que nosaltres i quina excessiva joventut els portá a cometre actes del tot perdonables per aquella circumstancia.

Els *papás sugestionats* sens dupte pel procedir d'aquells jovenets, les emprengueren contra tots: *elles*, ells i nosaltres, no deixant atansar més a ses filles a la tribuna ni finestres, fentles objecte desde allavores, d'una vigilancia extremadíssima.

Aixís acabá un istiu. Ab la malavolensa d'uns pares de familia: ab relativa fredor per part de les filles, per creurens *complicats* i causants del excessiu rigor d'uns pares, i... dirigint a n'elles per nostra part, una lletra mitj amorosa i mitj reflexiva, en quina hi sobressortía'l parrafet final que si no recordo mal deia aixís:

«I ab totes aquestes reflexions posém punt, no duptant no sía aquesta l'última a V. dirigida si bé que portada per altres viaranys més en consonancia ab nostres desitjos i ab nostres cors que la present.

¿No es veritat?»

JORDI

TAULA

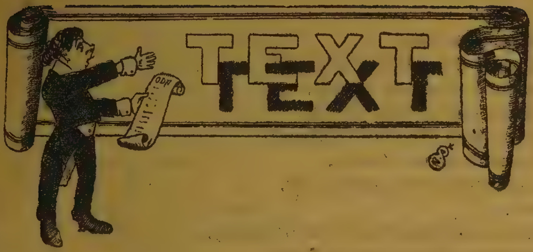

Pàgina

Judici de l'any (Pepet del Carril). 3
Anant pel món (Metrallaire). 6
Fortalesa es llibertat (D. Martí i Juliá). 11
La reina captaire (M. Rocamora). 12
Esperansa (Joan Marquet). 15
Nova etapa (Pere B. Tarragó). 17
Treball (Pere Barnils Giol). 18
Sortida de pagés (Pepet de la Garriga). 20
Llibres de Memories (J. Barbós). 21
La familia Valldeperas (Lluís G. Salvador). 23
Endressa (I. de L. Ribera i Rovira). 27
Els richs (Ramón Monet i Puig). 28
Preludi (Manel Vilá). 30
¡Olé, la finura! (Pere Mauri Ribas). 33
A la mainada (Agustí Pedret i Miró). 44
De mon álbum (J. Oliva Bridgman). 45
A «Metralla» (Pepet del Carril). 45
Un drama íntim (J. L. Brichs Quintana). 46
Un full de la meva cartera (Antoni Serrano). 49
Catalanofobia (Joseph Barbany). 51
Banyistes (F. Giró i Ferré). 52
Recorts dels anys 906 i 907 (Enriqueta R. Güell). 58
Buidor (J. Soler i Escofet). 59
Fantasía (Joseph A. Brossa). 60
Perfum de l'horta (Pere Salom i Morera). 62
Nunc et semper (Apeles Mestres). 62

Página

Ideal (Joseph Vilá). 63
Semi plagi (Pere Palau i Ferrer). 64
Temptació (Victoriá Vives). 65
El jardí remot (Víctor Oliva). 71
La nit al llach (Salvador Gibert). 77
Epígrama (Conrat Roure). 78
Una anécdota d'en Lerroux (R. T.). 79
Acudit. 79
Oracions láiques (Pere Selva Prunell). 81
Veushoaqui (Pepet de câl Cabo). 90
Per sempre (Galimany). 92
Un Don Clodoaldo (Joan Ribas Carreras). 95
Cercant la dolsa llengua per dirne mos amors (Pere Palau i Ferrer). 100
Els ulls del cor (S. G.). 101
Buscant pis (R. Tarrés Pallarés). 102
Quadro de festa major (J. Carné i Martí). 103
Exilat (Joseph Buch). 107
La lluita santa (Diego Ruíz). 108
Hivernenca (Pau Camps de Vilovi). 109
Qui fos el vent (Pere Palau i Ferrer). 110
Corrandes (Ampurdanés Dols). 110
Rápides (Joaquim Rodríguez). 111
Somni de Macbeth (Pere Salom i Morera). 114
L'ídol (Batistol). 118
La captaire (P. Mauri Ribas). 119
A «Ella» (Joan Viladot Puig). 120
Acudit (Antoni Serrano). 120
L'alsina (Geroni Sans). 122
El primer niu (Cassiá Girbal). 128
Follía (Cassimir Giralt). 133
La monja trista (Palmira Tort). 134
Quadros tristos en broma (Salvador Gibert). 137
Vita (Cassimir Aragall Masip). 144
Cor! (Salvador Borrut i Soler). 145
Epitafi (F. Boix i Puigventós). 145
Cantars (Agusti). 146
L'hora baixa a ciutat (V. Caldés Arús). 147
El somni d'un lerrouxista (Kotorreta). 149

	Pàgina
En pleno éxito (Salvador Gibert).	151
Pàgines humorístiques (Manuel Crehuet i Pardas.)	152
Epitafi (F. Boix i Puigventós).	156
Impresió (Ll. Manau i Avellanet).	158
Els mals filàdors (Joan Ribas i Carreras).	159
Caminant (Joan Redondo).	160
Recort (Joaquim Horta).	164
Soirée (En Doba).	166
La cambra del mal estudiant (Joan Viladot Puig).	171
Impresió (Jaume Sabater).	172
Gent (Francesch Febrer).	174
Posta de sol (Pau Branda).	176
Treball fecond (A. Llistar).	184
Perdó (Pseudónim).	185
Diálech de dos antichs amichs (Arnau d'Escocia).	186
Efecte d'anunci (Pepet de ca'l Bruno).	189
Notes estiuenques (Jordi).	190

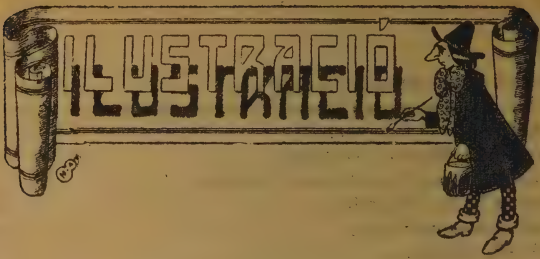

Página

Ilustració del mes de Janer. 7
Assalt a METRALLA. 8-9
Costums de la terra. 14
Barcelona vella. 15
Festa Catalana del Corpus. 19
Acudit. 22
Ilustració del mes de Febrer. 25
METRALLA a Valencia. 30-31
Entre mossegues. 32
Lances d'*honor*. 34
Recorts tristos. 35
Bona per márfegues. 38
Ilustració del mes de Mars. 41
Els perjudicats per la reforma. 43
Histórich. 45
Del natural. 47
Comentant un suicidi. 49
El reiet de la «mamá». 50
La derrota del lerruxisme. 53
Una arribada de D. Prudenci. 56
Ilustració del mes d'Abril. 57
Cambiant de servei. 61
«Escola de Mestres». 64
Resultat de les eleccions de Solidaritat. 66
Conversa. 68
Mostruari. 70
Acudit. 71
El noi te raó. 72
Ilustració del mes de Maig. 73

	Página
Efecte de lluna.	74
A la sortida d'un mitin.	76
La nit al llach.	77
Tornant de la pesca.	78
Estudi.	80
Entre cómichs.	81
Ingenuitat infantil.	82
Cert com hi ha món.	83
Recorts de l'any.	85
Caricatura.	87
La casa del crim.	88
Ilustració del mes de Juny.	89
Varant.	91
Criat model.	92
Un de la *secreta* de D. Prudenci.	94
Obra de Max-Bembo a favor dels desamparats.	96-97
Moll de la Barceloneta.	98
Recorts de l'any.	99
Un íntim de D. Prudenci.	102
Recorts de l'any.	104
Ilustració del mes de Juliol.	105
Históric.	106
Exilat.	107
Recorts tristos.	109
Un *tenorio*.	110
Platjes de Vilanova.	111-112
Pregúnta.	113
Acudit.	113
Efecte de lluna.	115
Acudit.	117
L'ídol.	118
Al café.	119
Ilustració del mes d'Agost.	121
Ilustracions de «L'alsina»	122, 124 i 127
Recorts de l'any.	129
Al dispensari.	130
La Tranquilitat.	131
Travessera de Gracia.	134
Acudit.	135

	Pága
Quadros tristos en broma.	136, 138 i 14.
Ilustració del mes de Setembre.	137
Escola de Mestres.	139
Paraules de D. Prudenci de quan ensenyava els çalsotets.	140
Paraules de D. Prudenci ara que va fart.	141
Estudi.	146
A la direcció.	148
El somni d'un lerrouxista.	149
Ilustració del mes d'Octubre.	153
Recorts de l'any.	154
«Lo Celler Catalá».	157
Acudit.	161
Cinquantenari d'en Clavé	162
Ilustració del mes de Novembre.	163
Ilustració de «Soirée»	166, 168, 169 i 170
El somni de D. Prudenci.	170
Els *niños rebeldes.*	173
Ilustració del mes de Desembre.	175

METRALLA
CALENDARI
1909

Calendari pera 1909

ES PROPIETAT

J. Horta, impressor
Méndez Núñez, 3
Telephon 2326
— BARCELONA —

Judici del any

Ja'ls dich que's ben trist l'ofici
dels que havem d'omplir paper;
bon camí per nâ al Hospici
si'l judici s'ha de fer
d'un any que no te judici.
¿Qué'ls dirá are un servidor
del any que ha transcorregut?
¿qué ha estat desconsolador?
¿qué un any de pega ha sigut?
Aixó prou que ho sabs lector.
Y ab tot empunyo *la rella*
per dirte quelcom de nou;
t'ho vui dir a cau d'orella;
no't deixis amagar l'ou.
L'any passat ha estat *femella.*
Mes no femella lluida
de caminar temptador,
de mirada amorosida,

de cos rebosant de vida
i trenes de filets d'or;
sino fardassa esguerrada
més ample que llarga; i nas
de patata no pelada,
boca dos pams allargada
sols comparable a un cavás.
¿Qué de tal tipo podía
esperarse en nostres temps?
Un any que enveja daría
al Dante, si'l coneixía,
per descriure greus torments.
¿Quin planeta'l presidí?
De saberho no tinch modo;
mes si lo que'm sembla a mi
es, lector, lo que haig de dî
ens l'ha presidit Don Clodo.
Lo que en el any ha passat
tot lo que'ns ha succehit,
talment sembla que hagi estat
pel tal Don Clodo ordenat
i sols per ell dirigit.
Denuncies a carretades,
processos per tots costats,
persecucions descarades,
altres, un xich amagades
i una pila d'exilats.
Malgrat tot ¡ves qui ho diria!
encare queda un motiu
d'agraiment i alegría
per l'any que está en l'agonía:
«el periode constructiu».
Mercés a tant bella farsa
hem pogut en certs moments
veure testes acotarse,
condecoracions guanyarse
a forsa de blincaments.
No'ns hem queixat, que no es moda;
ni hay de la queja razón
si queixantse ens acomoda
diuen que'ns fa falta *soda*
que patim... un *serampión*

Pera que arrivés enlaire
lo cim dels nostres dolors,
fins hi hagué qui prenent aire
de feudal no's pensá gaire
en tornarse... *espolsadors.*
I d'Inquisidor ab geste
sense avisarnos tant sols,
fent de cárrechs una peste
a tó irat i veu agreste
va volguer... treurens la pols.
D'un any aixís ¿qué'n diriem?
que'l qu'es pel nostre costat
si ferho naltres podíem
al any el declarariem
pública calamitat.
¿Cóm puch un plat fort servir
als lectors del llibre aquest?
el *judici*, al meu sentir
per lo *fúnebre*'s pot dir
que'l serveix un esquelet.
Fem vots perque l'any que arriva
siga de bon tros més bó,
que de goigs porti una estiva
que siga *honrat* (de cursiva)
i GRAS (això de rodó).
Per ma part els asseguro
que als meus lectors estimats
no'ls desitjo cap apuro,
moltes peles i algun duro
i forses felicitats.
I estant ma missió complerta
posa la firma ab esgaire
de lluitador, que establerta
te campanya en lluita oberta
contra tots, el

METRALLAIRE.

Retratos; 6, una peseta

A través del meu objectiu

1909

Perméтinme que'm despedeixi de l'any, avans de comensar a dirne res.

—Adeu, morral, berro, xato, cap cigrany, males entranyes; vesten i no tornis any podrit, que tant debó mai haguessis vingut, mala estruga, lladre, pillo; ves a estafar a una altre humanitat tant bleda com la nostra que's deixá alsar la camisa per tú, murri, suat, camalluent; apa *alanta,* mitj amich...

¡Cau per tota una eternitat en el insondable fossar del infinit, maleit de tots, i román en el infern que t'has ben guanyat per *los siglos de los siglos*, *Anem.*

Meno. Ja m'he desahogat un xich. Are ab més tranquilitat d'esperit, entraré de plé en materia.

Fassin el favor de seguirme. No s'en penedirán, que els deixaré fruir dels plaers d'una interviú ultra-terrenal.

Sortint del carrer de la Montera i xano xano ens dirigim *cabe* la Moncloa.

En la susdita Moncloa ens espera un hermós globo en el que ens enfilarem, no sens avans anunciar que soch (a tall de cartell del Torín) *el valeroso* y *arrojado capitán T. T. i T. que á la voz de ¡suelten todos! surcará las regiones atmosféricas en su magnífico globo*

MONTGOLFIER

ejecutando arriesgados ejercicios á alturas vertiginosas.

Els *arriesgados ejercicios* els constitueixen les interviús que vaig a tenir en los *cerúleos espacios,* (que diría el meu estimat amich Rubén Dario.)

Ja som a Sans; es a dir ja som dins de la cistella del

Recorts del any

LA MARXA DE L'AMO

D. Prudenci.—També es mala *estruga.* Tot just arribo i lo primer que veig es un *policia* ¿Será un avís de la Providencia?

globo. Dirigim una postrera mirada a la terra que anem a dexar, recitem el *yo pecador*, i el globo majestuós comensa a enlairarse mercés a que nosaltres prenent la terra per un escrit que es moll i l'hem de secar, li tirem *arenilla*.

Si la comparació no'ls agrada, els diré que confonem la terra ab el morro d'un toro, i a tall de *torero* que *remata* un quite li tirem sorra als morros, i si això tampoch els plau els diré que obrant talment com si la terra fos un assumpto enutjós, *li tirem terra assobre*.

I el globo puja moltes més atmósferes que escales un carter, més inflat que en Maura, i més majestuós que el noi de en Vidal i Ribas.

¿Ahont anem?

A interveviar a Sant Pere apropósit del any 1909. Aquest encara no gosa de vida i lo únich que li está privat al nombre hú dels reporters espanyols (servidor de vostés; mal m'está el dirho) es interveviar a un ser que no existeixi.

Passem per la regió del foch, pro no'm combusteixo, perque la meva calitat de periodista me dona la condició de tenir la pell prou groixuda per resistir les més pesades atmósferes. No cal dir que en la regió dels frets la pell no s'hem torna de gallina ¿de qué'm serviría formar part de la colectivitad metrallaire?

Passem per sobre els núvols, i després més núvols, i més núvols després.

Ens falta tot justet mitja hora pera arrivar a la porta del Cel.

Ens sorprén la vista d'un lletrero, qui ab carácters gótichs (al cel tot es gótich, com les punxes de les Catedrals) diu: VIA CEL.—CONSUMS, TRANSIT: i dessota ab lletra més petita SIC TRANSIT GLORIA MUNDI.

Tots deplorem que al cel encare s'usi això dels consums; i més que el nom d'en Mundi se propagui p'els cartells del fielato; ens consolem pensant que si en Zulueta, el simpátich diputat per Villafranca va al cel, i mai per mai se veu convertit en angelet, organissará una Assamblea pera demanar l'abolició dels Consums.

De sobte el globo s'atura. Som a la porta del Cel.

¡Quí ho diría! ¡Oh! Jo mai ho hauría dit. En la mateixa porta del Cel hi llegim el següent

AVÍS

S'adverteix a tots els qui sigan suscriptors del diari «El Brusi» que's publica en el planeta «Terra» i en el tros anomenat Barcelona, pertanyent a la nacionalitat dita Catalana, del fragment qui porta el nom d'Europa, que no's cansin en trucar a aquesta porta; l'ésser suscriptor d'aital diari, lluny d'esser un mérit, es la més segura patent de destinat a les calderes d'en Llum-Bella, per mal nom Pere Botero.

Per acort de la Junta Directiva

El Secretari,

SANT PERE PESCADOR

Recorts de Catalunya

Una masía

Fot. Ventosa

Jo, sense sortir del meu apoteosis, truco a la porta.

—*¿Quí hi ha?*—diu una veu malhumorada.

—*Servidor*—contesto jo afablement.

—*Bé ¿quí es aquest servidor?*—afegeix la veu del malhumort.

—*En T. T. i T. de «Metralla»*—contesto ab feble veu de celestial modestia.

—*¡Vatua Judas!*— diu la veu—*¡quin plaga! ¿qué ja os heu mort?*

—*No senyor, gracies a Budha*—replico.

—*¡Qué es aixó de «gracies a Budha»!*—salta la veu ab tó irat.

—*Dispensim*—me disculpo—*ès que a la «Terra» a Barcelona, si diem «gracies a Deu» ens diuen clericals.*

Aquí la veu esclata en una riallada, que no sé si s'en burla o si s'en fum.

La porta s'obra.

Me quedo sobtat devant d'un senyor, que si no fos per la corona d'aram que li rodeija la testa, i la túnica de *retor* que cubreix lo seu cos, diria que es en Pi i Margall; barba blanca, bigot *albo* (que també diría en Rubén Darío), geste de profeta... i nó, no es en Pi i Margall, perque aquest, l'auténtich el veig á cúa d'ull assentat a la dreta del *Deu pare tot poderós.*

—*Y bé, T. T. i T.*—me diu Sant Pere— *si per fortuna de les lletres catalanes encare no sou mort ¿qué hi veniu a fer en aquest Cel que tan ben guanyat os teniu?*

—*Venía a que'm fessiu cinch céntims de lo que será l'any que anem a comensar, pera avensarho als llegidors de «Metralla».*

—*Pera enterarte d'aixó hauré de cridar l'hereu.*

—*¿Quí es l'hereu?*

—*Jesus-Christ; el fill únich del pare.*

—*No'l molesteu i digueume p'el vostre compte lo que sapigueu.*

Sant Pere es porter... ¿qué no se sab en una portería? Ademés, a la meva arribada i per pura tafanería, habien acudit una colla d'angelets dels escriptoris del Cel, quins ab maneguins negres als brassos i la ploma a l'aurella, escoltaben ab rialla maliciosa la nostra conversa.

—*¡Sí, que sab coses el Senyor Pere!*—digué l'un.

—*¡Que las digui!*—insistí l'altre.

Xisto vell

—*Guardia:* ¿faría el favor de dirme si *vaig bé* per anar a Gracia?
—*Mire, jo voy cada día i me hacen* portar *este* barret...

—*¡Que hable!* —deia un angelet fill de Córdoba.

—*¡Que xerri!* —assentia un altre minyó del camp de Tarragona.

Sant Pere calmá aquella petita revolució angélica, i ab bell geste de dictador imposá silenci; i assentantse sobre un cap de núvol, que al pes de son cos s'esverlá llansant aigua sobre la terra, me feu les revelacions següentes:

***

Parla Sant Pere: — L'any 1909, amich T. T. i T. será un any com els altres. Segons les impressions recullides aquí en el derrer Concell Directiu, no gaudireu a Catalunya de res de lo que's vostre desitj: aquí's practica al peu de la lletra, la máxima «això vols, això no haurás» es un principi essencial de la idea del sacrifici; i com que a Catalunya, la estimem molt, en ella més que en ningú aquest principi el possem en práctica.

Els governs seguirán en vostra terra, si fá ó no fá com

are. Regnará la casa de Borbó com fins avui No hi aurá cambi de casas; pero s'aumentarán les cases de cambi.

Això es tot lo que puch dirvos, amich T. T. i T., ¿voleu un cigarro?

I Sant Pere m'allarga un explendit *veguero* de la Vuelta Abajo celestial.

—Mes — faig jo en havent encés l'aromátich puro—¿no passará res al mon de piramidal importancia?

Are com are no ha determinat res el Concell Directiu. Sols sé que corren per aquí angélichs rumors que fan suposar que quelcom important ha de succeir. Se diu que's constituirán en Junta Permanent...

—¡Veiam si ens expulsarán de la Terra! —faig jo tot alarmat; Sant Pere somriu com un patriarca, i ab tó d'innegable bonhomia me diu:

—¡No sigueu caústich, T. T. i T.. ¡Perdoneu les flaqueses dels homes.

En això un angelet molt bufó que'm semblá era un dels que figuren als peus de la Verge d'en Murillo, se plantá devant de Sant

Art antich

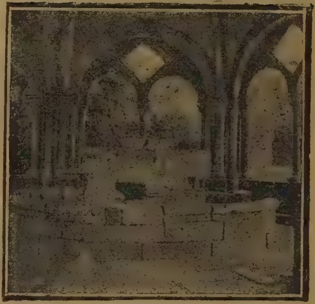

Poblet.—Surtidor dels claustres.
(Fots. Ventosa)

Obres dels ciclons

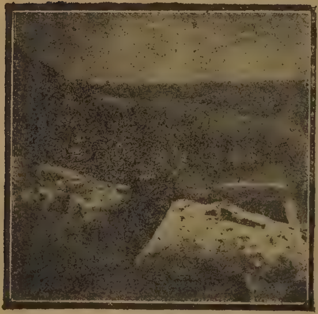

Sfareig de Sant Miquel d'Erdol.

Pere i li ensenyá dos dits ab cara d'angunia.

—Ves, peró fesho en un recó—li feu Sant Pere per tota resposta.

L'ángel s'arreconá en una recolsada de núvols d'esquena a nosaltres; a cúa d'ull vaig veurer que en la terra obrien paraygues.

—Sí;—reanudá Sant Pere.—L'any 1909, no ha de portar are com are, res de nou a la humanitat de la Terra. Hi haurá mitja dotseneta de guerres que repartirem equitativament entre diferentes nacions. Procurarem que no hi manquin uns cuans parells de catástrofes de totes menes i ja mirarem si queda per aquí alguna epidemia en vaga i la deixarem caure sobre la terra...

—Mil mercés per tanta bondat.

—Per lo que a Catalunya toca, tinc fe que os treurán la llei de Jurisdiccions. No puch assegurarho, perque aixó es cosa d'en Banyeta.

D'autonomía no os en feu ilussions. Aixó es categórich.

—¿Estem condemnats a centralisme etern?

Art antich

Poblet.—Detall dels reials sepulcres

Art antich

Arcades dels claustres del Monastir de Poblet.

—Etern no; per l'any 1909.

—Escolteu: en Pi que el veig assentat al costat del Pare etern, no podría influir pera que això de l'autonomia anés un xich depressa?

—¡Calleu, home, calleu!... Si en tot lo día no calla ab el cuento del Federalisme i de les nacionalitats!...

—¿I donchs?...

—L'hereu Jesús també de tant en tant l'ajuda a demanar pro...

—¿Pro qué?— m'atreveixo a dir jo.

—¿Sabeu com contesta el Pare Etern?

—¿Cóm?

—Seguiume.

Sant Pere'm fá passar per corredors i corredors, fins que entro en un saló d'actes inmens, empedrat de bones intencions i ab un sostre de pensaments generosos i unes parets de idees altruistes, molt més maco que una decoració d'en Moragas i Alarma.

Hi ha diferents cartells per les parets ab lemes celestials.

—¿Vejeu?—me fá Sant Pere — Quan en Pi demana autonomies, el Pare li contesta ensenyantli aquell cartell.

Dirigeixo la vista cap el cantó que Sant Pere'm senyala i veig un cartellet que diu:

> Tots els pobles, tenen
>
> el
>
> govern que's mereixen.

Surto del cel, salto núvols i núvols, torno a agafarme a la barqueta del *globo*, obro la válvula i cap a vall.

El vent bufa fort i m'aparta del meu camí.

En lloch de caure a Madrit porto direcció de caure a Catalunya.

Paso p'el demunt de una plassa de toros, atapaida de gentada. De un bulliciós Paralelo plé de gent que's daleix, s'apreta i's massega pera veurer «El arte de ser bo-

Paisatges catalans

Un camí de Montjuich.—Apunte al llapis, de S. Suné.

nita», «Las Bribonas», «La República del Amor», o bé «María Menotti ó la Loca de los Alpes», «El mar por tumba ó el almirante ciego»... De un Passeig de Gracia plé de nois i noies ensucrats que semblen no tenir altre feina que barreteijarse ab grans allargaments de bras... llenso sorra, llenso sorra... el globo s'enfila i pren la direcció del carrer de la Montera i baixo dient filosóficament:—Sí, sí, que sigui com vulgui, que vingui l'any 1909. Sant Pere té raó. «Els pobles tenen els governs que's mereixen».

T. T. I T.
Redactor fotograf de METRALLA

Agonía del 1908 i gestació del 1909.

L'ideal que s'imposa (1)

Lema: Obrers catalans, olume.

Parlar del ideal del obrer catalá en particular, i dels obrers en general, es, hi ha sigut per mi, cosa predilecta; que parlar del ideal dels homes, es en veritat fer obra social i humana.

Parlar del ideal del home obrer, sigui o no sigui aquest catalá, no es pas tema molt fácil encare que aixi no ho sembli; perque l'obrer, al manifestarse com obrer, una superior cosa'l porta, i com que'l tema'm parla del obrer en particular, i no del catalá en general, procuraré, donchs, atenirme al tema, tot fent ensemps que obra social, humana.

Com que l'ideal es en el home el nort que'l guia per eixa mar revolta de la vida, per aixó la missió principal del mateix home, está en procurar que aquest ideal sigui inspirat pel sentiment d'amor a la humanitat entera, perque l'amor no pot ni deu inspirarse en sentit egoista, i molt menys quan se tracta d'un ideal personificat en la classe obrera.

Es indispensable estudiarlo el moviment obrer en totes les seves manifestacions, i un colp estudiat i analisat convenientment, si es que se sent un poch o molt d'amor a la classe obrera catalana, no se sentirá ni el més petit dupte en creure quin ha de ser l'ideal que ha de caracterisar al obrer de la nostra terra.

Ben definit está per mi aquest assumpto, per haverlo tractat d'una manera extensa i clara en mos escrits periodistichs, perque sempre, al ferho, he sabut inspirarme en la realitat de la vida obrera.

L'obrer catalá, en si, qu'es considerat en el moviment mondial obrer, com una forsa qu'en un moment donat, pot contribuir per si sol, en cambiar l'estat de coses, no pot ni deu apartarse de la verdadera i única ruta en quina's ventilen els problemes més trascedentals de la vida

(1) Trevall que obtingué'l premi al tema «¿Quin ha de ser l'ideal del obrer catalá?» en els Jocs Florals de Caldes de Montbuy l'any 1908.

proletaria, perque es forsós, i indispensable, que les seves energíes siguin, en sa part principalíssima, empleades en formar aquell mur formidable que pugui privar un dia, en que la forsa absorvent i adominant del capital tiránic sempre, imposi, com avui en día va fentho, aquella seva voluntat estúpida, que converteix als homes en remades de sers no considerats sisqueres, en que perteneixen a la especie humana.

Mireu els problemes més trascendentals de la vida, estudieu i analiseu aquelles qüestions que més directament interessen al home, i cap d'elles, absolutament ni una s'os presentará ab la forma tant necessaria a resoldre de moment com el problema social obrer, i es que aquest problema porta en ses entranyes, la lluita per l'existencia, aquesta lluita terrible, formidable, que sotmou a tota la humanitat entera, i qu'está predestinada a ser un día, aquella cosa que ha de resoldre en un tot unánim, la confederació de la gran familia obrera.

Heusaquí una teoría que en el fons semblará tal ve-

Art catalá

Marina.—Cuadro al carbó per J. Vilarrasa.

gada disolvent i perillosa, pera la pau i'l benestar dels pobles.

No; no s'hi ha de veure ni una cosa ni una altre, que tot lo que os vaig exposant, no es altre cosa que l'exacte afirmació de quin ha de ser, sino en totalitat, en part general el veritable ideal de la classe obrera catalana.

A pesar de lo que pugui dirse en contre, es així, i ho es perque'ls fets ens ho demostren, perque la llògica de les coses racionals ens ho afirma, i en un tot, la vida actual ens ho fa veure de una manera clara, sense que enlloch s'hi vegi transpuar el dupte.

La classe obrera catalana que sempre ha sentit la forsa que acciona tot moviment de progressiva marxa qu'es tinguda per especial i distingida forsa colectiva per son estudi i cultura, que se la mira com a colectivitat concient, que quant se manifesta afirma una finalitat ben determinada; ¿quin ideal us sembla que pot abrassar, sinó aquell que se inspira en la veritable emancipació humana, en bé sempre del que sufreix les consequencies de l'actual organisació social dels homes, sostinguda per la artificial concepció de lo que deu ser i no es, a pesar de tota raó que pugui demostrarho?

Un qu'está en el secret

—Usted no sabe porque los revolucionarios rusos no van nunca á misa?
—No señor.
—Pues, para no ver «al-zar»

La societat, aquest component colectiu en quin l'home's veu forsat a viure, está possehit d'errors que son necessaris corretgir perque la pau entre'ls homes regni.

Recorts del any

Un moment de la *course de voiturettes* copa Catalunya.
(Fot. Ventosa)

Aquets errors no son altre cosa que la mala interpretació de lo que deu ésser la vida, i com que l'obrer es el primer que'n sufreix les consequencies a causa de la

posició social qu'ell ocupa, natural es doncs que sigui qui ha de forsar la lluita en bé i en profit del home, establint aquella justicia qu'avui la humanitat no gosa, a pesar del dret indiscutible que te de possehirla.

¿No us sembla doncs, que l'ideal del obrer catalá ha de ser forsosament un ideal d'emancipació futura, qu'es l'ideal qu'empugna les lluites socials modernes?

¿No us sembla que si l'obrer catalá s'inspirés, ab sos actes, en un ordre determinat no més en cuestió politica, ordre que sols tendeix a la organisació dels estats amparats per la forsa, cooperaria inconcientment a lo qu'es per ell un prejudici, perque la forsa es la tirania, i lo qu'ell necessita es llibertat per viure la vida plena, cosa qu'avui se li nega a pesar de ser home?

L'ideal del obrer catalá, com l'ideal de tot home, ha de ser un ideal expansiu, desinteressat, ple d'amor i sentiment, que desperti'ls cors á la vida enlloch d'adormir-los a la mort; un ideal regenerador qu'uneixi i apropi, enlloch de distanciar als sers d'una mateixa especie; fer que l'home sigui lo que ha de ser, home, i sempre home, mai la bestia sotmesa a la voluntat de l'*amo* que l'aniquila pera satisfer interessos propis en benefici sols d'*ell* i per *ell* sempre.

L'obrer catalá, encare que, possehidor d'una instrucció envejable, que no posseeixen obrers d'altres terres, te un defecte, no obstant i aixó, defecte que moltes vegades li fa fer feina negativa tenint condicions superiors per ferla afirmativa, i es que's deixa portar per l'encís de la paraula que sols parla a la orella enlloch de parlar al cor, qu'es ahont germinen les grans idees que'l sentiment crea en ansies de vida.

Veureulo moltes vegades que, entregat a la voluntat del demagoch, se deixa portar per una falsa concepció d'idees sols favorables al individuu en prejudici de la colectivitat, i aixó'l porta en que moltes vegades, no sembli realitat, aquella especial cosa que'n fa del obrer de Catalunya, una farsa positiva en les lluites socials modernes, que ja s'imposen per la seva finalitat humana.

Si jo possehis aquell do especial qu'han possehit certs homes, si jo tingués en ma propia voluntat aquella forsa necessaria que's necessita per les grans empreses, jo li diría al obrer, coses que no ha sentit encare, i'l portaría pel

camí de la redempció i de la justicia, pero li portaria ab amor, no ab odi, que l'odi no ha germinat mai en mi, i si sols el sentiment m'ha portat sempre en fer obra humana, jo li faria veure, ab la claretat qu'illumina'ls ulls ofuscats per l'enveja ab passió estúpida, quin es el veritable ideal de la vida.

Jo li diría que l'home deu obrar a conciencia perque sos actes siguin l'afirmació de l'obra qu'ell aspira á crear un día, i també li diria, ab totes aquestes coses, que com a catalá deu haver de lluitar en favor de la colectivitat que com a part integrant, se li fa indispensable viure.

I li diría aixó d'una manera especial, fins a ferli compendre, que les idees més radicals en sociología, no'l negan l'amor que l'home pot sentir pel lloch que li recorda aquells jorns hermosos de la infancia, i qu'aquest sentiment se pot sentir, tot sentintse també, el sentiment de deslliuransa humana, que l'una cosa no nega a l'altra,

Recort de l'any

Folgueroles.—Inauguració del monument al inmortal poeta mosssen Cinto Verdaguer.

Cap de brot de nostre terra

En Ignaci Iglesias (*per Ll. Brunet*)

sinó que tot en un conjunt, es fill d'una mateixa causa, la vida.

L'home conscient, pot aquest sentiment sentirlo, sense que vulgui dir deixarse portar per un patriotisme fanátich que converteix a l'home en bestia, sinó que això es afirmació d'una obra social, com a complement indispensable pera la vda dels homes.

Tota lluita en favor de la llibertat, aquella llibertat que per cosa especial, el regoneixement de totes aquelles coses que naturalment s'han anat formant, i que son l'afirmació de la vida individual i colectiva, aquella llibertat que's fonamenta en la igualtat humana, i que nega tota superioritat social que converteix als homes en classes, com si la humanitat fos una cosa, i no'l component de sers racionals per excelencia, es lluita que sintetisa l'ideal indispensable al obrer de la nostra terra.

Lluitar pel regoneixement de les coses aquelles que son indispensables a la vida, i pera privar qu'aquella forsa que no's base en la raó de les coses que la llógica més racional afirma, imposi una voluntat contraria a la que neix del natural impuls del individuu, mireus si aquest lluitar no ha de ser també l'ideal qu'un día fassi forta a la colectivitat obrera catalana.

Sempre veureu que la raó de la forsa imposa la seva acció contraria al expandiment de la ánima individual i colectiva, i aquesta raó la veureu sempre en lluita overta ab la acció social del proletari privantli avansar en la vía progresiva de la seva emancipació social i económica.

Aquí está doncs la lluita, aquí está l'ideal; privar qu'aquesta raó imperi pera donar pas a la raó racional i llógica, aquella que s'imposa per la seva propia forsa, i que l'obrer catalá la necessita pera l'expendiment natural de tot lo que li es ben propi com obrer i catalá a la vegada.

Aquest es al meu entendre, l'ideal que te d'abrassar la classe obrera catalana, ideal qu'afirma les coses de la vida, i ensemps que es ideal de llibertat ho es també de justicia humana; ideal que's base ab l'amor a totes les coses, mai portat per l'egoisme que nega'ls sentiments del home, sino qu'es aquell que'ls afirma, desinteressat sempre, i sempre expansiu i altruista, perque la humanitat per ell es una sola i única.

Busqueu la raó fundamental de les coses i sempre hi trovarem alló que en la naturalesa s'afirma, i tot lo que intenti pertorbar l'acció expontánea que res li forsa a manifestarse, no será altra cosa sempre, que l'intent acaparador amparat per la forsa, aquella forsa qu'absorveix la vida perque no es la voluntat del home qui la crea, i avui que tot marxa inarmónich al compás d'una estúpida i absoluta voluntat que's contraposa ab el sentiment que vigorisa l'esperit sempre susceptible a la creació d'obres de finalitat altruista, es quan mes l'obrer y principalment l'obrer d'aquesta terra deu haver de procurar qu'ab son esfors cooperi en que l'obra emancipadora pugui avansar resolta com a única i humana obra que un día redimeix al home.

L'ideal del obrer de Catalunya, com l'ideal del obrer sigui d'aont sigui, ha de ser un ideal que tingui per base

l'amor á tot lo que sigui fer obra de sentiment, de llibertat i de justicia.

Aquest es el meu modo d'apreciarlo l'ideal del obrer d'aquesta terra i aixi l'aprecio perque com a obrer i catalá voldria que'ls obrers de Catalunya quan se manifesten ho fessin ja conscients de que fan obra profitosa perque mai poguessin assenyalarlos com a sers negatius que sols fan qu'entrebancar enlloch d'impulsar lo qu'es acció en la vida dels homes.

Ab fe i amor crec haver exposat l'idea, que cap sentiment egoista ha guiat ma ploma, quan la má li ha fet trassar aquestes ratlles.

Siguin elles doncs la guia més fidel perque l'obrer de la nostra terra pugui sentir l'ideal tal com se sent la vida, ab amor, i justiciera llibertat humana.

Agustí Pedret i Miró

Devallant

Son les tres. La nit es freda. Crudel, el vent bufa irat i son paorós udolar sembla'l repós d'un monstre en l'agonía.

En el solitari carrer de la ciutat vella: ombra. Confonentse en l'ombra, la miserable *trotteuse* espera en inútil aguait.

Passa un home.

La *trotteuse* avensa uns passos. El remor d'unes paraules tremoloses s'enlaira en el silenci.

Una grollera imprecació respont brutal, i'l pas viu, adelerat, fa esvair una esperansa.

El vent sembla amansir sa furia. Una pluja gelada, finissima, devalla implacable. La *trotteuse* arrecerada a un portal, com volguenthi clavar els ossos, resguarda'l cos miserable del torment de la pluja.

Passa temps.

Del lluny del carrer ve remors de veus, i les vidrieres d'una taberna s'obren violentament. Un home i una dona'n surten disputant i's perden en el carrer vehí. Els

crits arriben somorts... Una blasfemia, un cop sech, altre blasfemia; una veu de dona rugallosa i dolorida; després, silenci... res...

La *trotteuse* resta com enganxada'l portal. Ha estirat el coll i els llavis s'han arquejat impassibles, desdenyosos.

—¡Bah! ¡La Siseta!...

I ¡quí sab! potser en el fons del pensament, més que la compassió hi ha creuat l'enveja. Al cap d'avall, allá, en l'abrigada taberna, devant d'un plat curull i una copa a vessar, el cos s'hi troba tant bé, que després...

La *trotteuse* avensa uns passos petjant a cops. Dels peus, frets, gelats, sembla fugirhi la vida.

L'art en fotografía

Recó de Catalunya

(Fot. Ventosa)

Passa un home. S'atura. Parlen. I la veu suplicanta de la *trotteuse*, devé enérgica, irada.

—¡No, no!...

L'home s'allunya indiferent, potser satisfet; la má dreta en la butxaca dels pantalons, estreny unes monedes.

La pluja mimva i'l fret es més viu, més intens, sembla fiblar la carn. Sonen quatre campanades en la parroquial esglesia.

La *trotteuse* defalleix. Unes dents d'acer semblen rosegarli les entranyes i les cames flaquejen al pes del cos que tremola convulsivament.

Un pensament li acudeix ab tossuda insistencia i sembla donarli forsa. Allá, en l'abrigada taberna el cos s'hi sent dolsament amoixat. La vianda calenta i fumejanta a cambi d'aquelles miserables monedes que ja podría posseir i fins llensar al rostre del desconfiat taberner...

Uns passos s'apropen i la *trotteuse* se redressa triomfal, decidida. El seu pit enfonzat sembla adquirir l'atrevida audacia de la curva. El seu cos se brinca graciosament provocatiu al rítmich oscilar del pas petit i nirviós.

Els passos devenen lents i pausats a l'aproparse a la *trotteuse*. Es un home. S'atura. Parlen. Ella ho ha endevinat. Les mateixes paraules; fins idéntica manera de dirles. Sembla que hagi oit a l'altre...

Peró la veu de la *trotteuse* ja no devé enérgica, irada. Ofega un sospir.

—Sí, sí; anem...

I avall, en el carrer vehí, aont mitja hora avans hi avensava altre dona dolorida, hi avensa la *trotteuse* devallant un graó més. Desde aquella nit, altre nom designaría la seva humana miseria...

Ha passat mitja hora. La porta del miserable piset se tanca de cop. Darrera: un estómac sembla volguer sortir a l'exterior en suprema convulsió de fástich. A fora, perdentse'n l'ombra del carrer, s'allunya la bestia satisfeta.

CASSIMIR GIRALT

Del llibre recentment publicat, AIGUAFORTS *en prosa*. (Literatura lliure).

Castizo

Zoología madrilenya: *Un rata.*

Somni

Attys, el poeta, fill d'un mercader de Febas, defallía. Llurs galtes havien devingut pálides com un raig de sol demunt del blat madur. Llurs grans ulls somniadors, se cloíen tristos, melangiosos... La remor del riu corrent vers l'anyorada Alexandría tenía per ell la cadencia d'un seguit de besos, de sospirs, de caricies, de paraules tremoloses mormulades a flor de llavi...

Riu avall, ab l'inquiet corrent de les aigües, la fantasía de Attys, devallava vers la maravella de la gran ciutat, tota amor, tota bellesa... I forjava espléndida una nit de goig en el palau d'Artemis, la bella cortisana vinguda de llunyanes terres de més enllá de les riberes de Xipre.

I en el silenci de la nit estrellada, Attys el poeta, havía ascendit tremolant d'emoció els graons de l'amplia escalinata de marbre rosa. La llarguíssima galería, romanía deserta i feblement iluminada per la pálida llum de la lluna. Attys avensá. Rés existía més que'l bategar del seu cor. El palau d'Artemis dormía en el silenci de la nit blanca.

Havíen finit els cants de les jovenetes gregues de les illes. El cansanci havía fet enmudir l'armoniós preludiar

de les vergos arpistes vingudes de l'Arcadia, i les danses de l'Afrodita havíen deixat lases de cansanci demunt de les catifes, a les hermoses balladores jueues, assiries i babilóniques, qui portaren tota la l'alegría de llurs llunyans paissos. Artemis, la bella cortisana, en l'amable misteri de la seva cambra à mitja llum, esperava ansiosa. La lleu remor de l'aire de la nit, al relliscar pels cristalls del finestral, la feia extremir de esperansa...

¿Ell?... Vindría ell; vindría l'home inconegut... I vindría ab ell l'ánima sincera, forta i generosa, qu'ella havía desitjat en les confidencies de joveneta, en la rojor de llurs galtes enceses, en el bategar del seu cor, en els primers somnis de dona i ja més tart, quans homes i homes havíen passat famolenchs per la seva arcova de cortisana, l'havía desitjat en l'esglaiadora buidor de la seva ánima no satisfeta, en el desitj de quelcom inconegut que no podíen oferirli els llavis ubriachs de passió i les mans ansioses de caricies la cort d'adoradors qui l'assediaven i l'abu-

rrien... Per això Artemis vetllava extremintse al més lleu remor. L'home suspirat, el poeta de ánima sincera i generosa, vindría, vindría a ferli ofrena de llurs cants, de llurs amors, de llurs esperances...

***

Attys el poeta, despertá. El día clarejava...

Les aigües del ríu seguien remoroses el seu camí vers la ciutat eterna, l'Alexandría anyorada... Al lluny, de l'industriosa Febas, sorgía una remor de vida matinal.

I Attys pensá en el seu pare, en el vulgar mercader qui res podía compendre de llurs somnis de poeta..... I vacilant, apesarat, emprengué la tornada a casa, atrávessant la prada rublerta de flors, saturada d'aromes qui conduía a Febas.

Llurs grans ulls somniadors dirigiren un darrer esguard a les aigües remoroses qui feien camí al niu de tots llurs somnis i esperanses.

I avensá, avensá ab recansa, sentint l'anyoransa d'una nit eterna en la que's pogués somniar eternament ab Artemis, la bella cortisana de més enllá de les riberes de Xipre...

Hi tornaría al ser nit, quan en l'amplissima volta hi brollessin les primeres estrelles...

Hi tornaría... Fins el jorn en que riu avall ab les aigües remoroses, fugiria de Febas, de la ciutat industriosa, de la gent que no entenia llurs cants, del seu pare el vulgar mercader que res podia comprendre de llurs somnis de poeta...

CASSIÁ GIRBAL

Mitj-dia

SONET

Al amich *Joseph Musoles Gasset.*

Prop de l'enclusa ja jeu
el mall cansat de mallâ
i'l ferro bullent que's va
apagant també s'hi veu.
Els trastes del carrer treu,
tot disposantse a plegar,
lo manxaire, que ho fa anar
tot a puntades de peu.
La fornal ja no fumeja
ni'l repiqueteig mareja
que durá tot lo matí,
i es que caient ab catxassa
del campanar de la plassa
les dotze s'han fet sentir.

JOAN VILADÓT PUIG.

Agramunt (Lleyda).

Cap-vespre

La vermellor del cel que al lluny se veu morenta
s'esfuma a l'infinit daurada i macilenta...
La mar ab sa remor que's mou ensordidora
se pert en les foscors amb fas corprenedora...

Els pobles ruralats, ont viu la pagesia,
s'ajoquen tots sumits en dolsa melangia...
I en la sentor del camp, de vida endormiscada,
la terra pren colors que emboiren la mirada...
I en la ciutat fabril que's veu entre els pobles,
formant bell escampall, hi neixen uns llumets...
El cel, que ja es grisench, té unes clarors somortes...
La nit, que s'ha acostat, comensa a obrir ses portes...
L'esprit vola a regions que'ns son inconègudes...
mentres tot lassament les carns cauen retudes...
I en la sentor del camp, de vida endormiscada,
la terra pren colors que emboiren la mirada...
I en la foscor suau, en la foscor del cel,
sovint parpallejant, s'hi veu brillant estel...

P. Llovera i Carol

L'art en fotografía

Costes de Garraf

(Fot. Ventosa)

Fantasía mitjeval

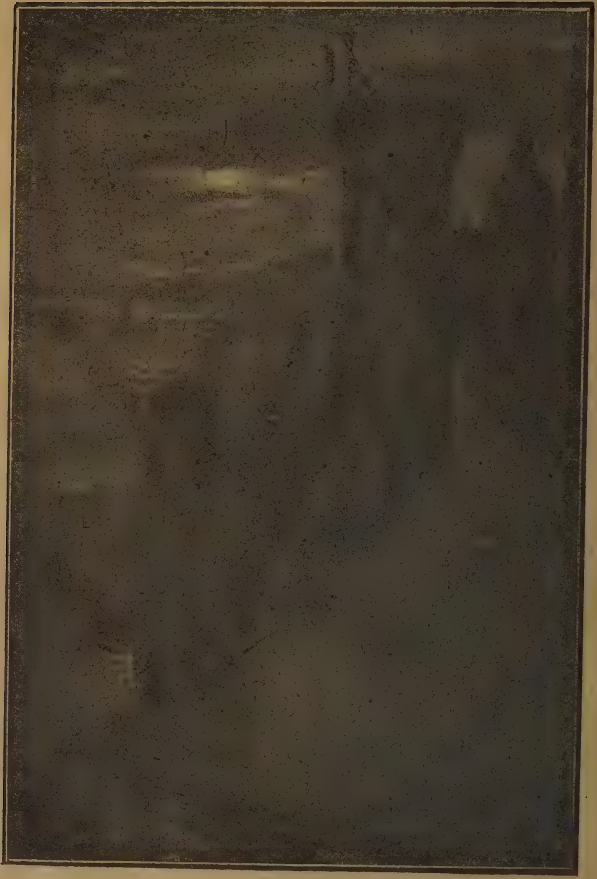

Cuadro al carbó de J. Vilarrasa.

De les reials jornades

Lo que vá fer mes soroll de la visita

Remember

Recorts de jorns que foren,
jornades qu'ns evoquen velles dates,
escrites en les fulles de la historia
de nostra terra sempre hermosa i grata.

Recorts de passats dies,
que fan sentir al cor com anyoransa
de coses benvolgudes que s'estimen,
que son el bell reflexe, que son l'ánima,
d'aquell el nostre poble que fou sempre
espill per sa grandesa i per sa fama,
doser de llibertat y de justicia,
de pobles lliurador, orgull de rassa.

Bressol d'aquell gran rei, gegant homérich,
que fou capdill i mestre a la vegada,
el bell enamorat de Catalunya,
que jorns de gloria i esplendor va darli.

Aquell que fou l'amor de tot un poble,
que fou ensemps que rei, guerrer i sabi,
conscient llegislador de nostra terra,
que en feu de llibertats ben rica patria,
el bell enamorat de nostra llengua,
qu'un día ab son amor tant volgué honrarla,
en ella gentilment narrant les gestes,
que foren de sa vida llegendárica
aquell teixit immens de fets qu'afirmen
la forsa potentosa d'una rassa.

No se perque al recort de tanta gloria
la pensa com ardida s'entussiasma,
i plauli recordar aquells que foren
per nostra Catalunya jorns de gracia,
recort d'un temps millor per nostra terra,
desitj que sent la pensa ilusionada,
de coses per lo grans maravilloses,
que son goig i esperansa
pel cor que creu i espera
quan sent el grat ideal la forsa innata.

Del natural (per la *Senyoreta Mercé Ventosa*)

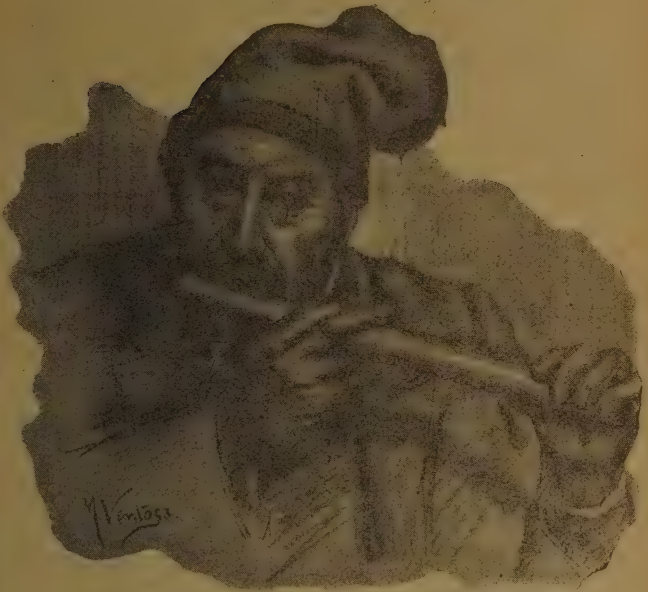

Esperant la revolució

Com sombra del passat que s'alsa ardida,
apar que'l rei en Jaume'ns amenassa,
i ab sa destra irada i enutjosa,
ens mostra del present la febla rassa,
aquella que ha passat, hermosos dies,
fou la temuda varonil nissaga,
qu'al cor sempre sentint set de justicia
un día als pobles oprimits lliurava.

Talment la desitjada fita'ns mostra
ont cors i voluntats be s'agermanen,
llassada fraternal d'autonomia
per nostra terra llibertat somniada.

Volguemla recordar aquella gloria,
volguem tenir per ell una mirada,
que'ns fassi veure a l'hora coses belles,
de nostre Catalunya coses grates,
aquelles que'ns afirmen
com poble progressiu, ardida rassa,
que lluita per lograr una altre vida,
que sigui aquella cosa sempre exacte,
que sols l'autonomía afirma i logra,
pels pobles qu'envers ella ferms avansen.

BATISTOL

La vida dels morts

Sonet francès del poeta cubà José M.ª de Heredia dedicat al poeta Armand Silvestre

Quan l'ombrívola creu estigui ja plantada
Demunt nostre, i la terra á tots dos sepultará,
En la blancor dels llirs ton cos reflorirá,
I eixirá de ma carn la rosa ensagnentada.

I la divina mort que han tos versos cantada,
En son vol ple d'oblit silenciosa'ns pendrá
I vers astres novells pels espais ens fará,
Breçantnos lentament, fê una ruta encantada.

Mes arrivant al sol, dintre son foc vivent,
Els nostres esperits febrosos se fondrán
En la felicitat de flames eternals;

I la Gloria, al poeta i á l'amic consagrant,
Viure dolça'ns fará la vida, juntament,
De les Ombres que ha fetes la Lira fraternals.

Per la traducció,

DOMINGO BONET I CEMBRANO.

Arts Amandi

Jo sempre he trovat son les esglesies un bell lloch pera sensualismes ungits ab silencis i misteris. El hieratisme de les imatges, les cares de figures de cera dels altars, les ombres dels recons eclesiástics, i la veu apaibagada dels resadors, fan pensar en coses d'ultra-tomba i en la perdurabilitat de la vida, pero també. amichs, en els idilis del temple, hi ha un refinament romántich i un regust de blasfemia saborosa que's com si en la boca de l'aimada, posessin fragancies de mirra de incens. Els caballers que cercaven amors d'abadeses, i les damiseles que estimaren als perfumats clergues del segle XVIII, bé prou sabien que les coses sagrades tenien el suprem encant d'esser fruídes, malgrat les ires de deu i la prohibició dels homes...

L'iglesia cristiana, ha consagrat a la Mort, desde'l dia del mont Calvari. Tot ha estat en ell esclavisador de la vida, les catacumbes, i el *Díes ira*, els pecats capitals i les virtuts teologals, el *Miserere* i les taules de la llei. Els incensaris sempre s'han llensat cap el sol, pera que impideixi la boira de la mirra, s'encenguin les sangs ab les llums del cel. I n'obstant, mireu com aquesta mossa se fica en l'iglesia solitaria, i comensa un idili sota la presidencia de la creu. Les campanes que tocaven a oració, convocaven a epitalami, i en una tarde de Novembre, quan les tristeses tardorals invitaven a pensar en l'ánima fugitiva de la vida, i la caiguda d'una fulla groga, ens ofereix la visió del dolor del mon, vuit segles després d'haber mort el Crist predicant el renonciament i la castetat, l'instint pagá, encarnat en dues joventuts se redressa, sota l'imatge lamentable del deu-home, mort cast verge, pera que'ls homes no ho fossin.

I un altre segle XVIII, sembla comensar ab aquestes damiseles habillades com una figulina de Tanagre, que van a escoltar als predicadors gentils i ressen devotament, ab fervor de matrones conmogudes, al Jesuset ros i bufó. Els festeigs, troven en les capelles una ombra celestina. L'estrella Venus, reuneix als amants, no en els boscos, ni en les fontanes, ni en els parcs, sino al peu de les trones.

I dona una picaresca joia pensar en que allí ont hem passejat la nostra galantería, trovarem ab una sencilla penitencia una absolució del pecat, car entre totes les relligions no ni ha altre de més amable que la católica.

Aquells que portem l'heretgía en la carn, els parents espirituals de la Magdalena i de Don Joan, no deuríen renegar mai del catolicisme. Jo estich pensant en abjurar dels meus erros, perque si els homes no'm perdonarán mai la meva luxuria, un clergue tindrá sempre pera ella la benevolencia absolutoria d'unes frasses llatines.

***

Amichs, siguéu creients. La campana branda melancólica peró les seves campanades, mes que per ressos de dolor, criden pera'ls enamorats vagabons que's trovaríen sense refugi, si no fos per la caritat cristiana. Donem gracies a deu en les altures i als capellans de bona voluntat en la terra. Amen.

MARIUS AGUILAR

Roijors que passen

—Roselles que al istiu tan enciseres
porteu dels llavis roijos la color,
com es que no sortiu á la tardor
mostrant vostres corones rialleres?

Si joia sou dels camps i les riberes,
per qué'ls abandoneu en la tristor,
morintvos com l'herbei voreijador
al bes ingrat de les glassors primeres?

—No veus, oh trovador, en ton desvari
lo qu'es la vida? un jorn sense demá.
Imatge som de joventut... sagrari
que'l temps en sa tardor profanará,
tornant en ritme adust i funerari,
cansons d'amor... roijors que van passâ.

VICTORIÁ VIVES.

Paisatjes catalans

Cuadro al carbó, per M. Vilarrasa.

Un «trop de zele»

ó

La població saludable

En Robert Mauri, de quarant'anys, solter, rich, vivía una existencia tranquila, apacible, semi-patriarcal...

Vivia ab dues minyones—cuynera i cambrera—en una torre situada als afores d'una populosa ciutat.

No tenia cap negoci, no exercía cap professió ni ofici; no tenía cap mal-de cap.

No havía estat mai malalt. Era robust, sá, ab uns colors a la cara que donava bó de veurel, i un estómac fort a proba de bomba.

Tan sols una cosa'l preocupaba seriament i'l feya estar llargues hores meditabond: era'l pensar que s'havía de morir i deixar aquella plácida existencia i tot aquell be de Deu que'l rodejava – perque hi ha que advertir que la torre era propietat d'ell com també el frondós jardi que s'extenia al seu devant, pel qual en Robert solia passejar frequentment, com senyor feudal pels seus dominis.

En Robert Mauri tenia, donchs, una por cerval a la Mort...

***

Era un dia d'hivern; en Robert Mauri s'estava—com de costum en aquella hora—parant el sol darrera'ls vidres de la tribuna i llegint el diari; quan tot de cop prorrompé en una exclamació estrepitosa, una exclamació de goig sorprenent, inesperat .. una especie d'«Eureka» radiant de joia ..

Acabava de llegir un telegrama que deia: «Población saludable—Granada.— En Arite, pueblo de esta provincia, no se ha registrado ninguna defunción desde agosto de 1906. En todo el año de 1907 no ha habido ningún enfermo grave.»

—Desde 1906... i estem á 1908... Es a dir dos anys sense morirse una persona!...

I aqui que en un dia s'en moren tants!...

LA LLUITA ETERNA. (per Ll. Brunet)

¡Uns tant i els altres tant poch!... no entendrens i perdrel tots!...

Potser no se'n hi morirá mai més cap!... – se digué en Robert Mauri pels seus dintres.

I tot d'una:

Ja está dit, men vaig á viure a Arite.

I apretá'l botó del timbre ab el polse...

Una dona d'uns quaranta cinch anys, roja, grasa, i ab tots els aires de majordona se presentá ben prest a la tribuna...

—Mana, senyoret?

—Sí; mira, Mariagna: arregla'ls *mundos*, com més aviat millor, i enquibeixhi tota la roba que pugues, que'ns en anirém á viure á fora...

—A fora senyoret?

—Sí; a Arite.

—A Arite?... Y ahont cau aixó d'Arite?

—Cap a Granada.

—Ah!.. A La Granada? Ja hi sé, ja... El meu pare — que al Cel sía – hi tenía una tia de part de mare que...

—*Bueno;* deixat d'histories i arregla els *mundos*. Notificaho també á la Tereseta, per si també vol venir ab nosaltres... Sortirem al primer tren.

—I'ls mobles?

—Pendrem els més indispensables... els demés els vendrem.

—I la torre?

—La llogarem... o també la vendrem. Ja tinch poders fets a n'en Palau per moltes coses... N'hi faré uns d'expressos per aixó.

—Está bé. Me'n vaig á *fer* els *mundos*.

—Sí; ves, ves... que no podem perdre temps.

—Tant depressa hem d'anar?

—Sí; es cosa qu'urgeix... pot venir de minuts.

—Essent axís, vaig corrents.

—J'hauríes de tenirho tot a punt.

I la criada, sortí de la tribuna pera executar ab la major prontitut possible lo ordenat per en Robert Mauri.

***

A les set del vespre ja's trovaven tots tres al tren disposats a partir cap a Madrit, i d'allí, ab l'exprés d'Andalucia cap á Granada i Arite.

En Robert Mauri, tot satisfet de la brevetat ab que

ho habien arreglat tot, s'estava, aclofat en l'encoixinat del assiento, del wagó tot fumant un *habano* que l'ajudava a fer la digestió del sopar que, al objecte de que'l tren no'l deixés, havia fet en el resturant de l'estació.

Les seves dues criades també s'estaven en el mateix departament, enfront d'ell, esguardantlo ansioses, y amatentes a cumplir tot quant en Robert se servís disposar.

La Mariagna s'atreví a preguntar:

—I escolti, Don Robert: per qué hi anem a viure a La Granada? Que no estavem prou bé aquí?

—Hi anem perque hi ha més salut... En tot l'any 1907 no hi ha hagut ni un malalt *grave*.

—Vol dir que hi ha més salut?... Això deu ser bo per dir!... Miri: els de la familia de la tía del meu pare hi vivien... y tots son morts.

—Deu fer molts anys d'això?

La Moda (*per Apeles Mestres*)

¿No troban que ó hi sobra el sombrero ó hi sobra el paraigues?...

—Ja'n fa uns quants, ja...

—Are es molt diferent... Ha millorat molt... En dos anys no hi ha hagut cap defunció.

—Ja es extrany!...

***

Al arribar a Madrit en Robert Mauri no's va trovar gaire bé: una truita que havia menjat á Guadalajara se li havia indigestat .. un cop d'aire l'havia tocat... Total: que li feia mal tot, com si l'haguessin bastonejat pel camí.

Els que han fet els ninots del Calendari

Joan Junceda

A la nit va tenir febre, haventse de llevar ab freqüencia...

Ab tot, l'endemá's va trovar un xich aliviat i decidí partir cap a Andalucía.

***

Desde que en Robert arribá a Arite no feu res més de bó, morintse al cap de poques setmanes...

Pobre Robert!... Pobre monomaniach! Ell va haver d'esser el primer que trenqués el glaç desde l'any 1906! El que interrompís aquella estadística de salubritat de la «población saludable»!

I, en son desvarí, encare diu que anava dihent: «En Arite, pueblo de esta provincia, no se ha registrado ninguna defunción desde... etcétera, etc.»

I. Soler i Escofet.

Gayetá Cornet

Joan Fosca

Al lluny, perdut en les ombres, s'amagava la serralada; dalt del cel blau parpallejava algun que altre estel, el camí de

Sant Jaume, en ampla carretera, cenyia un mon.

Feien camí a la vila. Entraren al pont del riu i la forastera contemplá les aigues del llit negre.

—Poca aigua.

—Menys ni passa.

—Aquells llums?

—Deu esser Vilanova.

—Es bonica?

—Els pobles tots son iguals.

No feu cabal a la crua resposta.

—Qu'es trist aixó!... arbres sens fulles, vinyes mortes, ni cants d'aucells, i aquelles montanyes tant altes qu'ens separen d'un mon...

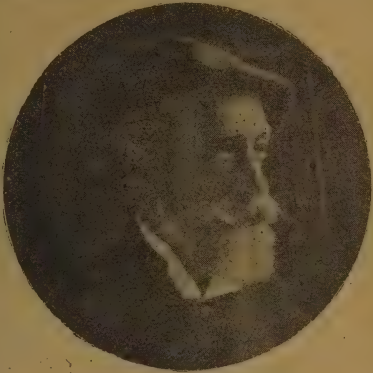

Apeles Mestres

—I que: per riure i viure, vol flors, fulles i cants? I qué *d'aquell* mon?

Ell, enmudi per llegir de nou en l'ánima desconeguda... que duia al aprop.

Aucell de pas, compareixia malalta en una vila qualsevol per reposar, de día fruhint la quietut d'aquella plana ample, voltada de montanyes, soterrada en la llosa d'un sol abrusador; de nit dormint tranquila glossant un passat en la cambra petita i blanca que de sa casa li llogáren a gran mercè...

A. Opisso

Ella, son esguart corria sá i enllá... sens llegir en els

ulls de fonda mirada que d'aprop l'assetjaven...

Un fort estupech enrogi el malaltís semblant d'ell, i aferrá ses mans en la barana de ferro i obrint sa boca famolenca d'aire esguardá al lluny, allí aont el riu s'encaixava en el congost.

Feliu Elías Bracons (Apa)

—I aquell llumet. .

—Quin?

—Aquell qu'es veu sol .. allí, a la planura.

—Ah, si...

—Vol dirme'l que es?

—Un cementir.

I ella espahordintse es separá d'ell, poc á poc, guardant silenci, sentint dintre seu la sensació d'un espant. I com si temés per sa persona l'esguart cercá'l socors de la vila, la vila dormida curts moments en l'hora del capvespre, aquella vila qu'es desvetllava en sa negror lluhint are un puntet de llum, are un altre.

J. Llaverías

Sortint del pont s'hi trovava un xipré sol qu'es gronxava.

Era la creu sinistre d'entrar al poble.

S'ajeian resseques les encanyissades de prop del riu i'l vent corría cap al enllá infinit udolant de fera.

L'istiu ja era mort.

— No's trova bé?

—Sí.

—No viu tranquil perque la mort l'afronta.

—Vull viure... feu en un sospir dugues paraules.

—Doncs la mort es...

I ell, apropant un dit als llabis, mormolá entre dents:

—Senyora, no'n parli... que sempre vetlla ..

—Anem, anem... estic espantada.

—Oh! tal espant, rai.

Els ulls es desviaren dels d'aquella dona.

—I a ciutat també pensava aixis? —preguntá ella.

—Qui s'en recorda ..— exclamá en un geste apar de odi i llástima.

—Demá hi torno.

—Donchs per qué ha vingut?

Sentí la punxada al cor, aparegué la recordansa de la vida ciutadana...

Llorens Brunet

El que'ls ha ~ravat

J. Costa

—Malalta!... vaig venir aquí, com hauría anat allí.

—Oh! allí... no...

—Per qué?

—Es el «cimal», ningú hi ha pujat mai.

Sonrigué al veure que allunyava la conversa.

—I vosté per qué en fugí?

—Jo no vaig fugirne! de noi hi seguía els estudis... després, als vint anys, plé d'ilusions cercava sa vida, vicis, goig, tot una fortuna'm guardan... mes tant se val... Havía de passar per el mon sens profit i sens donarne... y are... are ja espero...

Un tros del vell Testament dut

DAVID Y

al actual moment (*per G. Cornet*)

GOLIATH

—Lo que l'espanta.
—Si... i per xo'm fa por. No veu que soc un vensut.
—Vensut?
—Aqui dintre ja no hi ha res, ni ombra d'en Joan Fosca.
—¡Joan Fosca!. . vosté era amich de la Ivan.

Conquistadors

—¿Qué t'ha contestat la mare?
—Que quan hagi prés sis ampolles d'oli de fetxe de bacallá que hi torni i parlarem.

Ell s'escruxí, i abaixant la veu, sempre en el temor senyalá allí, al lluny, al llumet sol que parpallejava..
—Guaiti, guaiti al cementiri...

La desconeguda resolta avansá; sortiren del pont; l'aigua quieta ja no rondinava, regnava arreu la calma. Ell lluny de somriure, seguia cotbaix, la mirada a terra... Ella desviant sos ulls sá i enllá, i arreu veia ombres, i d'arreu sentía la quietut que l'omplía d'espant. I'l cel ja era negre, sens un estel que guiés la nit de tenebres, i perdudament arrivava la vaga remor d'una orga de vil tonada a quin compás deuria dansarhi la gent de vila, un cant isolat qu'el vent recullía com elegía grotesca a la plana qu'es mort.

—¿Vosté ha estimat?

—Quan era jovenet.

—I are...

—Are... desde un temps aquesta part... sí.

—Recordantse de l'Ivan.

—L'Ivan... ¡quánta novela!

—¿Tem a Deu? li preguntá ab ánim d'enternir a qui es presentava desapiatat.

—Molt.

—¿I aqui estima?

No era pas per respondre la inconcienta pregunta. Avensaren poc a poc, venia mal camí... tots dos sens dirho fugian del caminal entrant per els afores a la vila i quiet passa un home arreserat a la paret del Temple, i els hi apar una visió d'esglai, qu'es pert en la fosca del silenci.

—¿Vol donarme'l bras?

Obehi i encrehuaren els brassos, ell l'allargava fins a estrenyer son cos.

—¿Aquell cim diu que ningú l'assolit?

—No.

—¿Per que?

—Es impossible.

—No hi ha res impossible.

—Cert es. A vegades alguna fadrina del poble ha promés...

—¿Que ha promés?

—Un día vaig sentir que una deia a un galant: el que tu vulguis, si demá hi veig una banderola.

—I res...

—Cla... no hi ha'l perill, la mort si.

—¿I vosté creu?...

—Proves prou, ningú recorda haverhi pujat...

S'enfonsaren en la fosca, eren a poblat per un corraló darrera les cases; i allí fitant al cel vejeren d'aprop la serra am son cimal qu'es mofava de la vila.

—Doncs jo també dic lo de la fadrina.

Ell somrigué. Ella juehua errant s'hi ficsá,'s mossegá'ls llabis al sentir l'ironia d'aquell sonriure... Una ratxada de vent li recordá la tardor.

—¿I demá marxa?

—Si... a mitj matí... fuixo.

—No retardi...

—¡Vol que m'en vagi!

—Sí; are ja no li agradaría la plana morta.

Entraren dins la casa. Ella desseguida cercá'l repós, perque's sentía malalta.

—¿I tu Joan? – preguntá sa mare.

—M'ha provat,—feu content.

En Joan Fosca aclofá la testa en les mans ossudes, febroses, tremolant, i sentí dintre seu l'incomprensible neguit de una oblidada jovenesa ferida l'ánima per les punyentes recordanses. Al aprop dugues testes blanques s'ajuntaven contemplantlo, i ell tremolant com un nin allunyá sos ulls, esguardant la fosca i en el simbol vegé'l destí que ja son nom li fitava.

Clarejava nou día quant en la cambra de la forastera una veu anunciava:

—¿Ja es hora?

—¡Ah! si, mercés... enllestia l'equipatje... Estic.

—Senyora...

I axís ho feu. Ella somrienta li feu l'ofrena.

—¡Un medalló! A dintre'l retrato.

—Sí, com a recort Qui sab si tornaré.

—Quant torni... si es que torna... ja seré mort..

—Tot ho veu de aquest color.

La desconeguda cregué per primera volta, el que deia aquell home. I en Joan Fosca contemplava en el retrato l'imatge sublim de sos darrers somnis, uns ulls d'ángel, l'esplendorosa hermosura coronant el rostre de la desconeguda, i els ulls malalts de fonda mirada sobresortien fugint de les conques per fondres dins el present tant petitet i que tant l'atreia... I ella somreia, somreia amargament tot observantlo.

Entre mossegas (*per J. Llaverias*)

—Escolta Randa, ¿d'ahont l'has *axurat* aquesta *llagosta*?
—No la ofenguis Xuri, que es *inviolable*. L'ha llensada un coracer dels de la reial escolta.

—¿I vosté qu'm dona de recort?

Prop del finestral li mostrá el cim qu'esguardava la vila.

—¡La bandera blanca!

Roija de vergonya, el mirá i'l vejé que asserenantse

La oportunitat d'elles

—Diguim que sí i ens casem desseguida

—¿No'ns podríam casar primer i després li diría que sí?

restava impassible i tranquil, duptá un moment, mes vencentse a si mateix, tancá la porta i com si s'entregués, deixá caures al llit tot mormolant...

—Mai en vaga .. Lo promés es deute... L'hivern ja torna.

Mes en Joan Fosca somrigué com mai, afable, content... i estátich restava... Per fi se hi atansá .. Uns drincs de cascabells de la tartana senyalaren l'oportú moment.

—No... no temis. . no desitjo res.

Li feu un bes, crudel, d'esglai... i ella li torná clucant els ulls.

—Tu vas fer tornar folla a Ivan... Si no fuixo... cercaría la mort.

—Si... ves... ves a ciutat .. Jo .. ja't tinc com te vull per el temps que haig de viure...

S'allunyá la tartana. Ell desde'el finestral guaitá com s'allunyava la tartana entre un núvol de pols.

Caigué rendit, en una ma al medalló am l'imatje de la desconeguda, i en la pensa el recort d'un primer amor... i plorant com un nin, clucava els ulls perque al enfront seu hi havía'l mirall en que moments avants s'engalanava la desconeguda, la dona de mon *desconeguda*, i are hi veia una víctima d'aquelles, un espectre del passat, l'ombra d'en Joan Fosca.

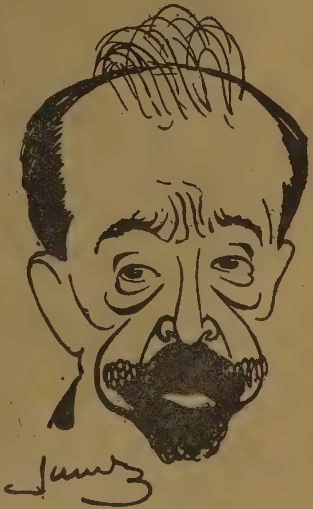

I al poble, que de xiuxiu comenta en l'art del diable, al veurer la banderola blanca que voleiava en l'alsinar del alt cimal, sentí l'horror de la gran tempesta que tot ho assola, quant hi vejé balansejarse'l cos d'un home testa per vall...

I. L. Brichs Quintana.

Art Catalá

RIBAS.—El Riu
Apunte del natural, *per Llorens Brunet*

Rodolant

Alló que s'en diu estimarse, nó, no s'estimaven.

Per ell la dona no tenía ja atractiu ni novetat. N'habia conegudes de totes menes, carácters i gustos.

Per ella, l'home sols li inspiraba desitj d'esbrinar lo inconegut, lo llargament esperat i somniat...

Peró ella tenía prous diners pera exigir un casament ab home de nom; ab un aristócrata, mai un plebeu.

Ell no tenía cap cuarto, peró tenía dret a estampar escut en sa tarjeta, inquibir un «de» entre nom i cognom i podía cubrirse devant de les reials persones.

Era una equitativa unió concebuda i projectada pels dos pares. L'un compensaba al altre nuvi, qui ab el dot, qui ab els pergamins.

Per lo que als promesos tocava, se coneixian tot just.

Ell va acceptarla perque tart o d'hora habia de casarse i no concebia que l'amor fes unions eternes.

Ella no's negá al casament, perque l'havien criada en la creensa de que no existia voluntat propia pera *triar home* i que mentres fos *home* tant se valía l'un com l'altre. Per lo demés, con més aviat se casés, més prompte menjaría aquella poma prohibida que tants insomnis li havía costat.

***

I se feu lo casament.

Els nuvis sortiren el mateix día cap a París i Suiza i retornaren després de dos mesos.

Quan en la estació'ls despediren els dos pares, els dos a l'hora respiraren com qui ha finat una obra costosa que hi havía desitjos de veure enllestida.

El pare d'ell continuá ab sa vida de vell aristócrata taúl, i el d'ella torná a enfundarse en el maremagnum de casilles del *Debe* i *Haber* de la seva casa de Banca.

***

Los primers dies d'un casament tots son agradables; fins pe'ls que contra sa voluntat se casen. Ho son més pels indiferents i es l'apoteosis del goig p'els que s'estimen.

Aixis los primers dies d'aquelles noces transcorregueren ben felisses pera els dos nous marit i muller. Ella esbriná lo inconegut i ell fins i trobá quelcom superior ab posseir una dona que no li faria ficar els dits a la cartera en cerca d'un bitllet al arrivar al bell matí.

Ademés viatjaven, i el que viatja se distreu fins ab la pols del camí, digué un poeta

Empró el viatje s'acabá, i vingué el retornar a la casa pairal.

Ja aleshores ell s'aburría. La impressió de lo nou, única que va ferli sentir la posessió de sa esposa, s'era esvaída. ¿No era molt carregós estar condemnat a sofrir sempre la mateixa companyia?

Al instaurarse en la casa que devien habitar, ell insinúa la conveniencia de montar dos llits; l'istiu s'apropava.

Ella no hi feu gens d'oposició. En vritat que una volta conegut l'encant de lo ignorat, tot plegat esdevenia monótom, sempre lo mateix, convertit per obra de la repetició, més que en instant de ditja en forsosa funció orgánica.

Deixaren constituit tácitament un divorci corporal.

***

Ell, tenia diners (els d'ella) i això li proporcionava (pagant) la variació que el matrimoni no podía servirli. Torná a la vida de solter. Passaren setmanes i setmanes sense que s'el vegés per casa a l'hora de dormir. Venía de tant en tant per deixarse veure d'ella i *desapareixcia* una altre tongada de dies pera repetir la aparició.

Al comensament, ella més per amor propi que per amor a n'ell, s'enutjá de sa conducta

Tingué la mala idea de fer saber son enutj a una antiga amiga d'estudi, quina comensant per ferli acceptar la *teoría* de les compensacions a forsa de llegir la practida en noveletes de traducció barata, acabá pera ferla passar a la práctica i compensarse p'el seu compte de les ausencies de son marit.

Primer escrúpuls, després l'admissió de lo que *podía* considerarse com revenja... després... després la adopció del *procediment* i la fidelitat conjugal desflorada i trepitjada sots el mateix sostre aont habia d'esser guardada.

Primer un amich, després un casi parent, més tart un

chauffeur, ocuparen el lloch que ell abandoná pera ocuparlo al costat d'una *cocotte* de café concert, després una *tiple* cómica i més tart una modisteta.

La pendent era baixada molt depressa i la topada del del cap de vall no podia esser llunyana.

El principi del fi comensá el día en que ell hagué esment de la conducte d'ella i l'aceptá.

Desde aquell día, ell, prenent ja com autorisada sa conducta per el comportament d'ella se llensá ab desenfré a la vida de esborraijats placrs que comensá quan se cansá d'ella.

El patrimoni de la muller era grau, empró no tant que pogués subvenir eternament les dilapidacions d'ell i els adulterins capritxos d'ella. Vingué el día en que d'aquella caixa tant replena s'hi vegé el fons.

Ell i ella s' espantaren.

Hi hagué curtes explicacions entre els dos. Alló no podía seguir: tu gastes molt, tu gastes més, se reprotxaren mutuament. No hi hagué inteligencia possible entre marit i molla i el rompiment fou absolut. L'entrevista finí deixantlos als dos ab més odi recíproch que avans.

Ell se consolá del mal rato passat, emborrratxanse aristócratament en brassos d'una *estrella* que feia dies portava en renou a tot el mon del *couplet* i el *tango*.

Ella, més decisiva arreplegá lo que restava d'aquella dot malversada: —al cap de vall eren meus aquets cuartos—deia, i fugí de la casa conjugal i de la ciutat en companyia del jove lacaio que dos mesos avans havía possat a son servei lo seu marit.

***

Ell no deplorá la fuga, si nó la manca absoluta de diners. Peró ¡vá! ¡encare podía tirar una temporada del préstam...!

S' empenyá.

D'ella no en guardava recort.

— Va fer bé en deixarme — deia.—Era massa *sosa* pera ferme felis. Decididament pera lo que jo necessito les dones, es preferible una demi-mondaine, o una escrupulosa colegiala sortida d'un convent francés.

Aquesta era la consoladora filosofía d'ell.

***

S'havía llevat prop del mitj día

Agafá el correo i se dirigí al banc del jardí a obrirlo.

En una carta, un amich li feia saber que la seva dona

feia furor a París en calitat de coupletista espanyola. Li acompanyaba un diari ab l'anunci i ressenya dels éxits per ella obtinguts.

La boca d'ell se desclogué en un somrís de sátir.

Pensá que la seva dona era prou hermosa per cridar l'atenció dalt d'un tablado en un local caldejat per l'ambient de centenars d'alés ansioses de carn de femella.

Pensá que are deuría haver adquirit les costums que ell anyoraba en ella quan era lo seu marit *oficial*.

Pensá que *alló* que mai li haguera donat la seva dona i que ell no hauría gosat (per un reste de dignitat) demanarli, are li podría demanar com cosa natural, com pa del dia...

Dessitjá a la seva dona. Pensá sériament en la *conquesta* de *la seva dona*.

¡Qué hermós emborratxarse ab ella en un recó de *foyer* en el *Parisiana*...!

. . . .

I pujá nirviosament l'escala fins al pis, cridant a son criat:

—¡Joan! ¡Joan!... Prepárem la maleta. Aquesta nit marxo cap a París...

. . . .

Salvador Gibert

El Pageset

Es nascut en la masía;
ell no coneix la ciutat.
Ell prou pensa que hi ha un poble
més grandiós que'l que ell ha nat.
Ell a voltas els ulls tomba
cap allí aont el tren s'en vá;
ell molts cops, ha sentit ansies
de veure aquell més enllá.
Ell mil cops dalt la montanya
en el cim més enlairat
vers aont la ciutat supossa
sos ulls negres ha fitat.
I deixant la fantasía
lliure en son cervell vagar
s'ha forjat mil i mil somnis
fentse la urb en son pensar.
Pensa que's ciutat immensa;
li dona extensió ideal
la vesteix de porpra i mirra
la veu d'or feta un bassal.
Pensa que allí l'alegría
es innata al ciutadá.
Hi veu llums a mils, per sobre
dels carrers llampeguejá.
Hi veu dones com deeses
que ab majestat ideal
passejen vestits riquíssims
ab altíu geste reial.
De cada punt que imagina
ell n'ha fet un conte alarb;
cada dona, reina verge
cada ciutadá, un Nabab.
¡Pobre pageset! no's ficsa
qu's fa nit, que el sol s' en vá
i que dalt de la montanya
l' ha vingut acariciá
la brisa suau que's correo
de un mil d'olors combinat;
que'l regala ab la ginesta
i ab els murmuris del blat.

. . . .

Pageset, ab la metrópoli
no hi vulgas somniar pas;
quan hi vagis ¡qué depressa
lo teu camp anyorarás!
En la ciutat no hi ha brissas,
ni olors, ni cants del sembrat...
Hi ha mols mestrals d'envejetes.
Tot put, perque es tot corcat.
Els blats sos murmulls no rima
peró murmura el ciutadá
i honradés, virtut i gloria
otorga i pren; fá i desfá...

Pageset no l'abandonis
el más blanch aont tu n'ets nat
tot lo dolent aquí os manca;
tot lo bo manca a ciutat.
Mentres bo vulguis romandre
no vulguis cambiá d'estat;
quan dolent vulgas tornarte
pren el tren, ves a ciutat.

Angela Porrera

Art Catalá

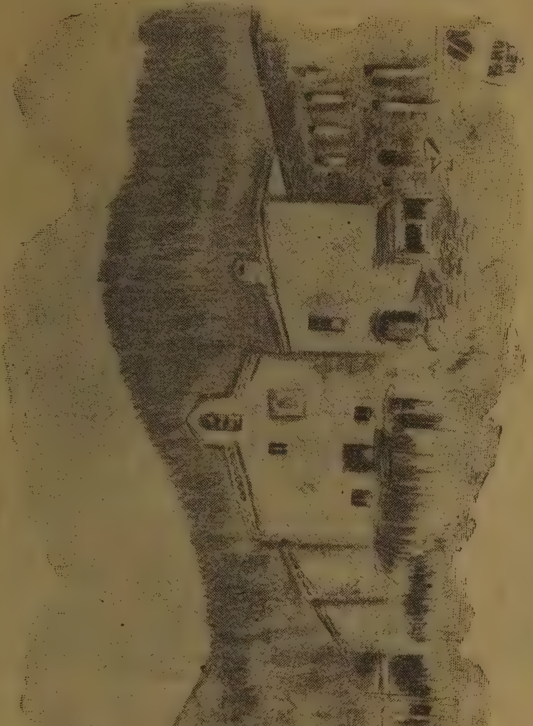

MONTSENY.—Hermita de Sta. Fe.—Apunte del natural *(per Ll. Brunet)*.

Moment d'insomni (*)

Ignoro quin'hora es. Sols sé que glaça,
qu'encare es negra nit
i que xiula i rugeix la tramontana.
¡Ah, que bé s'està al llit!
La campaneta del convent més próxim,
ab compás somnolent,
va tocant. . a matines, tal vegada,
entre els rugits del vent.
Ab els ulls aclucats me sembla veure
les monjes, mentrestant,
abandonar el llit y a les palpentes
baixâ al chor badallant;
i en la gran gelador de la nau buida
cantar en mal llatí
i ab veu de nas, per ferse aixi agradables
al Deu principi i fi;
al Crëador que fa milions de sigles
crëá milions de mons
ab tants milions de sers... perque's devorin
ab tants altres milions.

APELES MESTRES.

(*) De la colecció inèdita *Nitagues.*

Malaguanyats

Décima

En la falda un nen tenies
que dos mesos no contava,
i besos qu'ell no gosava
en son blanc front imprimies
A ben segur no sabies,
Carmeta, que jo't mirés
i que'l cor se m'encengués
al veurer que inconscientment
un bes donaves i cent,
á qui mil no te'n tornés.

JOAN VILADOT PUIG.

Agramunt (Lleyda.)

Recorts de l'any

L'onze de Setembre d'enguany. L'estátua d'en Casanoves
Fot. «La Actualidad»

Ignocentada

El senyor Ramonet, majordom de la fábrica de *Pallillos finos para la dentadura,* instalada al carrer de'n *Perot lo lladre,* es un home *tradicionalista* fins al moll dels ossos. Cada any arrivada qu'es la diada dels *Ignocents* ha d'executar la seva *tradicional* ignocentada que recau sempre al damunt del darrer aprenent. En guany la *víctima ignocent* es un bailet que fa pochs díes ha entrat a trevallar a la fábrica, i naturalment com a novell te un posat tot mansoi i está com atontat, circunstancia que's presta maravellosament a la brometa anyal del senyor Ramonet. Aquest que's trova dins del escriptori diu, tot d'una als demés *engabiats*—¡Avuy sí que riurém de bo, de bo!—Y tot fregantse les mans ple de satisfacció exclama:

—¡En guany sí que'hi trovat lo que's necessita!

—¿Y això, senyor Ramonet?... li diu el *tenedor de llibres.*

—¿Encare no hi cau? ¡Home, els Ignocents!..

—¡Vet-ho-aquí!... La seva diada!... Sempre será'l mateix!

—¡Veurá, veurá!.. Y cridant al aprenent ab entussiasme, es repapa ben be en el silló ab posat imperialista. L'Eloy, qu'aixís s'anomena'l baylet, compareix tot apressat davant del seu *quefe.*

—¿Qué'm cridava, senyor Ramonet?

—Sí... Vina... Y aixecantse, resolut, acompanya al aprenent al fons de la *quadra.*

—Mira, agafes un sach d'aquets, el més reforsat que hi hagi i te'n vens al escriptori.

Ab gran prestesa'l bon noy se posa a escullir sachs i al cap de poch compareix altre vegada davant del senyor Ramonet.

— Qué li sembla aquest ¿estará bé?

—¡Sí, sí, aquest mateix!—li diu, i desprès de examinarlo detingudament afegeix:—Donchsbe, ab aquest sach te'n vas a ca'l adroguer i dius a n'en Peret que t'entregui tot *alló* qu'ell ja sab.

—Molt be diu... Y se'n va tot satisfet pera cumplir ab l'obligació, ab el sach a l'espatlla, i bo-i-xiulant tira carrer avall, en direcció a l'adrogueria.

El senyor Ramonet, rihent com un babau, no fa més que vanagloriarse de la seva trassa en saber enganyar en aital diada.

. . . .

Poques passes avans d'arrivar al *lloch del succés*, l'Eloy veu a una colla de xicots que corren adelarats darrera les dones pera plantárlashi la *llufa* i de repent una idea

Escena conjugal

Ella.—He sofert horriblement a cal dentista. Figurat que m'ha fet tenir la boca oberta mes d'una hora.

Ell.—¡Apa! Mes haurfes sofert si te l'hagués fet fenir tencada.

lluminosa travessa pe'l seu cervell, quedantse pal-plantat, i tot pensatiu, entre sí, diu:

—Quina'n fora qu'aquell mestre't volgués plantar la llufa... ¡Oh, la llufa ray!... Els neulers deu volguer carregarme, perque això del sach i que'm donguin *alló* qu'en Peret ja sab!... Sí, sí, no'n pot ser pas d'altra!..

Y decididament, torna, a empendre la marxa i ab quatre gambades arriva a lloch.

—¡Que Deu hi siga!...

Hola, Eloy!... ¿Qué voldrás?

—El senyor Ramonet me fa venir perque'm donguiunparell de llangonisses ben bones que siguin de confiansa, dugues ampolles de vi de *Carés*, que sigui de *Carés*, eh?... Després...

—El vi, el vol dols o sech?

—Veurá, com no m'ho ha dit, pósimen una ampolla de cada manera, després una barra de turrons de cada manera... dugues centes neulesi... Are no'm recorda que més!... Se que m'ha dit quelcom més... ¡Ah, sí!... I *sampany*... Sobre tot el *sampany*!... El millor me descuydava... I tant que m'ho ha encarregat, vatua!

Barcelona «Artística»... de nit

Saló de San Joan.—Les *machines* d'en Falqués
(Fot. Aureli Pulvé)

—¿Que t'ho faré dur per l'aprenent?

—¡No, no cal... Ja ho duré jo mateix, que ja porto un sach.

—¡Si ho malmetràs tot!
—Veurá, ell m'ho ha dit aixís... Femho com ho mana!...
– No vol pas res més?
—No ho crech... Ah, i que li porti la factura desseguida. Mentrestant m'enduch això, vosté la fa i l'aprenent, quan estigui, li ve a entregar.
—Essent aixís ja ho durá tot plegat...
—Com ha de marxar are mateix cap el seu poble i se'n ha recordat a darrera hora i encare hem d'empaquetarho, sab?...
– Essent aixís...
—*Bueno,* passiho be!... I que no's descuide la facturета.
—Adeu, Eloy, pert *cuidado*!...
Carregat el sach a l'esquena, l'Eloy, reemprent el camí de la fábrica i en arrivanthi, simula que la cárrega li pesa molt. El senyor Ramonet que l'espera ab molta

Barcelona vella

Carrer de les Tres Voltes
Apunte a la ploma per en Urda, alumne de les Escoles de METRALLA.

ansia al bell mitx de la quadra, aixís que'l veu, se me li planta al davant i fent la mitja rialleta—¿Qué pesa?... li diu.

—¡Deu n'hi doret!... Veurá sospesiho!...

—Oh, ja't crech, ja!...

—Be, ¿i ahont ho deixo?

—Aquí mateix... es dir, no... Mira, digues a n'en Manelet i a n'en Cinto que t'ajudin i ho pujas a dalt a les golfes.

I ab el sach a l'esquena's dirigeix vers a l'escala.

Al arrivar hont hi ha'ls dos companys de glories y fatigues, aquets exclaten en una gran riallada.

—Diu que m'ajudeu a pujar aixó a les golfes.

—¡Ruch, mes que ruch!... exclama l'un.

—¡Com t'has deixat ensarronar!... li diu l'altre.—No veus que som els Ignocents?... A nosaltres també'ns ho va fer!...

I ell ab veu quasi imperceptible'ls hi diu a cau d'orella.

—¿Som els Ignocents, eh?... Donchs ja veureu quina ignocentada!...

—¡Sí, sí ja ho pots ben dir!... interromp en Manelet. La questió que t'han carregat els neulers ja...

—El senyor Ramonet si que'ls carregará ben be'ls neulers... Aném aném cap a dalt!...

I tot disputantse van arrivar á les golfes.

Ja feya una mitja hora que hi eran, quan el senyor Ramonet digué al *tenedor*.

—Com s'hi deuhen divertir aquell parell a costelles de l'Eloy!

Al acabar de dir aixó, se sent un fort espatech. Es que destapen la primera ampolla de xampany.

—¡Recristina!... ¿Qu'es aixó?... exclama i al disposarse per anar a dalt, entra l'aprenent de l'adroguería.

—Senyor Ramonet, aquí te la factureta.

—¿Qué?... ¿qué dius?... ¿Una factureta?

—Si senyor, sí... El senyor Peret me la fa portar.. es de lo que suara ha vingut a cercar l'Eloy.

—¿L'Eloy, ha vingut?

—Si senyor, sí. Per encárrech de vosté ha vingut a cercar...

—Els neulers, com cada any entregueu al aprenent que faig venir...

—Ca, no senyor, no... Llangonisses, vi de Xerés, xampany......

- ¡Bufa!... ¿Xampany i tot?... Ja l'apanyaré, esperat.

I dirigintse a corre-cuyta cap a les golfes, deixa al aprenent adroguer ab la paraula a flor de llavis.

El senyor Ramonet, furiós, sense véurehi de cap ull, de rabia, puja'ls grahons de tres en tres; si no's romp la nou del coll, es ben be per miracle, puig a cada pas ensopega. No tarda gens en arrivar ahont se troven la *victima ignocent del seu sacrifici* acompanyat dels seus ajudants Al ser al dintell de la porta ¡poom! un altre espatech el deixa cor-glassat... La segona ampolla's destapa als seus nassos.

– ¡Eloy!... ¿Qué es això, Eloy?

Els bailets, al veure'l corren d'assí-d'allá mitj ubriacats, fins que l'Eloy se li encara bo-i-tambalejantse i tartamutejant.

– ¡Senyor Ramonet!

– ¿Qué feu?

—¡Mi.. miri, cele-celebrem els Igno-igno-cents!

– ¡Grandíssim desvergonyit! ¡encare gosas a!...

—I qu'ens... els .. hem... men... menjat... tots... els... neu... lers, que... que... m'han... m'han carregat...

—Tú si que m'els has ben carregat de debó els neulers!... Ja m'has ben allisonat ja!.. Creu que me'n recordaré d'aquesta feta!...

—Seny...or Ram... Ram.. Ramonet ¿qu'es... ser... servit?... Mi... miri... enca. . encare'n que... que... da... Tin... tin,... gui!

I agafant mitja barra de turrons la va pastant fins a ferne una bola que l'etjega contra'l majordom, anántsel'hi a encastar al bell mitj del front, com si per cástich, fos el sagell d'eterna recordansa i per acabarlo d'enfurismar més, l'Eloy li diu:

—I... are... si... si... vol. . es... escu... escuradents... a baix... ja'n fab .. fab... fabriquem . .for... forsas!...

F. Giró Jerré.

Nit d'amor [1]

SURGE AMICA

I.—Invitació

Aixecat, dolsa esposa,
I ovira aquesta nit d'amor serena;
fugim de nostra cambra reduida
ont fa pochs jorns la maleida Parca
lo fruit arrebassá, ab sa dalla fera,
del nostre Amor.
Aixecat, dolsa amiga:
aixuga de tos ulls lo plor qu'amarga
i de ton pit aprés la pena allunya.
I alegres com en temps de la infantesa
cantem en sagrats himnes la alegría,
qu'es nit d'amor.

(1) Premiada.

Nacionalisme vasc

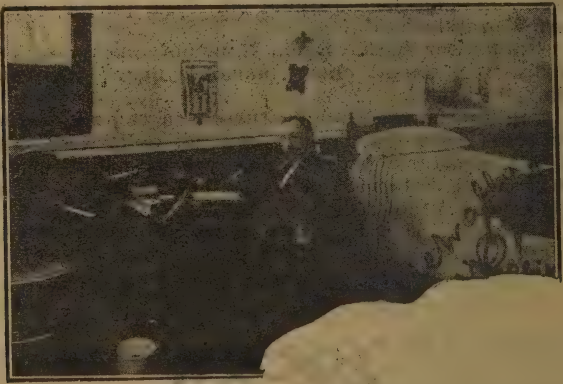

L'apóstol Arana Goiri en sa celda á la presó de Bilbao

«Fruita» del temps

—La seva boca es una maduixa, els seus ulls son dugues mores, la seva pell te la finura d'una poma camusina...
—M'en vaig, si no acabaría per menjarsem.

Avui la serralada,
dels romanills ens brinda ab els aromes,
els camps ab la verdor, ab ses canturies
els rossinyols parlers dins les arbredes...
tot es hermós... tot canta ab dolsos ritmes
la nit d'amor.
Ovira, ma escullida,
ovira l'homenatje que natura
endressa aquesta nit a la bellesa;
correm als camps... pujem pel mitj dels boscos
i ab flors, les nostres testes coronades,
fem nit d'amor.
Ma dolsa aimía, escolta,
posant sobre mon pit la hermosa testa:
no sents el bategar seguit de l'ona...
de l'ona suau que amorosida's llensa
sobre la platja ab blanquinosa escuma,
ma dolsa amor?
Abrássam, amor meva;
aimemnos eixa nit... mes no entre'ls homes.
La cambra nupcial busquem llunyana
i en llit de roses i coixins de molsa
fruim la mel de nostra jovenesa...
fem nit d'amor.

II.—Esplai.

L'espós.—Als camps ja hem fet arribada,
diu a la esposa l'espós,
ja som prop de les boscuries
i l'aire es més pur i fort.
Busquem prest una fonteta
perque'ns doni sa frescor;
ben voltada de ramatje
ont s'hi senti'l ventijol;
ben ornada de flors belles
perque'ns fassin il-lusió.
Allí't cantaré a l'orella
d'amor trovades cansons,
ensemps que'ls meus trémuls brassos
rodeijarán el teu cos.

L'esposa.—Qu'hermosa n'es la estelada
d'eixa nit. M'apar que'l mon
avui d'amor n'es el regne,
nostre palau aquest bosch,
nostra cambra l'ampla volta,
nostre regnat tot el mon,
no sens, amor com refila
allí dintre'l rossinyol?
Anem a cercar l'arbreda
ont hi té'l niuet d'amor
i amorosida en tos brassos,
m'adormiré ab tes cansons.

L'espós.—Anem prest: la nit es curta
anem ans no arribi'l jorn.

No tornem a la llar nostra
fins passada la il-lusió
i ab lo bés en nostres llavis
disfrutem la nit d'amor.

VICTORIÀ VIVES.

Acudit de gitano

—Vosté va dirme que aquest gos era molt bo per les rates i encare no n'ha mort ni una.

—¿I encare vol que sigui mes bo?

Ateu

I

Tot d'una la botiga de cal Quim, quedá transformada en rellotgería sense que ni els vehins se'n donguessen compte. Tot era preguntar-se qui era i d'ont havia vingut lo nou estadant. Solsament se sapigué més tart que venia d'allá baix de ciutat. Lo que no lograren may, fou sapigué com se deya.

Tot era escudrinyar a veure qui era aquell home que sels havia plantat al barri sense fer-ne-n fressa i sense oferir-se al vehinat. Això ja fou prou perque desde bon principi li manassen quimera. Ells haurian volgut que lo nou arrivat hagués anat de casa en casa á contar-los la seva historia i els plans que portava. Mes lo rellotger

Recort de l'any

A la sortida del miting a San Feliu de Llobregat

era ben diferent de tot aixó. Passava tot lo dia darrera la finestreta de vidres glassats adobant rellotges o fent compostures. Poch se ficava may ab ningú. En part d'hivern, quan lo sol passava per davant de la seva botiga, lo rellotger sortia a la porta i se rabejava ab satisfacció en aquell bany d'or tant calentó. Li anava tant bé, una raccioneta de sol als seus membres entumits! S'hi refeyen tant los seus pulmons, en aquelles tebies alenades que li enviava lo sol solet!

II

¡Quin bum-bum va armar-se al barri! Lo diantre de la carnicera ho havía descobert tot, tot. Lo rellotger era *ateu*, lo rellotger no anava a missa, lo rellotger era un incrédul.—Sempre us ho vaig dir—repetía la carnicera—que aquest home no m'agradava. No hi crech ab gent tan aixuta, no hi çrech!

Desde aquest día la bola de neu aná corrent pel poble. Lo rellotger, aquell home que havía passat desapercebut tant temps, are era lo blanch de totes les converses. I arrivaren a tant les coses que's contaven d'ell, que tothom li menava o por o quimera. La canalla quan surtía d'estudi s'aturava a devant de la porta de cal rellotger i tot era estirar lo cap cap a les vidrieres a veyam si lograven veure a aquell home tant *dolent*. Tenien una por a la nit si pensaven en lo rellotger! Los capellans si mai s'esqueien a passar per devant de la cassa d'*aquell homenot*, feyan una torta per no tenir de fregar sisquera la porta de la botiga, al ensepms que de reull procuraven si li podíen endevinar la fatxa que ells suposaven horrible.

S'havía ben equivocat, lo rellotger. ¡No ho hauría pas dit may, que al poble si hagués tingut de viure d'aquella manera tant esquifida! No comprenía perque ell no podía viurehi ab una manera de pensar diferenta!

Are ho veia ben clar perque no tenía feina. Já fugiría aviat, ja! Tant punt aquella malehida tos lo deixés una miqueta i se trobés mes valent de lo que era. Jo hi tornaría cap a ciutat, que si be tampoch s'hi guanyava gaire la vida, al menys ningú lo senyalava ab la punta del dit com feien a aquell ditxós poble. Oh la ciutat, que hermosa la veia en aquelles hores de mortal febre!

Estudi per Ll. Brunet

NOTA PARISENCA.—Dans la rue de Provence.

III

Tothom se'n feu creus de que la Roseta gallinayre s'hagués ofert per cuydar a aquell heretje. Lo que merexia aquell home era que hagués mort sense auxili de ningú en un recó de la seva botiga.

No tardá pas gaire a fer-los a tots contents lo pobre rellotger. Al cap de tres díes de malaltejar habia finat. Desseguida tothom s'enterá de que no l'enterrarien a l'esglesia, que l'enterrarien al *cementiri dels protestants.* Ningú del poble se recordava que encare se n'hi hagués enterrat may cap. Aquell dia la canalla al sortir d'estudi corregueren tots cap a dalt al cementiri a presenciar l'enterro del infelis rellotger.—Tu Cisco, l'enterrarán al *cementiri dels gossos*—¿oy, Joanet?. . . . .

. . . .

Los dos fossers amarats de suhor de tant socavar la terra, s'assegueren damunt del tros i xerricaren fins a buidar la botella.

. . . . . . Lo sol acabava de pondres tant punt la caixa del pobre rellotger aná a parar a baix al clot. Palades de terra queien ab furia, ressonant esmortuhides en lo petit clos. La canalla satisfeta tota la seva curiositat, blincaven esbojerrats cap a baix al poble.

—¡Tusta! Tambori!!... Vinam aci..!! . . . .

. . . .

Uns quants pardals se removien piu-piuejant a dintre los xiprers del cementiri, tot buscant una bresta ferma per poguer passar la nit.

Francisco X. Vergés

Fam i Fama

¡Quin contrast!

Reputat escriptor (moltes vegades reputat per *re*) publica obres y més obres garantides per una coneguda firma: Fama.

Principiant escriptor, verdader amateur de les lletres, presenta al públich una de ses obres, modelo de llitera-

tura, i es llegida ab indiferencia fins al extrem de no ferne cas per no esser conegut: Fam.

Cobra fama y posat a geure: refrá certíssim ¡ai! que fa caure les ales del cor a aquell que somia una falsa gloria cimentada ab lo mérit de sos trevalls; que fa caure les ales del cor, com se diu vulgarment, al pobre aspirant que xifra sa única esperansa de vida en lo fruit de tantíssims esforsos.

¿Qué signifiquen vetllades lliteraries, certámens, Centres de lliteratura o Academies, etc., etc.?

Res de lo que significar deurien.

¿Qué vol dir que siga molt millor que cap altre, tal o cual article, aquesta o aquella poesia, si desgraciadament l'autor es un ser ignorat en les esferes de la fama? Generalment parlant, avuy la fam de ciencia está en relació directa ab la fam de menjar: l'escriptor més desganat de ciencia, es a dir, lo menys afanyós del puliment de sos escrits ab forma i sens'fons, es qui, cas d'haver caigut en gracia, obté y obtindrá sempre la fama qu'está en relació enterament inversa ab les dos menes de fam anteriors.

Entrem a casa d'un editor; demanem una obra recentment donada a llum, i ab la firma y'l preu de la mateixa, estampats en les cobertes, coneixerem desseguida sense tombar un full, la posició que ocupa en el terreny de les Lletres.

Veritats son aqueixes ben tristes per lo massa exactes.

Incomprensible sembla que la fama supleixi a la inteligencia; ridícol es que'l premi del mérit siga la fam, i es terrible que no s'hagi fet us encare d'un medi, haventnhi tants, pera capgirar el rumbo d'absurdes idees que avui domina la planura inmensa de la Lliteratura.

No es estrany, no, que tants aficionats desisteixin de prosseguir en la empresa de conreuarla al notar el menyspreu que conquereixen barrejat ab sarcasmes quan intenten, ab temor propi del aprenentatje, mostrar a la sanció pública petites pro d'estudi constant, inspiracions felisses que son filles llegitimes del anhel poderossísim que'ls empeny pera alcansar únicament una mirada d'agrahiment per compensació.

¡Ah! ¡quántas y quántas obres quedan inédites en les tenebres d'un calaix, tancat ab clau per pó de

Recort de l'any

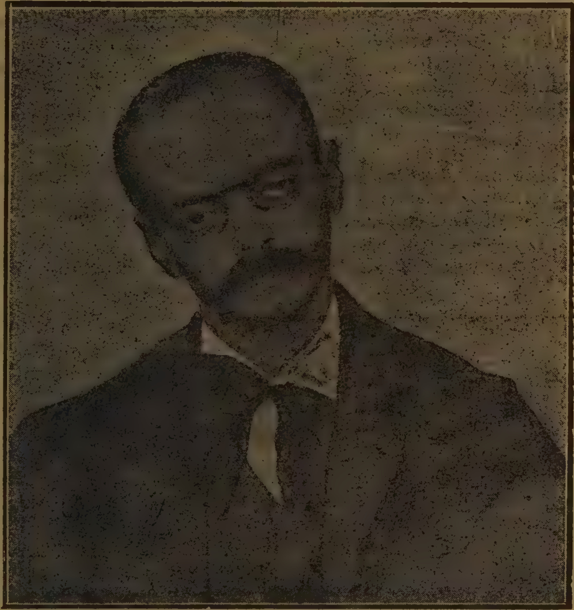

HÒSTES ILUSTRES

En Gabriel Alomar.—*(Retrat de R. Casas)*

la fam per mancament de fama! ¿quin destí tenen?

Consolar dolsament en la soletat l'afligit estat d'esperit de son autor, martre incomparable, de la injusticia.

Innombrables son, per exemple'ls conreuadors de la Poesía, i son escassos encare tenint en compte la multitut dels mateixos qu'eixiría del antre de la vergonya, si'l premi fos del mérit digne atribut.

Mes, actualment, ¿qui agafa ánim, qui te valor pera imitar a un Espronceda, si s'exposa a caure en les urpes de la fam escribint poemes? ¿qui s'inspira tant fácilment badallant tot sucant la ploma? ¿quí pot confiar sa subsistencia al producte mesquí de les ratlles curtes?

Si't dedicas a poeta
mai tindrás una pesseta...

Máxima afamada que serveix d'avis terrible en forma de sentencia col-locada al arch d'entrada al magnífich passeig de Donya Poesía.

¡Tant debó que una revolució d'idees esborrés lo passat i anulés aquest article buyt de fama y mort de fam!

J. Barbany.

FOTOGRAFÍA

Trasatlántic entrant al moll de Barcelona

Oh, tu, jova catalana...

Estímala ta patria, bella amiga;
ab tu jo vull cantarla commogut,
car ets dona que ab gran amor m'hi lliga
la terra mare nostra ont hem nascut.
El poble, la comarca i la garriga
als dos serven l'encís de joventut,
i llur videsa es flor que no's mustiga
donantnos ferm coratge i plenitut.
I a dins de nostra patria, la memoria,
hi troba gestes nobles, gestes grans;
hi veu l'excelsitut, la nostra gloria,
hi veu la gran paraula: «catalans».
Aimemla, doncs, la patria i fent historia
el mon ens dará vida de titans.

Valls, Octubre de 1908.

P. Llovera i Carol

ARTÍSTICA

La Riera de Montmeló desbordada

(Fots. S. Gibert.)

Un ciutadá a Puigblau

I

REBUDA la carta a can Sópit va fer l'efecte d'un llamp ab el seus corresponents trons al derrera.

A aquella casa ningú savia llegir, pro en savia el rector del poble i sapiguentne ell, ya en savia tot el poble, perque ell, es cuidava de llegir les tres o quatre cartes que'l cap de l'any es rebien.

Tot el poble va sapiguer qu'el fill de l'amo de can Sópit hi aniria a passar vuit o quinse dies. Les dones no parlaven d'altre cosa, els comentaris eren molt variats, mentres unes opinaven que anava al poble per curarse un mal lleig, les altres deien que hi anava per distreu-

Sports suissos

Trenc caps montanya avall

Sports suissos

Per passar de montanya a montanya
sempre val més que la forsa, la manya

rers d'una gran tristesa ocasionada per haverli donat la llauna la seva xicota.

Els homes pensaven que hi anava per veurer les propietats, cosa que son avi havia fet molt.

A can Sópit els comentaris eren molt diferents.

—¿Qué hi vindrá a fer aqui aquest ximple de senyoret?—deya la dona tot rondinant.—Deurá vení a menjarse els pollastres i conills.

—No dona, no—responia en Sópit ab posat bonatxó —aquesta gent quant venen aqui els agrada menjar com

nosaltres; no veus qu'ells cada dia en menjen de pollastres i n'están embafats.

—Si, romansos; si tan embafats n'están, quan per Nadal els hi portem els vuit capons i l'endiot, ¿per qué no ens els fan entornar?

—Veurás dona, veurás, això no ho fan perque els que nosaltres els hi portem s'els estimen més que'ls de plassa perque saven que son criats ab bons menjars i están mes sans.

—Precissament d'això tinch por, de que'ns els trovi sans i bons i ab tot i estarne tip m'els fassi tirar a la cassola.

—Si s'els menja ja els pagará.

—Si s'en recorda.

—¿I ahont el farem anar a jeure?—preguntá en Ton, fill gran d'en Sópit.

—Ab tú—respongué en Sópit.

—¿Tots dos plegats?

—No—respongué ab mofa la Garida o sigui la dona d'en Sópit—tu per uns quants dies anirás a l'estable.

—Que hi vaigi ell.

—¿Y de qué l'hem de tractar, de vos o de vosté?—pregunta la Maria, la noya gran.

—De vosté.

—Jo no li diré mai res si l'haig de tractar de vosté.

—Ni jo—respongueren tots escepte en Sópit.

—¿Ahont el farém asseurer per menjar? al meu costat no li vull pas.

—Jo tampoch—respongué la Maria

—¿I per qué?—preguntá en Sópit.

—Perque no gosaria a menjar per por d'embrutarlo. ¿Oi que anirá disfressat?

- Ell no hi va de disfressat.

—Com que aquí quant per carnaval es disfressa algú es vesteix de senyor.

—Ja voldría que fos aquí per fermi un tip de riurer quant vegui ab el porró.

—¿Qué vols dir que no'n sap?

—Els senyors no'n saven, tots beuhen ab got.

Aquestes i altres moltes coses foren les que's digueren a can Sópit comentant l'anada de l'Ernest.

Recorts de l'any

El darrer retrat d'en Nicolau Salmerón
El veterá repúblic a la arrivada a Barcelona ab el Senador per Tarragona, D. Albert Rusiñol

II

Eren les dugues d'un dissapte del mes d'Abril quant l'Ernest feya l'entrada al poble de Puigblau montat dalt del carro de can Sópit.

Les campanes d'aquell campanar mitj ensorrat i plé de llecsóns florits, repicaven a festa. Aquell toc era el toc de l'alegría tant pels petits com pera els grans.

Les dones i canalla al sapiguer qu'el carro de can Sópit entrava al poble ab el noi dels amos, sortiren totes a la porta ab gran curiositat.

L'Ernest al veurer aquell espectacle preguntá al Ton si era festa al poble.

—No. ¿Per qué ho pregunta?

—Perque veig tanta gent als portals.

– Hi son pera mirar a vosté.

La patria catalana

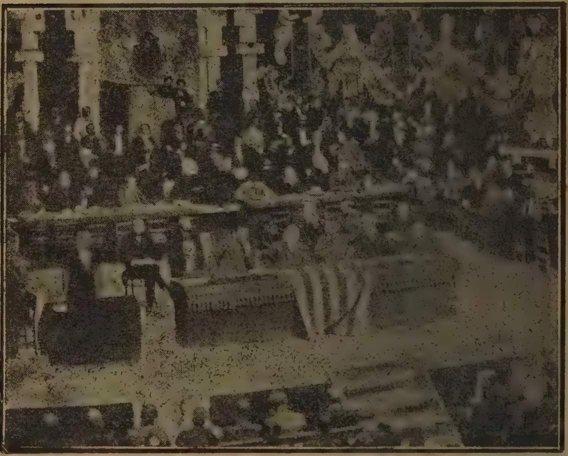

Assamblea de Solidaritat celebrada en el «Palau de la Música Catalana» el 29 de Juny

L'Ernest quedá avergonyit.

Arrivá el carro a can Sópit voltat d'una munió de canalla qu'es guaitaven a l'Ernest com si fos un ser estrany.

La Garida sorti a rebrer al nou hoste.

La demés gent de la casa, escepte en Sópit, els uns estaven amagats a l'estable i dintre dels quartos a fi de poguerlo veurel pel pany de la porta sense ésser vistos ells. Altres per por de quedar presoners tota la tarda estaven amagats pels pallers treient el cap pels costats.

La Garida, avans tan enemiga de l'Ernest, desde el moment qu'aquest hagué arrivat, cambiá completament, tot eren oferiments i bona cara.

En Ton portá la nova a tots féntlosi sapiguer qu'ell sería el company de l'Ernest i qu'aquest ya li havia donat dugues pessetes.

En Sópit també estava d'alló més content perque veia ab l'Ernest l'estampa de son avi ab la mateixa costum d'omplirli la pipa de tabac tot sovint.

L'equipatje de nostre bon ciutadá fou portat ál quarto destinat pera ell. Era un cuartet emblanquinat de nou ab un cuadro vell que representava l'Angel de la Guarda, una tauleta i un llit de fusta ab les potes corcades. Lo millor de tot

Nota artística

Tipo clásic de Benicarló.
Apunte del natural, per
E. Bonet Tirri

era el bonich panorama qu'es presentava a la vista per la finestra, semblava un quadro víu ab marc i tot.

Una volta arreglat l'equipatje, marxá l'Ernest al bosch ab l'intenció de fer un pomet de flors boscanes. Cap al tart comparegué a can Sópit ab un flairós pom compost de romaní, farigola, espigol, murtra i esparnallac.

Els trafecs i enrahonamens s'apaibagaren ab la presencia de l'Ernest, aquest ja s'havia fet apreciar per tots degut a son bon carácter i aspecte simpátic.

—¿No més aquestes ha trovat de flors?—li digué a l'Ernest la María. - Demá si vol n'hi culliré un cabás plé.

—Ab un pomet com aquest en tinch prou; are lo qu'em falta es un gerret ab aiga, pera posarles a la finestra del meu quarto.

—Li portaré el de la mare de Deu perqué sols tenim aquell.

—¿Qué també hi teniu flors?

—Sí, pro no tinga por perque com que son de paper, encara que les treguem del gerro n'os pensirán pas.

III

L'Ernest feya temps que tenía la seba d'anarsen uns quants dies a un poblet d'un recó de mont a fi d'estudiar costums i carácters de gent de poblet pera escriurer després una novela, i això fou la causa de l'anada a Puigblau.

Ell no s'havia mogut mai de ciutat i si coneixía quelcom de la gent de fora era sols d'havero llegit, vist representat al teatre i pintat ab quadros, i això no era suficient pera poguerne fer un llibre ben fet, calía viurer entre aquella gent i sondejarlos i això es lo que feya l'Ernest a Puigblau. A l'Ernest no li passá per alt les postes de sol ab les xamaneies fumant, l'alegre repich de campanes de la vigilia de festa, els grinyols dels porchs cap al tart, el cant dels pollastres a la matinada, les mosques, i la gran quietut qu'hi regnava a la nit.

Com que la feina se li acabá al nostre ciutadá, resolgué tornar a caseta i aixís ho manifestá a la familia Sópit.

El día de la marxada de l'Ernest fou un día de condol per la familia Sópit.

Don Clodo a Barcelona

—Sombrero de paja, levita encarnada, pantalón blanco...; ¡y aún negarán ser separatistas, cuando hasta á sus guardias los visten de mambises.

La Garida casi plorava, la María li volía amagar la roba perque no pogués marxar, el Bialet, o sigui el noi xich, se li arrapava a les cames i no'l volía deixar caminar i en Sópit li pregava que s'hi estés uns quants dies més.

Quan en Ton tingué el carro a punt de marxa l'Ernest hi pujá, tot seguit la Garida li doná quatre pollastres que de totes passades volía que s'els emportés, en Sópit li doná a l'Ernest un gran cistell de fruita, la María un feix de flors boscanes, en Ton un cistell de cargols i el Bialet una capsa plena de papellones boniques.

—Mireu—digué l'Ernest—a fi de no despreciar res de ningú i pera que tots estigueu contents, are de moment no vos puch aceptá lo qu'em doneu perqué no podría portarho i semblaría un ordinari, pro un altre dia vindré i ja m'ho donareu.

Una volta fou fora l'Ernest, totes les dones del poble es reuniren i tingueren una mena de congrés que bé podem dirne el de la manyeflería i totes parlaren baix l'interessant tema de *¿«Pro que hi ha vingut a fer a Puigblau el fill de l'amo de can Sópit?»*

Pere Dot.

Dalmau de Castries

(Del Comtat de Barcelona)

L'esquadra dels Pisáns en la tempesta
del mar immens navega vacilant.
Creuda heróica que, ab Berenguê el Gran,
va a empendre de Mallorca la conquesta.

En la ciutat de Palma setiada,
Dalmau de Cástries lluita ab tan valor,
que'ls setiats sols xifren son honor
en posseir sa testa venerada.

Ja'ls nostres se defensen, ab bravesa,
dels moros que han lograt, ab ardidesa,
copar el lloch d'honor del nostre brau.

Guillem de Montpeller revenja clama
i dels alarbs rescata, entre la flama,
la testa gloriosa de Dalmau.

Joan Redondo.

Revolucionaris

De persones que mereixen el significat qu'encapsala aquestes ratlles, n'hi han de moltes menes i a n'aqueixos distingits mortals anem a fixar avui la nostra atenció impertorbable.

El *revolucionari* a seques, es el tipo reconegut, i per tothom preconisat, de cabells embullats y aspres, de cara ferrenya i gravada, nas xafat i ulls diminuts, fondos, quals poblades selles, per lo poblades, juntes, els tenen compdemnats a perpétues tenebres. Un se l'imagina bevent vi ab pólvora a tot *pasto* i aiguardent ab dinamita les hores d'esbarjo. Llueix un facsímil de bomba sistema Orsini per *dije* de la cadena del rellotge (quan ne porta) sistema Roskoff perque fa mes soroll; está suscrit a «Los Sucesos» i pren part a tots els meetings ahont pugui articular cuatre fástichs i pegar altres tants cops de puny... sobre la taula.

Naixen ab l'idea de revolució, ne viuen (sobretot ne viuen), i acaben la seva feréstega existencia sense haver matat ni un insecte dels més habituals.

Els artistes constitueixen l'altre *fasse* variada i múltiple de revolucionaris, només reconeguts com a tals pels escullits de totes branques del humá saber, pels iniciats i pels esperits refinadíssims i cultes.

El dramaturch insigne que ab la seva potencia creadora fa desfilar pels escenaris de tot el mon civilisat, carácters i tipus, personatges vivents arrencats de la realitat, ab tots els seus defectes, vicis i corrupteles, i'n fá la dissecció ab la ploma per bisturí i posa al descobert totes les llagues socials pera rendir culte a la veritat única: es un *revolucionari.*

El celebrat esculptor, artista que prescindint de formes i rigideses arcaiques, engrapa el fanch ab má de

mestre i'l modela barroerament fins fer resorgir de la informe massa la figura atlética i gegant sens passió en la vida real, pero que expressa tota l'intensitat d'ánima i penetració, per sa humana *pose* expontánia: es un *revolucionari.*

L'eximi pintor o'l delicat dibuixant de mans polides, inofensiu i feble, incapás de destruir res, sens forses més que pera manejar el seu intencionat llápis ab el qual ens mostra totes les deformitats anatómiques humanals: es un *revolucionari.*

El colós compositor que converteix el pentágrama en camp de batalla i enderroca lirismes i melodíes cursis i antiquades ab vibrants notes desiguals pro armóniques... tots, tots, son *revolucionaris.*

Oh! venerats revolucionaris artistes! Si algún jorn arriveu a dominar en el mon dels vius, la pau regnará en tota la terra.

JOAN REDONDO

Recorts de l'any

Una visita a la presó a n'en Trinitat Monegal

Notes típiques

Xarrichs de la Catalunya francesa

Sonet a Laura

Oh tú, gentil primpcesa de mos amors, que en gracia
als teus somriures clars y a tes mirades noves
has fet florí en mon ser l'esprit d'aristocracia
d'orlar en or mos cants y perfumar mes troves!

I ab tes suptilitats i ta gentil presencia,
has encerclat els somnis que dintre ma ment dictes;
ab uns colors encara d'amors d'adolescencia
mes plens de serenesa y pulidesa invictes!

En pach, gentil primpcesa, i en la vespral gaubansa,
quant tú alsarás la copa, més que per l'or que hi dansa,
pel bes poguer gustarhi de quant ta boca hi topa,
jo esdevindré un desitx; i oh Deus, si puch haverles,
—aixís com a Cleopatra plavía beurhi perles—
les més brillants estrelles per omplenarn ta copa!

LAUREÁ DALMAU

Elogi a Ursula

Vostre mirar te la claror serena
d'un capvespre als jardins de Roma Augusta
quan la celistia baixa a cloure'ls lliris
de les fontanes.

La vostra veu te'l ritme i la cadencia
de les gaies sonates de Beethoven
que despertant un sentiment beatífich
de goig omplenen.

Les vostres mans son blanques i sedoses
com les fulles de rosa septembrina.
Vostres cabells suaus, rellampagueigen
brunyits com l'ében.

Teníu l'encís de les doncelles gregues
que en els estanys d'Atenas s'esbandíen.
El vostre cos de neu quan passa, olímpic,
escampa aromes.

Sou tota vos, tant xica i bondadosa,
un estoig d'or que no s'ha obert encare
i guarda dintre sí la pulcre essencia
de castes joies.

Joan Marquet

Octubre 1908.

Idili moderníssim

Les flors que son coll-torsades, ab aigue fresque es redresen
(Primer premi en uns Jocs Florals)

SANTIAGO DE CUBA.—Una excursió de catalanistes al camp.

Els catalans a Europa i América

Si bé es cert que pera els efectes del moviment polítich, res manté tant vius els entussiasmes, com la existencia en el propi terreny; la vida continua i la lluita activa en el bell mitj del lloch aont se trevalla per un ideal, cal confessar que pera nostres ideals de reivindicació que's fonamenten en l'amor a Catalunya, aquest sentiment, encara se troba més esperonat quan se viu allunyat de la patria.

L'anyorament, aquella terrible malaltia que mata per consumció, s'apodera tot seguit dels catalans quan aquestos s'allunyen de sa patria; sols los qui han abandonat per temps indefinit Catalunya, capeixen tota la melangia d'aquells versos del poeta mistic:

¡Oh dolsa Catalunya
patria del meu cor
quan de tu s'allunya
d'anyoransa's mor.

Els catalans a América

Banquet del «Centre Catalá» de Havana.

Els catalans a América

Banquet en el «Centre Catalá» de Havana.

Els catalans a Fransa

Balcó de la «Lliga Nacionalista Catalana» de París, guarnit per conmemorar la presa de la Bastilla.

Mes aixis com ab tanta forsa sentim els catalans el mal d'ausencia, també, i potser per aquesta mateixa causa, ningú'ns iguala en afany de sociabilitat, quan lluny de la patria ens veyem.

Tot a l'hora cerquem el nostre medi; tot seguit ens apleguem catalans ab catalans, i allunyats de la terra estimada, la creém, ne fem un recó en la terra exótica i els trópichs com en el Polo, *vivim*, *pensem* i *gosem* en catalá.

—

Son proba de lo qué diem les fotografies de París, Cuba i Buenos Aires que ilustren aquestes págines.

Com aquestes podriem reproduirne de New-York, Londres, Chile, Berlin, Suissa, etc...

No es aquest lloch ni hi disposem d'espai pera ferne una detallada llista de totes aquestes espurnes de foch patri escampades per tot lo mon. Tampoch cab en aquestes ratlles un elogi a l'acció d'aquestos catalans.

Tots i a tot arreu compleixen un dever i satisfant son desitj de fer en l'extranger vida catalana.

¡No sabeu les llágrimes que en aquestos cassals s'han vessat en holocauste al amor patri, quan en dols aplech de germanor catalana, allá en la placidesa de les hores d'expansió surten de llabis catalans aquestes estrofes:

Hermosa vall,
bressol de ma infantesa
blanch Pirineu;
marges i rius,
hermita al cel sospesa
per sempre adeu.
Arbres del bosch,
pinsans i caderneres,
cantau, cantau.
Jo dich plorant
a marges i riberes
adeussiau.

Y allá en la terra exótica, sembla que l'aire reculli pera transportar a la Catalunya mare, el plany plé d'anyoransa dels catalans desterrats.

¡Oh dolsa Catalunya,
patria del meu cor
quan de tu s'allunya
d'anyoransa's mor!...

G.

Casal Catalá de Buenos Aires.—*En la Biblioteca.*

El pas de la mort

Oiu mortals: Es la Igualtat qui entra.
No se tors mai, ni el brill del or la cega.
Inexorable a tot, va fent sa via
y somrienta dins les llars penetra,

¡Ella, la Mort... espectre de feresa,
epilech de desitjos y frisanses...
El plaer dels vidents talla impassible
y al dolor dels qui penen posa bálsem.

Irrespectuosa a tot, escamp rialles
y un himne d'ironia a son pas alsa.
Dins els palaus sumptuosos s'entafura
demunt del pobre jas hi estén les ales.

Sos frets anells per l'aire's recargolen
en remolí impetuós brunsint fatídichs,
y dalla arreu sens torse el cap enrera
y es sorda a l'oració dels qui suspiren.

D'allá d'enllá, per l'Univers oneja
farandolant... Cantant la cansó eterna
va obrintse pas ab sos unglots asprosos,
glávis crudels que sobre'ls caps s'aixequen.

¿Oiu mortals? Es un tribut del deure...
Del ventre de la terra com la bolva
que s'alsa un moment y en ella torna
feta més pols que aquella que'ns engendra.

—

Torsém el cap. Es la Igualtat qui impera
la única, la gran, la verdadera.....

Ll. Manau y Avellanet.

Els catalans a América

BUENOS AIRES.— En el Casal Catalá.—Ballant sardanes.

Una noia de fora, un any a Barcelona

JANER

Te, filla; endúten aquest pá moreno i una butifarra pel camí.

—¡Però si aquest pá, es més dur que una pedra! ¿Cóm vol que'l talli? ¡Sino el poso sota les rodes del carril!...

—Pósal en remull que ja s'estovará.

—Prou que'n trovaré de pá a Barcelona. I allá al menys blanch y tou.

—¡Peró es més amarch que'l de montanya!

—Bé; deixeuse de romansos i amaniume la roba en un farsell.

—Té; ja ho tens amanit tot. Aquestes mitjes foradades surgeixles quan te vagui i aquest mocador gran, te'l poso, per si acás ens vols enviar res.

—Mare; no's descuideu de posarhi el vano i el mirall.

—No. Ja hi es tot. No fassis tart que'l tren no espera a ningú i a les sis en punt passa. Ten compte de pendre mal i recórdat d'aquell adagi que diu, que «lo que no's cogui per tú, deixa que's cremi».

—Ja me'n recordo.

—I pensa ab escriure, i envía quartos sovintot, que ja saps que ho hem de menester molt. I axís, les cartes, encare que no sapiguem gaire de llegir; en veienthi diners, ja suposarem que son teves. La filla de la manyana, cada mes els hi envía quatre duros i el retrato d'un promés.

FEBRER

«Estimada mare: Desitjaría que al rebre aquestes quatre (?) lletres, us troveu bé de salut.

Sabreu que he arribat a Barcelona *viva* i sana, si no ho fós, també us ho escriuría (!).

Aquest poble sembla la bojería. La gent corra com ximples i els cotxes corren sols. Fa dugues setmanes que jo també corro en vá buscant feina.

Els catalans a América

CENTRE CATALA--Plasa d'Armas   Fotº E Gono.—Santiago.

Bandera Catalana onejant al ayre de llivertat en la Republica de Cile, arriada despres de 48 horas pel **capritxo** d'un ministre Espanyol Visca la llivertat

Avui he anat a una agencia, que m'han fet pagar deu rals (els últims que'm quedaven) pera atrassarme una colocació de dida.

—¿Qué's casada o soltera?—m'han preguntat a la casa.

—Soltera, pera servirlos.

—¡Gracies!—digué el senyor.

—¡Ves qui ho diría!—Exclamá la senyora tota esgarrifada.

—No té res d'estrany,—afegí ell,—al poble la debíen enganyar, i ha baixat aquí a criar.

Aleshores ho vaig compendre.

—No senyors. Vinch per criada i no pera criar. Aont m'han enganyat ha sigut a Barcelona.

—¿A Barcelona? ¿Quant temps fa qué hi es?

—Quinze dies.

—¿Quinze dies? Y en tant poch temps l'han enganyat. ¡Pobra noia!

—Sí senyora. M'han enganyat a la Agencia, que m'han fet donar mitx duro, total pera res.

—¡Ah! De modo que vosté no...

—No, senyora, no.

—Siguent aixís no podem fer res. Si espera d'aquí dos o tres anys, quan la criatura sigui grandeta, la podré ocupar de ninyera.

—Gracies. Ya passaré, si hi penso.—Vaig dir, despedintme.—Aquesta es per ara, la única ocupació que m'ha sortit.

Adeussiau, fins a un'altre.

¡Ah! Are que hi penso: feuse llegir aquesta carta que vosaltres ja sé que no'n sabeu.

Us abrassa la vostra filla

Carmeta»

MARS

«Filla meva: Estavem ja ab ansia, quan varem rebre la teva carta, perque ens había dit la Pascuala que té un nevot que fá anys va estar a Barcelona, que alló era un poble molt gran i era fácil pérdres, principalment les noies.

M'he alegrat molt que't sortís una colocació, peró no entenc, perque tenies de deixártela escapar. Has de saber i entendre que ningú surt ensenyat del ventre de sa

Recort del any

El «Centre excursionista de Catalunya» arribant a Palma de Mallorca.

mare i per conseguent lo que tú tenies haber fet era de moment arreplegar la feyna, que un cop a dintre de la casa d'una manera o altra n'hauries aprés i n'hagueres sortit.

Peró en fi, si no ja hi ha remei deixauho corre, i que't serveixi d'esperiencia per un'altre volta.

A la carta, no hi anava cap quarto; suposo que será un descuit i espero que t'esmenarás en lo successiu.

Adeu. Dintre d'aquesta carta, t'envia mil petons ta mare.

Paula».

ABRIL

«Mare: Encare no he trovat casa, pero ja he trovat xicot.

¡Ben deduit!

—¿Pro, tu creus de bona fe que el teu marit, ahir va anar de cassera?...¡ Si no va portar ni una perdiu!
—¡Precisament per xó ho crec!

Si jo no serveixo, ell ja fá dos anys que serveix: es soldat.
Ens varem coneixer gracies al vano, que m'en vaig endur.
Veureu com vá ser.
Estaba jo un dia sentada en un banch de la Plassa de Tetuan, ventantme, quan se m'assenta al costat un jove andalús.

—*Parece que tiene V. mucho calor niña.*—Me digué.

—¿Per qué?

—*Porque está V. abanicándose con este aire.*

—No es un aire, qu'es un vano. I ho faig pera esquivar als mosquits.

—*¡Pero mujer; si en este tiempo, aún no hay mosquitos!*

—En el meu país, tot l'any n'hi han dels que vuy dir.

—*¿De dónde es usted? ¿De Cardona, el país de la sal?*

—De més aprop: de Cardedeu.

—*¡Ah! ¿Del país de los borregos?*

—Be ho diuen; peró me sembla que en altres puestos n'hi han més qu'allá.

—*Es V. muy graciosa.*

—¿I vosté, qu'es?

—*Yo, artillero, para servir al rey y á usted.*

I aviat varem ser amichs y va dir que'm buscaría feina.

Espresions a tots els que preguntin per mi, pero als altres no.

La vostra filla.—*Carmencita.*

Posdata.—No estranyeu el cambi de nom, que es cosa del meu xicot, que diu que aquest fa més fi i jo també ho trovo».

MAIG

—Senyor mestre, tindría de ferme un'altra carta pera la noia.

—¿Qué vol que li posem?

—Díguili que aquí les cullites se presenten molt malament, que la truja ha tingut vuit garrinets, tres mascles i cinch femelles; que sa tia Antonia ha tingut bessonada.

—Qué més.

—Que envii quartos i el retrato del promés. Peró sobretot els quartos, que'l promés no vé d'aquí...

—Qué més.

Filosofía

—Pro ¿cuan será vritat alló de,
Sube al poder muy formal
El partido liberal?

—I que dispensi la lletra perque el correo s'escapa i el foch s'em passa.

JUNY

«Mare: No us envio quartos, perque no'n tinc i no us envio tampoch el retrato del promés, perque no's ha fet retratar, peró en cambi aquí vá una *vista* del quartel aont ell está servint i que la varen treure un día qu'ell era adintre. Si acás sortís, ja'l coneixeriau desseguida; no's podeu equivocar. Porta bigoti i parla andalús.

Alló que deia qu'ell me buscaría feina, en part es veritat, donchs m'en dón molta. Are pera rentarli la roba, are pera surgirli els pantalons, are pera comprarli tabaco, sempre haig d'estar per ell. Peró sembla molt bon noi i que m'estima molt.

Memories de part seva.—*Carmencita.*

Posdata.—¡Ah! M'en descuidava. Envieume quartos, perque estich empenyada fins al coll i no tinc ni pera menjar jo, ni pera fumar ell. Ja us els tornaré i ho trovarém tot plegat.»

JULIOL

—Carter: ¿qué porta carta pera mí?

—Sí, una de Barcelona.

—Es de la meva filla.

—I que vá ab dos *sellos.* Se veu que hi ha alguna cosa a dintre, que pesa molt.

—Serán diners Ya m'ho esperava. ¡Pobre filla meva! Veyam, ja no tinc espera. Deixéumela obrir aquí mateix.

—¿Qué es aquest cartró?

—Pot ser es alguna cosa que s'ha comprat ¡Qui sap Mare de Deu! Se veuen unes cosas tan extranyes a voltes. I a Barcelona principalment...

—Sí, allá fermen els gossos ab llangonisses.

—¡Quina casa més gran!

—¡Peró si aixó son les Atarassanes!

—¿I que son les Atarassanes?

—Uns cuartels.

—¡Ah ja! Deu ser allá ahont s'está el seu novio qu'es

Nota parisenca *(per Ll. Brunet).*

Dans le Moulin de la Galette.

¡La Catalunya agrícola!

Cuidant un planté en un invernacle.
(Fot. P. Dot.)

militar. A la carta ja ho deu explicar. Al vespre en habent sopat la faré llegir pel senyor mestre.

—Si vol, li llegiré jo.

—No, no cal; no corra presa. Ya me la llegirá el mestre, qu'es foraster i no té gaire memoria i un cop llegida, no s'en recorda de res.

La Catalunya agrícola

Sulfatant un plantiu.

(Fot. P. Dot.)

AGOST

—Deu la guard ¿Qu'es voste la senyora?
—Sí. ¿Qué volía noia?
—L'adroguer de sota, m'ha dit que ahir se n'hi va anar la minyona que tenía...
—¡Be es prou xerraire, aquest adroguer!

Estiuenca

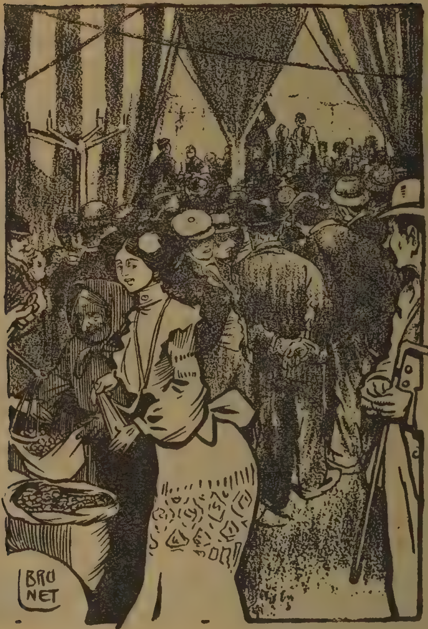

Un envelat *de fora*

—Ya veurá com que jo li he preguntat si'm sabía casa...

—¿Qu'es de fora, vosté?

—Sí senyora.

—I la familia que la té aquí o a fora.

—No més tinc mare i es al poble.

—Be, perque si hagués estat a n'aquí no hauriem fet res.

—No senyora, no.

—Ahont ha servit vosté.

—No he servit mai, encare.

—Donchs sinó serveix: ¿per qué busca feyna?

—Es que si *servís*, no'n buscaría.

—¿Com s'entén?

—Vull dir, que si tingués casa, no caldría pas qu'en busqués.

—Ah, ja entenc. Siguent aixís, ja's pot portar la roba i quedarse com vulgui.

—Ja la porto la roba.

—¿Aont la té?

—La porto a sobre. No'n tinc d'altre.

—Millor; fora embrassos que prou petita que tenim la casa.

SETEMBRE

«Carmeta: Fá un remat de dies que no tenim noves teves. Escriume, a volta de correo, si ets morta o viva, puig estic ab molta ansia.

Sabrás que la filla de la manyana, ha enviat a sa mare cinch duros més, unes polacres de senyora i un paquet de puros de l'Habana. Ademés, li diu que el mes entrant, li enviará un bressol quasi bé nou i un biberon, qu'els senyors que aquí baix té, li varen regalar temps enrera.

Això, com pots suposar, la manyana no para mai d'explicarho per tot lo poble i principalment a ne mi pera ferme enveja.

Convindría, donchs, que enlloc de tantes espressions m'enviessis quelcom de material, puig aquí la estem passant molt magre, perque l'última pedregada, no vá deixar un brí de raim als ceps, ni una oliva als arbres.

Sempre pensa ab tu, ta mare

Paula.»

OCTUBRE

«Mare: No estranyeu que no us hagi escrit abans, puig he estat tot aquest temps molt atrafegada.

He servit dos mesos a casa d'uns senyors que tenien fábrica de márfegues, peró que a ne mi me feien dormir sobre la taula del menjador.

Eran marit, muller i tres cunyades i cinch criatures de quatre anys per avall, n'hi habian dugues de bessones que donaven més feyna que un bataÌló de soldats.

La mestressa me dava dugues pessetes pera anar a plassa i tenia de fer cinch plats pera dinar: un de sopa, un de verdura, un de carn d'olla, un de peix (arengades) i un altre de rostit, (torrades de pá) i ademés postres; un dia panses i figues, i un altre, figues i panses.

I com que'ls diners no arribaven per tot, la major part de les vegades, se teniem d'acontentá ab el primer plat. Es a dir, se teniem; se tenien, perqué jo m'acontentava ab véurels menjär.

He tingut d'anármen, perque els ossos se'm comensaven a véurer contra-claror.

Aixós junt ab el disgust que m'ha donat el xicot soldat, que fá dos mesos qu'es fora a operacions al Marroch després d'endúrsem el vano i el mirall, ha sigut causa que no estés per res, ni pera escriurers, donchs no's volia doná pena.

Peró are ja ha passat tot.

Aprenc de planxar, en una planxadora qu'em dona sis rals cada dia i la vida. I ademés tinc relacions formals ab un jove molt guapo i molt serio que's diu Pepito i fa de barber els dissaptes i diumenges.

Ja'l veureu ab el retrato, que us envio, qu'es l'últim qu'es va fer, quan va pendre la primera comunió.

Si veieu a la manyana, li expliqueu aixó últim, peró lo primer no, i li ensenyeu el retrato de ell. No'l tombeu, perque de darrera es un xich jeperut, per més que de cara no se li nota apenes.

Carmeta.»

NOVEMBRE

—¿Què tens Pauleta, que estás tan contenta avui?

—Es que he tingut carta de la noia.

—¿Per aixó? Jo cada setmana ne tinc de la meva.

—Be, la teva sab més d'escriure.

—Aixó no hi fá pas res.

—Ves sinó. Si la meva no més sap escriure una carta i la teva ne sap tres vegades més, fá més la meva enviantmen una cada quinze dies, que la teva envianten una cada vuit.

La fotografía artística

Paissatge de Catalunya (Fot. X. Pellicer.)

—¿I qué diu de Barcelona? ¿Li agrada forsa?

—Molt. Are fa de planxadora i té un promés qu'es barber.

—Pensava qu'era soldat.

—Militar; peró are está rebaixat.

—La meva, ja no'l voldría a un home qu'es deixés rebaixar.

—Es molt guapo. M'ha enviat el retrato. Miral.

—¡Peró si aixó es una criatura!

—Es ell mateix, peró d'anys enrera. Are diu qu'es més gran i que li ha sortit el bigoti i una piga a la galta esquerra.

—La meva Antonieta, té un xicot que ne té tres de pigas, i un altre que té dugues pigues i una berruga al mitg del front.

DESEMBRE

«Mareta meva: Aquí fá un fret que glassa les sangs, vui tornar al poble al costat vostre.

La Antonieta, la filla de la manyana, dies enrera la vaig trovar al devant de Canaletes ab una criatura de bolqués, i enrahonant ab aquell soldat andalús que jo'm pensava qu'era al moro.

—Antonieta, ¿ahont estás?—Vaig preguntarli.

—De dida á tal puesto. (Allá ahont m'atrassaren els d'aquella agencia.)

—I estás be?

—Molt. Molt ben menjada; molt ben vestida; molts regalos i dotze duros cada mes i tot lo día a passeig.

¡Ja ho veieu, mare!

Nerviosa per aquest trovo al comensar la tasca a la botiga, vaig cremar una camisa brodada i la mestressa se vá cremar tant, qu'em va tirar la plancha pel cap, jo n'hi vaig tirar una a n'ella, varem volcar el fogó i una brasa de carbó va cremar un'altre camisa. Pera menjar aquets dies m'he tingut de véndrem la meva.

I com quan vé una desgracia, mai vé sola, he sapigut derrerament, qu'en Pepito, el barber, es casat i pare de familia i gendre d'una sogra com un gos de pressa.

Mare, no vui estar més a Barcelona.

Sinó m'envieu quartos pera el viatje, tornaré a peu.

Vui venir al poble, a menjar pá moreno, a trevallar a viure. A corre descalsa, ab els peus bruts, peró ab el cor net.

Mare, no m'abandoneu.

Els aucells de bosch, si no'ls fán cegos es moren a la gavia.

Jo no vui morirme, ni quedar cega.—*Carmeta.*»

P. MAURI RIBAS

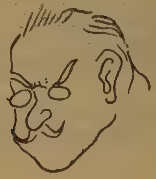

Brosta catalana (1)

A LA BELLA SENYORETA NA JOANETA MARMOT-TANT

En ma vila tan galana,
hi punteja la sardana
una colla angelical;
se diu: —«Brosta catalana»—,
esclatada am molta ufana
en bell sol primaveral.

La componen deu donzelles,
totes elles com poncelles
qu'escampen perfum arréu;
i en los seus pits de tendresa,
vestidetes de pagesa,
l'escut barrat n'hi veuréu.

Es la colla, eixa, més bella,
la que fá més magna anella,
la que tant sempre ha dansat;

(1) Armonisada en sardana pel jove mestre vendrellench, en Pere Trillas.

Un futur historiador

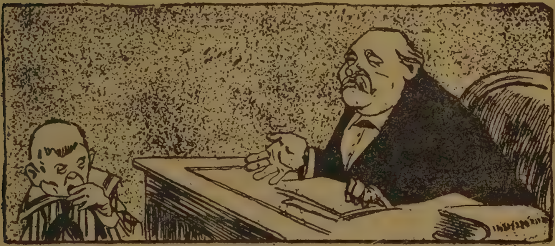

—¿Quantes guerres va sostenir Espanya en el segle XV?
—Sis.
—¿Vol vosté nomenarles?
—Sí, senyor. Una, dugues, tres, quatre, cinch i sis.

La fotografía artística

De retorn á vila.

(Fot. A. Pulré.)

es la que mellor punteja,
la que hi tenen més enveja...
puig tothom n'está prendat.

Eix matí, dalt de la plassa,
diu que fan una festassa
com poquetes s'en veurán.
Acudiuhi tendres fades,
qu'hi farán també ballades
i sardanes tocarán.

Pels carrers de nostra vila
de gent corren una pila
que, tots van vers al festí.

Quadro a l'oli

Un recó de Montserrat
(per Ignasi Vilarrasa.)

A les onze es l'hora dada,
i ejxa colla tan preuada
hi ha volgut també assistí.

Dalt la plassa ja está plena,
i la gent formant cadena,
tots s'esperen per ballar;
i al bell punt qu'el flaviol sona,
ja no queda home ni dona
que no s'en vagi a dansar.

La puntejen quinze anelles;
mes aqúella de donzelles,
es la que ho fa anar mellor.

¡Repareula que be dansa!
Ella sí, qu'es l'esperansa,
que tenía dins del cor.

¡Quant gaudeixo en aquest día!
De tot pres per l'alegría,
ben potent crido i ben clá:
—Balléu sempre la sardana,
gaia «Brosta catalana,
que la patria hos aimará.—

Arthur J. Palau.

Vendrell, 26 de Juliol, 1908.

Anima ferida

I

Quan en Josep va veurer per primera volta a la Pilar, va quedar fortament enamorat d'ella. La seva hermosura, el seu tracte carinyós i el seu posat de petita reina, varen captivar en un instant el cor d'en Josep.

Tenía la Pilar molt bon cor i era molt amable, lo que feia que tothom l'aimés, tothom la volía...

Desde aquell jorn en Josep no dormía ni menjaba, el recort d'aquella hermosura sens comparansa d'aquells ulls negres i aquella petita boca no li deixaba fer res. Sentía una veu de dintre son cor que li deia: Dígali que l'aimes, que la vols per tu, que sens ella no pots viurer, que't te robat el cor, que tot el teu amor es per ella.

Mes ell no gosaba, temía que'ls seus companys d'Institut se n'hi emburlesin, temía que a tota hora, o tot instant, en tot lloch, li retraiesin els seus amors, ab aquella a qui de tot cor aimaba.

¡Oh amor, cóm fas sufrir!

¡Oh enamorats, cóm deveu sufrir esperant el día, per vosaltres felis, en que vos enllassarán per tota la vida!

Per fi, un día s'atreví a declararli tot el secret que guardava en lo més profond de la seva ánima, li digué

Raó de pés

—¿No tens fret ab aquesta roba tan foradada?
—No, perque'l fret m'entra per un forat i em surt per l'altre.

tot, que l'estimaba de veres des del día en que la vegé, que tenía un amor gran per ella... i que se jo quantes coses més.

A ella li va caure en gracia, y s'enamorá d'ell.

. . . .

Vingué un día en que el pare de la Pilar, trová més convenient anar a viurer a Barcelona. Ella ho va participar a n'en Josep, qui ne tingué un gran sentiment, peró no tingué altre remei que resignarse.

Li faltava un any per tenir el Batxillerat i anar a estudiar carrera a Barcelona.

¡Quant degué sufrir durant aquell any!

II

De tant en tant rebia alguna carta d'*ella*, que deia en Josep, sempre qu'enrahonava de la Pilar.

Un día ne va rebrer una i va anar a fora ciutat, a les montanyes, allí ont l'aire es pur com pura i blanca era l'ánima dels petits enamorats.

Al ésser bon tros lluny de la ciutat, desplegá la carta i llegí.

Deia que'l seu pare l'había atrapat escribintli i que no volia que tingués relacions ab ell, que ja n'hi tenía un altre de buscat.

En Josep, llensá un fort crit de desesperació que sols repetiren les montanyes, se l'hi erisaren els cabells, se l'hi entelaren els ulls i caigué a terra.

. . . .

L'endemá els miners que anaven a la feina trovaren un cos inanimat, ja fret, ab les mans crispades, estrenyent fortament una carta.

¡Era en Josep!

Francesch X. Marcé.

Girona i Octubre, 1908.

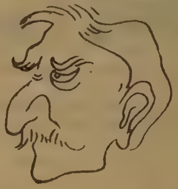

Apuntes del natural *(per Ll. Brunet)*.

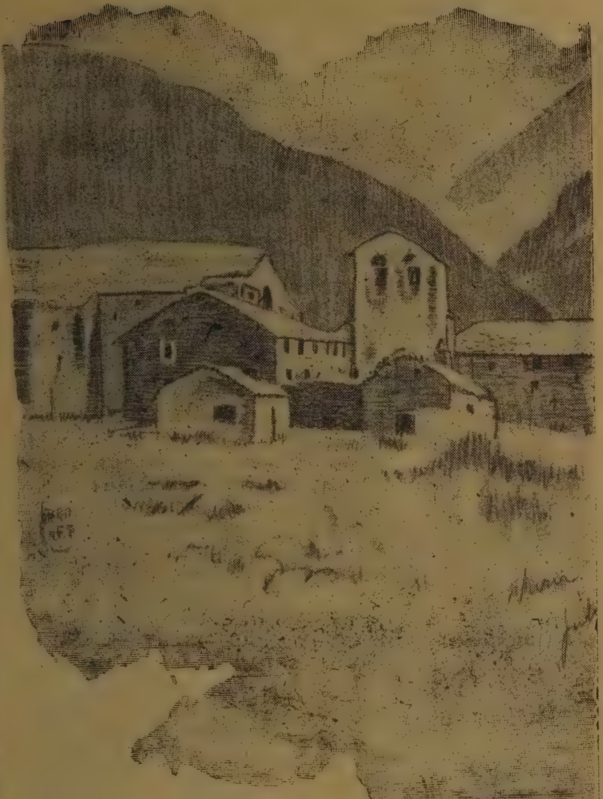

Nuria.

Marinesca

Miréusel en Roch; ab les seves patilles ja grisses i la pipa de cirerer als llavis. Sempre porta una boina amplota que li ve fins a mitj rostre de la part esquerra. El seu trajo es d'un panyo atapait, que s'aguanta tiesso com una llauna, i les seves altes botes, son d'un cuiro grexós i endurit. Te'l rostre tot cribellat i negrós per les moltes ventades i soleiades qu'ha rebut. Sos ulls grissos i petits, tenen una vivessa extraordinaria quant guaiten cap al mar inmens, que sembla talment, que tornin reviure al temps de sa joventut i aventures.

En tot lo dia, no fá altre cosa qu'adobar xarxes del seu gendre, pescador d'ofici.

Per una casualitat d'aquestes de la vida, el vaig conéixer. Era un jorn molt clar, en que a la bahia hi havia un vapor escola de guerra alemán. Vaig acostarmi per demanarli lloguer d'un bot, i donar una volta en torn del vapor al rem. Ell tremolós va deslligarne un de lleuger, i va entregarmel. Me recomaná moltíssim que no perdessim temps, donchs avans

Horari nou

—¿Sabs quina hora es?
—Hora de que'm paguis lo que'm deus.
—Noi, dispensa; no'm creia que fos tan aviat.

Recort de l'any

Folgaroles.—Inauguració del monument a l'inmortal poeta mossen Cinto Verdaguer.

de dugues hores ja tindriem vent contrari, demprés fosca i que llavors nos fora molt difícil doblar la mola.

Alegres varem remar ab totes nostres forses i molt dejorn retornárem.

Efectivament; aquella nit no vaig poguer dormir pel molt vent que feia, i'l mar se removía constantment.

No se perqué, empró un desitj intern me portava cap a trovàr al vell l'endemá mateix. Tenía ganes de dirli quelcom. Ma curiositat volía sentir d'aquella boca tan desentegada, algún pas históric de sa vida. Això es lo que principalment m'atreia'l seu costat.

Quan vaig saludarlo somrigué afablement, i m'oferí lloch en la mateixa banqueta que seia adobant xarxes.

—Tinguéreu raó ahir, tan mateix, al dir que'l temps cambiaría.

—Fá molts anys que li conech les bromes a n'aquesta

mar que's tan hermosa els dies de bonansa; i cregui, que son ben poques les vegades que m'enganya. Com que he viscut sempre dins d'ella, no es gens estrany per aixó!...

—Miri:—digué encarantsem i deixant les xarxes,—de petit, petit, ja anava ab mon pare a recullir la pescada. A dinou anys, ja hi anava sol. Demprés vaig casarme. De mon maridatje varen neixer un fill i una filla. La filla la tinch casada, i el fill... mort.

—¿De qué morí...?—vaig preguntarli encuriositat, vegent que dugues llágrimes li lliscaren rostre avall quietament.

—Era un día clar, seré. La mar estaba blava i tranquila com mai. Mon fill sortí al capvespre per escampar les xarxes. Aquell día se feu més enfora que de costum. El ventitjol favorable, l'arrastrava suaument cap a la perdició; cap al lloch d'ont ja no'n tornaría .. Al vespre cambiá el temps bruscament. Les onades se revoltaven furiosament esbedellantse contra les roques. Enlloch vegí la barca de mon fill. Dos dies vaig restar sense saberne res absolutament. Demprés, van trovar son cadavre mutilat dintre una cala... tenia els dits estripats, d'agafarse desesperadament a les roques.

En Roch plorava. Per desviarli el sofriment vaig darli tabaco, i omplí la pipa de cirerer que no's treia mai de la boca.

Ab tot aixó, comparegué una nina d'uns set anys rosenca, que se li abrassá pel coll, omplintlo de bessades.

—Veu,—me digué—aixó es una neta meva. Es la filla de ma filla. Es l'únich goig que'm queda en eixa vida tan asprosa.

I la nineta veient que'l seu avi ploriquejava, me mirava amb els ulls astorats com si volgués reptarme.

Jo despedintmen, ni esma vaig tenir per fer una festa a n'aquell ángel bondadós, qu'endolsia l'existencia del vellet.

. . . .

Avui que tinch temps, lletgidor amich, vui donarte a coneixer aquesta historia—iguala a tantes altres—per comunicarte una particula de l'impressió que'm produhí al sentirla explicar per l'avi Roch.

Antoni Oliart Llach.

Palma de Mallorca, Octubre de 1908.

Reflexió (per *E. Bonet*)

—Vetaquí que a n'aquest cementiri no més hi falten els morts pera que parli.

El senyor Ramon

Barcelonina

AQUELLA ordre terminant va decidirlo. Fins allavors l'havía sostingut una estranya esperansa, una certa cosa com si aquell desgraciat demá no hagués d'arribar mai. Més ben dit: no hi havía volgut pensar en l'inminencia d'aquell demá. No havía tingut cor pera pensarhi. S'havia acostumat a mirarsho com si un aconteixement inesperat hagués de solucionarho tot.

Pero la realitat d'aquell paperet era ben inminenta. Tres dies de temps pera desembrassar la botiga, o el llensament de tot, dels mobles de l'entressolet i dels prestatxes, taulell, genres... Tot, tot aniría'l carrer.

L'empleat del Jutjat que va portarli la papeleta, li havía dit prou clar:

—No siguéu tossut: anéusen. ¿Qué'n treureu d'esperar que os llensin els trastos al carrer?...

Si, si... aquell empleiat prou semblava un bon home. A n'ell, al cap i a la fi no li anava ni venía res en tot alló... Prou qu'ho veia que li deia pel seu be. Prou qu'ho sabía que la Reforma no'n perdonava cap de casa, que tot el barri había de desapareixer, peró...

Sens saber perque, el senyor Ramon tenía la botiga. Eren les sis de la tarda d'un día d'hivern gris i boirós. Era ja nit, i encengué'l quinqué del menjador. La llum li semblá que aclaría estranyament aquelles parets tant conegudes. El seu pensament volá lluny.

Feia sis anys que no havía tencat a aquella hora .. Era'l día que va morir ella... La casa s'havía omplenat de gent que's deien amics, vehins, coneguts... Mai hauría cregut que'n tinguessin tants... Les dones corrien ensá i enllá, portanthi la remor de les seves converses a mitja veu; els homes se l'havien emportat a n'ell i l'havien fet asseure al menjador... Ell els havía deixat fer i havía respirat millor; fins s'hi havia trobat bé lliure de la carregosa atmósfera que les quatre atxes esbarxien en la saleta de l'entressolet .. Aixís com aixís, ell no podía retornarla a la vida!. .

El senyor Ramon s'aixecá i's dirigí a l'entressolet;

una atracció misteriosa l'empenyía'l niu de tots els més volguts recorts... Atravesá la cuina. El llum d'oli espurnejava en les acavalles de vida. L'esmortuit calíu del fogó, esbarxía una claror roja... Pujá'ls pochs grahons que'l separaven de l'entressolet... Una estranya emoció l'havía corprés fondament... Una llunyana recordansa'l feie extremir de cap a peus... Feia molts anys, molts... quaranta sis, ¡prou els tenía ben contats! que també havía pujat aquells grahons ab la mateixa emoció... Havía tingut que deturarse uns moments en el corredor i portarse una ma'l cor pera no presentarse a n'ella tremolant d'aquella manera... I s'havía sentit cridar a mitja veu... Ella ja'l deixava entrar; ben acotxada'l llit li havía ja passat aquella tossunería de noia... La veritat que'l primer día!...

El senyor Ramon sospirá i avensá ab pas cautelós... Diríes qu'esperava ovirarla'l fons de l'arcova acotxada en el majestuós llit de caoba qu'estrenava ella, la que sempre més havía de serne mestressa i senyora. Entrá'l fons de l'arcoba que romanía en l'ombra. El senyor Ramon palpá'l llit i la llisa superficie del cobrellit el feu extremir. Ella no hi era...

I s'esforsá en somriure... D'un quan temps ensá, venien al seu pensament unes idees més estranyes!... Ella no podía serhi allí, era ben morta i feia ja sis anys. Un pensament li acudí tossut. Com devía estarhi en aquell estret ninxo de quart pis?... Ja no devia esser ni sombra de lo que fóu. Segur que ni arrivaría a conéi-

En el despatx

—Vosté's cansa massa treballant d'aquest modo. ¿Perqué no's fa ajudar per un dependent?
—¡Ca, home! Es un treball bestial que no més el puch fer jo.

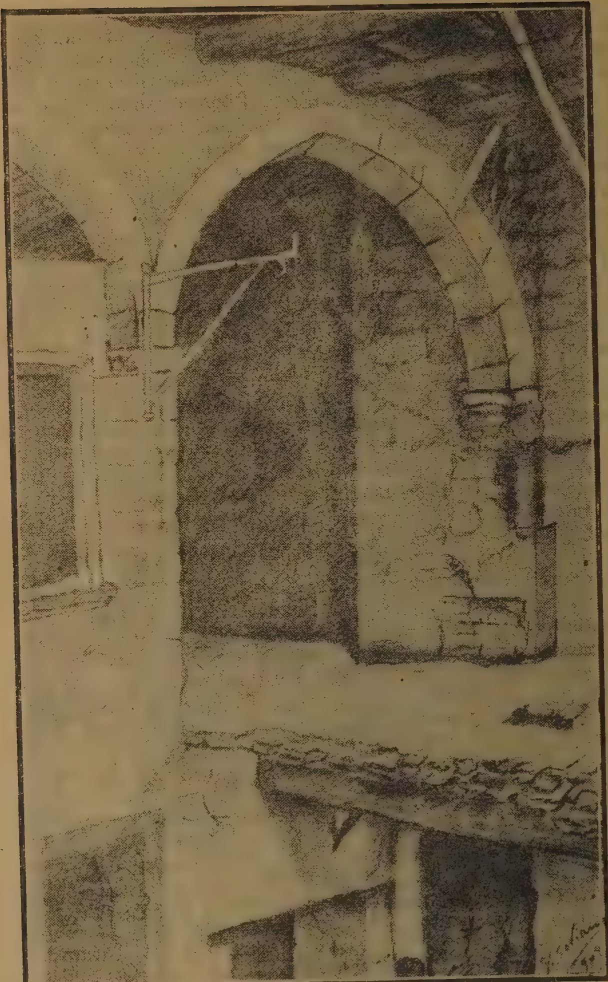

La Barcelona que desapareix
Carrer de les Tres Voltes.—*(Dibuix de Fernández.)*

xela. El vestit de fai del día de bodes, devía haver saltat a trossos. Les conques buides, la boca un inmens forat mostrant les dents descarnades, blanques i arrenglerades com les d'aquella calavera que mostrava'l prestidigitador en la barraca de fira... La comparació'l feu sentir una esgarrifansa..... La barraca de fira ab aquella monumental orga d'estridencies metáliques qu'els decidí entrar... Era'l sant d'ella; el senyor Ramon va tenir una bona pensada, un acudit que venía rumiant de dies i dies...

Anirien al Paralel; n'havien sentit parlar tant que ben segur aquest sería'l millor present que podría oferirli a n'ella... I hi anaren. L'orga'ls va atreure desde'l primer instant. La marxa aquella d'una tonada tant escaienta semblava qu'obligués a entrarhi .. Després, l'havía sentida moltes vegades en els pianos de manubri del carrer... Xim, xim, pum, lá, lá, lá... Els seus llavis esgranaren els primers compassos ab tossuda insistencia... Xim, xim, pum, lá, lá, lá!...

El senyor Ramon s'havía assegut al llit i sens adonarsen les seves mans havien cercat el coixí Sentía un estrany formigueix al cap i les cames lases s'extenien com després del cansanci..... Clucá'ls ulls i s'estirá demunt del llit; s'hi trobava millor. El seu pensament volá lluny ab estranyes incoerencies... L'home del Jutjat, la Reforma, les conques buides, la boca un inmens forat, Xim, xim,... lá, lá, lá.....

***

Els remors del carrer arriben confosament. Dos cops en una porta.

¡Ei, Jaume, Jaume: son les cinc!

Soroll de claus. Una veu.

—¡Va!...

Els passos s'allunyen i arriba'l soroll d'altres portes a l'obrirse... Es el vigilant del carrer.

El senyor Ramon s'aixeca i's palpa esverat S'havía adormit vestit?... ¡Ah .. sí...! L'idea de la botiga tencada a les sis de la tarda, li acudí sobtadament. S'havia deixat caure demunt del llit i...

Baixá'ls graons de l'escala i atravessá la cuina. L'olla restava demunt del fogó apagat. El senyor Ramon sentí un buid en l'estómach. Sí, sí...·s'havía adormit sense so-

par... Entrá'l menjador. Una guspira de llum tintilleja-va en el quinqué i a fora la botiga, per les escletxes de la porta, entrava la claror del dia.

El senyor Ramon probá de menjar i la vianda no pot passarli de la boca .. Obri la portella del carrer i esguar-dá'l defora. A l'extrém del carrer, en les primeres cases, una brigada d'homes aixecaren bastides i treien cabas-sos de runa que apilaven al defora.

Tencá la portella i's llensá'l carrer caminant apres-sadament. Els seus llavis mormolaren quelcom ininteli-gible... Si, si, .. estava decidit... De sobte, s'aturá; les cames semblaren negarse a portarlo. La seva ma, gela-da, se posá en el front ardent i amarat. Un tic tic ner-viós li feu tencar i obrir els ulls, esguardant com estra-nya visió a aquells homes que feinejaven al lluny del carrer...

El senyor Ramon sentí por, una por estranya una por que'l feu retrocedir apoiantse'n les parets... Obri la por-tella i entrá apressadament... Temia que manquessin les forses; el cap li anava a faltar...

La porta's tencá darrera d'ell.

***

Han passat dos dies. Uns homes s'aturen devant la botiga del senyor Ramon i un manyá procedeix a obrir la porta. Es obra llarga, fatigosa; dos panys antichs i una pesanta balda, resisteixen tossudament a l'enginy del manyá que jura i rejura no haverse trobat mai en un cas semblant.

Per fi cedeix la porta i entren tots... Atravessen la botiga, el petit menjador... Demunt la taula, un plat ab vianda i una llenca de pá sembla esperar a algú... Pas-sen a la cuina; en el fogó apagat hi resta una olla de terrissa... Pujen les escales i avensen pel corredoret. Una forta y repugnant alenada els fa retrocedir ..

El cos del senyor Ramon demunt el llit de l'arcova román ert, estirat, en plena descompossició.

Cassimir Giralt.

Apunte del natural, per *Ll. Brunet*

Ripoll.—El Monastir

A la Rosa

En lo jorn d'habillarla de llarch

Era l'hora d'anar a dormir. Quant la Rosa va entrar en sa cambra i ja estava a punt de deshabillarse, li va semblá qu'encara era dejorn per ficarse al llit, i prenent un jest de coqueteria s'encaminá vers l'espill qu'el tenía en un recó de la seva petita i ben cuidada sala, un cop devant d'ell, tot era girarse i mirarse pasant d'aquesta manera bona part de la nit; a voltes li semblava que ja tenía son i volia anar al llit, més es quedava pensativa, no saben que fer i al últim es decidia altre volta a mirarse. El vestit llarch la feia més esbelta vist els qu'havia dut fins aquell jorn ¡qué n'era de graciosa ab aquella faldilla llarga! i fins aquell pentinat li esqueia d'alló més.

La Rosa prou se'n havia convensut qu'era més hermosa aquell jorn, n'estava maravellada del airós vestit i del hermós pentinat, no sabía lo que li passava d'alegría, li semblava qu'era mes felissa que cap altre jorn de sa vida, alló era un goig, es a dir, cor que vols cor que desitjes.

De les mirades que jo vaig dirigir vers ella no se n'hi havía escapat cap, i al recordarles, en son rostre de neu li feu apareixer lo bonich color de la grana que la feu encara més hermosa.

Aquella nit no

Un criat curiós

—Aquí te el thé que m'ha demanat. Me sembla qu'está molt calent.
—¿Qué l'has tastat?
—¡Deu me'n guart de fer tal cotxinada!
—¿Donchs com sabs qu'está massa calent?
—Perque hi he ficat el dit.

va tenir pas ganes de dormir, sempre li semblava qu'encara era dejorn.

Fins a les altes hores de la nit sa cambra restá plena de llum, poch s'en donava compte de les hores que passaven.

LLUIS C. DURÁN

Lo Cisco de Vilamolla

Prou que li deien los del poble: ¡Cisco un día pendreu mal!; ¡mireu que jugá ab llops porta malestruga! Mes ell no'n feia pas cabal, i cada volta que li deien, esclataba a riure; i reia igual qu'un foll, regalimantli la baba pit avall, burlantse de la por, d'aquella por dels del poble...

¿Qué tenía de tenir por dels llops? Ell no'n tenía, nó, de por. Ell que com qui diu havía viscut tota sa vida entremitj d'ells, tenía de tenilshi por? ¡Burrangos, més que burrangos!.....

Si els llops ja'l coneixen; si moltes voltes l'havien acompanyat camps a través, en sas llargues caminades...

¡Redeu, que n'eren de poruchs els fills de Vilamolla! No'ls calía tenir cap mena de por; no li faríen res al Cisco, nó... eren tots companys... de causa. Tots lluitaven per lo mateix.. tots corríen per aquells indrets cercant menjá, cercant satisfer lo dret a la vida.

Mes els fills de Vilamolla estaven empenyats en que li succehiría quelcom lo día menys esperat. Lo Cisco s'els escoltaba, s'els miraba ab ulls compasius i... reia... reia sens descans...

¿Quí era el Cisco?

Era un captaire d'ofici. Era alt i molsut i, encara que torrat del sol, feia de bon mirar, i molt més encara si hagués tingut condicia de rentarse i arreglarse quelcom lo vestuari, donchs la pobresa, si's curiosa, també fa goig. Mes el Cisco era deixat i aixó feia que son tipo fos repugnant.

Sol en lo mon desde l'edat de vuit anys, se'n apropiá'l rectó del poble, qui'l prengué com a esquerrás de feina. En dita casa s'acostumá a fer de burro de treball, que-

dantli la netedat endarrera, lo que feu, que llevat per les feines de bastaix, per res més servia, passant tota la joventut entre'l bosch i'l camp, sens que jamai cap noia hagués fet cabal d'ell.

Passava'l temps tranquil i resignat en companyia del vell rector. Vingueren els primers gels i lo rector ja molt vell, agafá una pulmonía morint al cap de quiscuns dies...

Llavors fou quan el Cisco, sense familia i sense ampar de ningú comensá a arrossegarse pels hostals, i entre vi, cartes i donotes, liquidá els petits cabals que tenia arreplegats

Tan prompte acabá les *municions*, procurá cercar feina, mes no trovant qui vulgués llogarlo, comensá a trucar a les portes dels altres seguint les caritats dels indrets de Vilamolla, per alló d'anar tirant *aquesta trista vida...*

Diálech

—Ab una ma, el vaig agafar pel coll; ab l'altre pel pit, i ¡trompada va! ¡trompada ve!...

—¿Peró com, si tenies les dos mans ocupades?

—No m'has entés. Es que les trompades era ell que me les pegava.

Cada jorn allargava més ses correries, arrivant, a voltes. a allunyarse del poble deu i dotze hores.

Al sortir del poble se les enfilaba per la collada del Lladre, i amunt, amunt, fins que devallaba al Plá de les Cabres, traspassant lo riu a vado i enfilantse altra volta pel pedruscall del pich del Ruch, anava a fer cap al bosch dels Más-Vidals.

¡Llamp de Deu! Lo bosch dels Más-Vidals.

FESTES CATALANES

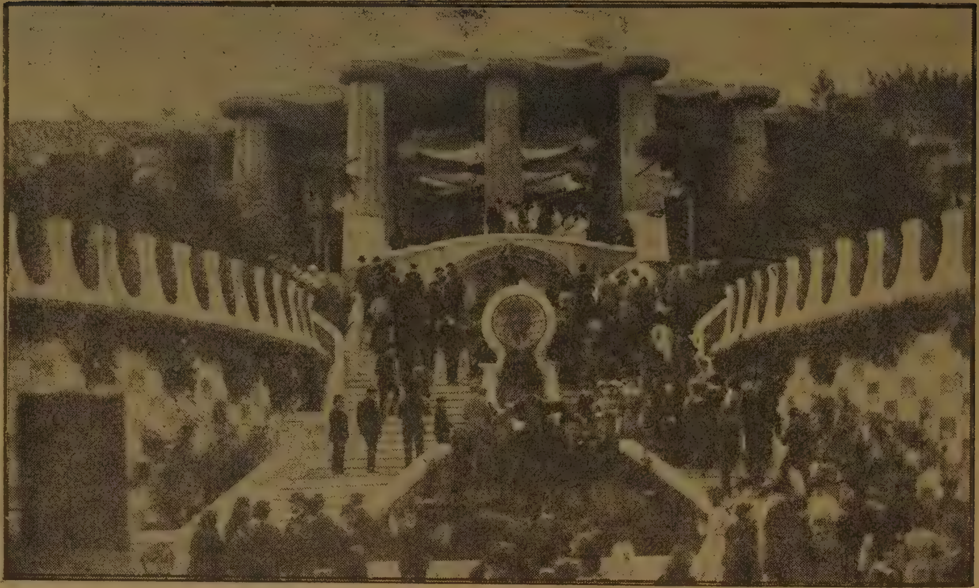

Un festival al Park Güell

Figureuvos un bosch inmens, llarch i lluny... molt lluny de poblat, plé de llops dispossats a donar un disgust al primer que s'els hi presentés...

Mes el Cisco no hi havía parat mai esment en aitals perills; molt al contrari, moltes voltes a altes hores de la nit quan retornava, havía atravessat el bosch per entremitj d'ells, sense que jamai li haguessin fet la més petita demostració d'hostilitat. Es més, si quisqu'un jorn no surtien a *visitarlo*, ell els cridava fins que li compareixien o quan menys fins que li contestaven.....

¡Huu!..... ¡Huu! udolaba ell rient...

¡Huu!... . ¡Huu! li contestaven els llops.

¡Huu!..... ¡Huu! repetía ell més fort...

¡Huu!..... Huu!... contestaven lluny... molt lluny!

Sortía del bosch dels Más-Vidals, se les enfilava pel pich del Ruch, atravessaba'l riu i altre cop cap'el Plá de les Cabres, fins a trobá la collada del lladre, per entrá de retorn al poble de Vilamolla.

* * *

Era una nit fosca i glassada d'hivern La capta havía sigut molt migrada, lo que feu que aquell jorn'hagués entretingut més de lo acostumat, retornant més tart que mai cap al poble de Vilamolla. Nevaba molt i seguit, i al gruix que hi havía se n'hi anava afegint d'altre més blanca, qu'enlluernava del tot i qu'el feia trascar ab molta pena.

De cop mimvá la nevada, s'asserená i les estrelles llensaren una llum molt clara, molt afalagadora

El Cisco entrá'n plé bosch dels Más-Vidals sens recordarse del mal negoci del dia. Allí, allí trovaría als amichs de sempre; allí podría jugá ab els llops... com deien els de Vilamolla... i desafiant els concells que tantes vegades li havien donat, comensa a cridarlos... ¡Huu!..... ¡Huu!... ¡Huu!

La quietut de la montanya era complerta; cap llop contestaba. Els llops eran lluny... molt lluny... El Cisco repetía ab més dalé'ls udols, sense aconseguí cap resposta... Picat en son amor propi, es possá a cridá ab tota la forsa dels seus pulmons... ¡Huu! ¡Huu!...

De sobte, per la part de llevant, se sentí un udol viu que retrunyí esferehidor per tots els afraus. ¡Huu! ¡Huu!..

Recorts de l'any

Grop de catalans a la Catalunya francesa acompanyant a n'en P. Llangort

S'atansava cada volta més. ¡El llop! cridá ab alegría'l Cisco... ¡Huu!... ¡Huu!... y la ressó més esglaiadora rodava d'avench en avench fent sotraguejar la montanya.
El Cisco guaitá bosch endinsi vejé, allí al lluny, l'om-

Acudit

—¿Vol fer el favor d'avisar al seu soci pera que surti?
—Jo no tinch soci.
—Donchs perque titula lo seu establiment «Fonda dels dos Micos?

bra del llop, l'ombra del Rei de la montanya, saltironejant per arribar més prompte a lloch.

El Cisco aná avensant camí avant, més l'actitut del llop li doná basarda, i feu que les cames se li seguessin, quedantse parat al mitj del bosch.

El llop, tal volta afamaít, se'l mirava ab ulls esferehidors llensant una ranera rabiosa que l'aixordava. Els cabells se li erisaven a cada nou udol del llop, i no tenía ni esma pera cridar; girá'ls ulls vers un roure corpulent que hi havia allá a deu passas.....

S'hi abrassa tremolant, petant de dents, encamallat i estripantse la roba, guanyá mitja soca aconseguint possar els peus a la primera branca.

Mentrestant el llop feia saltirons, esgarrapant l'arbre ferosment...

Aná per donar la segona embestida, aferrat ben fort a la soca crostosa, quan relliscantli'l peu, caigué a terra sens ánim d'aixecarse...

El llop ab els ulls eixits de les conques se li tirá al damunt, clavantli una grapada'l coll qu'el deixá mitj estebornit.

¡Verge santíssima! digué'l Cisco, i's disposá a lluitar; mes fou devades, donchs ses forces eran cada volta més febles pera lluitar ab aquella fera.

El llop trefullava rabiós allargant les grapes. Un cop per fí, restá'l pobre Cisco sense forsas i'l llop, aprofitantse li clavá llurs uials al bell mitj del coll, desangrantlo als pocs minuts.

***

Al matí, uns llenyaters trovaren lo cos del pobre Cisco, fret i encarcarat, ab les mans arrapades a la soca del roure.

JUAN MOLAS

Primaverenques

I

Cantemne poetes,
am tó solemnial,
de la primavera l'esclat verdejant.
Cantemne, ab estrofes de ritme preclar,
tota la nevada del admetller blanch;
l'albíssima manta del fret matinal
que arrosa la terra d'un mantell glasat.
Cantemne poetes,
ab tó solemnial,
de la primavera l'esclat verdejant.

II

Canteune amoretes,
sota'l taronger
felisa parella que des d'así veig.
Dieuse'l lirisme qu'als llavis floreix
que als ulls s'agombola vergonyosament;
dieuse, amoretes, l'encis del ambent,
fent cantar riallades vostre llavi encés.

Catalunya pintoresca

Castell de Centellas.—Fot. Mulleras

Cantemne amoretes
sota'l taronger
felisa parella que des d'así veig.

III

Canta, trista merla;
canta día i nit,
que'l merlot que't marxa no'l veurás ja asi,
N'ha marxat, pobreta, de bon dematí
cap a un altre terra que's del bosch el fi;
travessant montanyes uns pastors l'han vist
—que marxba a Fransa—diu que ha dit, mol trist.
Canta, trista merla;
canta, dia i nit,
que'l merlot que't marxa no'l veurás ja asi.

IV

Canteu caderneres,
canteu rossinyols,
canteu per la terra curulla de flors.
Vostres cants puríssims, els gais cants d'amor,
pels camps s'esbandeixen com noves llevors;

Catalunya pintoresca

Santuari de Bellmunt.—Fot. Tort

alsant noves troves enjoien el cor,
el cor qu'entristeixen els embats del mont.
Canteu caderneres,
canteu rossinyols,
canteu per la terra curulla de flors.

V

Canta la campana
un cántich tot crú
— diu qu'avui enterren al més vell del Bruch.
Una grossa alzina, fent un gran murmull,
diu, que'l coneixia de desde l'any vuit.
Tot una centuria l'hi va fer d'escut.
per això avui plora l'antich conegut.
Canta la campana
un cántich tot crú
diu qu'avui enterren al més vell del Bruch.

JOAN MOLINS PAHISSA.

San Feliu de Llobregat, Juny, 1908.

Per qué el mon es dolent

(Llegenda teutónica)

Els deus vivien en l'apogeu de la seva gloria. Poblaven tot l'Univers, sense més límits que l'infinit, com requeria la seva condició de rassa geganta.

Els deus no havien menester ni d'aire per respirar, ni casa aont aixoplugarse, ni goigs de Naturalessa. Per xó el vent no rimaba sinfonies entre les frondes, ni la rosada alsaba en el camp el perfum de les flors, ni la sensualitat martiritsava ab desitjos de plaer els cossos de la rassa de gegants.

Era en l'aurora dels deus; el ple apoteosi de la seva felicitat i del seu poder.

***

Odin, gegant de menor condició, fou el primer deu a qui un sentiment culpable li tocá l'ánima. Sentia enveja.

Sentia enveja de la superior divinitat d'Imer, veritable Prometeu d'aquella rassa de gegants-deus.

Odin se consumia en son castell de Valhalla; li eren poc a son desitj de grandesa les montanyes apilotades que formaven els fonaments de les parets de son palau.

Bont punt comensá a sofrir Odin del mal d'enveja s'empetití més i més, mentres que s'agegantaba més i

més la divinitat i fortalesa d'Imer.

Ben prompte el rostre d'Imer arrivá a ser més gran que tot el cos d'Odin; visiblement aquest degenerava... La enveja del un engrandia al altre.

***

Odin pensá seriament en la desaparició de Imer.

—Si ell no hi fos—raonaba—jo no patiria.

I l'idea del crim per primera vegada feu extremeixe una ánima; una ánima de un deu.

Mes Imer era invulnerable; de sa vida com de la vida d'Odin i de tots els deus, sols ne dispossaba Jutge, Deu Suprem d'aquella cohort de gegantines divinitats.

Imer contava ab la confiansa de Jutge, i ab habilitat lográ saber d'ell que els deus tenien una manera d'esser vulnerats.

—Un deu pot finir digué Jutge,—si reb al cap un fort colp d'aquesta barra.

I Jutge senyalava una barra inmensa, de llargor inapreciable per infinita.

Odin no volgué saber més.

Un bell jorn que al retorn de festa, Imer descansaba sa testa sobre cascates de roques, dormits ánima

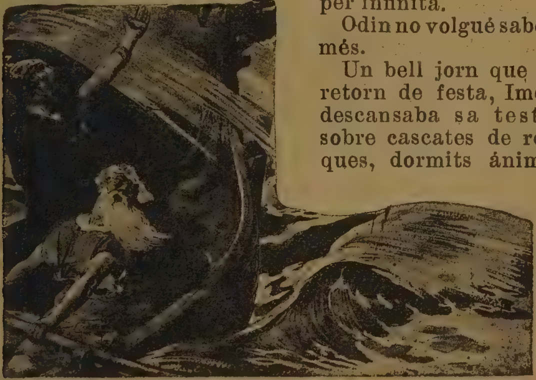

i cor, Odin alsá la immensa barra, que deixá caure sobre el cap de Imer.

***

La universitat infinita s'extremí.

Un deu finia.

Jutge n'hagué esment i malehí la gegantina rassa de divinitats. Tot seguit imaginá el cástic: l'anulació dels deus i la divissió en fragments del Univers.

Per primera volta retrunyí el tró, l'infinit s'enfosquí, i el llamp feu la claror en l'horitsó.

***

Imer, per la grossa ferida se desangraba.

Primer li eixiren contades gotes d'un líquit vermell; era la sang que per primera volta se vessaba.

Després aquelles gotes se tornaren regalim; més tart raig abundós, després cascata que impossaba; al poc, riu desbordat, i esdevingué finalment mar inmens, mar vermell de sang que eixí tota del cos d'Imer i que inondá valls, castells, montanyes i cims, fins á ofegar tota aquella rassa de deus maleits quins cossos flotaren d'en mitj d'aquella inondació aferrats ab llurs prepotents punys a rocams immensos ab que's defensaren en el darrer panteix de la seva agonía.

***

Jutge havía imposat a Odin, l'asessí, el cástic de la vida eterna en una colectivitat de pigmeus.

Odin i els seus, se salvaren en una barca, i cuan se secá l'inondació de sang del deu Imer, la barca s'aturá en un costat del cadavre d'aquest, quin cos estava destinat á servir de únic terrer habitable per Odin i els seus.

El cos d'Imer giravoltava sobre la barra que fou causa de son fi.

Odin, era ja degenerat pigmeus. Per ell la llargada i amplada del cos de sa víctima s'había retornat immensa. Les anfractuositats dels muscles d'Imer, inaccessibles montanyes. Sos membres penínsules, cada un de sos cabells que's desprenia una illa. La barra de que's valgué pera cometre son crim era l'eix del cos d'Imer.

Odin instituí, per ordre de Jutge, una humanitat al

bell dessobre del cos d'Imer. Aquest se petrificá i s'el anomená Terra.

Ja hi habia MÓN. Aixís va neixer.

***

En la terra, en el mon, Odin conegué lo que entre els deus gegants era inconegut. La incomoditat: conegué la fam i la necessitat de cavar la terra pera ferla produhir i calmar aquélla.

Aquest cástic debía esser etern pera tota la successió d'Odin. Mes el sufriment particular que Odin debía passar no era acabat.

Ab sa esposa, Friga, tingué innombrables fills, pera els que patí la pena d'estimarlos i véurels en eterna lluita, fins que entre els demés germans, mataren a Balder el mellor de tots ells.

Odin morí atormentat per aquest pesar. I el firmament s'ennegrí per la mort del últim deu que había estat gegant, i per segona vegada el tró i el llam esporuguiren als vivents...

Els pobladors de TERRA, caigueren de genolls, poruchs i tremolosos devant de Jutge, pregantli, no ja que anulés els cástichs decretats contra la generació del Odin envejós, sinó una compensació als seus sofriments.

I Jutge, el Super-Deu, el totpoderós, l'immens, l'amo de la suprema voluntat, conmogut devant la plegaria digué: —La Terra, el mon, será eternalment dolenta i en ella patireu per una eternitat el cástic que meresqué vostre procreador l'asessi Odin, mes vos compensaré aquestes penes i sofriments ab el consol de tres sensacions agradables.

I Jutge adjudicá a la terra la rosada de les gaies matinades que alsá el perfum de les flors i el sinfónich mormoll de les frondes en els boscos.

***

... i poch li costá a Jutge cedir aquestes compensacions a la Terra, ho lográ ab fer vibrar per tota ella la exteriorisació d'un sentiment hermós, perque la rosada dels matins florits i les sinfonies del vent creuant els boscos, no son altre cosa, que les llágrimes i els suspirs de unes verges, de les Walkyries que tributen aquest

Nota artística

Cap d'estudi. *(per R. Riera Moliner)*

póstum recort al jove Balder asessinat, tot i aparellant-se pera precedir als guerrers que tota la vida ensangrentarán la terra, guerrejant per enveja, sempre dispossades elles a venjar en la humanitat tota la ignocenta mort de son jovincel i estimat germá.

Per la transcripció
SALVADOR GIBERT.

Novembre de 1908.

Enllá de la Patria

Fantasía dels catalans que
es troven enllá del Atlántic.

Era'l derrer jorn de ma estada a l'Habana. Tenía ja pres el passatje feia dies pera retornar a Espanya, a Catalunya; el vapor llevaba ancles aquella mateixa tarda. . Me despedí de mon derrer amich, dels varis que allí deixaba, era l'amich íntim, en Juli... M'había pregat anés a acompanyarlos al dinar pero jo sols acceptá anari després dels postres. Efectivament, vaig entrar, i sortí desseguit a rebrem mon amich. Poc després passá al menjador i allí me foren presentades sa familia: pares i dugues germanes. Me sonrigueren ab afabilitat i m'estretaren les mans cordialment, com si

Del Marroch *(per Ll. Brunet.)*

Soldats moros i francesos en la frontera Argelina.

hem coneguessin de molt temps.

Erenuna familia catalana que feia ja vuit anys residien allí; eren bons, d'exquisida bondat i sumament amables; me tractaven ab tanta deferencia que fins me conmogué. Me estretaren a preguntes entre tots; me parlaven de Catalunya, de Barcelona... i jo els contaba, els contaba les derreres reformes, els cambis de la capital catalana i ells m'escoltaven en silenci profond interromput a cops per exclamacions d'entussiasme, d'admiració, jo estava satisfet, molt satisfet, llástima no els hagués conegut avans que els haguera visitat més sovint. Jo habia trobat an en Juli el dia avans de ma marxa en un carrer, ens habiem reconegut. Mon amich m'invitá a seguirlo i em feu en-

Distracció

—¿Qué has fet ab els guants que els portas tallats de les puntes?

—¡Es vritat!... M'he olvidat de treuremels al tallarme les ungles.

Al jutjat

—I ¿vosté que es?

—Poeta.

—¡Ah, poeta! Jo tinc un germá que ho es.

—Aixís estém en paus, perque jo tinc un germá que es un estúpit.

trar en varies habitacions. Aqui me ensenyaba llibres d'en Victor Balaguer, l'Historia de Catalunya den Bofarull i L'Aulestia, poesies, noveles... tot d'escriptors catalans. Mes enllá els mapes de Catalunya, Barcelona, planos, etc., retratos de l'Almirall, Guimerá, etc.

Decididament a mon amich sols li faltava terra catalana pera teniri allí una petita Catalunya, jo estava admirat. Finalment me mostrá un escrit brodat en seda per les dos germanes d'ell. Eren les barres de Catalunya ab la fals entrecreuada artisticament, ab el casco del drac alat, era una obra realment meritosa.

Les germanes d'en Juli que ens acompanyaven, reberen mos elogis modestament, abaixant els ulls i enrogint ¡que n'eren de hermoses! De sobte el relotje tocá. Tenia de anarmen, s'acostava la hora de la partida. En els bells rostres d'aquelles nines fetes dones, s'hi revelá una expressió de desconsol, ses mirades esdevingueren d'una fonda melangía. En poc rato habia nascut en nosaltres una dolsa simpatía. Vareig despedirme; les diminutes mans de damisela delicades, tremolaren imperceptiblement a la pressió de la meva má. Els pares de mon amic me donaren la despedida carinyosament; després de expresarlos mon agrahiment per sas atencions, men aní al fi.

—Digui: ¿Quin objecte té el pabelló del oido, vulgarment aurella?
—Reconcentrar les ondes sonores.
—De modo que si vosté fos sort, ¿de qué li serviría?
—Pera posarmhi el llápis.

De sobte vareig pararme, ficá la má en una butxaca interior i casualment, portaba dos vistes de Barcelona; possí unes ratlles al revers com a petita dedicatoria i

vareig oferirles a les germanes de mon bon amich. Aquest me seguí, no volía deixarme fins l'últim moment.

Pochs moments després estavem pel passeig del Malecon i contemplavem la mar tranquila i el vapor que havia de tornarme a la patria. Parlarem de nostra infantesa, i aquells recorts feien venir a nostres llavis somriures tristos; mon amic i jo estavem emocionats, potser no'ns veuríam mai més... ¡Qui sab!

A la fi la sirena repercutí pels encontorns i ens dirigirem al lloc en que es trovaba el vapor. Un cop allí ens abrassarem fortament al ensemps que en Juli me deia: «Els d'aquí, pobres desterrats de la patria, no la veiem a Catalunya, pero la portem demunt del cor i la veiem ab els ulls de l'ánima.»

Pují jo i vaig penetrar al interior del vapor al mateix temps que sonaba la campana anunciant la marxa— ¡Escriunos!—va dir mon amich i jo li respongui ab un mohiment de cap afirmatiu... el vapor se posaba en mohiment.

Més tart desde el pont oviraba jo el castell del Morro a llarga distancia i encare me semblava veure voleiar el mocador del meu amic a lo lluny com un arreveure ..

Entre llágrimes abundants de mos ulls, vaig ferme la reflexió de que Catalunya existeix, no solsament en el territori de son nom, sinó més enllá ..

JOSEP MARÍA DEULOFEU

Els eterns exilats, per *E. Bonet*

La emigració: quadro espanyol de fá molts anys

Pensaments

1

Hi ha molta gent que van a fer llum a les professons públiques i deixen a les fosques la professó que'ls corre per dintre a casa seva.

2

Hi han homes que moren avans de que'ls hi vingui la mort, i altres que ab tot i ser morts, sempre viuen.

3

La vellesa es lo port aon atraquen tots els navilis que traspasan la mar de la joventut.

4

Hasta més que la perfecció del treball en tota classe d'arts, qui dona la fama al artista, es la oportunitat.

5

Los vells, son págines borrades del llibre de les ilusions.

6

La dona es una joia que no te preu. Val purament lo valor que la seva posició social li dona.

7

La ocasió, es l'arma que comet més victimes.

8

La dona, es la forsa de

Paissatjes catalans

El *pantano* de Vallvidrera.
(Fot. Gibert.)

Notes de Mallorca

Pati de Bellver; dugues *slotas*.

(Fot. Dot.)

les forses. Li basta un petit moviment d'ulls per destruhí una familia, i hasta segons com, un poble.

9

L'arma més temible es la llengua.

10

L'egoisme a voltes ens fá baixá precipitadament, l'escala que ab afanys haviam lograt pujar.

11

Les prostitutes, son carn en que juga la bestia humana.

12

En certes ocasions, com més callat s'está, més s'enrahona.

13

No hi ha poder per gran, riquesa prou fabulosa ni

orgull prou altaner per comprá una engruna d'alegría. En cambi, una engruna de alegría, podria comprá un mon.

14

Les besties que son mal tractades, sempre ho son per besties mes grosses qu'elles.

15

L'avaro rich, sols menja ab objectes d'or, i s'atipa com a pobre.

16

Los usurers, no veuen mai les coses ab altre claror que la que produeix la llum del diné.

17

La dona que peca d'amagat, es com una moneda falsa, que passa per bona ab qui no la coneix.

18

La paciencia, es lo fonament de la ciencia.

19

Si es vol saber quant pesa una dona, s'ha de ser casat.

20

No hi ha cap corrido que no hagi corregut, sense ferlo correr.

21

L'orgull ab tota persona, es causa directe de alguna perfecció, peró com més perfeccions menys orgull.

22

Un concell donat a un estúpit, li fa l'efecte com si li diguessin tonto, quin resentiment l'acaba d'atonti ab lo sol fet de creurers qu'l tenen per lo que's.

23

Si ets casat i ets viatjant, t'esposas a que hagis de apuntar a la llibreta de notes, la nota amarga que la teva dona pot fer a un altre que viatji amor.

24

Quan veig una noia que va al ball, me fá l'efecte que vá á perfecciona'l corte del desvergonyiment.

25

Per la dona, l'arma més temible, es l'ocasió.

26

Lo matrimoni ve a ser una raó social pel negoci dels obstacles, que generalment, ell hi posa'l capital, treball i saber, i ella sols lo mando.

Idilis de carreró (*per Ll. Brunet.*)

—Dame agua resalada.
—¡Ai!... ¡No olvidéis que soy doncella!...

27
Home tonto, pretensions de sabi.
28
La dona que no's casa, ve a sé un soldat reganxat en el exércit de les ilusions.

29

Quan veig que una vella i una noia van de passeig totes soles i en relació vesteixen desigual... penso que's cuento.

30

Una viuda que es torni a casar, me fá l'efecte d'una bota, que tornan a ferla servir.

Plafó decoratiu

Donatiu del seu autor en Salvador Valls, a les escoles de «Metralla».

31

Generalment buscant, buscant val més lo que's pert, que lo que's trova.

32

L'home busca a la dona; i la dona, sols busca que la busquin.

33

Per carnestoltes es veuen moltes caretes que semblen cares, peró si be ens hi ficsem, tot l'any es veuen cares que son realment caretes.

34

Un casat s'ha de fe'l cárrec que's al ball de la resignació, quina música es la dona, i quin programa de balls, son los obstacles, los quals, ballará sense ganes.

35

Los que tenen fills, s'esforsen i lluiten per pujarlos a ser homes, sols per que'ls ajudin a baixar més depresa, l'escala de la mort.

36

Ab un que ho hagi vist tot, procura no relacionarti, per que se li pot fe veure lo que encare no ha vist mai, i es lo ridicul que quedaría'l preguntarli, si s'ha vist els defectes

Cassimir Bonet

La Barcelona que desapareix

Carrer de les Tres Voltes.— Apunte al llapis per en J. Hernández, alumne de la classe de dibuix de les Escoles de «Metralla»

El pas de Madona

Al amich de cor, J. Torras i Serrarols.

A la tarde declinanta, passa Ella, vestida de pagesa: els aucells, tendres refilades envíen a la regina d'espardenya i mantellina blanca.

Les flors de Patria, Vida i Amor, adolescentment redreçen llurs testes per goitársela maravellosament.

Ve la gentil Catalunya, poruga, a besar la terra feconda dels camps i les prades: ve a contemplar lo tornasolar de les aigues del Mediterrá, que's breçolen en mitg d'un himne confós de veus de tota mena.

Sent esgarrifanses. Mes es ferma madona i té cor per plorar i viure; viure d'una esperansa plena més tart de vera realitat.

Arriva la bella camperola a l'urb magestuosa: a la ciutat radiant de vida exuberanta... Veu el fumejar de les xemeneies, quines floques negroses, el vent esvaeix; sent el continuat baladreig de carros i cotxes; el desbordament de dones obreres guanyant el pá de llurs fillets; a n'els trevalladors, colrats del sol els uns, i carbonejats de cara els altres, pero tots junts, baténtelshi el cor d'alegría...

Camperola Catalunya entre-obre'ls llavis complascenta devant l'amor pel Treball...

Mes no está satisfeta encare. Ella sab que, estol d'homes de *pose* reposada, també treballen restant closos com aucells de gavia...

Hi han casals sumptuosos ont el treball es intel-lectual, ont milers d'ánimes ben vestides i habillades, també cercan el viure forsós...

Madona ha entrat a n'el Temple de les Banques i del Comers catalá.

Mes ¡ai!... Ha sortit aterrada: llurs ulls llagrimejant; llur rostre pálit i sense color de flor als llavis.

S'ha cobert la cara de vergonya.

Gentil companyó se li ha aprop, i ab veu melosa ha exclamat:

—¿Per qué ploreu, mare mía?

I baix, la pagesa hermosa ha respost sanglotant:

—No he sentit la meva parla, que tant escaienta

Del Marroch *(Fot. Perrié)*

Moros de la frontera Argelina en el mercat, ab una lleona en venta.

hauría d'oirse... ¡Oh!... ¡Son casals d'apariencia magestuosa, mes corcats per dintre!... Ploro, gentil amich, pels meus fills, que esséntels'hi jo mare, no viuen aquí, quan es llur lloc, i la casa que'ls pertoca... ¡Sempre'ls corbs! ¡Els corbs!

***

I dolorida Catalunya, ha fet vía altre volta a montanya, anhelosa de respirar el verginal perfum de la terra natiua...

A la solitut de la vetlla pláscida, ha plorat pels fills febles, que no saben defensarse contra l'imposició dels aligots empleodárichs, quins a remolc de polítiques farsantes, boquejen als seus, i fa que morin i emigrin altres, covarts i resignats, devant l'*Influencia* aterradora, que afarta els altres i abandona'ls bons fills de la Madona pagesívola d'espardenya i mantellina blanca.

Emili Graells Castells.

Al carrer de la Boquería

Deu la guart, senyora, ¿qué desitja? Segui, segui, no estigui dreta perque ab aquestes calors, sortir de casa es carregarse els peus de plom. ¿Oi que'n fá de calor? I carregosa que es.

—Voldría...

—Hem sembla que la tinch presenta a vosté. ¿Vritat que va venir la setmana passada? ¡Oh aquí les servim molt bé a les senyores; i ademés com es un carrer céntrich. .

—Despatxim, despatxim que vaig una mica depressa.

—Avui no vé pas tan ben acompanyada com l'altre día. ¿Qué era una filla seva aquella polla que l'acompanyava?

—Sí senyor.

—Donchs la felicito. Creguim que hem vá cridar poderosament l'atenció: els seus ulls negres, radiants; el seu pentinat tirat enrera; els seus llacets de satí marrón, tots aquells atressos afavorien moltíssim la seva careta d'ángel.

—¿Vol dir?

—Ho pot ben creure. Ademés com es alta, esbelta, ben formada, el vestit li escau maravellosament. Resumint, vaig veure en ella una noia de gust, una noia de molta traceta, una noia que no li costará gaire de trovar xicot, si per decás no'n té encara.

—Vosté, ab els seus bons sentiments, vol fer a la meva filla un favor que no's mereix.

—(Verdaderament). Es mereix això i molt més; li aseguro que'n pot estar orgullosa: poseeix tots els atractius que pugui desitjar una noia a la seva edat.

—(Veiam si al cap i a l'últim hauré trovat un gendre

formal. Aquest sembla que no bromeja. Tirem al dret). ¿Qué fá molts anys que hi es vosté a n'aquesta casa?

—¡Ui si en fá! He perdut el compte i tot. Figuris que ja hi era quan alló del cambi del principal.

—¿Aixís ja deu ésser un dels més vells, dels més antichs?

—Ja ho crec. Soch l'únich dependent que quedo dels molts que tenia l'amo anterior a n'aquest.

—Fent tant temps que es a la casa, el seu principal agrait, veient el seu bon comportament, no deu regateixarli un bon sou.

—(¡Qué diantres es proposa ab ses preguntes aquesta bona dona! Sembla que li agrada que li parlin de la noia; veiam si hauré enrahonat massa). Es clar que no. Hem dona tot lo que bonament me mereixo. ¿Qué es lo que volia veure?

—(Venía per llustrina peró... cambiem de pensament i fem el *grande* ¿Qui sap si en sortirá un casament encara? Ab lo que ha dit sembla que li agrada la meva filla). Voldría una llaneta que sigui de novetat, una cosa de gust, compren, car vull fer a la Josefina, la meva filla, una bruseta de gran vestir, una bruseta que li escaigui, una...

Sí, sí, una bruseta bona, i elegant al mateix temps.

– Aixó mateix.

—(Menut, pórtem algunes pesses d'aquelles de saldo, que hi ha al prestatge de sota. Aquelles que donem un ral per metre ¿sabs?). Miris, aqui té lo més nou, lo més chic que s'ha portat fins al día d'avui (Veiam si la puc enredar).

—¿Vol dir que li escaurá aquest a la Josefina?

—Divinament, ja ho crec; es un color finíssim i que s'aparta de tot lo vist.

—¿I quin color es?

—Es un marrón, barrejat de blau i clapat d'una mica mica de vert.

—¡Quin diantres de color més estrany!

—Si, es aquell que tanta aceptació ha tingut a París: el color tec-mis.

—Aixís ja estará contenta la Josefina. Quan li porti la bruseta de segur que s'hem arrapará al coll i s'hem menjará a petons, car es molt carinyosa i treballadora

Apunte del natural (*per Ll. Brunet*)

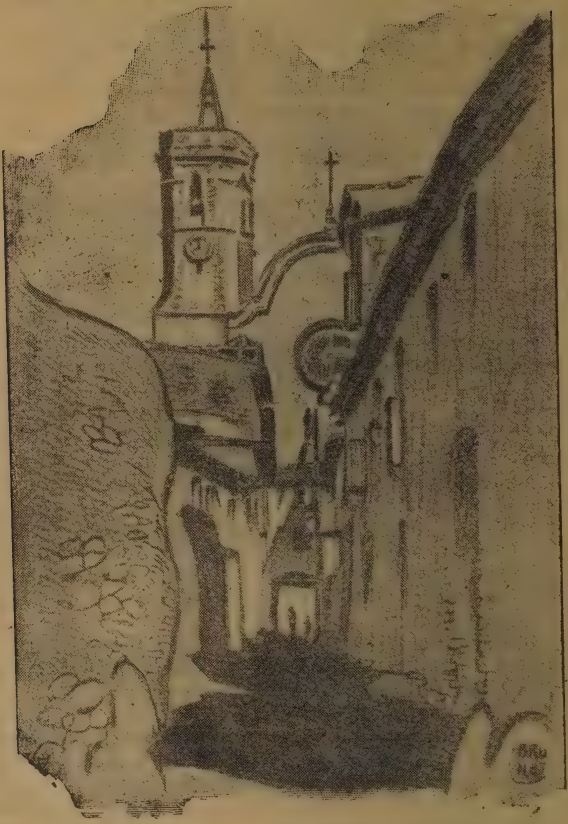

SAN CELONI.—Un carrer

al mateix temps. A casa, no me vol deixar fer quasi mai res. ¡Tot ho vol fer ella! ¡I pensar que aviat se n'haurá d'anar de casa! Car, ja entra a la vintena i arrivant a n'aquesta edat, una's dona ansia per buscar marit.

—Ditxós d'ell.

—Vosté me volgués escoltar, vosté me volgués esser formal, podriem fer una cosa i... el ditxós fora vosté.

—(Tira peixet ¡com s'espavila!) Jo no'm mereixo tant.

—Si que s'ho mereix, perque es un jove complert, atent i de bona conducta sobretot. La llarga estada a n'aquesta casa m'ho diu.

—(Continuem la farsa). Sí peró... i la noia.

—La noia déixila pel meu compte. Precisament l'altre dia, quan varem venir me va dir que vosté li agrada molt; de primer no en vaig fer cas, pero ara veientlo tant formal.. Talli, talli i aquesta nit vingui a casa que ja'ns entendrem. Aquí té la tarjeta.

—Sí, pero...

—Vingui aquesta nit i deixis de coses. (Sembla que ja es cosa feta).

—(¡Diantres de dona, no'm vol escoltar! I quines ganes té de desferse de la noia! Quan sápiga...)

El dependent, va per tallar la roba demanada. Entra una senyora, la que enrahona ab un aprenent. Aquest se dirigeix al dependent i li diu:

—M'ha dit la seva senyora que'm dongui la clau del pis.

—!!...

—(¡Qué diu ara aquest xicot! ¿La seva senyora? ¡Ai Deu del cel! ¡Si está casat! Jo que hem creia que era solter! ¡Ai pobre filla meva! ¡El poca solta!) Esperis, esperis no talli que no m'acaba d'agradar.

—(Malahit bordegás... veiam si m'haurá fet esgarrar la venta) ¿No li agrada? Tant bonich que...

—Vosté m'ha enganyat.

—¿Jo, senyora?

—Vosté ha jugat ab mi.

—Peró, senyora.

—Vosté es un desvergonyit, un poca solta.

—Escolti, dona, escolti.

—Vagi allá, enredón No té ni un bring de conciencia, ni ha tingut mai cor.

—Vingui dona, aquí en té una altre de ben bonica, si no li agrada aquella.

—Vagi al botavan, ximplet. (¡Pobre filla meva!)

—(Quines hores de venir també la meva dona. Ves lo que s'en treu: per l'amo la venta perduda i per mi una pessetona de menos que m'hauría pertocat en comisió).

JOAN BARÓ

De passeig

—¿Quina edat tenía'l teu amic Saldoni?
—Oh, veurás, quan anavem a estudi teníem la mateixa edat. Are... no ho sé ¡han passat tans anys!

La pena de mort

Lo que per desgracia dirán, entre altres coses, l'any 2001.

En el sigle XIX, i fins en el primer ters del XX, encare mataven gent oficialment i a sang freda uns homes que en deian butxins.

De butxins n'hi havía de primera classe, de segona i de tercera.

Els de primera, pera fer la seva feina, i cap d'altre, cobraven cada any 2.245 pessetes els de segona 2.190, i els de tercera 1.825.

Era de primera classe el butxi de Madrit; de segona els de Barcelona, Corunya, Granada, Sevilla, Valencia, Valladolit i Zaragoza; i eran de tercera, pobrets, els de Albacete, Burgos i Cáceres.

¡Com si no costés exactament la mateixa feina escanyar un home o varios homes i donas i tot, a Cáceres, que

a Madrit! ¡Quines injusticies feien en aquell temps, Reina Santissima!

***

Jo fins m'hi jugaría el sou de tot un any del Executor de la Justicia de Madrit, a que l'any 2.001, algun diari dels que sortirán allavores, en la secció de «Un siglo atrás» donará compte esgarrifant, d'una funció d'aquestes de peña capital.

Potser copiará la gacetilla donant compte de la defunció de tres homes i una dona, d'aquesta manera:

«Barcelona... de Desembre de 1800 i pico.

Encare que a les dotze de la nit passada, el termómetro marcava cinch graus més avall del cero, pels encontorns de la pressó ja hi havía al menos deu mil persones (si ho eren) que desafiaven el fret ab la esperansa de poder veurer de ben a la vora a n'aquells tres homes i a la dona, estant bons i sans al sortir el sol, a las vuit del demati (hora oficial), ja havien d'entregar les seves ánimes a Deu.

Pare i filll

—Escolta *papá*: ¿Per qué els nens sempre neixen de nit?

—Perqué aixís tenen la seguretat de trovar els *papás* a casa.

Allí a les dugues, un mal intencionat va fer correr la noticia de que desde Madrit havien enviat per telégrafo l'indult dels quatre condemnats.

I veliaquí que tothom s'ho va creurer, i veliaquí que entre aquells mils salvatges que's varen creure defraudats, va haverhi tal rebombori, que les *primeras autoridades civiles, militares y eclesiásticas*, varen haver de abandonar els seus llensols, i tots plegats apaciguar al populatxo assegurant baix paraula d'honor que lo del indult era una mentida com una casa.

El fret anava apretant i la gentussa espera que espera, fins que va arrivar l'hora de comensar el gran espectacle terrorifich realista.

Ben custodiats els quatre infelissos, per més de quatre cents homes mol ben armats, ab armes blanques i ab armes de les de fer mal de lluny, va arrivar la comitiva al bell mitj d'una esplanada que en el centre, perque tothom pogués veurer l'espectacle, hi havien aixecat una especie de teatret fet exprés, i que no més servia pera aquestes funcions.

En el tablado del teatret, un butxi de segona classe va fer seurer a la forsa a la dona i a n'els tres homes, i un cop els va tenir ben lligats, els va escanyar a tots a sang freda.

I a pesar de ésser els espectadors més de trenta mil, l'ordre va ésser admirable...»

I acabará aixis la gacetilla:

No hubo que lamentar desgracia alguna personal.»

En la seguritat de no poderhi ésser l'any 2001, firma are per anticipat.

Albert Llanas

La fotografía artística

Nois banyantse en la platja de Blanes.—Fot. Dot.

Les flors del fossar

Aixís qu'he entrat en el fossar
he vist cent tombes enlairades;
les flors no hi neixen al demunt...
a llur voltant hi son plantades.

Caminant trist pels corriols
jo cerco'l lloch d'una creueta,
recort preuat d'amor perdut
que'm clavá al cort una sageta.

Ja l'he trovada en un recó
lluny de les tombes vanitoses,
en el silenci capvespral...
sota les hombres vagaroses.
Aquesta fossa tan humil
no es com les tombes enlairades...
Les flors hi neixen al demunt...
ningú al voltant les ha plantades.

VICTORIÁ VIVES

Ilustració de E. Bonet.

Nota

Heus aquí un petit detall de l'educació relligiosa, més ben dit, de l'educació que donen les comunitats relligioses, detall que trec del meu llibre de notes.

En un collegi dels més aristocrátichs de Barcelona, mina que explota certa comunitat, baixl'advocació d'una entranya divina, hi ha deixebles que paguen i deixebles que son admeses de franc per les caritatives monjes. Pero ja veureu quina forma més especial pren en aquestes santes dones la caritat cristiana.

Pera l'entrada al collegi hi ha dues portes: la principal, pera les riques; l'altra, una portella dissimulada en un ángul de l'edifici, pera les pobres. A dintre la mateixa distinció: com si tinguessin la pobresa per malura contagiosa, un reixat separa les pobres de les riques dintre de les aules.

Al jardí, desgraciada de la deixeble que l'entrenament del joc porta a traspassar els límits en que les dues categories estan recloses com en una cleda.

Les bones mares se cuiden de fomentar el sentiment de la caritat. De tant en tant, cotisen a les deixebles riques pera fer presents de robes i vestidures a les noies pobres. El día del repartiment hi ha gran festa al collegi. Les favorescudes tenen una grossa alegría. Peró les santes dones ja's cuiden de castigar per endavant la vanitat que'l ben vestir podría fer desenrotllar en les criatures

obsequiades. I això ab una petita cerimonia que les obliguen a complir; cerimonia que consisteix en que cada una de les noies pobres a qui li ha tocat algún dels presents, portant aquest en brassos, té d'acostarse a la que n'es donadora, ajonellárseli als peus i dirigirli un petit discurs de gracies, aproximadament en aquestes paraules: «—Jo sé que soc pobre i vosté es rica. Vosté m'ha fet la caritat d'apiadarse de la meva pobresa i tinc d'estarli agrahida tota la vida, considerantme sempre la seva humil servidora.»

Els aristocrátichs plansons educats en aquest collegi, d'ont sortirán ab el convenciment de que son d'una essencia superior, distinta de la pobrissalla, convertides demá en esposes i mares dels nostres industrials i comerciants, se trobarán barrejades en les lluites socials que s'apropen. Penseu en la funesta influencia que ha d'exercirhi semblant educació i dieume si no sembla que hi hagi l'inconcient desitg de que aquestes lluites devinguin d'una selvatge violencia.

J. Pous i Pagés

Un toca campanes

Un músich de regiment,
un músich major, buscava
reclutes per completar
els instruments de la Banda.

A un poble de mala mort
se li presentá un ganapia
oferintseli a tocar;
y al preguntarli: —Tú, parla:
¿quin es el teu instrument?
¿es de corda ó de vent? Apa...

—De corda; (li respongué)
Com que soc campaner...—¡Vaja!
Ja tens rahó—el mestre féu)
qu'ets ben bé un toca campanes.

Pepet dels Mossos

La fi de una dinastía

Es molt corrent en les poblacions l'entronisació d'una oligarquía que amparantse en una determinada situació política local fá i desfá a son *antojo* i *libre albedrío* descomptant lo més descomptable en aquestos cassos: la movilisació dels cárrechs públichs.

Com obeint a una llei inmutable i impereixedora veiem sens asombrarnos la successió més o menys directa d'aquestes oligarquies. Ho trovem naturalíssim perque tots ho havem trovat aixís i aixís continuem.

La llei d'herencia es disputadíssima en la seva aplicació; donchs, contadíssims, son els cassos del seu fidel compliment. Jo no més en conec un i encar per referencia quina vaig a trasladar a n'aquestes quartilles ab la major fidelitat.

* * *

Una petita població, d'unes dos mil persones, tenia dos contrincants de bandería política que's disputaven el respectiu predomini l'una a l'altre. I això ho feien ab lo que tots havem convingut en calificar d'*odi africá*, com si nosaltres no fossim capassos d'odis més intensos que lo que en grau superlatiu vol venir a significar aquella comuna denominació del odi intens.

L'un lliberal, l'altre reaccionari, contaven ab els medis de combat naturalíssims en els respectius carácters. Les banderíes estaven personificades en l'Anton Serra i ab en Joan Montanet respectivament.

En Montanet feia ja algún *quinquenio* que manava i esdevenía de temps l'oligarca en el poble. En el ban contrari se distingía per la seva vivesa i clá criteri un xicot que tenia la sola instrucció i coneixement de la vida, que lo bonament adquirit en la població dels seus besavis. Aquest xicot que vivia del trevall era el contrari més temut de D. Joan, com li deien a la vila a n'en Montanet.

Ja quant *entrá en quinta* en Quim Laudarias (a) el *Noi* el marejaren tant com poderen al complir certs requisits legals. Per sort seva i desgracia dels reaccionaris tragué *bola blanca*.

Estava lliure del servei militar.

Natural era qu'en Montanet com a *factotum* de la vila dirigís tots els atachs a la familia d'en Quim i sobre·tot a n'aquest, aixís no era d'extranyar el que's cometessin ab el pobre xicot les mil i una venjanses, mes sens dupte la més miserable fou la duta a terme contra d'ell i que son pare ne tocá ignoscentment les consequencies.

***

Era un diumenge del mes de Desembre.

Día rúfol i fret era el senyalat per les eleccions municipals que devien tenir per la població una trascendental consequencia: s'anava a enrunar a la reacció i derrotarla completament i segons deia en Quim a son *quefe* el senyor Serra, l'apotecari, en les darreres hores de l'elecció el triomf era complert.

Fiats solzament els elements reaccionaris en la preponderancia d'anys de *reinar* i per lo tant en l'apoi que'ls donava l'element oficial tot adicte oferien, incautament un possible triomf a n'els lliberals, quins deixaren tot l'éxit a una activíssima campanya pública i privada quins profitosos resultats els anaven a tocar dintre poques hores, les que faltaven per l'escrutini, en aquell memorable día fret de temperatura al carrer, xardor entussiástic en els pits dels lliberals.

Ab l'espectació natural se feu l'escrutini que doná a n'els lliberals una respectable majoría.

Dels més alegres per la victoria obtinguda ho era sens dupte el *Noi* Laudarias qui entre copa i copa feia la distribució d'empleos públichs a favor dels que s'havien distingit del partit en tants anys de *terrible dieta*.

El senyor Serra aprovaba ab el cap lo que deia *su segundo* i els circunstants auguraven a n'aquest un gros pervindre personal.

—¡Tot, tot, se li deu a n'ell!—exclamaven els vells lliberals del poble.

Els reaccionaris vensuts, ab la derrota al demunt ses espatlles, se reuniren a casa l'arcalde, a casa D. Joan, tot seguit fet l'escrutini. Allí's parlá de les mides venjatives que's devien pendre contra el contrari i això, el terrible plan, devía durse a terme breument ja qu'era curt el temps d'usufructuar el poder.

Un dels reunits que no era fill de la població i que

tampoc era vehí antic fou qui s'agitava ab més frenesí en les convulsions d'una sedenta venjansa. Era un modest empleat pel sou que defensava, pró era un element d'importancia pel cárrec qu'ocupava: era el pinxo de l'arcalde que d'un temps ensá sempre somniava ab escomeses al sortir del *Círculo Católico* a primeres hores de la matinada.

L'opinió del tipo sombra del destronat oligarca tenía fé cega ab aquesta mena de gos de presa. Aixís era que la seva opinió eren de les que pesaven més en el seu ánim.

La reunió a casa del arcalde acabá tart. L'únic que s'hi quedá i no ab fins altruistes i d'efectes calmants, donada la gran sobreexcitació del arcalde, fou son miserable pinxo. Soparen junts i sortiren al carrer donant una volta per les afores i en direcció cap al *Círculo*. Deixemlos per ara que no tardarem en trovarlos i reconeixels en plena ombra nocturna i en la solitut d'un camí ..

***

Finida la gloriosa jornada deixá en Quim la casa del apotecari plena de tertulians ubriagats com el mateix xicot de la memorable diada. I els deixá pera correr als brassos de l'aimada bella mosa de cal Jordi, una casa de camp de les afores. La xicota estava orgullosa del Quim perqué tenía *tanta influencia* i per xó li disculpava el que no passés a son costat tots els ratos lliures que tenía ocupats en les tasques d'eleccions.

Entre sogra y gendre

—Si jo fos la teva dona, ja t'hauría donat una *tisana* enverenada.

—Si jo fos el seu home, ja me l'hauría begut.

Bojament enamorada, no cal dir el bon rato que li feu

passar fentli un veritable interrogatori dels mil incidents i detalls de la lluita. Ella compartia, i ab orgull d'enamorada, el resultat victoriós i emocionant.

Sorti de la casa de l'aimada a alta hora de la nit. El darrer adeu fou més gran, solemniós que cap. Se comprenía. En Quim tenía la seva raó que era altre que els desitjos de tornar a cal apotecari totseguit d'haver vist à la xicota.

A l'aguait

Esperant el moment...

Al encontrada d'un corriol i fent dressera cap al poble es topá ab un mosso de casa un oncle seu que residía en un poble vehí, casibé doblant la distancia de ca'l Jordi. S'en anava quant se li ocorregué que devía endursen a n'en Quim cap a casa pera donar idea de la per ells epopéica jornada. En Quim s'hi resisti tant com pogué i sapigué. A la mitja hora justa era a casa l'oncle i no passaren trenta minuts més quant feia camí vers son poble.

Barcelona vella

Un bossí del *casco* que desapareix

El retràs sofert mirava de guanyarlo. Havia donat hora a la tertulia de cal apotecari.

A casa el senyor Serra realment se l'esperava fins ab ansietat. Recados i més recados a cal Quim traduien l'impaciencia. El cas era alarmant.

Nada menos que's tractava d'uns rumors que's refe-

Catalunya artística

RIBAS.—Campanar

rien a la persona del Quim, rumors que arrivaren als seus pares que ignoraven ont era, encare que no sens fonament el suposaven a ca la Nasieta. Ab la tardansa els rumors s'accentuaren i no faltá qui asegurá haber vist al Quim estirat al bell plá de l'era tal semblant ben mort.

Eren ja les primeres hores del matí quant encar durava la emoció; en una revoltada d'un carrer ont tenia el domicili la familia Laudarias, carrer ben poc concorregut's trová ab un bulto a terra i en direcció transversal. La primera impressió fou la de quelcom relacionat ab els rumors alarmadíssims que corrien del *Noi* de cal Laudarias.

...El cos sens vida del vell Laudarias, era el bulto...

Girá l'incógnit vianant l'esguard i vegé dos ombres que s'apropaven.

Prompte distingí. L'alcalde i el seu pinxo que avantsaven rápidament girantse forses vegades i ab pas forsa adelarat a la que oviraren un home, a n'ell.

. . . .

—Jo crec en la metemps cosis i no m'estranyaría gens que al morirme engendrés la meva ánima al cos d'algún animal.
—Faría un viatje inútil.

Som al despatx del jutge municipal. En el seient presidencial hi havia aquest ab funcions. Front a front assegut i al mitj de l'aguatzil i d'un sereno, com agents de la autoritat, en Quim Laudarias en persona.

—Vosté's confesa autor de l'homicidi en la persona del arcalde?

—Sí, senyor Jutge.

—¿Els móvils que l'induiren?...

Efecte de nit

—El crec autor o al menys complicat en la mort del meu pare. Crec he fet per últim una obra bona a més de natural venjansa.

—¿Está donchs ben satisfet de la seva obra?

—He fet desapareixer a l'últim de la dinastia.

—¡...!

***

—I tenia raó: acabava de desapareixer ab en Joan Fontanet el sisé hereditari de la poltrona de l'arcaldía que tenia la familia Fontanet.

LLUIS TIÓ

Apunte per Ll. Brunet

A Pi i Margall

Lloansa

Jo sé que va existir un vell mol sabi
que'l mon l'hi fou petit per ses virtuts:
Avui ja es mort... mes l'ombra palpitanta
encara viu en mitj les multituts.
Com el Moisés de l'antigor, mostrava
al front dos raigs de llibertat i amor,
i a sobre de sa testa venerable
nevada cabellera hi feia honor.
Mes ¡ai que no existeix entre nosaltres!
malévol fat l'arrebatá en mal jorn...
deixant tan sols l'aroma de sa vida
de lluites i amargors sembrada en torn.
Com suau perfum qu'en bella primavera
al despertar ens dona'l bes primer,
aixís rebé la Espanya sa doctrina,
aixís admira'l mon el seu saber.
Al evocar sa colossal figura,
remor se sent de pobles redimits,
llensant d'un cop les férrees cadenes
ab que'l vell fanatisme'ls té oprimits;
Se sent de llibertat el sagrat himne
cantat per tendres verges en bell chor;
l'amor ja ha fet son regne de la terra...
la pau ajunta á tots en germanor;
Les velles tradicions del tot confoses
se llensen al abim per no tornar...
i l'astre de la Ciencia fulguranta
ofosca a tots ab son potent brillar.

. . . .

¡Oh vell de testa blanca i venerable!
qué jove qu'ets encar que siguis mort:
el teu bon nom no morirá, que'ls sabis
la eternitat conquesten per recort.
I quan els segles propvinents recordin
del geni Pi i Margall les grans virtuts,
dirán: es mort, mes l'ombra palpitanta
encara viu en mitj les multituts.

VICTORIÁ VIVES.

A la pescateria

—¡Per fer escabeix, noies! ¡Sardina fresca! ¡Au, que belluga!...

—¿A quan aquesta sardina?

—A *seixanta*, i cuiti perque potser no hi será a temps.

– ¿Ja son fresques?

—¿Que si es viva? ¡Reina santissima: que no te ulls! *Arrepari:* si no tinguessin por que les aixafés un tranvia, se'n tornarien al mar.

—A quaranta vol dir, ¿oi?...

Nota internacional del any (*per Ll Brunet*)

De com el morrió forma moltes voltes part integrant de la Constitució dels pobles.

En el camp

Sí, sí; el camp será deliciós, pero volen ferme el favor de dirme ¿de qué fá olor una margarita?.....

De la terra de Don Quixot

Cap-vespre
Apuntació del natural, per Junceda

—Fugi, dona, fugi. ¿Que's pensa que l'anem a pescar al lago del *Parque*? ¡A bon preu l'hem pagada!

—Vaja: a dos rals, doncs.

—¿Quanta'n vol?

—Pósimen mitja tersa, pero no me'n posi d'aquestes de sota, sent, que són esquinzades.

—¡I ara! ¿Qu'ho diu de debó aixó? ¡Pobretes! Com se coneix qu'esteu indefenses. ¡No os insultaríen a casa vostra, no!

—Noia, ¿a quan aquestes sardines?

—A *seixanta,* filla.

—A trenta sinc me n'hi quedaría tres terses.

—¿Que potser s'ha cregut que compra muniatos a l' engros? *¡Arriba,* dona, *arriba;* no's molesti, estigui tranquila, que ja els hi portaré a casa ben embolicadetes i ab una cinteta'l coll! ¡Ah!... I els hi portaré ab *autamóbil*, ¿sent? aixís li arrivarán més fresquetes.

—¡Quin mal genit!

—El mal genit el té vosté, ¡escanya pobres! Val més que d'aquestos dinés ne compri uns elástics al seu home perque li cauen les calses.

Temps prehistórichs.
La etat de pedra

L'home primitiu en les cavernes

—¡Descarada!
—¡Arri!...
—*Diga, diga: ¿á cuánto estas sardinas? ¿Parece que no están muy frescas, eh?*
—¡Jo si qu'estic fresca! Hi ha dies que una's lleva al *inrevés.*
—*¿Qué dice?*
—*¡Que hay días que una se levanta al reveso!*
—*¡Ah!... No está muy fresca, no...*
—¿Que potser se la vol menjar ab cullareta com el *mantecao?*... A *seixanta* i no la regiri, ¿sent? que s'enfaden.
—*¿A cuánto?*
—*A seis piesas grandes, ya se lo hay dicho.*
—*A cuarenta me quedaría media libra, pero las quiero muy bonitas.*
—Sí, li portarem la bella *Chalito* perque *las quiera muy bonitas.* No s'en desfassi, cregui, que s'enfitarien, ¡que no veu que n'aquest temps no proba el peix blau!
—*¿Qué?*
—*Que sí, mujert. ¡Que no es bueno el pez asul!* Val més que compri mitja dotzena de *civils*, que ben freixidets i enfarinadets li farán el mateix efecte.
—*¡Qué gentuza!*
—¿A qui diu gentussa, aquesta cara de Rull?... ¡Mitja senyora!... ¡Fardassa!... Ja pot fugir, que la conec de sobres. Es la marquesa dels sigrons; la senyora d'aquell

Xisto acuátic

—*L'home.*—¡M'ofego! ¡socorro!...
—*El peix.*—¡Calla! Me sembla que avui menjarem ofegat.

sorges que te les cames tant primes que fa plorar a les criatures. ¡Pobretes! se creuen qu'els ha pres els *panillos* del *diabolo*. ¡Vaja, *alanta*, reina! El teu marit no hi veuría de cap ull si li portessis sardina fresca... ¡El meu fill!... ¡El rependria tant aliment!...

—Déixila, dona. Digui: ¿a quan?

—Calli, senyora, calli; no faltava més. Ja ho diu el ditxo: «Hosties vindrán que de casa ens treurán.»

—¿Hostes, deu volguer dir?

—Sí, això: ostres. Es igual. Cregui que valdría més vendre escuradents en un país de fam. Hi ha gent que avans de venir, valdría més que's trenquessin qualsevol os de l'espinada. . Pero lo que's aquesta ja me la pagará; no sé quin sant m'ha detingut que no n'hi fes empassá una de sardina.

—¡Ansia, Manela!

—¿Que vol aquell *llanties?* Cuita maco, cuita, que no hi estás bé aqui. ¿Que no ho veus que'l peix sense sang, escasseja?

—¡Pescatera!

—¡I ab molta honra! ¡Aont va aquesta escursadura d'home! ¡Ei, voltal!... ¡voltal!... Tu, Laia, Mundeta; ¡tapeu la paiella que passen mosquits!...

—Digui, digui; ¿a quan la tersa?

—¡A *seixanta*, a *seixanta!* ¡Per fer escabeix, noies! ¡Sardina fresca! ¡Au, que belluga!

Pau Branda.

Criat model

—Fassi'l favor de portar aigua calenta,
—Ja la té a n'el quarto.
—Que no.
—Si senyor: anit li vaig entrar.

Una «parada» de sabre

—¿No tens pas un duro per casualitat.
—No noi; l'únic que tenía per casualitat l'he dat al amo de la casa Are sols me quedan els que ting per haverlos suat.

Primavera

Glosa de un dependent d'escriptori

¡Ja ha vingut la Primavera
ja els falziots són retornats
i en la tarde riallera
la llum entra cridanera
per finestres i forats!

¡I mentres números fem
bo i cantant el *gori-gori*,
passar les hores vejem
engaviats dins l'escriptori...

Envejable joventut
d'infelises criatures,
que s'esmicola ab quietut
entre tinters i factures.

Virolades ilusions
que tot sumant s'han d'abatre
entre els milers i els milions
que fá el *dos i dos son quatre...*

¡Cervell que s'en vá al *no-rés*
empenyut per folls mestrals
cap al *Compte d'interés*
i la *Caixa de Capdals!*

Un *efecte a negociar*
fet ab pasta de martiri
que ningú vol avalar
perque *vens* al cementiri...

¡Sobre inmoble fet d'un fang
que sua, pateix i sent...
Font viva que raja sang
al cinquanta mil per cent!...

Actiu sense desperdici,
Major sense *Capital*,
quin *Haber* es a l'Hospici
i quin *Debe* es l'Hospital.

. . . .
. . . .

¡¡Que'n vinguin de Primaveres
que'l mon siga un Paradís!!...
16 i 18, 34
i 2 més son 36.

. . . .

JAUMET

El primer plor

Havía concorregut ab la seva mare a un Café-Concert; allí havía fet coneixensa ab un senyor vell que portava anells; li havía permés brometes i acceptat toyes de flors; i un vespre en l'interior d'una llotjeta s'hi havía abandonat en la ubriaguesa del champany...

Aixís la bella dansaire de dances lascives, va caure a la vida de corrupció. La seva caiguda fou per ella com una relliscada imperceptible. Casi sense donarsen compte se va trobar traslladada a n'aquella vida. Ella no relatava coses extraordinaries, moments sensacionals, martiris de l'ánima, pera esplicar els origens de la seva actual situació. El punt concret de la seva fi de verge i de comensament de dona perduda no havía tingut en ella el caracter d'un fet culminant. Per això la seva vida era diferenta de les altres companyes i amigues seves. Aquestes gosaven en l'alegría i en el dolor d'aquell viure agitat en el que l'ordre i la reflecsió se desconeixien per complert; disfrutaven en l'esbogerradament dels excessos i en els desvaris de les orgíes; no temien la menassa del demá incert; reien en les alegries i ploraven en el dolor; i adhuc escullien a voltes qualque home pera estimarlo passionalment. Ella no arribava a sentir aquesta vida; tot li era indiferent; no sabía res de la passió i del

afecte i de la vehemencia; no reia, no plorava; els seus balls eren moviments que marcaven els compassos de l'orquesta; les seves paraules eren les paraules del mercader que elogia la seva mercaderia sense temor a la immodestia; les seves caricies tenien la forsa de incitar desitjos per les seves carns espléndides.

Quan ella va entrar a la llotjeta, aquella nit, va saludar ab un lleuger somriure al jove que era allí per primera vegada i que'ls altres li varen presentar. Ella va endevinar totseguit que's tractava d'un novici: un noiet que feia la primera calaverada.

Avansaba l'espectacle i'l jove no se sortia del seu posat de prudencia. Sobre la tarima mostraven la llur bellesa les *chanteusses* i les dansaires, que s'anaven succeint al avís d'un timbre que ressonava per entre els bastidors. I el jove tenía ficsats allí els seus ulls sorpresos com si la resplandor dels *habilles*, que cubrien caderes contornejades, de les nines negres i jogueneres, que que llensaven guspires fosforescents, de la vermellor dels farvelans, qu'enrondaven pantorrilles esbeltes, l'hagués hipnotisat. Sols de tart en tart desviava d'allí la seva mirada i allavors temerós i prudent com sempre la portava cap a ella. Ella no abaixava les parpelles i ab una petita rialla li feia pujar a les galtes la rojor de la vergonya.

Aquella xicota se va sentir interessada per ell. Alló era un cas nou. Aquell jove era prudent, respectuós, casi semblava que estigués espantat. I ben prompte va pensar que hi havia gent que devien trovar en aquella vida quelcom de fastigós... I tant mateix debía serho de fastigosa aquella vida; perque n'hi havia un altra, n'hi devía haver un'altra, que devía ésser plácida i reposada i devía ésser una vida en que tot era respectable i respectuós i les coses se deien d'un altre modo i el parlar era sempre pulcre i prudent, com aquell jovenet que se la mirava i's tornava roig i la tractava de vosté i's comprimía en la seva cadira per no tocarli el bras ab el seu colze...

Tot pensant això sorti de la llotjeta per anar a ferse la *toilette*. Ella era un dels números propers. Quan va ésser fora, els demés companys se van burlar de la prudencia del jove. El jove se va sentir ferit i pera compro-

Catalunya pintoresca

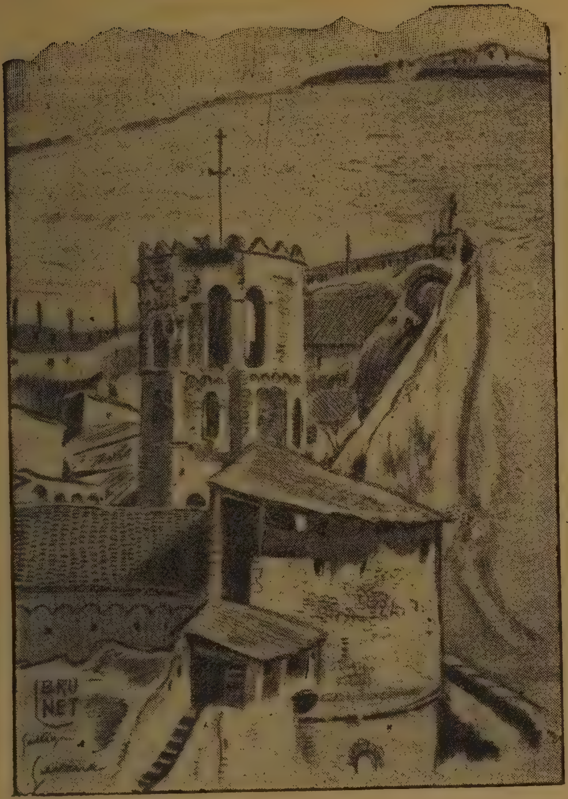

GALLIGANS (Girona). Apunte del natural per Llorens Brunet.

var les seves protestes se decidí a *fer el corrido.*

Sortí a l'escena ab trajo provocatiu. Els seus brassos desnús, el seu pit escotat, els seus ulls flamejants, els seus llavis de grana, brillaven incitants sota els raigs d'una llanterna. Dansá ab una certa gracia que no li era usual. Per primera vegada els seus peus feien quelcom més que marcar els compassos de la música i el seu cos se blincava ab contorsions voluptuoses i els seus brassos se movien bellament... Els seus ulls se dirigien a la llotjeta del jove que s'havia ruborisat.

Aquella nit obtingué un dels seus èxits més senyalats. El públic aplaudí ab entussiasme els gestes luxuriosos de la dansaire. I a dintre la llotjeta, aont aquets aplaudiments entussiástichs hi ressonaven mès fortament que'n el reste del local, el jove de la prudencia deia ab descaro paraules indecents per comprobar que les burles dels seus amichs eren infundades quan el tractaven de tímit i de prudent.

Després de dues repeticions a que'ls aplaudiments l'obligaren, se trasmudá depressa i sortí corrent cap a la llotjeta. Hi arrivá riallera i se dirigí desseguida cap aquell jove que tant l'havia interessada. I tots els altres, aixís que la vegeren apareixer per entre els cortinatjes que feien de porta, esclataren en rialles i exclamacions d'entussiasme que anaven acompanyades d'estretes de má i apretades a la cintura i besos lascius i frases descarades... I ella va sentir llavors, com mai havia sentit, la brutalitat dels homes quan sont llensats al desenfré de la luxuria. Va sentir fástich i repugnancia.

De primer ab lleugers moviments dels brassos procurá desferse d'aquells exaltats ab la idea d'avansar fins al fons i trobarse aprop del jove qu'era prudent i respectuós. Pochs instants després ja havia conseguit el seu propósit... Peró allavors vegé que aquest havia perdut completament el seu anterior posat de respecte i de prudencia i sentí com els seus brassos li enrotllaven frenéticament la cintura i com apretava la galta ruenta sobre la seva enpolvada, passanthi després els llabis babejants...

Tingué allavors una descepció. Aquell jove, era al fí, com tots els altres homes. No devia ésser cert, donchs, qu'existís un'altre vida diferenta de la seva. Tot era

igual que lo que havia vist fins allavors. I desdenyosament, sense despedirse de ningú, desaparesqué i se tancá sola en el seu *camerino*. Allí plorá per primera vegada.

Pere B. Tarragó.

Homenatje de Metralla al seu germá petit.

Intima

A Na P. J. R.

En saber quant fa que't vull
obstinadament t'empenyes,
i si haig de dirte veritat
creume que ni ho sé ab certesa.
Des que tinc coneixement
que vius en la pensa meva,
puig recordo molt be, encar,
qu'en los jorns de ma infantesa
ni't coneixia tan sols
i ja en mos somnis te veia
a tot'hora al costat meu
acariciantme ab tendresa;
aixís es, que a serte franc,
com ab tu del tot dec serne,
estic cert que l'amor pur
que per tu sento, ma reina,
en mi nasqué al neixer jo;
per lo tant, t'he estimat sempre!

Y. Julinés

Celler Catalá

i Bar de cervesa Petry

d'En

J. Campañá

Cervesa usual		Cervesa Pilsen	
Xop. . . .	10 céntims	Xop. . . .	15 céntims
Doble. . .	20 »	Doble. . .	25 »

VERMOUTH TORINO

Fiambres variats i a preus módichs

Se serveix vi i cervesa a domicili

Carrer de Corribia, 23 (Devant de la Seu)

TELEPHON 1298

CASA ESPECIAL

en colls, corbates

i camises a mida

Gran baratura de preus

F. Vehils y Vidal

Portal del Angel, 2

BARCELONA

LA AMISTAT

Gran saló higiénich

de perruquería i barbería

SERVEIS I ABONOS ESPECIALS

JOSEPH BASORA

Ripoll, 20 i Copons, 2.-BARCELONA

Postals VIOLA

GRAN EXISTENCIA — PRODUCCIÓ DIARIA 10.000

Preus especials per tiratjes, enviant clixés 13 × 18 o bones proves.

Secció especial pera revistes de poblacions

Alt de Sant Pere, 7, Pral.

Marbres VIOLA

Lápides, Panteons, Creus de guix

Secció pera ebanistería i construccions

Alt de Sant Pere, 7 i 7 bis

BARCELONA

La Corbatinera Moderna

P. BASTIDA

Canuda, 7.—BARCELONA

Gran chic i bons preus en Camises,
Corbates, Genres de punt, Botonadures,
Bastons i Mocadors.

La primera casa que posá a la venda
el joc de coll i punys, a 3 rals; Lligues, a 0'50;
Tirants, a 1'45; Corbates, a 0'50 Ptes.

Més barato que jo, ningú

Droguería y Perfumería

Casa fundada en 1795

Productes químichs i colonials — Articles pera pintura

de

N. Canals Nuviola

Unic deposit del ric sabó i la tan acreditada
loció «Les quatre barres»

Portaferrisa, 4.—BARCELONA • Telephon 736

Targetes de visita

ab diversos escuts catalans a tres tintes primorosament litografiats i ab el corresponent nom i cognoms a **2'50** *el cent.*

De gran oportunitat pel primer d'any

Mostres a qui'n demani

S'envien a fora mitjantsant l'aument de 0'25 per franqueig

Vicens Escoté

Roger de Flor, 117, entressol, 2.ª

GRAN DEPOSIT

DE TERRA D'ESCUDELLES

Preu d'un quintá, 1 pesseta

Deposit de Serradures

VENDA AL PER MAJOR Y MENOR

Els encarrechs se serveixen a domicili

Carrer d'Amargós, 10 i 11.-BARCELONA

FONDA NOVA

LA VICTORIA

Servei a la carta i a coberts

Abonaments setmanals a 10 i 12 ptes.

Grandioses habitacions — Preus reduits

Carrer Compte del Asalt, 67

BARCELONA

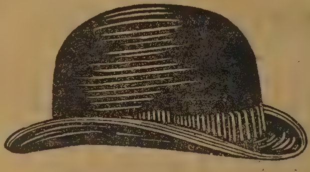

BARRETS I GORRES

d'En

Manel Ballespí

Ample, 41 (cantonada Regomir)

BARCELONA

¡¡¡Paladars fins!!!

No deixeu de pendre l'excelent xocolata feta a la pedra

d'En

Joseph G. Cortina

Cafés torrats desde 1'75 a 2'25 lliura

Plassa Nova, 11.—BARCELONA

Fábrica de pastes pera Sopa

EXPORTACIÓ A TOTS PUNTS

Joan Miret Nadal

Avinyó, 18 bis

BARCELONA

Vermouth TORINO

□□□□ ÁQUILA ROSSA

El mellor aperitiu, tónic i estimulant

elaborat a base de Moscatell

DEPOSIT CENTRAL

Ignasi Quinquer

(Stat. en Cta.)

Passeig del Cementiri, 22

Telephon 2026

BARCELONA

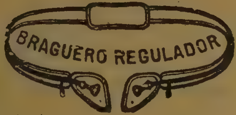

¡¡Trencats!!

Braguers IDEAL

Sistema BRÙ

Curació radical de les trencadures

Unic premiat ab MEDALLA D'OR en la Exposició Hispano-Francesa de Saragossa.

Despatx de 9 a 12 i de 4 a 7

Trafalgar, 5, pral. (Casa establerta en 1850)

BARCELONA

TALLER DE FOTOGRABADO
Á CARGO DE
FEDERICO COSTA
TRABAJOS ARTISTICOS
AUTOTIPIA
TRICROMIA
LA BARCELONESA
Sn. AGUSTIN, 3. GRACIA. BARCELONA

1559-091